

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**GENÇLERİN KENTSEL REKREASYON ALANLARINA YÖNELİK
TERCİH ETTİKLERİ PEYZAJ BİLEŞEN KOMBİNASYONLARI**

DOKTORA TEZİ

Seyhan SEYHAN

**HAZİRAN 2025
TRABZON**



KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**GENÇLERİN KENTSEL REKREASYON ALANLARINA YÖNELİK
TERCİH ETTİKLERİ PEYZAJ BİLEŞEN KOMBİNASYONLARI**

Seyhan SEYHAN

ORCID : - - -

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"DOKTOR (PEYZAJ MİMARLIĞI)"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 13 / 05 / 2025

Tezin Savunma Tarihi : 10 / 06 / 2025

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU
ORCID : - - -

ÖNSÖZ

“Gençlerin Kentsel Rekreasyon Alanlarına Yönelik Tercih Ettikleri Peyzaj Bileşen Kombinasyonları” isimli bu tez Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda doktora tezi olarak hazırlanmıştır.

Doktora tez çalışmam boyunca karşılaştığım bütün zorluklar karşısında desteğini esirgemeyen, değerli bilgilerinden yararlandığım, yol göstericim saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU’na teşekkürü bir borç bilirim. Doktora sürecimde kıymetli bilgi ve görüşlerinden faydalandığım, bu tezin şekillenmesinde ve her konuda göstermiş oldukları anlayış ve katkılarından dolayı Prof. Dr. Öner DEMİREL ve Prof. Dr. Elif BAYRAMOĞLU’na, tez savunma jürimde değerli katkılarından faydalandığım Sayın Prof. Dr. Banu KARAŞAH ve Sayın Prof. Dr. Kürşad DEMİREL hocalarıma en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Tez çalışmam sürecinde tavsiyeleri ve destekleriyle yanımda olan Doç. Dr. Mahmut M. BAYRAMOĞLU’na ve anket çalışması gerçekleştirmem de kolaylık sağlayan Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde görev yapan değerli hocalarıma teşekkür ederim. Tez süreci boyunca desteklerini ve yardımlarını benden esirgemeyen arkadaşlarım Arş. Gör. Pınar Özge PARLAK, Arş. Gör. Emre KÜÇÜKBEKİR ve Arş. Gör. Nida KURAK SEZGİN’e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca maddi manevi desteklerini her zaman hissettiğim, hayatımın her anında yanımda olan, hayatımı anlamlı ve değerli kılan, bugünlere gelmemi sağlayan canım annem Özlem SEYHAN ve babam İsa Erdem SEYHAN, ablalarım Banuçiçek ÖZDEMİR ve Kübra SEYHAN’a, kardeşlerim Gökçe SEYHAN ve Ayça SEYHAN’a, enerji kaynağım biricik yeğenim Özlem ÖZDEMİR’e teşekkür ediyorum.

Bu tez çalışmasının bundan sonraki çalışmalara ve iyi bir geleceğe katkı sağlamasını temenni ederim.

Seyhan SEYHAN

Trabzon 2025

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “Gençlerin Kentsel Rekreasyon Alanlarına Yönelik Tercih Ettikleri Peyzaj Bileşen Kombinasyonları” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU’nun sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 10/06/2025

Seyhan SEYHAN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ.....	XII
SEMBOLLER DİZİNİ	XV
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş.....	1
1.1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	4
1.2. Kavramsal Çerçeve.....	6
1.2.1. Kent	7
1.2.2. Genç	10
1.2.3. Gençler için Tanımlanan Yaş Aralıkları	11
1.2.4. Gençlerin Sınıflandırılması	12
1.2.5. Üniversite Gençleri	12
1.2.6. Serbest Zaman	13
1.2.7. Gençlerin Serbest Zaman Davranışlarını Etkinleyen Unsurlar	17
1.2.8. Rekreasyon	18
1.2.9. Kentsel Rekreasyon.....	27
1.2.10. Kentsel Rekreasyonun Gençlerle ilişkisi	29
1.2.11. Rekreasyon Yönetimi	30
1.2.12. Rekreasyon Yönetimiyle İlgili Yapılanmalar/Örgütlenmeler	31
1.2.13. Gençlik Politikası	39
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	71
2.1. Problemin Tanımlanması ve Konusu	71
2.2. Çalışmanın Hipotezleri.....	71
2.3. Materyal-Yöntem	72
2.3.1. Evren ve Örneklem	72
2.3.2. Yöntem ve İş Akışı.....	87

2.3.4.	Veri Toplama Aracı (Anket Çalışması)	91
2.3.5.	Etik Kurul İzni.....	93
3.	BULGULAR.....	94
3.1.	Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Frekans /Yüzde Değerleri.....	94
3.2.	Katılımcıların Serbest Zaman Süreleri, Değerlendirme Amaçları ve Etkinlik Tercihlerine Yönelik Özelliklerinin Frekans/Yüzde Değerleri	100
3.3.	Katılımcıların Peyzaj Bileşenlerine (Abiyotik, Biyotik ve Kültürel Bileşenler) Yönelik Tercihlerinin Frekans/Yüzde Değerleri	106
3.3.1.	Katılımcıların Abiyotik Bileşenlere Yönelik Tercihlerinin Frekans /Yüzde Değerleri.....	106
3.3.2.	Katılımcıların Biyotik Bileşenlere Yönelik Tercihlerinin Frekans /Yüzde Değerleri	109
3.3.3.	Katılımcıların Kültürel Bileşenlere Yönelik Tercihlerinin Frekans /Yüzde Değerleri.....	113
3.4.	Katılımcıların Serbest Zaman Değerlendirme Amaçlarına Göre Parametrik Test Yöntemlerine Ait Bulgular	117
3.5.	Katılımcıların Serbest Zaman Etkinlik Tercihlerine Göre Parametrik Test Yöntemlerine Ait Bulgular	122
4.	TARTIŞMA	143
5.	SONUÇLAR.....	150
6.	ÖNERİLER.....	160
7.	KAYNAKLAR	167
8.	EKLER	185
ÖZGEÇMİŞ		

Doktora Tezi

ÖZET

GENÇLERİN KENTSEL REKREASYON ALANLARINA YÖNELİK TERCİH ETTİKLERİ PEYZAJ BİLEŞEN KOMBİNASYONLARI

Seyhan SEYHAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU
2025, 184 Sayfa, 9 sayfa ek

Bu tez çalışması ile gençlere yönelik kentsel rekreasyonel alanlarında oluşturulacak mekânların örgütlenme sürecinde peyzaj bileşenlerinin etkisi ve birbirleriyle olan ilişkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmada tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 1002 adet lisans öğrencisi üzerinde anket yöntemi uygulanmıştır. Ankete gönüllü katılım sağlayan öğrencilerden elde edilen veriler SPSS 22.0 programında gerçekleştirilen istatistiksel analizler ile değerlendirilmiştir. Üniversite gençlerinin serbest zaman farkındalıkları paralelinde; abiyotik bileşenlerden topografya şekli düz ve geniş, topoğrafya yapısı bitkilendirilmiş, hidroloji yapısı hareketli, geniş ve yüzeyssel, hidroloji içeriği doğal, iklimi güneşli, az yağışlı, nemsiz ve ılıman özellikler öncelikle tercih edilmiştir. Biyotik bileşenlerden, herdem yeşil, yumuşak dokulu, ilkbahar renklenmesi sergileyen, yayılıcı, yuvarlak ve sarkık formu bitkiler ve ağaçlarda yaşayan hayvanlar, kültürel bileşenlerden ise ulaşımın yaya, bisiklet ve otobüs ile sağlanabildiği, yol özelliği geniş, güvenli, yol şekli düzenlenmiş, uzun ve geçirimli yüzeyi olan, erişilebilirliği güvenli, yürüme mesafesinde, herkesin erişebildiği, kolay ve mesafesi yakın alanlar, insan yapımı elemanlar için de estetik, yaşam kalitesi sağlayan, doğa ile uyumlu olanlar öncelikle tercih edilmiştir. Sonuçta bu bulgular ışığında senaryolar geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gençler, Serbest Zaman, Rekreasyon Etkinlikleri, Kentsel Rekreasyon Alanları, Kentsel Peyzaj Bileşenleri

PhD. Thesis

SUMMARY

LANDSCAPE COMPONENT COMBINATIONS PREFERRED BY YOUTH FOR URBAN RECREATION AREAS

Seyhan SEYHAN

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Landscape Architecture Graduate Program
Supervisor: Prof. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU
2025, 184 Pages, 9 Pages Appendix

This thesis study aims to reveal the effects of landscape components and their relationships with each other in the organization process of spaces to be created in urban recreational areas for young people. For this purpose, a survey method was applied to 1002 undergraduate students determined by using the stratified sampling method in the study. The data obtained from the students who voluntarily participated in the survey were evaluated with statistical analyses performed in the SPSS 22.0 program. In parallel with the leisure time awareness of university youth; from the abiotic components, the topography shape is flat and wide, the topography structure is planted, the hydrology structure is mobile, wide and superficial, the hydrology content is natural, the climate is sunny, less rainy, humidity-free and mild were primarily preferred. Among the biotic components, evergreen, soft-textured, spring-colored, spreading, round and hanging-shaped plants and animals living in trees were preferred; among the cultural components, transportation is provided by pedestrian, bicycle and bus, the road features are wide, safe, the road shape is arranged, long and permeable, accessibility is safe, within walking distance, accessible to everyone, easy and close to the area; and for man-made elements, aesthetics, providing quality of life and compatible with nature were preferred. As a result, scenarios were developed in light of these findings.

Keywords: Youth, Recreation, Recreation Activities, Urban Recreation Areas, Urban Landscape Components

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Peyzaj bileşenleri.	8
Şekil 2. Abiyotik, biyotik ve kültürel unsurların peyzaj türü olarak işlevsel hiyerarşisi... 9	9
Şekil 3. Zamanın örtüşen ilişkisi.	14
Şekil 4. Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi	22
Şekil 5. Rekreasyon etkinliklere katılımı etkileyen unsurlar	24
Şekil 6. Rekreasyon sınıflandırması 1	27
Şekil 7. Rekreasyon sınıflandırması 2	27
Şekil 8. Rekreasyon yönetimi ile ilgilenen kurum ve kuruluşların sınıflandırılması	31
Şekil 9. Rekreasyonel programlar ve hizmetler.	33
Şekil 10. Uluslararası kamu sektörü yapılanmaları/örgütlenmeleri	36
Şekil 11. Uluslararası özel sektör yapılanmaları/örgütlenmeleri	38
Şekil 12. Gençlik merkezinde uygulanan programlar	43
Şekil 13. Gençlik kampları kapsamında gerçekleştirilen eğitimler, faaliyetler ve atölyeler.....	44
Şekil 14. Dünya serbest zaman oyunları	63
Şekil 15. 2014 yılındaki Dünya Serbest Zaman Kongresi - Mobile, Alabama (USA)	64
Şekil 16. 2016 yılındaki Dünya Serbest Zaman Kongresi- Durban (Güney Afrika)	64
Şekil 17. 2018 yılındaki Dünya Serbest Zaman Kongresi- São Paulo, Brezilya	65
Şekil 18. Gerald Rather Atletizm Merkezi	66
Şekil 19. Kinross Rekreasyon Merkezi	67
Şekil 20. Barbara ve David Gibbs Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi	68
Şekil 21. David Williams II Öğrenci Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi	69
Şekil 22. Austin'deki Texas Üniversitesi Gregory Gym Aquatic Complex	70
Şekil 23. Trabzon Kent'inde rekreasyon tesisleri ve yapılanması	78

Şekil 24. Trabzon Kenti'ndeki Gençlik Dernekleri	79
Şekil 25. Trabzon Kenti'ndeki Gençlik Dernekleri 2	80
Şekil 26. 1. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası.....	81
Şekil 27. 2. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası 1	82
Şekil 28. 2. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası 2.....	83
Şekil 29. 3. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası.....	84
Şekil 30. Yöntem akış şeması	88
Şekil 31. Anket formunun araştırmacı tarafından uygulanması.....	90
Şekil 32. Katılımcıların cinsiyet durumunun dağılımı	95
Şekil 33. Katılımcıların okudukları sınıflara göre dağılımı	97
Şekil 34. Katılımcıların serbest zaman değerlendirme amaçlarının dağılımı	101
Şekil 35. Katılımcıların serbest zaman etkinlik tercihlerinin dağılımı.....	102
Şekil 36. Katılımcıların olanakları olsa tercih edecekleri etkinlik türlerinin dağılımı.....	103
Şekil 37. Trabzon Kent'inin etkinlik çeşitliliği olanaklılığının dağılımı.....	103
Şekil 38. Katılımcılara göre Trabzon Kent'inin sunduğu etkinlik türlerine yönelik dağılımı	104
Şekil 39. Farklı kentlerden gelen öğrencilerin geldikleri kentlerin etkinlik çeşitliliği olanaklılığının dağılımı	105
Şekil 40. Farklı kentlerden gelen katılımcıların geldikleri kentlerin sunduğu etkinlik türlerine göre dağılımı.....	105
Şekil 41. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden topoğrafya şekli tercihlerinin dağılımı ..	106
Şekil 42. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden topoğrafya yapısı tercihlerinin dağılımı	107
Şekil 43. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden hidroloji yapısı tercihlerinin dağılımı ...	108
Şekil 44. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden hidroloji içeriği tercihlerinin dağılımı...	108
Şekil 45. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden iklim özelliği tercihlerinin dağılımı	109
Şekil 46. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün hem görsel hem de dokusal özelliği tercihlerinin dağılımı	110

Şekil 47. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün mevsimsel olarak sergilediği fenolojik (mevsimsel değişimi) özelliği tercihlerinin dağılımı.....	111
Şekil 48. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün form özelliği tercihlerinin dağılımı.....	111
Şekil 49. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün ölçü özelliği tercihlerinin dağılımı.....	112
Şekil 50. Katılımcıların biyotik bileşenlerden etkinliklerin yapıldığı çevrede var olmasını istediğiniz hayvan varlığı türü özelliği tercihlerinin dağılımı.....	113
Şekil 51. Katılımcıların kültürel bileşenlerden ulaşımında kullanılacak araç türü tercihinin dağılımı.....	114
Şekil 52. Katılımcıların kültürel bileşenlerden ulaşımında kullanılacak yol özelliği tercihinin dağılımı.....	115
Şekil 53. Katılımcıların kültürel bileşenlerden ulaşımında erişilebilirlik özelliği tercihinin dağılımı.....	116
Şekil 54. Katılımcıların kültürel bileşenlerden diğer insan yapımı elemanlar (altyapı ve üstyapı donatı) özelliği tercihinin dağılımı.....	117
Şekil 55. Tercihlerin sosyo-demografik özelliklere-etkinlik tercihlerine- peyzaj bileşenlerine yansımaları.....	158
Şekil 56. Peyzaj bileşenlerinin tercihlere yüzdesel olarak yansımaları.....	159
Şekil 57. Öneri senaryo görseli 1.....	162
Şekil 58. Öneri senaryo görseli 2.....	163
Şekil 59. Öneri senaryo görseli 3.....	164

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Sivil Toplum Kuruluşu Türü-Uluslararası Gençlik Örgütü (International Youth Organisation).....	57
Tablo 2. Sivil Toplum Kuruluşu Türü-Uluslararası Gençlik Örgütleri Ağı(International Network of Youth Organisations).....	59
Tablo 3. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde bulunan fakülteler ve öğrenci sayıları	72
Tablo 4. Katılımcıların okudukları fakülterlere göre dağılımı	73
Tablo 5. KTÜ'nün rekreasyon açısından hizmet alanları ve birimleri.....	74
Tablo 6. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı	94
Tablo 7. Katılımcıların fakülterlere göre dağılımı.....	95
Tablo 8. Katılımcıların okudukları bölümlere göre dağılımı	96
Tablo 9. Katılımcıların eğitim aldıkları liselerin dağılımı	98
Tablo 10. Katılımcıların ikinci üniversite eğitimi durumlarının dağılımı.....	98
Tablo 11. Katılımcıların aile gelir durumlarının dağılımı	98
Tablo 12. Katılımcıların ailelerinin meslek ve eğitim durumlarının dağılımı	99
Tablo 13. Katılımcıların gelir durumlarının dağılımı.....	100
Tablo 14. Katılımcıların hafta içi ve hafta sonu serbest zaman sürelerinin dağılımı.....	100
Tablo 15. Katılımcıların kentsel rekresasyon alanlarındaki yapı (binalar, yeşil alan tarihi kültürel değerlerin) dağılımı.....	113
Tablo 16. Cinsiyete göre serbest zaman değerlendirme amaçlarının grupsal dağılımı.....	118
Tablo 17. Duncan testine göre anne eğitimin durumundaki farklılıkların dağılımı.....	120
Tablo 18. Duncan testine göre hafta içi serbest zaman sürelerindeki farklılıkların dağılımı	121
Tablo 19. Duncan testine göre hafta sonu serbest zaman sürelerindeki farklılıkların dağılımı	122
Tablo 20. Serbest zaman etkinlik tercihlerinin cinsiyete göre farklılıklarının dağılımı....	123

Tablo 21. Duncan testine göre fakülteler arasındaki farklılıkların dağılımı	124
Tablo 22. Duncan testine göre baba eğitim durumu arasındaki farklılıkların dağılımı	125
Tablo 23. Duncan testine göre hafta içi serbest zaman süreleri arasındaki farklılıkların dağılımı	127
Tablo 24. Duncan testine göre hafta içi serbest zaman sürelerinde sanatsal etkinliklere göre farklılıkların dağılımı	127
Tablo 25. Duncan testine göre hafta içi serbest zaman sürelerinde pratik etkinliklere göre farklılıkların dağılımı	128
Tablo 26. Duncan testine göre hafta içi serbest zaman süreleri arasındaki farklılıkların dağılımı	128
Tablo 27. Duncan testine göre hafta sonu serbest zaman sürelerinde sanatsal etkinliklere göre farklılıkların dağılımı	129
Tablo 28. Duncan testine göre hafta sonu serbest zaman sürelerinde pratik etkinliklere göre farklılıkların dağılımı	129
Tablo 29. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden topografya şekline yönelik tercihlerin dağılımı	130
Tablo 30. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden topografya yapısına yönelik tercihlerin dağılımı	132
Tablo 31. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden hidroloji yapısına yönelik tercihlerin dağılımı	133
Tablo 32. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden hidroloji içeriğine yönelik tercihlerin dağılımı	134
Tablo 33. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden iklim özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı	134
Tablo 34. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün hem görsel hemde dokusal özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı.	135
Tablo 35. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün mevsimsel değişim özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı	135
Tablo 36. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün form özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı	136
Tablo 37. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün ölçü özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı	137

Tablo 38. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden çevrede var olması istediğiniz hayvan varlığı türüne yönelik tercihlerin dağılımı	137
Tablo 39. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden ulaşımında kullanılacak araç türüne yönelik tercihlerin dağılımı	138
Tablo 40. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden ulaşımında yol özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı.....	139
Tablo 41. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden ulaşımında erişilebilirliğe yönelik tercihlerin dağılımı	139
Tablo 42. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden diğer insan yapımı elemanlara yönelik tercihlerin dağılımı.....	140
Tablo 43. Katılımcıların serbest zamanı değerlendirme amaçlarına göre etkinliklerle ilişkisi.....	141
Tablo 44. Trabzon Kent'i ve geldikleri kentlerin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerinin karşılaştırılması	142

SEMBOLLER DİZİNİ

UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
EUROSTAT	: Avrupa İstatistik Ofisi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
BM	: Birleşmiş Milletler
AB	: Avrupa Birliği
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü
INFOYOUTH:	Gençlik Birliği Ağı
WLO	: Dünya Serbest Zaman Organizasyonu
YPLN	: Gençler İçin Serbest Zaman Ağı
YPBOL	: Serbest Zaman Üzerine Gençler Kitabı
LERO	: Serbest Zaman Deneyimi Araştırma Fırsatı
WLCE	: Dünya Serbest Zaman Mükemmeliyet Merkezi
KTÜ	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
ÜAK	: Üniversiteler Arası Kurul
SPSS	: Statistical Package For Social Sciences

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Gençlik, bir bireyin ergenlik dönemiyle başladığı fiziksel olgunluğa erişmesiyle tamamladığı bir dönem olarak tanımlanmaktadır. On dokuz-yirmi yaşlarında başlayan ve otuzlu yaşlara kadar devam eden dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde gençler; fiziksel ve hormonal değişiklik, kimlik gelişimi, duygusal bağımsızlık, bilişsel olgunlaşma, toplumsal roller kazanma, sosyal, eğitim ve kültürel alanlarda gelişim sağlama gibi birçok hareketliliği bir arada yaşamaktadır (Furlong & Cartmel, 2006; Sawyer, vd., 2018). Aynı zamanda çocukluk döneminde kazandığı birçok özelliği gözden geçirerek yeni özellikler kazanmak, yeni deneyimler yaşamak, yeni kimlik oluşturmak, çevresine ebeveyn, eş, çalışan ve en önemlisi de bir birey olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır (Lobo, 1999; Hopkins, 2013; Scales vd., 2016). Kişisel ve ekonomik özgürlüğünü kazanmak için ya çalışma hayatına atılmakta ya da bir mesleğe sahip olmak için üniversite eğitimi almaktadır (Gül, 2014).

Üniversite eğitimi, yükseköğretim kurumları tarafından bilginin edinilmesi, inşa edilmesi ve aktarılmasını sağlayan, çok yönlü bir süreçtir. Bu süreç gençlerin toplumsal olarak ilerlemesini, ekonomik kalkınmasını ve kültürel zenginleşmesini sağlamaktadır (Gálvez, 2016). Yaşamlarının en önemli geçiş sürecidir. Hayatları boyunca kazanacakları farklı davranış biçimlerini kazandırmaktadır. Öğretme ve öğrenme sürecinde gençlere özgürlük ve yaratıcılık sağlamaktadır. Öğrencinin kendisini yeniden keşfedebilmesini, pratik beceriler kazanmasını, bir alanda uzmanlaşmasını ve sosyal uygulamalara katılmasını sağlamaktadır (Kugai, 2023). Böylece gençlerin üniversite eğitimleri boyunca bulundukları ortamlar ve arkadaş çevreleri sürekli değişmektedir. İnsan ilişkileri, sosyal yaşamları ve istekleri konusunda değişiklikler yaşanmaktadır (Zulkia, vd., 2014; Çelik & Dalbudak, 2021; Puhakka, 2021). Gençler istekleri, değerleri, kişisel hedefleri ve öncelikleri doğrultusunda bir zamana ihtiyaç duymaktadır (Chen vd., 2016). Bu zaman ihtiyacı; zamanı yönetme konusundaki becerilere bağlı olarak kişisel gelişimleri, akademik yükümlülükleri, sosyal hayatları ve çalışma hayatları gibi faktörlere bağlı olarak şekillenmektedir (Britton & Tesser, 1991).

Serbest zaman, bireyin zorunlu olduğu yükümlülüklerden (örneğin iş, eğitim, ev işleri ve temel ihtiyaçlar) bağımsız olarak kendi tercihlerine göre değerlendirebileceği, dinlenme,

eğlenme ve kişisel gelişim için kullanabileceği zaman olarak tanımlanmaktadır (Stebbins, 2007). Bu kavram hem fiziksel hem de zihinsel yenilenme açısından önemli olup bireylerin yaşam kalitesini arttırmada kritik bir rol oynamaktadır (Iso-Ahola, 1980). Akademide gençlerin zaman ihtiyacıyla ifade edilmektedir. Onlara göre serbest zaman, kişiliğini ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmek, sosyal hayata katılımı sağlamak, eğlence, ilgi ve yeteneklerin geliştirmek içindir. Akademik başarıya, sosyal yaşama, kişisel gelişime ve ekonomik ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir (Stebbins & Sachsman, 2017).

Üniversite öğrencileri akademik olarak yoğun bir takvime (ders programları, ödevler, sınavlar vb.) sahip bireylerdir. Bu durum öğrencilerin serbest zamanlarını kısıtlayarak kişisel ilgi alanlarına ve sosyal etkinliklere ayırabilecekleri zamanı azaltabilmektedir. Zamanlarını yönetme konusunda becerisi iyi olmayan öğrencilerde ise akademik sorumluluklarını yerine getirirken serbest zamanlarını yeterince değerlendirememelerine neden olmaktadır (Macan vd., 1990; Britton & Tesser, 1991). Aynı zamanda ekonomik nedenlerden dolayı çalışmak durumunda olan öğrenciler de çalışma saatlerindeki değişkenliklerden dolayı serbest zamanları için ayırdıkları zamanı azaltmaktadırlar. Ders dışında etkinlikler için ayırdıkları zamanlarını azalttığı için sosyal yaşamları etkilenmektedir (Curtis & Shani, 2002; Nonis & Hudson, 2006). Öğrenciler serbest zamanı, stresle başa çıkma, motivasyonlarını artırma, fiziksel ve psikolojik olarak yenilenme zamanı olarak görebilmektedir (Iwasaki & Mannell, 2000). Onlar psikolojik olarak iyi oluşlarını desteklemek ve akademik sorumluluklarını iyileştirebilmek için serbest zamanlarını etkinliklerle değerlendirmektedir. Serbest zamanın azalması ya da hiç olmaması öğrencilerde dikkat dağınıklığı, akademik başarısızlıklar ve tükenmişlik sendromu gibi psikolojik açıdan olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Klepac vd., 2020; Sonnentag & Fritz, 2007).

Serbest zamanı değerlendirebilmek günümüzün toplumu için önemli bir sorun olarak görülmektedir. Çünkü günümüzün toplumsal ve kültürel yapısı; kentleşme, sanayileşme, teknoloji ve iletişim gibi etmenlerden dolayı sürekli değişim yaşamaktadır. Bu değişim özellikle toplumun en dinamik kesimi olan gençleri etkilemekte ve onlarda yeni beklentiler, ihtiyaçlar, eğilimler, algılamalar ve tercihler ortaya çıkarmaktadır (Kır, 2007). Bu noktada toplumdaki değişim süreçlerinden en çok etkilenen ve bu süreci en iyi hisseden gençler, her zaman daha iyi yaşam koşullarını talep etmektedir. Gençler yaşadıkları alanları deneyim alanları olarak gördükleri için yaşamın özüyle ilgili olan niteliksel hayatın yeniden değerlendirilmesini istemektedir (Kahya, 2020). Bu noktada gençlerin içerisinde bulundukları yüzyılda yaşam alanlarının giderek betonlaşması, artan nüfusla birlikte rahatça hareket

edebilecekleri alanların daralması, kentin baskısı ve stresinden uzaklaşabileceği, kentsel alanlara ihtiyacı artırmaktadır (Gümüş, 2016).

Kentsel rekreasyon alanları, kentlerin açık ve yeşil alan sistemlerinin bir parçasıdır. Kentin sınırları ve merkezi içerisinde bulunan kentlinin ve diğer kullanıcıların rahatlıkla ulaşabileceği, açık ve kapalı alanlarla kullanıcılarına serbest zaman etkinlikleri sağlayan alanlardır (Şimşek İlhan, 2022). Bu alanlar kullanıcılarının (gençler, yaşlılar, çocuklar gibi.) fiziksel, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamakta, yaşam kalitelerini artırmakta ve doğa ile etkileşimini sağlamaktadır. Kullanıcılarının fiziksel sağlıkları için çeşitli etkinlikleri bir arada sunarak olası hastalıkların önlenmesine yardımcı olmaktadır. İçerisinde barındırdığı doğal alanlar ve açık hava etkinlikleriyle kullanıcıların zihinsel sağlıklarını korumakta ve aynı zamanda sosyalleşme ihtiyacını karşılamada önemli bir platformdur (Godbey, 2009; Ulrich vd., 2001). Bu platformlar; kullanıcıların bir araya gelerek ilgi alanlarına göre etkinlikler gerçekleştirmesine imkân sağlamakta ve toplumsal dayanışmayı kullanıcılar arasında sosyal etkileşimi artırarak gerçekleştirmektedir (Köse & Kul, 2020). Aynı zamanda farklı yaş grupları arasındaki insanları bir araya getirerek topluluk kimliğini güçlendirmektedir (Gehl, 2011). Kentsel rekreasyon alanları içerisindeki yeşil alanlarıyla kentin hava kalitesinin iyileşmesine katkı sağlamaktadır. Kentlerdeki ısı adası etkisini azaltmaktadır. Kentsel biyoçeşitliliğin korunmasına katkı sağlayarak sürdürülebilir kent yaklaşımını desteklemektedir (Bowler vd., 2010). İyi planlanmış ise kentlerin cazibesini artırarak ekonomik olarak gelişmelerine katkı sağlamaktadır (Crompton, 2001). Kentlilere birçok faydayı bir arada sunan bu alanların planlanması ekolojik dengenin korunması, sürdürülebilirliğin teşvik edilmesi ve kullanıcılarının ihtiyaçlarının karşılanması açısından önemlidir (Tzoulas vd., 2007). Bu noktada kentsel rekreasyon alanlarının planlamasında peyzaj bileşenleri (abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenler); hem ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması hem kullanıcılarının deneyimlerinin iyileştirilmesi hem de estetik işlevler açısından denge unsurlarıdır (Bell, 2008). Rekreasyon alanlarının kalitesini doğrudan etkilemekte olan peyzaj bileşenleri üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar;

1. Abiyotik bileşenler: Cansız unsurlardır. Doğal ve fiziksel çevrenin yapı taşlarını içermektedir (Reed & Mroz, 1997). Rekreasyonun doğal özelliklerini ve kullanım potansiyelini etkilemektedir. Topoğrafya, iklim-mikroklima, toprak yapısı ve su kaynaklarıdır. Topoğrafya; arazi eğimini, bozulmaları, yüzey biçimlerini, rekreasyon alanlarının çözünebilirliğini ve peyzaj düzenlemelerini etkilemektedir (Gobster, 1995). İklim ise rekreasyon alanlarında gölge aralıklarının ayarlanması, rüzgâr koridorlarının, su elemanlarının konum-

landırılması gibi tasarım unsurları açısından önemli bir doğal bileşenidir. Rekreasyon alanlarında toprak yapısı, bitki türlerinin seçilmesi ve yeşil sürdürülebilirliğin sağlanmasında ön plana çıkmaktadır. Su kaynakları da rekreasyon alanlarına estetik ve ekolojik değer kazandırarak mikroiklimin düzenlenmesine katkı sağlamaktadır (Kaplan & Kaplan, 1989).

2. Biyotik bileşenler: Ekosistemin canlı unsurlarını içermektedir. Doğal dengenin sağlanmasında büyük önem taşımaktadır. Bitkiler, hayvanlar ve mikroorganizmalardır. Peyzajın ekolojik yapısını ve biyolojik çeşitliliği belirlemektedir (Prastio vd., 2021). Bitki örtüsü rekreasyon alanlarında gölgelik alanlar oluşturarak sıcaklığı düzenlemekte, hava kalitesini arttırmakta ve kullanıcılara estetik alanlar oluşturmaktadır (Tyrväinen vd., 2005). Gürültü kontrolü ve toprak erozyonunun önlenmesini sağlayarak ekosistem hizmetleri de sunmaktadır (Chiesura, 2004).

3. Kültürel bileşenler: İnsan kaynaklı unsurlardır. İnsan faaliyetlerinin peyzaj üzerindeki etkilerini içermektedir. Doğal peyzajlar kültürel peyzajlara dönüştürülmektedir (Nogué & Sala i Martí, 2017). Mimari unsurlar, sanatsal müdahaleler ve etkinlik alanlarıdır. Rekreasyon alanlarının insan kullanımı için uygun hale getirilmesini sağlamaktadır. Sosyal ve estetik değerler sunmaktadır (Çetinkaya & Uzun, 2014).

Peyzaj bileşenleri, peyzajın çok boyutlu ve dinamik yapısını oluşturmaktadır. Kentsel rekreasyon alanları abiyotik, biyotik ve kültürel peyzaj bileşenlerinin etkileşimi sonucunda şekillenmektedir. Her bir bileşen bu alanların sunacağı ekosistem hizmetlerini etkilemektedir (Polat & Akay, 2015). Sonuç olarak kentsel rekreasyon alanlarının yönetilmesi, tasarlanması ve planlanması abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenlerin dengeli bir şekilde entegrasyonunu gerektirmektedir. Bu tez, gençlerin kentsel rekreasyon alanlarına yönelik peyzaj bileşenlerini anlayarak, bu alanların tasarım ve yönetiminde daha kapsayıcı ve genç odaklı yaklaşımların geliştirilmesi gereğini vurgulamaktadır. Gençlerin ihtiyacını ve beklentilerini karşılayan daha yaşanabilir kentsel rekreasyon alanlarının oluşturulması hedeflenmektedir.

1.1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bugünün kentleşmesiyle hayatımıza giren değişim ve gelişmeler (hem yaşadığımız çevrede hem de insanın değişimi, bakış açısı, beklentileri, hayatı kavrayış biçimi, felsefesi vb.), yaşamı ekonomik, sağlık, kültür, sosyal, eğitim-öğretim, fiziksel ve psikolojik alanları da olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Toplumun yaşlısı, genci, çocuğu, engelli

bireyleri yani bütün kesimi bu olumsuzluklardan etkilendiği için bir arayış içerisine girmektedirler. Hayatın zorunlu getirilerinin dışında kalan serbest zamanlarını değerlendirmenin kendilerine iyi geleceği sonucuna vararak kentlerde bu imkânı sağlayan alanlara yönelmeye başlamışlardır. Kentsel rekreasyon alanları olarak nitelendirilen bu alanların, içerisinde barındırdığı yeşil alanları, sert zemin alanlarıyla etkinlik (rekreasyon) ve mekân olanakları sunacak insanları olumsuzluklardan uzaklaştıracak, ihtiyaçları ve beklentilerini karşılayacak şekilde planlanma kararlarının alınması ve bu doğrultuda yönetilmesi gerekmektedir.

Bu tez çalışmasında, gençlere yönelik kentsel rekreasyonel alanlarda oluşturulacak mekânların örgütlenmesi sürecinde (ihtiyaç-etkinlik-mekân) peyzaj bileşenlerinin etkisi ve birbirleri ile ilişkilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Trabzon kenti Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde eğitim gören 1002 üniversite öğrenci örneklem grubu olarak seçilmiştir. Belirlenen bu öğrencilerin;

Serbest zaman ve rekreasyon ihtiyaçlarını,

Beklentilerini,

Bu beklentileri ve ihtiyaçları karşılayacak etkinlikleri tespit etmek,

Bu etkinliklerin gerçekleştirileceği mekânlarda tercih edilen peyzaj bileşenlerinin neler olduğu ve hangi ilişkiler içinde birarada olduğunu ortaya koymak tez çalışmasının ana amacıdır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hedeflere ulaşılması beklenmektedir;

1. Tez kapsamında tanımlanan genç grubunun serbest zaman ve rekreasyon konusunda farkındalıklarını belirlemek ve bu alanlardaki bakış açıları, fikirleri, felsefeleri, istek ve ihtiyaçlarını tespit etmeye yönelik bir pilot çalışma yapmak,

2. Tez kapsamında tanımlanan genç grubunu sosyo-demografik özelliklerine göre tanımlamak,

3. Serbest zaman süreleri ve serbest zamanı değerlendirme amaçlarını tespit etmek,

4. Tez kapsamında tanımlanan genç grubunun serbest zamanlarını değerlendiriyorken yapacakları rekreasyonel etkinlikleri ve tercihlerini belirlemek,

5. Tez kapsamında tanımlanan genç grubunun olanakları olsa tercih edecekleri etkinliklerin neler olduğu ortaya koymak ve bu etkinliklerin hangi rekreasyon türlerinde dağılım gösterdiğini tespit etmek,

6. Tez kapsamında tanımlanan genç grubun eğitim gördükleri kent ile geldikleri kentler arasındaki rekreasyonel etkinlik çeşitliliği açısından kentlerin değerlendirmelerini tespit etmek,

7. Tez kapsamında tanımlanan genç grubunun kentsel rekreasyon alanları için tercih ettiği peyzaj bileşenlerini ortaya koymak,

8. Gençlerin serbest zaman değerlendirme amaçları ve rekreasyonel etkinlik türüne yönelik tercihlerinin sosyo-demografik özellikleriyle ilişkisini ortaya koymak,

9. Gençlerin etkinlik tercihleri ve bu etkinliklerin gerekli kıldığı peyzaj bileşen kurgusu doğrultusunda stratejiler geliştirmek, planlama ve tasarım önerileri sunmak,

10. Bir strateji geliştirirken sentantik, semantik ve pragmatik tasarım süreçlerini ele almak,

11. Tez kapsamında tanımlanan genç grubundan yola çıkılarak “genç kentleri” olgusuna yönelik kentsel rekreasyon planlama ve tasarım stratejilerini oluşturmaktır.

12. Belirlenen örneklem grubun “rekreasyonel ihtiyaç ve beklentilerini” karşılayacak farklı etkinlikler için kentsel mekânlarda tercih ettikleri “peyzaj bileşenlerini” tespit ederek; “gençler için kent” lerde rekreasyonel mekânların planlama ve tasarımına yönelik stratejiler oluşturmak.

Durum tespit çalışması yapılan bu tez çalışmasının tamamlanmasıyla birlikte amaç doğrultusunda belirlenen hedeflere ulaşılmaya çalışılacaktır. Böylece gelecek nesillere ışık tutabilen, onları anlayabilen, beklentilerine, isteklerine ve kararlarına uygun etkinlik, mekân tercihlerinin yansıtıldığı dış mekân kurgularının oluşturulabilmesi için bazı temel stratejiler oluşturulacaktır. Yaşamın olumsuzluklarından uzaklaşılabilir, yaşam kalitesini arttırabilecek kentsel rekreasyon alanlarının şekillendirilmesinde gençlerin görüşlerinin yansımalarının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma, geleceğin kentlerini hayal etme olanağını sunacaktır. Bu doğrultuda yeniden oluşturulacak ya da mevcut kentsel rekreasyon alanlarının planlanması ve tasarlanması için öngörüler ortaya konulacaktır.

1.2.Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde tezin kavramsal altyapısı oluşturan kent, genç, genç için tanımlanan yaş aralıkları, gençlerin sınıflandırılması, üniversite gençleri, serbest zaman, gençlerin serbest zaman davranışlarını etkinleyen unsurlar, rekreasyon, kentsel rekreasyon, kentsel rekresyon alanlarının gençlerle ilişkisi, rekreasyon yönetimi, rekreasyon yönetimiyle ilgili kurum ve

kuruluşlar, gençlik politikaları kavramları ele alınmıştır. Bu kısımda ulusal ve uluslararası tezler, makaleler, kitaplar, kitapta bölümler, resmî gazeteler, internet sitelerinden literatür araştırması yapılmıştır.

1.2.1. Kent

Kentler, modern yaşamın bütün cazibesini barındırması nedeniyle insanlar tarafından yaşam alanı olarak tercih edilen alanlardır (Gümüş, 2016). Kendisini meydana getiren faktörlerin yansıması olan kentler, tarihi dokusuyla geçmişini, güncel dokusuyla da geleceğini takip eden fiziki mekânlardır. Bu mekânlarda yaşam biçimleri birbirinden farklı insanlar, birbirlerinin yaşam biçimlerini kabul ederek hayatlarını devam ettirmektedir (Kubilay, 2022). Bu farklılık içerisinde her birey kendi kimliklerini oluşturmaya çalışmaktadır. Oluştururken de toplumun diğer bireyleriyle kurdukları ilişkilerin yanı sıra çevrelerinde bulunan mekânları, nesneleri ve çevreleriyle kurdukları ilişkileri değerlendirmektedir (Ponti, 2007).

Çok çeşitli karakter ve sınıfta insan popülasyonu bulunan kentler, belirli bir süre sabit olarak kalsalar da sürekli değişmektedir. Bu noktada gözün görebileceğinden ve kulağın işitebileceğinden fazlası, keşfetmeyi bekleyen bir manzara ve dekor bulunmaktadır (Lynch, 2010). İnsanlar kent hayatında, kişisel ve sosyal ortamları keşfetmek ve yeni deneyimler kazanmak arasındadır. Bu yaparken kentlerin sahip olduğu peyzaj bileşenlerden faydalanmaktadır (Erkök, 2022).

Kentlerde mevcut bilgi durumuna göre peyzaj, birbirleriyle ilişkili hiyerarşik üç sistemden oluşan kapsamlı ve karmaşık bir sistemdir. Peyzaj bileşenleri olarak adlandırılan bu sistemler:

- a) Coğrafi komplekslerden oluşan abiyotik;
- b) Habitatlarıyla güçlü ilişkiler içinde kalan popülasyonlar ve biyosonözler (belirtilen coğrafik sahada kendi kendini yenileyebilir organizmalar topluluğudur) halinde organize olmuş, bunun sonucunda ekosistemler ve fizyosenözlerin olduğu biyotik;
- c) İnsan tarafından yaratılan veya dönüştürülen peyzaj unsurlarını içeren antropojenik-kültür (Chmielewski, 2011).

Abiyotik bileşenler; çevresini şekillendiren ekosistemin cansız parçalarını oluşturmaktadır. Bu bileşenler topografya, iklim ve jeoloji gibi fiziksel faktörler olabildiği gibi besin bulunabilirliği ve toprak bileşimi gibi kimyasal faktörleri de içermektedir (Peters-

Zganiacz vd., 2022). Abiyotik bileşenler ekosistemin bir parçası olduğu için ilişki kurduğu canlıları etkileyebilmektedir. Ekosistemdeki türlerin hayatta kalabilmesi önemli bir etkisi bulunmaktadır (Url-1, 2022; Url-2, 2022).

Biyotik bileşenler; bütün ekosistemin canlı organizmalarını ve biyolojik yönlerini ifade etmektedir (Abdul-Rahim, 2015). Aynı zamanda biyotik peyzaj bileşenleri, bir peyzajın fiziksel yapısında yaşayan ve onu etkileyen canlı organizmaları ifade eder. Bu bileşenler mikroorganizmaları, bitkileri, hayvanları ve insanları içermektedir. Bu bileşenler abiyotik sistemin kaynaklarına katkıda bulunma eğilimindedirler (Chmielewski, 2011).

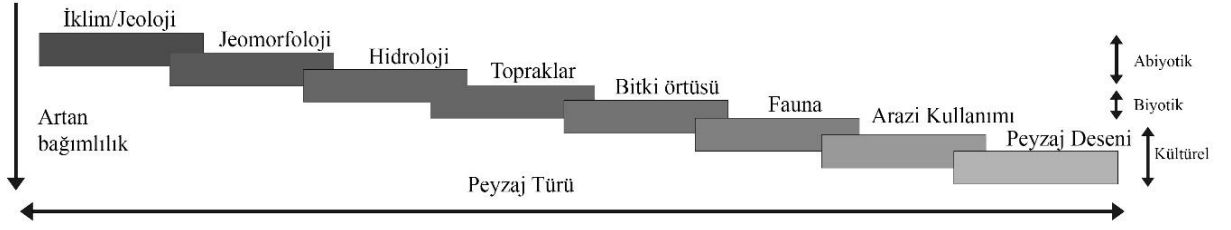
Kültürel bileşenler; insanoğlunun doğal kaynakları kullanmasını ve doğaya uyumunu yansıtmaktadır (Çetinkaya & Uzun, 2014).

Bütün bileşenler, Şekil 1.'de kısaca görselleştirilmiştir (Steiner, 2008; Wascher, 2004).



Şekil 1. Peyzaj bileşenleri (Steiner, 2008; Wascher, 2004)

Peyzaj bileşenlerinin değişim dinamikleri farklıdır. Genellikle abiyotik bileşenlerin doğal dönüşümleri durumunda en düşük ve antropojenik bileşenlerin dönüşümleri durumunda en yüksektir. Ayrıca bu değişimlerin genel yönleri de çeşitlilik göstermektedir. Bu değişikliklerin genel yönleri de çeşitlidir. Abiyotik bileşenler genellikle daha düşük entropiye, fiziksel parametrelerin (basınçlar, sıcaklıklar, yükseklik farklılıkları vb.) değerlerinin kademeli olarak eşitlenmesine yönelmektedir. Aynı zamanda çevrenin doğal dönüşüm süreçlerinde jeoçeşitliliği artıran oldukça çeşitli formlar oluşturmaktadır (tortul kayalar, nehir menderesleri, erozyon yarıkları, inselbergler vb.). Biyotik ve antropojenik sistemler ise yapılarının ve işlevlerinin karmaşıklığını artırma eğilimindedir (Grey, 2004; Ibáñez vd., 2005). Bu noktada kentlerde hem doğal hem de kültürel özelliklerin sentezine dayanan bir peyzaj tipolojisi hazırlanırken hiyerarşik bağımlılığın kullanılması gerekmektedir (Şekil 2).



Şekil 2. Abiyotik, biyotik ve kültürel unsurların peyzaj türü olarak işlevsel hiyerarşisi (Lipský & Romportl, 2007)

Kent ekosistemleri, bütüncül kentlerde bulunan peyzaj bileşenleri; abiyotik (iklim, topoğrafya, toprak, su vb.), biyotik (hayvanlar, yaban hayatı, bitkiler vb.) ve kültürel (insan) (yerleşim alanları, tarım alanlar, ulaşım, kültür, diğer insan oluşumu unsurlar vb.) gibi faktörlerin birbiriyle ilişkisini ortaya koyan ekosistemlerdir (Cadenasso & Pickett, 2008). Özellikle bu ekosistemler insanların bir yere ait olma, güvenliğini sağlayabilme, gündelik ihtiyaçlarını karşılayabilme, kendine kalan zamanlarını değerlendirebilme bağlamında en çok ilişki kurduğu alanları sağlamaktadır. Kentlerde geçmişten günümüze gerek parçası oldukları toplumların gerek de doğal ve yapay unsurların etkisiyle hızlı bir şekilde değişim ve dönüşüm sürecine girmiştir. Bu süreç içerisinde küreselleşmenin, iklim değişikliklerinin, nüfus yoğunluklarının artması, teknolojik gelişmeler, çevre sorunları, yapılaşma gibi birçok neden kentlerdeki doğal kaynak değerlerinin bozulmasına neden olmuştur (Karakurt Tosun, 2013). Bu durum bütüncül kent ekosistemleri üzerinde ekolojik, ekonomik, ticari, kültürel, insanlar üzerinde psikolojik, fiziksel, sosyal açıdan olumsuzlukları beraberinde getirmektedir. Bu olumsuzluklardan kenti ve kentliyi koruyan, havaya, toprağa, suya zarar vermeyen, insanları doğaya yakınlaştıran ve fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan ihtiyaçlarını karşılayan alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Kentsel açık yeşil alanlar bu ihtiyacı karşılamak için oluşturulan en önemli alanlardır. Bu doğrultuda kentleri ve toplumu karşılaştığı olumsuz durumlardan uzaklaştırmak olumlu katkı sağlamak için kentlerin barındırdığı ekosistemleri; bütüncül kent yaklaşımı içerisinde, insan-kent ilişkisini sağlayan rekreasyon hizmetlerini, kentsel açık yeşil alan sistemleri, yaşam kalitesi kriterleri ve sürdürülebilir kent kriterleri ile ilişkilendirilerek değerlendirmek oldukça önemlidir.

1.2.2. Genç

Dünya'da ve Türkiye'de tarihsel olarak bakıldığında gençlik teması, toplumların geleceğinin oluşmasında her zaman geliştirilmesi ve yetiştirilmesi gereken bir konu olarak görülmektedir. Farklı dönemlerde bu konu ele alınarak çalışmalar yapılmış ve bunun sonucunda tarihsel, kültürel, sosyolojik ve biyolojik olarak farklı tanımlamalar ortaya konulmuştur (Demir, 2021).

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı (United Nations Department of Economic and Social Affairs) tarafından hazırlanan ve Birleşmiş Milletler Gençlik Gelişimi Kurumlar Arası Ağı (United Nations Inter-Agency Network on Youth Development)'nın bir parçası olduğu çalışmada Birleşmiş Milletler (United Nations)'e göre gençlik, çocukluğun bağımlılığından kurtularak yetişkinliğin bağımsızlığına geçiş dönemidir. Bu dönem diğer sabit yaş gruplarına göre daha akışkan bir özelliğe sahiptir. Gençlik tanımı koşullara göre değişkenlik göstermekle birlikte özellikle demografik, ekonomik, finansal ve sosyo-kültürel ortamlardaki değişikliklerle farklılaşmaktadır. Ancak 15-24 yaş aralığında yapılan tanım, gençlerin ihtiyaçlarını değerlendirmek ve gelişimleri için kılavuzlar oluşturabilmek için istatistiksel olarak amaçlarına adil bir şekilde hizmet etmektedir. Bu yüzden belirtilen yaş aralığında tanımlama yapılmaktadır (Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı, 2013).

Türkiye Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 26 Kasım 2012 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı sonucunda kararlaştırılan Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'ne göre gençlik "biyolojik olmaktan ziyade sosyolojik anlamda ele alınması gereken bir kavramdır. Gençliğin tanımı içinde bulunan zaman, toplumların sosyo-ekonomik gelişimleri, kültür ve geleneklerine göre tanımı yapılır" (Resmî Gazete, 2013).

Gençlik dönemi, bireyin 12 ile 22 yaş aralığında psikolojik, fiziksel ve sosyal olarak gelişme ve olgunlaşma sürecine girdiği dönemdir. Bu dönemde çocukluk bedenleri yetişkin bedenine dönüşürken çocuk rolleri de yetişkin rollere dönüşmektedir. Kendilerinde meydana gelen değişiklikleri tanımak ve sebeplerini anlamak istemektedir. Kendileri için ilgi duyarken toplum ve dünya için de ilgi duymaktadır (Alisinanoğlu, 2002).

Gençlik, kendine göre yaşam tarzı, dili kullanma, düşünme ve iletişim kurma biçimi olan bir dönemdir. Bu dönemde meydana gelen fizyolojik değişiklikler ve bununla bağlantılı olan toplumsal değerlendirmeler, genç bireyleri ani hareket değişikliklerine, asi davranışlara ve kararsızlıklara sürüklemektedir. Bu durumun sebebi olarak yetişkin bireyler kadar iyi

düşünememeleri, hayat deneyimleri ve bilgi eksiklikleri görülmektedir. Böylece genç, çocukluk ve yetişkinlik arasındaki geçiş döneminde gelişim sağlayan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2022).

Aynı yaş kategorisinde bulunan ve aynı dönem içerisinde büyüyerek gelişen bireyler biyolojik olarak genç olarak tanımlanmaktadır. Böylelikle genç olarak tanımlanan bireyler benzer özelliklere sahip homojen bir topluluğu işaret etmektedir (Demir, 2021).

Diğer bir tanıma göre, biyolojik olarak gelişimi tamamlayamamış, daha çok eğitim ve sosyalleşme içerisinde olan, genel olarak geçimlerini kendileri karşılayamayan, çocukluk ve yetişkinlik arasındaki yaş aralığında bulunan nüfusun ele geçirdiği sosyal statüdür (Ateş & Ateş, 2020)

Genç; duygusal, sosyal, bedensel, zihinsel, kültürel, ekonomik ve ahlaki açıdan gelişecek bireyin, çocukluk ve yetişkinlik dönemi arasında bulunduğu, düşünce, davranış ve tutum bakımından kişiliğini geliştirdiği, kişiyi sosyal olgunluğa hazırlayan, 14-24 yaş grubu arasındaki geçiş dönemidir (Aydın, 2012).

1.2.3. Gençler için Tanımlanan Yaş Aralıkları

Genç bireyler kişisel, biyolojik, psikolojik ve toplumsal olarak çok boyutlu bir gelişim sürecinin içerisinde olduğundan dolayı gençliğin yaş aralıklarının ne olması konusunda sınırları net olarak ortaya konulamamaktadır (Düzenli, 2010). Bu doğrultuda dünyada ve ülkemizde genç bireylerin yaş aralıkları konusunda bazı kurum ve kuruluşlar çeşitli çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sonucunda ortaya koydukları yaş aralıkları aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Birleşmiş Milletler (BM), gençliği 15-24 yaş aralığında bulunan bireyler olarak tanımlamaktadır (Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı, 2013). Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ve Dünya Gençlik Raporu 2020'ne (World Youth Report) göre de bu yaş aralığı kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)'de bu tanıma kabul etmekle birlikte, bireyin genç olma deneyiminin ülkeler ve bölgelere göre değişiklik gösterdiğini ifade etmektedir (UNESCO, 2022).

Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat)'ne göre genç bireyler 15-29 yaş aralığındaki kişiler olarak tanımlanmaktadır (EUROSTAT, 2022).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yayınladığı “İstatistiklerde Gençlik 2022” raporunda genç bireyler; BM, UNESCO ve Dünya Bankasının yaptığı tanımlamalara göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre de 15-24 yaş aralığında nüfusu kapsamaktadır. (TÜİK, 2023).

Türkiye Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'ne göre gençliğin yaş aralığı ülkemizin koşulları değerlendirildiğinde gençlik politikalarının hedef grubu 14-29 yaş aralığındaki bireyler olarak kabul edilmektedir (Resmî Gazete, 2013).

1.2.4. Gençlerin Sınıflandırılması

Yapılan araştırmalar sonucunda gençler, çeşitli ölçütler doğrultusunda sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmada gençlerin içerisinde bulunduğu ve yetiştirildiği ortam, uğraşı alanları, eğitim düzeyleri, ruhsal ve fiziki yapısı etkili olmaktadır (Kır, 2007). Bunlar;

- Öğrenci Gençler (Ortaöğretim Gençliği, Üniversite Gençliği)
- Okul Dışı Gençler (Kentsel ve Kırsal Alan Gençliği, Gecekondu Gençliği, Çalışan Genç, İşsiz Genç, Asker Gençliği)
- Özel Durumu Olan Gençler (Zihinsel ve Fiziksel Özürü Olan Genç, Tutuklu ve Hükümlü Genç)
- Yurt Dışında Yaşayan Türk Gençleridir.

1.2.5. Üniversite Gençleri

Gençler, genel nitelikleri doğrultusunda kendi içerisinde farklı kategorilere ayrılmaktadır. Bu kategoriler; okuyan gençler, işsiz gençler, kent gençliği, köy gençliği, üniversite gençliği gibi birçok kategoriye içermektedir. Bunlardan üniversite gençliği, gençlik döneminin beraberinde getirdiği bedensel değişimi yoğun bir şekilde yaşayarak henüz tamamlayabilmektedir (Süzer, 2000). Üniversite gençliği, değişken ve yeniliklere açık bir kesimi kapsamaktadır. Farklı kurumlara ve gruplara katılıp istedikleri zaman çıkabilmektedirler. Fakat katıldıkları her yeni çevreye uyum sağlayabilme konusunda güçlüklerle karşılaşabilmektedirler. Üniversiteye gelen gençlerin çoğu, ailelerinden uzaklaşıp farklı bir ortama geldikleri için ilk olarak eğitim ve öğretim sorunlarının yanı sıra barınma/beslenme yetersizlikleri, maddi imkânsızlıklar, farklı düzeyde sosyo-ekonomik

yapıya sahip olmaları, serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri mekânların yetersizliği ve işlevsizliği gibi birçok sorunla baş etmek durumunda kalmaktadır (Kır, 2007).

Bir toplumun sosyo-kültürel yapısının en dinamik unsuru üniversite gençleridir. Bu gençleri diğer gençlerden ayıran en önemli özellik ise geleceğin bilgili yöneticileri ve karar vericileri olarak hayatta yer almalarıdır. Böylece gençler üniversiteye başlarken kendi geleceklerine hazırlık yaparken aynı zamanda mezun olduktan sonra topluma faydalı bireyler olma konusunda sorumluluk sahibi olmaktadırlar (Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2022).

Üniversite gençlerinin serbest zamanlarını değerlendirmeleri ve rekreasyonel etkinliklere katılma durumlarına bakıldığında, üniversite eğitimleri boyunca okullarının onlara sunduğu olanaklar kapsamında yarı organize bir durum içinde oldukları görülmektedir. Üniversitelerin, gençlerin örgün eğitimlerinden kalan zamanlarını en iyi şekilde kullanabilmeleri için yol gösterici olmaları beklenmektedir (Yıldız vd., 2012).

1.2.6. Serbest Zaman

Serbest zaman bireyin, ulusal kalkınmada önemli bir rol oynayan toplumun, yaşam kalitesine ve refahına, sosyal ilişkilerin ve sosyal sermayenin geliştirilmesine ve demokratik yaşamda bir ifade ve katılım yeri olarak katkıda bulunmaktadır. Serbest zaman, sosyal ve gönüllü katılımın yanı sıra dayanışma ve aidiyet duygusunun ifadesi için önemli bir yere sahiptir (World Leisure Organization, 2023). Kavramsal olarak bakıldığında latince kökenli “licere” kelimesinden türemiş olup özgür olmak veya müsaade verilmesi anlamına gelmektedir. İngilizcedeki karşılığı “leisure (serbest zaman)” dır (Torkildsen, 2005). Türkçe de ise bu kavramın ne anlama geldiğine yönelik çeşitli tanımlamalar yapılarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Dünya Serbest Zaman Organizasyonu (WLO)’na göre serbest zamanı; tatmin, zevk, keşif ve sosyalleşme arayışı ile karakterize edilmektedir. Toplum yanlısı bir kamu politikası olarak serbest zaman, mutlu ve iyi bir yaşama ulaşmanın bir yoludur ve çevresel sürdürülebilirlik hedefleriyle tutarlıdır (World Leisure Organizations, 2023).

Özşaker, 2012 yılında yaptığı çalışmada serbest zaman kavramını şu şekilde tanımlamıştır; bireyin zamanı özgürce kullandığı, hem kendisinin hem de diğer insanların bağlantılarından veya zorunluluklarından kurtulduğu, istekleri sonucunda tercih ettiği etkinliklerle zamanını değerlendirdiği, bireysel tercihleri için ayırdığı, bireysel doyum ve

memnuniyet sağladığı, insan hayatının özel bir alanı olarak rahatlama, dinlenme, bilgi artırma, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarının gerçekleştirildiği zaman dilimidir (Özşaker, 2012).

Max Kaplan serbest zamanın en önemli düşünür ve sosyologlarından bir tanesidir. Kaplan serbest zaman kavramını tanımlarken bazı noktalara değinmektedir (Şentuna, 2020). Bunlar;

- 1.Göreceli olarak değişiklik gösteren, bireylerin kendilerinin karar verdiği etkinliktir.
- 2.Bireylere psikolojik olarak keyif verici olan,
- 3.Farklı yoğunluk ve adanmışlık seviyelerine sahiptir.
- 4.Rekreasyon için olasılıklar sağlayan, bireyi geliştiren ve diğer insanlara hizmet sunan
- 5.Pozitif olarak beklentiler içermektedir.

Serbest zamanın tanımlamaya yönelik üç yaklaşım bulunmaktadır. Kalan zaman olarak serbest zaman, aktivite olarak serbest zaman ve bir ruh hali olarak serbest zaman (Corder, 2013).

1.Kalan Zaman Olarak Serbest Zaman: İngiliz sosyolog Parker, serbest zamanı hesaplama yaparak tanımlamıştır. Ona göre; 24 saatlik bir günden başlayarak çalışma, uyuma, yemek yeme, fiziksel ihtiyaçlarla ilgilenme gibi serbest zamana ayrılmayan saatleri çıkarın. Sonra arta kalan zaman ise oldukça basit bir şekilde, kalan zaman anlamına gelmektedir. Serbest zaman söz konusu olduğunda, kişinin var olmak (var olmaya devam etmek) ve geçimini sağlamak (yemek ve yemek gibi hayatın gerekliliklerine sahip olmak veya bunları elde etmek) için gerekli görevleri yerine getirdikten sonra kalan zamandır. Bu zamanlar arasındaki örtüşen ilişki ise Şekil 3'te gösterilmektedir. Zaman, saatler, günler ve haftalar cinsinden kolayca anlaşılmaktadır. Bu nedenle serbest zaman genellikle bu unsurlar üzerinden tanımlanmaktadır.



Şekil 3. Zamanın örtüşen ilişkisi (Corder, 2013).

2.Aktivite Olarak Serbest Zaman: Etkinlik, genellikle belirli bir eylemin veya eylemin performansı olarak tanımlanır. Neredeyse sonsuz sayıda insan eylemi olmasına rağmen, hepsinin belirli ortak özellikleri vardır. Örneğin, birçok insan eylemi bir dengesizlik durumuyla başlar. 1960'larda Japon Amerikalı bir sosyal psikolog olan Shibutani, bir insan eyleminin aşağıda ana hatlarıyla belirtildiği gibi işlevsel birimlere veya aşamalara ayrılarak analiz edilebileceğini öne sürmektedir. Bu aşamalar;

- Dürtüsel aşaması: Bu aşamada, dengesizlik durumu bir organizmayı harekete geçirmektedir. Hareket normal olarak denge sağlanana kadar devam etmektedir. En basit dürtüler fizyolojiktir: açlık, yorgunluk, olumsuz çevre koşulları ve bir yırtıcı ya da düşman tarafından saldırıya uğrama. Dengesizlik, uygun şekilde giyinmediğiniz duygusu gibi sosyal veya psikolojik nitelikte de olabilmektedir. Can sıkıntısı aynı zamanda bir dengesizlik hissini de ateşleyebilmektedir.

- Algılama aşaması: Bir dengesizlik durumu tarafından harekete geçirilen organizma, çevresinde dengeye ulaşmanın bazı yollarını algılamaya çalışmaktadır. Can sıkıntısı durumunda çizim yaparak dengeye ulaştığınızı algılayabilirsiniz.

- Manipülasyon aşaması: Dengeye ulaşmanın bir yolunu algıladıktan sonra, kendinizi, başkalarını veya çevredeki nesneleri manipüle etmeniz gerekmektedir. Örneğin, can sıkıntısı durumunda, neyin, nerede ve ne zaman çözüleceğini düşünürsünüz.

- Tamamlanma aşaması: Eylemin bu son aşamasında, açlık durumunda yemek yiyerek denge sağlanır. Fizyolojik dengesizlik durumları (açlık, yorgunluk, olumsuz çevresel koşullar, saldırı), bir eylemin ne zaman tamamlandığını belirlemek her zaman kolay değildir. Anahtar, çabalamanın sona ermesi ve organizmanın bir kez daha dengede olmasıdır.

- Etkileyici ve araçsal eylemler: Bu tartışmanın amaçları doğrultusunda, iki tür eylem tanımlanmıştır: İfade edici ve araçsal. Etkileyici bir eylem, dürtüsel bir aşamayla başlar ve tamamlamadan çok algılama ve yönlendirme süreçleridir. Araçsal bir eylem de dürtüsel bir aşamayla başlar, ancak algı ve manipülasyondan çok tamamlamaya odaklanır. Bu iki tür eylemde eğilim, araçsal eylemleri derse gitmek, çalışmak veya ev işleri yapmak gibi tamamlanması gereken veya yapılması gereken görevlerle ve ifade edici eylemleri hobiler, spor ve seyahat gibi daha keyifli uğraşlarla ilişkilendirmektir. Bu bağlamda, serbest zaman etkinliklerinin araçsal eylemlerden çok ifade edici eylemler olma olasılığı daha yüksektir.

3.Bir Ruh Hali Olarak Serbest Zaman: Birçok akademisyen, belirli bir boş zaman deneyiminde kişinin ruh halinin önemi hakkında fikir beyan etmiştir. Kraus, boş zamana ilişkin motivasyonlarda, koşullarda ve tutumlarda kişinin özgürlük algısının önemini

savunmuştur. Burada sözü edilen algılanan özgürlük, sosyal psikologlar tarafından kişinin deneyimlediği ruh halini veya yaşadıklarını inceleyen dört kriterden biridir. Bu kriterler genellikle onu ölçmek veya tanımlamak için bir araç olarak hizmet etmektedir. Algılanan hareket, katılım sırasında bireyin bağımsızlık kavramına atıfta bulunmaktadır. Katılımcı engellenmiş ve kısıtlanmış hissettiğinde özgürlük algısı oluşmaz. Diğer üç kriter, içsel motivasyon, algılanan yeterlilik ve olumlu duygu aşağıda açıklanmıştır. İçsel motivasyon, bireyin dışından değil, içinden gelmektedir. Dış ödüle bağlı olmadığında, katılımcının algılanan özgürlük duygusu ve onun daha büyük tatmin, keyif ve doyum duygusu yükselmektedir. Aynı şekilde, katılımcı gerekli niteliklere veya algılanan yeterliliğe sahip olduğuna inandığında, keyif duygusu yükselir. Pozitif duygu, serbest zaman deneyimi kişiselleştirildiğinde veya katılımcının serbest zaman deneyiminin gelişimini etkilemesi ve kişisel ihtiyaçlarıyla ilişki kurması mümkün olduğunda ortaya çıkmaktadır.

Serbest zamana faydasal olarak bakıldığında bu zamanı değerlendirmek; bireyin gelişimi açısından önemlidir. Serbest zaman; bireyin yeni becerileri kazanmasına, yeni kimliklerin ve sosyal ilişkilerin oluşturulmasına, yaşam kalitesini yükseltmesine, yaşam şartlarının olumsuz etkilerinin azaltılmasına yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda aile ve arkadaşlarla birlikte katılan serbest zaman etkinliklerin bireyin psikolojik, ruhsal ve duygusal sağlıklarının gelişmesine ve iyileşmesine katkı sağlamaktadır. Genel olarak literatüre bakıldığında serbest zamanın faydaları üç temel başlık altında ele alınmıştır. Bunlar; sosyal faydalar, fizyolojik faydalar ve psikolojik faydalar (Serdar, 2020)'dir.

Sosyal faydalar: Serbest zaman, aile arasındaki bağların iyileşmesine, sosyal ilişki ve becerilerin gelişimine, bireylerin kimliklerini geliştirme olanağı, yeni kültürel deneyimlerin kazanılması, bireylerin kendilerini ifade edebilmelerine, sosyal statü ve yaşam kalitesini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Fizyolojik faydalar: Serbest zaman bireylerin vücut sağlığını iyileştirme, hastalıkları kontrol altına alma, enerjilerini geri kazanma, vücut ağırlıklarının kontrolünü sağlayabilme, vücutlarını çalıştırma ve enerji tüketimini artırma gibi faydaları bulunmaktadır.

Psikolojik faydalar: Serbest zaman bireylerin yaptığı etkinlikler sonucunda depresyon, özgürlük hissi, endişe ve öfke azalımı, benlik saygısının gelişimini artırma, olumsuz duyguları azaltma, kişisel mutluluk düzeylerini artırma, bilişsel becerilerini geliştirme ve devam ettirebilme ve duygusal refah düzeyini artırma gibi psikolojik faydaları sağlamaktadır.

1.2.7. Gençlerin Serbest Zaman Davranışlarını Etkileyen Unsurlar

Serbest zaman davranışlarını etkileyen beş tane temel unsur bulunmaktadır. Bunlar aile, kişilik, kültür, önceki fikirler ve referans gruplarıdır. Bu her bir temel unsurun kendi içerisinde farklı etkileri bulunmaktadır (Güçlü, 2013).

1.Aile: Gençlerin serbest zaman tercihlerini etkileyen en önemli unsurdur. Gençlerin serbest zamanlarındaki yaşam biçimleri, ailelerin sahip olduğu olanaklar, görev ve sorumluluklarla bağlantılıdır. Aynı zamanda aile içerisinde oluşan evlenme, boşanma, dul kalma gibi durumlar serbest zaman davranışını etkileyebilmektedir. Aile içerisindeki iletişim yolu sayesinde sahip olduğu değer ve normlar serbest zaman konusunda davranış ve tutumlarını etkileyebilmektedir. Değer ve normlarda ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleriyle birlikte yaşadıkları kent ve kırsal alanlara göre farklılık gösterebilmektedir.

2.Kişilik: Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmeye yönelimleri genellikle kişiliklerine göre değişebilmektedir. Kendine güvenen, utangaç, çekingen, agresif, içe dönük, dışa dönük, çalışkan, tembel gibi kişilik özellikleri gençlerin serbest zaman davranışlarını etkileyebilmektedir.

3.Kültür: Dünya üzerinde beşerî hayatın başlamasıyla birlikte bugüne kadar devam eden, insanlar tarafından ortaya konulan herşeydir. İnsanların çevresinde bulunan kültürel unsurlar, birey bazı özellikler kazandırmasına ve bireyin çeşitli toplumsal davranışlar sergilemesine neden olmaktadır. Her bir toplumun sahip olduğu kültürel özellikler ve gruplar kişilerin serbest zaman ihtiyaç ve isteklerini etkileyebilmektedir.

4.Önceki fikirler: Toplum içerisinde bulunan her bir grubun bir fikir lideri olabilmektedir. Bu liderler önceden serbest zaman deneyimi yaşadıkları için buna ek olarak yeni serbest zaman deneyimleri üretmektedirler. Yeni fikirler gruplar tarafından araştırıldıktan sonra deneyimlenmektedir. Bu durumda yeni serbest zaman hizmetler ortaya çıkmaktadır.

5.Referans Grupları: Kişilerin davranışlarını etkileyen, yakın temas içinde olduğu çevresi, referans grup olarak adlandırılır. Sosyalleşme sürecindeki gençlerin serbest zamanı değerlendirmedeki tutum ve davranışlarında ailesinin yanısıra yakın çevresi de önemli yer tutmaktadır. Gençlerin serbest zamana katılma nedenlerine yönelik yapılan çalışmalar sonucunda sosyal etkileşim ve arkadaşlık kurma isteği ön plana çıkmıştır. Bu noktada özellikle grupsal etkinliklerle kişilerin motivasyonlarının yükseldiği, serbest zaman

açısından etkileşimin yoğun olarak yaşandığı çevrelerin aile ve arkadaş çevreleri olduğu ileri sürülmektedir.

1.2.8. Rekreasyon

İçerisinde bulunduğumuz yüzyılda bilim ve teknoloji alanında hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. İnsanların bu gelişmeleri kabul ederek uyum sağlamaları onların hayatını kolaylaştırmaktadır. Aynı zamanda zamanı etkili bir şekilde kullanmalarına fırsatlar tanımakta ve hayatlarından keyif almalarını sağlamaktadır. Böylece bireysel ve dolayısıyla toplumsal mutluluklar ortaya çıkmaktadır. Bu noktada hayatımızın değeri daha anlamlı hale gelirken, insanların diledikleri gibi kullanabilecekleri zaman dilimlerine ihtiyacı olmaktadır. Tam da bu noktada rekreasyon kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu kavram insanları hayata bağlayan eğlendirici, dinlendirici, oyalayıcı, keyif veren, rahatlatıcı durum ve eylemleri gerçekleştirmek ya da etkinliklere katılarak bedensel ve ruhsal olarak canlılığı elde etmektir (Gümü, 2016).

Latince kökenli bir kelime olan rekreasyon kavramı, “re” ve “create” kelimelerin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Kelime olarak insanların yenilenmesi, güç kazanması, eğlenmesi, dinlenmesi, yeniden hayat bulması anlamına gelmektedir (Pamay, 1979).

Rekreasyon, insanın kişiliğine uyan ve yapmaktan keyif aldığı kültürel, toplumsal ve sportif etkinliklere katılarak günlük yaşantısının sıkıcılığından uzaklaştığı ve diğer bireylerle iletişim kurarak toplumsal kişilik kazandığı etkinliklerdir. Bu etkinlikler insanların ihtiyaçlarına, isteklerine ve toplumdan topluma göreceli olarak değişiklik göstermektedir (Yavuz & Altınay, 2016).

Rekreasyon kavramının tanımına yönelik kabul edilen ve fikir birliğiyle varılan net bir tanım olmamakla birlikte bu kavram, çeşitli özelliklere sahip olan bir kavramdır. Bu özelliklerin ortaya konulabilmesi için birçok araştırmacı çalışmalar yapmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda kabul edilen belli başlı özellikler ortaya çıkmaktadır. Bu özellikler aşağıda maddeler halinde kısaca açıklanmıştır (Güle, 1989; Gürbüz, 2006; Demirel, 1997; Hurd vd., 2021; Karaküçük, 1997; Pamay, 1979; Tümer, 1975; Yılmaz, 2002).

- İhtiyaçtır ve bireyin iç itimi sonucunda oluşmaktadır.
- Bireyin serbest zamanlarında yaşama sevinci ve isteği, mutluluk, huzur, fiziksel ve ruhsal doygunluk vermektedir.

- Bireyin birebir kendisiyle ilgilidir. Bireyin psikolojik, fiziksel ve sosyal olarak kendisini geliştirmek ve iyileştirmek için yaptığı etkinlikleri kapsamaktadır.
- Katılma eylemi önceden belirlenerek ve bireylerin rekreatif etkinliklere katılması sonucunda sahip olduğu tecrübeleri ifade etmektedir.
- Yaşam biçimidir ve çeşitli uğraşılardan meydana gelmelidir.
- Rekreasyon uğraşısı, rekreasyonu yerine getirecek birey tarafından yapılmalıdır. Birey birebir kendi yapmalıdır. Bir başkası onun yerine uğraşmayı yapamamaktadır.
- Rekreasyonda faaliyet gerekli olup bunda gönüllük esastır. Toplu ya da bireysel yapılacak olsa bile rekreasyon etkinlikleri bireyin kendi özgür iradesiyle tercih ettiği etkinlikleri kapsamaktadır. Birey, serbestçe seçim yapmaktadır.
- Rekreasyon planlı veya plansız mekânlarda ve kişilerin yeteneklerine bakmadan yapılabilmektedir.
- Bireyden bireye değişiklik gösterebilmektedir. Belirli bir amacı vardır.
- Rekreasyon bireyin tembel olmasına karşı etkinlikleri içermektedir. Bireye serbest zamanlarını etkili ve verimli kullanması için olanak sağlamaktadır.
- Birçok etkinliği vardır. Bir etkinlik yapılırken diğerleri içinde olanak vermektedir. Bu etkinlikler bireylerin psikolojik, fiziksel ve zihinsel süreçlerinde yapıldıkları için hareketlidir. Bireyi olumlu olarak belirli bir seviyeye taşımaktadır.
- Devam etme zorunluluğu bulunmamaktadır. Alışlagelmişliği değiştirebildiği gibi kişilerde anlık olarak tatmin sağlamaktadır.
- Evrensel olacak şekilde tüm insanlığın ortak bir dili olmalıdır.
- Para kazanma amacı olamayan bir gelişme iken şartların değişmesi sonucundan para amacı güdülmektedir.
- Rekreasyonel etkinliklerin bireye, kişisel ve toplumsal özellik kazandırması beklenmektedir. Bu yüzden toplumun sahip olduğu gelenek ve göreneklere, ahlaki değerlere, maddi ve manevi değerlere ve sosyal değerlere uygun şekilde olmalıdır.
- Bireyin sağlık ve fizik yapısına uygun olduğu sürece, insanlar arasında bir sınırlama olmadan her yaş, cinsiyet ve sosyal yapıda kişiler tarafından yapılabilmelidir.
- Etkinliklerin yapılabilmesi için belirli bir ortam ve şart aranmamaktadır. Her türlü mevsim şartları, açık ya da kapalı mekânlarda da yapılabilmekte olup kesin bir sınırlaması bulunmamaktadır.

Rekreasyon etkinlikleri; insanların kendisi ve çevresindeki bireylerle olan ilişkisini geliştiren ve kültürel etkileşimleri artıran etkenlerdir (Akyol & Akkaşoğlu, 2020). Bu etkenler, bireylerin serbest zamanlarını değerlendirebilme isteği sonucunda kendi özgür iradeleriyle ortaya çıkmaktadır. Her bireyin kendine özgü isteklerinin olması durumu ele alındığında rekreasyon etkinlikleri konusunda da farklılıklar meydana gelmektedir. Bu noktada ortaya çeşitli rekreasyon etkinlikleri çıkmaktadır (Müftüler, 2008). Bunlara örnek olarak oyunlar, hobiler, sosyal etkinlikler, insani hizmetler, seyahat ve turizm, müzik, dans, sanat, basit eğlenceler, spor ve egzersiz, askeri- endüstriyel- topluluk-doğa ve açık alan- dış mekân- özel bir topluluk için- terapötik rekreasyon verilmektedir (Kaya, 2013).

Rekreasyon etkinliklerin toplumsal ve kişisel açıdan gerçek değeri ancak insanlar arasındaki ilişkiye ve toplum gücüne verdiği faydalarla ortaya konulabilmektedir. Bu noktada rekreasyon etkinlikleri bireyden bireye, toplumdan topluma çeşitli faydalar sağlamaktadır. Bu faydalar kişisel, sosyal ve kültürel, ekonomik, çevresel ve eğitimsel faydalar olmak üzere beş başlıktan oluşmaktadır (Munusturlar, 2018). Bunlar;

Kişisel faydalar; kendi içerisinde psikolojik ve fizyolojik faydalar olmak üzere iki farklı başlıkta ele alınmaktadır. Psikolojik faydalar bireylerin zihinsel sağlık, kişisel gelişim, kişisel değer ve tatminleri kapsamaktadır. Bu doğrultuda bireyler, öfkeyi kontrol etme, stresi yönetebilme, depresyondan uzak durma, olumlu duygulara sahip olma, bilişsel gelişim sağlama, özerklik ve karar verme duygusu, problem çözebilmek, başarıma hissi, yaratıcı düşünme, rekabet, saygı gösterme, empati kurma, doğanın ve yaşamın değerini anlama gibi birçok konuda fayda sağlamaktadır. Fizyolojik faydalar ise bireyin daha çok bedenine sağlayacağı faydaları kapsamaktadır. Sağlıklı yaşlanma, yaşam süresini uzatma, bağışıklık ve solunum sistemini güçlendirme, kemik kuvvetini ve dayanıklılığını arttırma gibi birçok faydayı içermektedir.

Sosyal ve kültürel faydalar; aile bağlarını güçlendirme, toplumsal tatmin, sosyal destek sağlama, toplum içerisinde saygı görme, kültürel ve çevresel farkındalık, tarihsel ve kültürel farkındalık, yaşlı-genç-çocuk ve dezavantajlı bireyleri sosyal sorunlardan koruma, diğer insanlara karşı hoşgörü geliştirebilme gibi faydaları içermektedir.

Ekonomik faydalar; yerel ve bölgesel ölçekte büyüme, işte verimlilik ve üretkenliği arttırma, sağlık giderlerini azaltma, iş gücü devrinde, iş kazalarında ve işe devamsızlıkta azalma ve ulusal ekonomik gelişimdir.

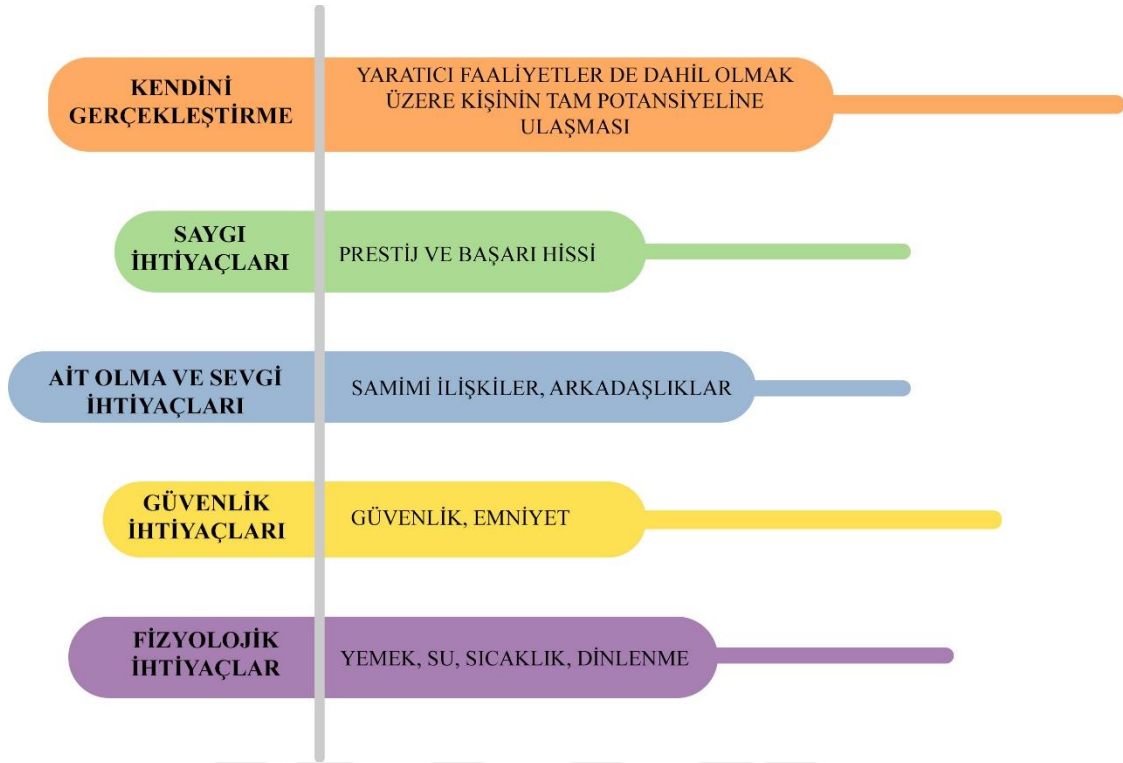
Çevresel faydalar; ekolojik dengeyi koruma, çevre bilincinin gelişmesi, doğal hayatla bağlarını güçlendirme ve koruma, canlı türlerin neslinin tükenmesini engelleme ve tesisleştirmedir.

Eğitimsel faydalar; bireylere zamanlarını etkin olarak kullanmayı öğretme, sahip oldukları süre ile temel ihtiyaçlarını karşılamanın yanısıra iş hayatını ve kendileri için gerekli olan rahatlatıcı, eğlendirici, dinlendirici, mutlu edici etkinliklerle ilgilenmeye fırsat sağlamaktadır. Sosyo ve kültürel gelişime yardım etmekle birlikte sağlık ve sosyal problemlerin çözümü olmaktadır. Fiziksel, zihinsel ve duyuşsal etkinliklerle bireylerin motivasyon kaynağıdır (Zengin & Çevrimkaya, 2022). Bireyin eğitim ve kültür seviyesine katkı sağlamaktadır. Bir toplumun eğitim ve kültür seviyeleri yüksek ise rekreasyonel etkinliklere katılım da o kadar fazla olmaktadır. Bununla orantılı olarak kendilerine vakit ayırabildikleri için ihtiyaç duydukları etkinlikleri yapabilmektedir. Bireylerin rekreasyonu doğru anlamalarına yardımcı olmakta, sağlıklı ve sosyal olgunluk kazanmalarını sağlamaktadır (Kement, 2014).

- Rekreasyon İhtiyacı

Bir duygu durumu olan ihtiyaç, bir eksikliğin ya da yokluğun karşılanması isteğidir. Toplumdaki bireyler ihtiyaçlarını karşılayabilmek için amaçlı olarak eylemlerde bulunarak tatmin olmak istemektedir. İhtiyaç her bir bireyde farklı bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu noktada da ihtiyacın yoğunluğu, çeşitliliği ve karşılanma isteğinde farklılıklar meydana gelebilmektedir (Beşikçi, 2020). Toplumda ihtiyaçlar kendi içerisinde iki şekilde sınıflanmaktadır. Birincisi temel ihtiyaçlar; uyuma, dinlenme, beslenme gibi, ikincisi ise tamamlayıcı ihtiyaçlar; ilişki kurma, kendini ifade edebilme, sosyalleşme, saygınlık kazanma gibidir (Karaküçük, 1997).

Abraham Maslow'a göre insan ihtiyaçlarında bir hiyerarşi vardır. Bu hiyerarşide insanların üstteki ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için öncelikle alt ihtiyaçların karşılanması gerektiği savunulmaktadır. Hiyerarşide alttan yukarıya doğru yer alan ihtiyaçlar Şekil 4'de gösterilerek fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi, saygı ve kendini gerçekleştirme olarak sıralanmaktadır (McLeod, 2007).



Şekil 4. Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi (McLeod, 2007)

Fizyolojik ihtiyaçlar: Kişinin hayatını sürdürebilmesi için ihtiyacı olan yiyecek, su, uyuma gibi temel fizyolojik ihtiyaçlarının memnun edilme isteğidir.

Güvenlik ihtiyacı: Kişiler yükümlülüklerini yerine getirebilmek için öncelikle güvenli bir çevreye ihtiyaç duymaktadır.

Ait olma ve sevgi ihtiyacı: Kişiler diğer insanlarla birlikte olmak, onlar tarafından kabul görmek ve ait olmak istemektedir.

Saygı ihtiyacı: Kişiler hem kendileri tarafından hem de diğer insanlar tarafından saygı görmeye, önemli olduklarını hissetmeye ihtiyaç duyarlar.

Kendilerini Gerçekleştirme İhtiyacı: Kişinin içerisinde bulunan potansiyelin farkında olarak bir işi kendi yapabilmesi, başarıya ulaşması ve yaratıcı olabilmesi için kendini sürekli geliştirmek ve ilerletme zorunluluğu bulunmaktadır (Gümüş, 2016).

Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisinde, insanların ihtiyaçları beş başlık altında ele alınmış ve bu ihtiyaçların gerçekleştirilmesinde rekreasyonel etkinlikler önemli rol oynamaktadır. Çünkü insanlar kırlardan uzaklaşarak kentlere hızlı bir şekilde göç etmektedir. Bununla birlikte yaşadıkları kentlerde, içerisinde bulundukları çevre, gelişen teknolojiyle hızlı bir şekilde tükenen ve kirlenen bir çevreye dönüşmektedir. Bu durum insanlar da psikolojik,

kişisel ve fiziksel bozulmalara yol açmaktadır. Bundan uzaklaşmak isteyen toplum bireylerinde kent hayatı içerisinde Maslow'un ortaya koyduğu ihtiyaçlar hiyerarşisinde ortaya çıkmaktadır. İnsanlar bu ihtiyaçlarını karşılayabilme arayışı içerisinde girmektedir. Tam da bu noktada rekreasyon etkinliklerine ve ona olan ihtiyacın önemi ortaya çıkmaktadır (Uzun & Müderrisoğlu, 2010).

İnsanların duydukları rekreasyon ihtiyacı, rekreasyon etkinliklerinin onlara sağladığı toplumsal ve kişisel faydalardan oluşmaktadır. Toplumsal olarak bütünleşme ve dayanışma sağlama, demokratik toplumların oluşmasında sağladığı faydalarla ön plana çıkmaktadır. Kişisel olarak da ruh sağlığı kazanma, sosyalleştirme, yaratıcılık, fiziksel sağlığın gelişmesini sağlama, kişisel beceri ve yetenekleri geliştirme, ekonomik etki verme, çalışma verimliliği ve başarısı sağlama gibi faydalarla karşılık vermektedir (Belli & Gürbüz, 2012).

- Rekreasyonel Etkinliklere Katılımı Etkileyen ve Engelleyen Unsurlar

İnsanların serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreasyonel etkinliklere katılmalarını etkileyen birçok unsur olabilirken bazen de katılmalarını engelleyecek unsurlar ortaya çıkabilmektedir. Bu noktada insanların rekreasyonel etkinliklere katılım durumu ele alındığında etkileyen ve engelleyen unsurlar olmak üzere iki başlık altında değerlendirme yapılmaktadır:

1. Katılımı etkileyen unsurlar; içerisinde bulunduğumuz dönem itibarıyla insanların rekreasyonel etkinliklere katılmalarını etkileyen unsurlar eskiye oranla farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda insanların rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen unsurlar; insanların daha çok kullanılabilir gelirlerinin olması, insanların istedikleri her yerde ve her an işlerini yapabilme ve yönetebilme olanaklarının gelişmesi, insanların beklentilerinin ve ihtiyaçlarının değişmesi, elde edebilme olanaklarının artması, nüfustaki değişiklikler ve serbest zaman ve rekreasyon endüstrisinin yapısıdır (Gümüş, 2016; Gibson & Wood'den, 2000).

Torkildsen ise Şekil 5'te gösterildiği gibi rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen unsurları üç başlık altında toplamaktadır. Bu üç başlığı da kendi içerisinde alt başlıklara ayırmaktadır.



Şekil 5. Rekreatyon etkinliklerine katılımı etkileyen unsurlar (Torkildsen, 1999)

2. Katılımı engelleyen unsurlar; insanların fiziksel ve sosyal çevre şartlarının gün geçtikçe değişerek bozulması, insan sağlığını da tehdit etmeye başlamıştır. Bu noktada insanlar, rekreatyoneel etkinliklere yönelmiştir. Çünkü bu etkinliklerin insanların psikolojik ve fiziksel sağlıklarını iyileştirme gibi birçok önemli özelliği bulunmaktadır. Ancak böylesine önemli olan bu etkinliklere insanların neden katılmadıkları veya katılmadıkları konusu birçok araştırmacı tarafından merak konusu olmuştur (Gümüş, 2016). Crawford ve Godbey'in yaptığı araştırmalar sonucunda katılımı engelleyen unsurları üç temel kategori altında toplamıştır (Çoruh, 2013). Bunlar;

1. Bireysel unsurlar; kişinin beceri seviyesinin algılanması, etkinliklere karşı tutumu ve uygunluğunun algılanması ile nitelendirilmektedir.
2. Bireylerarası unsurlar; etkinliklere katılmak için arkadaş ya da eş bulabilmek, zaman ve para gibi unsurları içermektedir.
3. Yapısal unsurlar; tesislerin kalitesi ve erişilebilirliği, ulaşım gibi kişilerin karşı karşıya gelebileceği yapısal engellerden oluşmaktadır.

- Rekreatyoneel Turizm

Turizm, insanların serbest zamanlarını değerlendirmek için sürekli bulundukları alanların dışına çıkarak ülke sınırları içerisinde ya da dışında en az 24 saat kalmak şartıyla seyahat etmeyi, bu seyahati de para kazanma amacı olmadan yapmayı kapsayan her türlü konaklama ve seyahat etme faaliyeti olarak tanımlanmaktadır. Rekreatyon ise kişilerin serbest zamanları içerisinde istek ve talepleri karşılamak amacıyla kendi iradeleri doğrultusunda yaptıkları her türlü etkinlik ve deneyimlerdir (Gül, 2014).

Turizm genel olarak rekreasyonel bir etkinlik olarak ifade edilmektedir. Kişilerin yaşadıkları alanların dışında sürekli olarak yerleşmemek ve ticari, politik amaçları için taşınmamak şartıyla asıl amaçlarının dinlenmek ve eğlenmek olduğu, serbest zamanlarını değerlendirmek için yaptıkları seyahatler ve konaklamalardan ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamaktır. Teknolojinin gelişmesi sonucunda çalışma saatlerinin azalması, kişilerin serbest zamanlarında artışa, ücretli tatil hakkının da giderek kabul görmesine ve sosyal hak niteliğini kazanması ile rekreasyon sektörünün oluşmasına, turizmin gelişmesine ve buna paralel olarak rekreasyonel turizmin önem kazanmasına neden olmuştur (Kement, 2014).

Rekreasyonel turizm insanların gönüllü olarak, serbest zamanlarında istekli ve tatmin olarak yaptıkları olumsuz etkisi olmayan ve insanların hoşuna giden etkinlikler olarak tanımlanmaktadır. Bu etkinlikler, yüksek seviyede toplumsal kapsamlı, kültür ve sanat yönü olan, sportif etkinlikleri de içeren ve genel olarak açık alan etkinliklerini içermektedir. Piknik yapmak, olta ile balık avlamak, güneşlenmek, araba sürmek, bitki örtüsünü incelemek, koleksiyonculuk, rafting, doğada yürüyüş, doğal yapıları incelemek, avcılık, su alanlarını incelemek gibi birçok etkinlik türü rekreasyonel turizmin etkinlik türlerine örnek olarak karşımıza çıkmaktadır (Orel & Yavuz, 2003).

Rekreasyonel turizmin ortaya çıkmasına neden olan etkenler ise aşağıda kısaca açıklanmıştır (Hacıoğlu vd., 2017).

- ✓ İnsanların serbest zamanlarında artışların meydana gelmesi,
- ✓ Toplumda gelir seviyesinin değişmesi ve yükselmesi,
- ✓ Teknolojide meydana gelen değişimler ve gelişmeler
- ✓ Kentleşme eğilimleri
- ✓ Nüfus da meydana gelen artış ve hareketlilik
- ✓ Kitle iletişim araçlarının etkisi, reklam ve propaganda
- ✓ Eğitim ve kültür seviyesindeki yükseliş
- ✓ Değer yargılarının değişmesi
- ✓ Turizm ve rekreasyona yönelik bilincin artması
- ✓ Siyasi otorite ve diğer kurumların etkisi
- ✓ Çevreye olan bilincin artması ve eko-turizm
- ✓ Değişen sağlık bilinci ve entegre sağlık köyleri
- ✓ Tüketici tercihlerindeki değişimler ve e-turizm
- ✓ Sosyal medya ve mobil teknolojiler
- Rekreasyonel spor

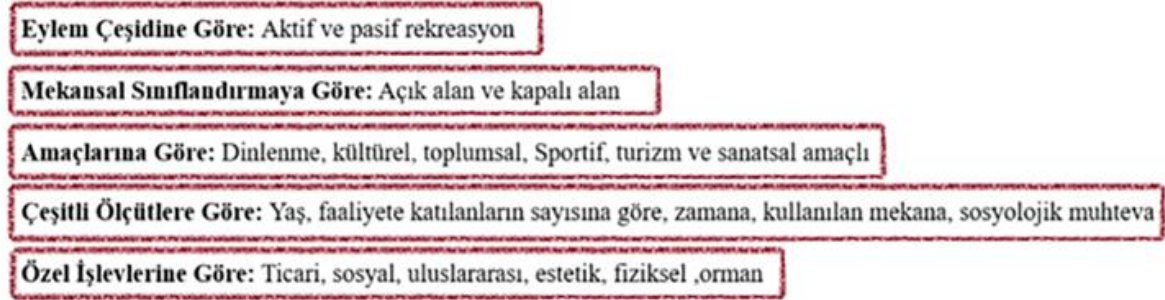
Kişilerin mesleki amaçlarının dışında sadece serbest zamanlarında kişisel, sağlık ve eğlenme amaçları için etken ve edilgen olarak yaptıkları her türlü sportif etkinlik rekreasyonel spor olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada toplum ve bireylerin bireysel ya da toplu olarak stadyum, sokak, caddede gibi alanlarda yaptıkları etkinlikler bu kapsamın içerisine girmektedir (Gül, 2014). Kısacası rekreasyonel etkinliklerin içerisinde temeli fiziksel etkinliklere ve çeşitli spor dallarına dayanan etkinlikler, rekreasyonel spordur. Rekreasyonel spor; kişilerin vücut gelişimine, fiziksel ve ruhsal sağlıklarına, yaşam kalitesini iyileştirmeye, stresi azaltmaya faydası bulunmaktadır. Bunun yanı sıra toplum içerisinde birlik ve beraberliğin oluşmasına ve güçlenmesine, toplumsal yaşamın iyileştirilmesine, aileler arasında bağların güçlenmesine, toplumsal değerlerin benimsenmesine, sosyal ve toplumsal faydaları bulunmaktadır. Ekonomik olarak da yatırım olanaklarının sağlanmasına, iş imkânı sunmasına, sağlık maaliyetlerinin azaltılmasına mali olarak ülkenin büyümesine de katkı sağlamaktadır. Doğal çevrenin korunması, çevresel sağlığın korunması, estetik görünüm oluşturulması gibi planlama ve çevresel açıdan faydaları da bulunmaktadır (Kement, 2014).

- Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonun sınıflandırılmasında önemli olan nokta, bireylerin serbest zamanı içerisinde rekreasyonel etkinliklere katılmalarını yönlendirecek amaç, istek ve hazlarıdır. Bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında rekreasyonun çeşitlendirilmesi ve sınıflandırılmasında net bir sonuca varmanın zor olduğu görülmektedir. Fakat literatür çalışmalarında fikir birliğine varılan bir sınıflandırma ve çeşitlendirme bulunmaktadır. Bunlardan Karaküçük'ün 1997 yılında yaptığı çalışmada rekreasyon sınıflandırması üç bakış açısıyla ele alınmıştır. Birincisinde birey rekreasyon etkinliklerine hangi amaç ve istek doğrultusunda katılmak istiyorsa ona göre bir rekreasyon sınıflandırması ortaya çıkmaktadır. Burada rekreasyon etkinlikleri; dinlenme, toplumsal, kültürel, sportif, turizm ve sanatsal amaçlı rekreasyon etkinlikleri olmak üzere altı başlık altında sınıflandırma yapılmıştır. İkincisinde ise yaş unsuru, zaman, etkinliğe katılanların sayısı, kullanılan mekân ve sosyolojik muhteva gibi çeşitli kriterlerin olduğu bir sınıflandırma ele alınmaktadır. Son olarak da üçüncü bakış açısında rekreasyonun fonksiyonları ele alınarak yapılmıştır. Rekreasyon; sosyal, estetik, ticari, fiziksel, uluslararası ve orman rekreasyonu olmak üzere altı alt başlıkla gruplandırılmıştır (Karaküçük, 1997).

Rekreasyonel etkinlikler, insanlardan kaynaklanan ve insanlara ait bir eylem olduğu için mekâna, zamana ve birçok farklı özelliklere bağlı olarak sınıflandırılmaktadır. Bu

sınıflandırmalara yönelik çalışmalar aşağıdaki Şekil 6'de ve Şekil 7'de kısaca açıklanmıştır (Ardahan vd., 2016; Bucher, 1972; Ergin, 1973; Gökmen vd., 1985; Gül, 2014; Hacıoğlu vd, 2017; Hazar, 2003; Karaküçük, 2008; Kocaeski vd., 2012; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1989).



Şekil 6.Rekreasyon sınıflandırması 1 (Ardahan vd., 2016)



Şekil 7.Rekreasyon sınıflandırması 2 (Bucher, 1972; Ergin, 1973; Gökmen vd., 1985; Gül, 2014; Hacıoğlu vd, 2017; Hazar, 2003; Karaküçük, 2008; Kocaeski vd., 2012; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1989)

Bu tez çalışması kapsamında rekreasyonun mekânsal sınıflandırmaya göre yapılan sınıflandırmadaki kentsel rekreasyon sınıflandırması ele alınmıştır.

1.2.9. Kentsel Rekreasyon

İnsanların kırsaldan uzaklaşarak kentsel alanlara doğru göç etmeleri, kentlerde nüfusu arttırmış ve yapısında değişikliklere yol açmıştır. Bu durum, insanların kent yaşamı içerisinde psikolojik ve fiziksel olarak baskı yaşamasına, ruh ve beden sağlığını

kaybetmesine neden olmaktadır. Böyle bir durum içerisinde insanlarda rekreasyon ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Kentsel alanlarda da bu ihtiyacı karşılamak için oluşturulan alanlar “kentsel rekreasyon alanı” olarak adlandırılmaktadır (Uzun & Müderrisoğlu, 2010).

Kentsel rekreasyon, kent sınırlarında merkezde, açık ya da kapalı alanlarda yapılan etkinliklerdir. İnsanlar bu etkinliklere genellikle kısa süreli zamanlarında ve yakın çevrelerinde rahatça ulaşabilmektedir (Eren & Koçyiğit, 2020). Kent meydanları, kent parkları, tema parkları ve bahçeleri, müzeler kentsel rekreasyon alanlarına örnek olarak verilmektedir (Yavuz & Altınay, 2016).

Kent meydanları; kentte yaşayan bireylerin ortak kullanımına açık olan, kentlilerin bütün beklentilerini karşılayabilecek nitelikte mekanlara sahip alanlardır. Bu alanlar, içerisinde bulunduğu toplumun örf ve adetlerine, gelenek ve göreneklerine, inançlarına, yaşam değerlerine göre biçimlendirilmektedir.

Kent parkları; özel ve kamusal mülkiyetine ait olan estetik, eğitsel, kültürel ve rekreasyonel amaçlı kullanımı olan alanlardır. Bu parkların en ayırt edici özelliği kamu kullanımı için rekreasyon amacı için planlanmış olmasıdır.

Diğer park alanları; bölge parkları, kent parkı veya metropoliten parklar, semt parkları, mahalle parkları, cep parklar veya mini parklar, oyun cepleri ve spor tesis alanlarından oluşmaktadır.

- Bölge parkları; bir saatte ulaşabildiğimiz, bir bölgenin ihtiyaçlarının karşılayan alanlardır. Planlaması bölge veya ülkenin fiziksel planlamasının parçası olarak görülmektedir. Ölçü ve konumu değişebilmektedir.
- Kent parkları veya metropoliten parkları; kentlinin kentin gürültü ve karmaşıklığından uzaklaşmak için kullandığı alanlardır. Kent merkezlerinde yer almaktadır.
- Semt parkları; kent nüfusunun ihtiyaç duyduğu rekreasyon olanaklarını desteklemektedir. Mümkün olduğu sürece lise ve orta okullara bitişik oluşturulmalıdır. Yoğun olarak gençler tarafından kullanılmaktadır.
- Mahalle parkları; mümkün olabiliyorsa ilkokulların bitişğinde yapılmalıdır. Yakın rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Aktif rekreasyon alanlarına yer verilmektedir. Alanın büyüklüğüne bağlı olarak yetişkinler için de etkinlik alanları oluşturulmalıdır.

- Cep parklar veya mini parklar; genellikle mahalle içerisinde boş ya da kullanılmayan alanlarda oluşturulmaktadır. Ölçü ve boyutlandırmasına, genellikle bulunan arazinin durumuna göre karar verilmektedir. Tüm yaş grubuna hizmet edebilmektedir.
- Oyun cepleri; 6-7 yaş aralığında bulunan çocuklar için oluşturulmuş küçük alanlardır. Yüksek yoğunluğu olan alanlarda arka bahçe yerine geçmek amacıyla oluşturulmaktadır.
- Spor tesis alanları; farklı spor etkinliklerine katılım sağlanmak amacıyla yapılmaktadır. Aktif rekreasyon olarak değerlendirilmektedir.

Kentsel rekreasyon alanları, kentin gelişmişlik seviyesi ve büyüklüğüyle ilişkili olarak ticari bir potansiyel sağlamaktadır. Modern ve gelişmiş kentlerde birçok amacı ve belirli işlevsel özellikleri olan rekreasyon alanları bulunmaktadır (Ardahan vd., 2016).

1.2.10. Kentsel Rekreasyonun Gençlerle İlişkisi

İnsanların gençlik dönemlerini hızlı ve hareketli geçirdikleri için kendilerine kalan zamanlarını nitelikli ve iyi olacak şekilde değerlendirmeleri, enerjilerini topluma ve kendilerine fayda sağlayacak etkinliklerle harcamaları, kötü alışkanlıklardan uzak durup bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmeleri sadece okul hayatından aldıkları eğitimden değil bunun dışında yaptıkları etkinliklerle desteklenmektedir (Güçlü, 2020). Bu noktada rekreasyonel etkinliklere katılım, genç bireylere fiziksel ve zihinsel olarak sağlıklı bir hayat devam ettirebilmeleri, sosyal olarak gelişimlerini tamamlayabilmeleri konusunda oldukça önemli rol oynamaktadır (Akyol & Akkaşoğlu, 2020).

Üniversite gençleri, üniversite ortamlarına yeni geldikleri için içerisinde bulundukları çevrede nasıl hareket edecekleri, serbest zamanlarını nerede, kimlerle ve nasıl değerlendirebilecekleri konusunda hem deneyimsiz hem de kararsızdırlar. Zaman içerisinde diğer konularda olduğu gibi bu konu üzerinde de deneyimler yaşayarak kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmektedirler (Günaydın, 2011; Kır, 2007). Kentsel rekreasyon alanları sunduğu olanaklarla gençlere bu konuda katkı sunarken dışarıda geçirdikleri zaman dilimlerinde onlara çeşitli etkinlikler aracılığıyla faydalar sağlamaktadır. Bu faydalar; akademik başarılar elde etme, ruh sağlığını, sosyal ilişkilerini, fiziksel sağlıklarını geliştirme olarak sıralanmaktadır (Larson vd., 2013).

Üniversitelere ait kampüsler, içerisinde bulunan gençlerde akademik anlamda eğitim, öğretim ve uygulamalarla meslek açısından yetkinliğe ulaşmaya, bilgi üretmeye, sorumluluk

bilinci oluşturmaya, topluma hazırlamaya ve kültür, eğitim ve farkındalık düzeylerinin arttırmaya amaçlamaktadır. Bu amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik olarak da gençlere eğitim alanlarının yanı sıra sosyal ve kültürel etkinlik alanları oluşturarak ders dışı zamanlarını değerlendirme konusunda olanak sunmaktadır (Beşikçi, 2020). Kampüsler küçük kentler olarak adlandırılmaktadır. Kentler gibi mekânsal düzenlemelere ihtiyaç duymaktadır. Özellikle kullanıcılarının genç bireyler olmasından dolayı sosyal ilişkileri geliştirecek mekânsal düzenlemelerin olması gerekmektedir. Mekânsal düzenlemeler gençlerin ders stresi, ders yoğunluğu ve yorgunluğu, ders aralarının uzun olması gibi olumsuzluklara karşı fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak kendilerini geliştirmelerine ve motivasyon kazanmalarına fırsat vermektedir (Göker, 2014).

1.2.11. Rekreasyon Yönetimi

Rekreasyon yönetimi, serbest zamanlarda yapılacak etkinliklerin planlanması, organize edilmesi, yönlendirilmesi, koordinasyonu ve denetimini sağlanmasını içeren süreçtir. Bu süreç bireysel bazda yapılan yönetim ve topluluk bazında yapılan yönetim olmak üzere iki şekilde ele alınabilmektedir. Bireysel bazda yapılan yönetimde; birey kendisiyle ilgili olan etkinliği kendi fikir ve iradesini kullanarak yönetmektedir. Topluluk bazında yapılan yönetimde ise belirli kurum ve kuruluşlar rekreasyonel etkinlikleri katılımcıları için yönetmektedir (Sevil, 2018).

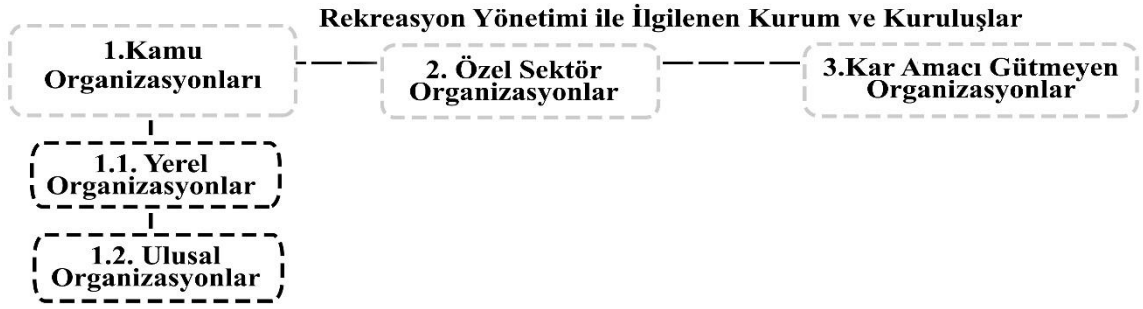
Hacıoğlu vd.'ne (2017) göre rekreasyon yönetiminde kişinin yaşı, cinsiyeti, ilgisi, yetenek, beceri, yer ve mekân, amaç, grubun büyüklüğü, organizasyon şekli ve planlama-yönetim gibi faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir. Rekreasyon etkinliklerinin yönetimi iki farklı şekilde yapılmaktadır. Birincisinde kişi kendisini ilgilendiren bir etkinlik konusunda kendi irade ve düşüncesini kullanarak yönetmektedir. Kişilerin serbest zamanlarını nasıl değerlendirecekleri konusunda kendilerini bir yönetimin içerisinde bulmaktadır. Bu da bireysel planda yapılan yönetimi olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir yönetim şekli ise gayri resmi ve kollektif olarak, meşru kurallara uyarak resmi yapılan yönetimdir. Bu da toplumsal planda yapılan yönetim olarak tanımlanmaktadır (Hacıoğlu vd., 2017).

1.2.12. Rekreasyon Yönetimiyle İlgili Yapılanmalar/Örgütlenmeler

Tez çalışmasının bu kısmında rekreasyon yöntemi konusunda ulusal ve uluslararası yapılanmalar ve örgütlenmeler açıklanmıştır.

- Ulusal Ölçekte Yapılanmalar/Örgütlenmeler

Rekreasyonun oldukça karmaşık bir yapıya sahip endüstrisi bulunmaktadır. Fakat bu karmaşıklığın içerisinde rekreasyon alanlarının ve etkinliklerin elde edilebilmesini ve yönetilmesini sağlayan üç tür kuruluştan bahsedilmektedir. Kamu kuruluşları kendi içerisinde yerel ve ulusal olarak ikiye ayrılmaktadır. Bununla birlikte rekreasyon yönetiminde özel sektör ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar önemli rol oynamaktadır (Sevil, 2012). Bunlar kısaca Şekil 8’de gösterilmektedir. Bunların dışında bir de sivil toplum kuruluşları bulunmaktadır.



Şekil 8. Rekreasyon yönetimi ile ilgilenen kurum ve kuruluşların sınıflandırılması (Sevil, 2012)

Rekreasyon yönetimi konusunda kamu kuruluşları ikiye ayrılmaktadır. Birincisi yerel yönetimler, ikincisi ulusal yönetimlerdir. Bu kuruluşların rekreasyon yönetimi konusunda sorumlulukları ve işlevleri aşağıda açıklanmıştır.

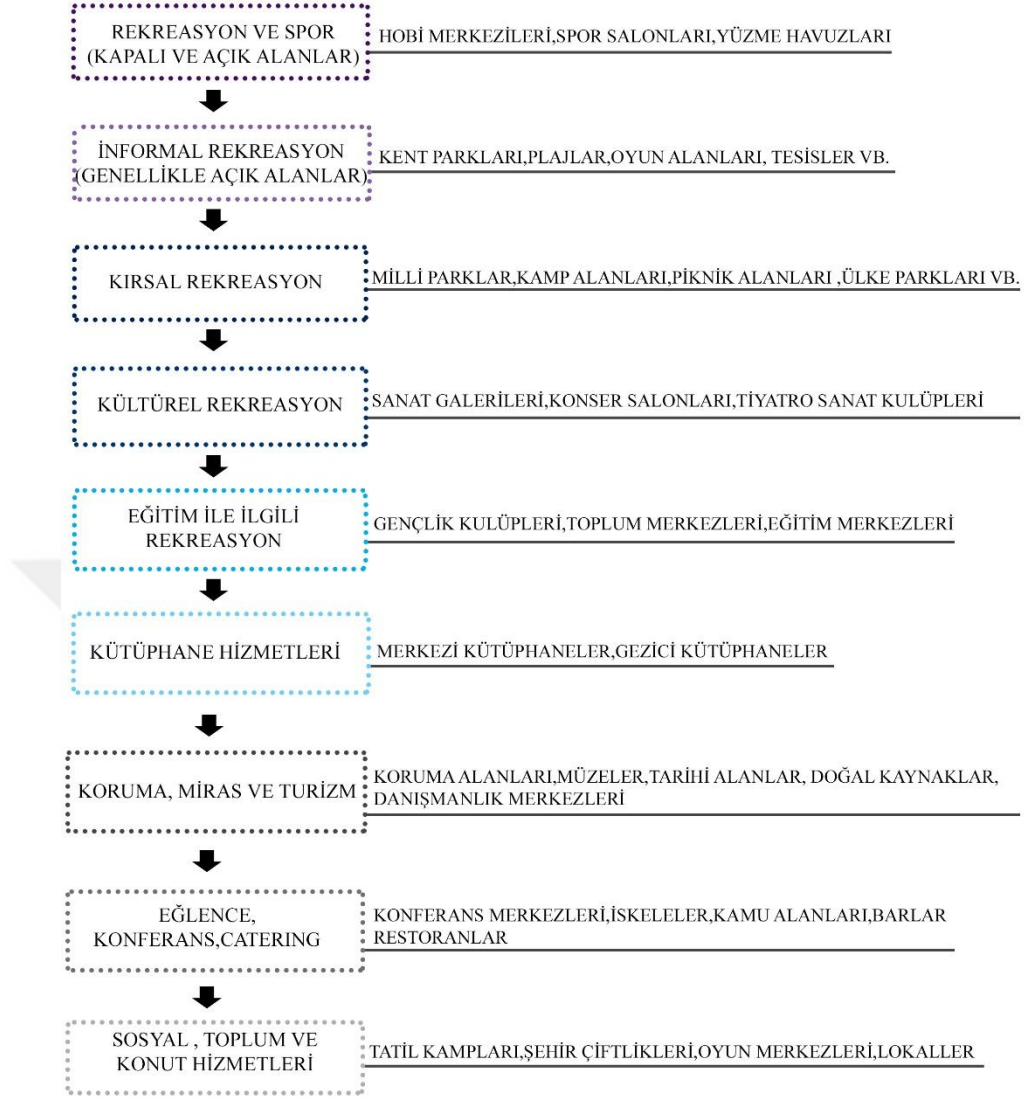
1. Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler, bir coğrafyada hayatını devam ettiren bireylerin yaşam kalitelerini, sağlık durumlarını, ekonomik şartlarının gelişmesinde güvence vermekle sorumludur. Aynı zamanda serbest zaman yönetimi konusunu ele alarak onun başarılı bir şekilde değerlendirilmesini sağlamaktadır (Ağaoğlu, 2013).

Yerel yönetimlerin amacı; içerisinde barındırdığı bireylerin ruhsal, fiziksel durumu ya da sosyal ve ekonomik açıdan doyum sağlayacak nitelikte rekreasyonel etkinlikler için fırsat sunmaktır. Diğer bir deyişle, belediyenin sınırları içerisinde yaşayan bireylerin, temel

ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra kendilerine kalan serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmeleri için onlara tesis ve mekân olanağını sunacak hizmet vermesidir (Kırtepe, 2015).

Yerel yönetimlerin temel görevlerinden bir tanesi de bireylerin, fiziksel olarak gelişimlerini, yaratıcılıklarını geliştirmeyi, dinlenme ve sosyalleşme gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için rekreasyonel programlar ve hizmetleri sunmaktır. Bu program ve hizmetlerde farklı hedef kitlelerine uygun olacak çeşitli rekreasyonel hizmetler bulunmalıdır (Özdağ vd., 2010). Aynı zamanda toplumun ihtiyaçları öncelikli olmalı ve toplum içerisinde yaşayan bireylerin eğlence, sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır. Değişen talep ve isteklere yanıt vermesi ve toplumun serbest zaman etkinliklerine katılmasını teşvik edecek nitelikte olması önemlidir. Yerel yönetimler tarafından toplumun talep ve istekleri doğrultusunda sunabileceği rekreasyonel programlar ve hizmetler, Şekil 9'da gösterilmiştir (Serdar, 2020). Yerel yönetimlerin, toplumun yaşam kalitesini artırmak, geçim, iş ve yaşam sıkıntılarından insanları uzaklaştırmak ve kişilerin serbest zamanlarını daha verimli hale getirmek gibi hedefleri bulunmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda rekreasyon programları ve hizmetlerine yönelik plan ve uygulamaları bulunmaktadır (Koçyiğit & Yıldız, 2014).



Şekil 9. Rekreatif programlar ve hizmetler (Koçyiğit & Yıldız, 2014)

2. Ulusal Yönetimler

Kendi içerisinde farklı gruplara ayrılmaktadır. Kamu kuruluşları, hükümet kuruluşları ve bölümleridir. Ulusal yönetimlerin içeriğinde ülkelerin bireysel karakterlerinde bağlılık vardır. Ülkeden ülkeye değişen görev ve hedefleri bulunmaktadır (Sevil, 2012).

Rekreatif hizmetlerinde kamu ve yerel yönetimlerin bazı rolleri bulunmaktadır (McLean vd., 2008). Bunlar;

- Kaynakların ıslahı ve korunmasındaki rolü; tehdit altında olan ya da hasar görmüş ve tahrip olmuş doğal kaynakların ıslah edilmesine, vahşi yaşama ve kirliliğin kontrol edilmesine yönelik programların hazırlanması ve uygulanmasını teşvik etmek ve korumak,

- Açık hava eğlence kaynaklarının doğrudan yönetilmesindeki rolü; parkların işletmecisi ve sahibi olması durumlarında geniş organizasyon şemasıyla çalışmaktadır. Göller, ormanlar, deniz kıyıları, barajlar ve açık hava eğlence organizasyonları da yaygın olarak kullandıkları diğer tesislerdir.

- Rekreasyona katılım sağlanması için oluşturulacak programlardaki rolü; doğrudan bir program eşliğinde rekreasyon hizmetlerini gerçekleştirmek,

- Park geliştirme programları ve açık alanda destek rolü; oyun alanları, merkezleri ve yerel parkların geliştirilmesinde kentsel gelişim projelerini yürüten kamu ve yerel yönetimlere doğrudan ekonomik destek verebilmesi,

- Ekonomik işlevde rekreasyon rolü; turizmin yapılmasını teşvik etme, kırsal alanlarda rekreasyonel tesisler kurma faaliyetlerine yardım ederek devam ettirme,

- Mesleki eğitim desteğindeki rolü; mesleki eğitim ortamlarında destek verebilmedir.

Rekreasyon yönetiminde kamu kuruluşlarına göre özel sektör kuruluşların işlevleri ve süreci yönetme şekilleri farklılık göstermektedir. Bu noktada;

- Özel Sektör Kuruluşları: Bağımsız, kamu ve gönüllü kuruluşlarda faaliyetlerinin bir kısmını kâr amaçlı yöneten sektörler de bulunmaktadır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlarda bireysel gelirlerini ticari hizmet ve ürünlerle yönetmektedir. Ticari kuruluşlar da kar kaynağı olarak etkinlikleri ve rekreasyonu görmektedir. Fakat bu durumu bütün yöneticiler ve kurumlar için söylemek doğru olmamaktadır. Ancak kâr amacı gütmeyen kuruluşlar rekreasyon için fedakârlık yapılmamaktadır. Özel sektör; eğlence parkları, tatil kampları, oteller, bowling, tiyatro, sinema salonları, gece kulüpleri gibi çeşitli alanlarda baskın olarak yer almaktadır (Sevil, 2018). Hükümetle bağlantısı olmayan kuruluşlardır. Amaçları genellikle kar oranlarını en yükseğe çıkarmaktır. Bu kuruluşlarda bulunan rekreasyon tesisleri; lokantalar, sağlık kulüpleri, golf alanları, sinemalar, gece kulüpleri gibidir (Sevil, 2012).

Kamu kuruluşları ve özel sektörün dışında rekreasyon yönetiminde kâr amacı gütmeyen kuruluşlar: gönüllü sektörü aktif olarak rol oynamaktadır. Bu noktada;

- Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar: Gönüllü Sektörü: İki farklı şekilde algılanmaktadır. İlkinde gönüllülerin kendileridir ve serbest zamanlarını ücretsiz çalışarak becerilerini, enerjilerini ve paralarını harcayarak değerlendirmektedir. Böylece tatmin olur ve karşılıksız olarak gönüllü etkinlik yapmış olmaktadır. Bu gönüllülüğün büyük bir bölümünde çevrenin korunması ya da bunun diğer kişilere öğretilmesinden oluşmaktadır. Diğer algıya bakıldığında ise toplumların bir arada olabilmesi, organizasyonlar, yardım

kuruluşları, dernekler, çeşitli türde ve alandaki kulüpler için rekreasyon ve serbest zaman önemli etmendir. Bu nedenle gönüllü sektörü, para ödemesi yapılan ve yapılmayan çok sayıda görevli ve gönüllülere hizmet veren organizasyonların bir kurumu olarak görülmektedir. Birbirine ve toplumuna yatırımlarını ulaştırmak isteyen devlet ve ajanslar, sosyal sermaye terimini kullanmaktadır. Bu terim, vatandaşlık, güven, komşuluk, toplum bütünlüğü ve ruhu, paylaşılan değerle ilişkili bir terimdir. Serbest zaman ve rekreasyon bu durumda toplumsal gönüllülük ve ilgide önemli rol oynamaktadır (Sevil, 2018).

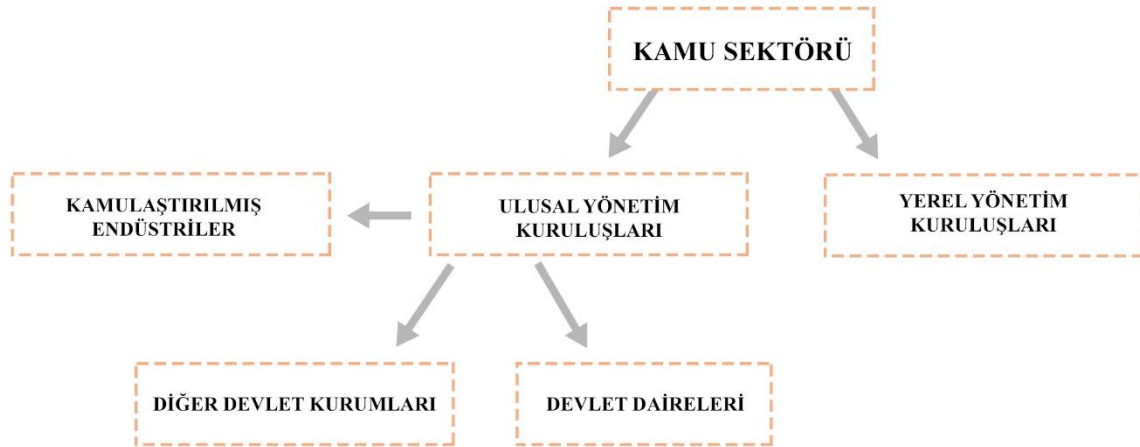
- Sivil Toplum Kuruluşları ise farklı bakış açılarına sahip, farklı altyapıları ve benzer ilgi alanları olan bireylerin bir araya getirilmesinde ve sosyal katkı sağlanmasında olanak sunan kuruluşlardır. Bu kuruluşlar kültürel ve sivil değerleri korumak, ilerletmek, toplumsal katılım sağlamak gibi sivil toplum başlığı altında bulunarak görünürlükleri az, gösterdikleri önemli rolleri olan kuruluşlardır. Kültür, sanat, eğitim, sağlık gibi birçok alanda bulunarak, toplum içerisindeki bireylerin istek ve beklentilerini gerçekleştirmede, demokratikliğin eşit bir şekilde işlenmesinde, toplum içerisinde düzen seviyesinin yükselmesinde, farklı bireylerinin bir arada bulunarak ortak bir hedefe hizmet etmesinde büyük rol oynamaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2018). Birtakım sorunların çözülmesinde hükümetlerin yetersiz kalmaları durumunda katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda toplum içerisinde bireyselliklerin artmasıyla birlikte bireylere kendilerini ait hissedebilecekleri, saygı görebilecekleri ve kendilerini geliştirebilecekleri ortamlar sunan topluluklardır (Genç, 2020).

Rekreasyon yönetiminin uluslararası ölçekte ise örgütlenme ve yapısı, ulusal ölçekte benzerlik göstermektedir. Bu noktada uluslararası ölçekte dağılımı aşağıda açıklanarak görev, sorumluluk ve işlevleri hakkında bilgi verilmiştir. Altı başlık altında ele alınmıştır.

- Uluslararası Ölçekte Örgütlenmeler/ Yapılanmalar

1. Kamu Sektör Kuruluşları (Public Sector Organizations)

Kamu sektörü kuruluşları devletin mülkiyetinde olan kuruluşlardır. Bunlar ulusal hükümet de olabilmekte yerel yönetim de olabilmektedir. Şekil 10'da gösterildiği gibi bir kuruluşsal dağılımı bulunmaktadır (Tribe, 2011).



Şekil 10.Uluslararası kamu sektörü yapılanmaları/örgütlenmeleri

Genel anlamda bakıldığında kamu sektörü, hükümetlerden ve kamu tarafından kontrol edilen veya kamu tarafından finanse edilen tüm kurumlardan, işletmelerden ve kamu programları, malları veya hizmetleri sunan diğer kuruluşlardan oluşmaktadır. Herhangi bir organizasyonun kamu sektöründeki kuruluşlara dâhil edilip edilmeyeceği her zaman net değildir. Bu nedenle sınırların belirlenmesine yardımcı olacak spesifik kriterlerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu kriterlere uygunsu bu sektörün içerisinde yer alabilmektedir. Kriterlere yönelik sekiz tane net sınır vardır (Guidance, 2011). Bunlar;

1. Kuruluş, kamu malı olarak kabul edilebilecek veya hükümet politikasıyla belirlenen programlar, ürünler veya hizmetler sunuyor mu?
2. Kuruluşun finansmanının tamamı büyük ölçüde hükümet tarafından mı sağlanıyor yoksa hükümet politikası tarafından mı belirleniyor?
3. Kuruluş, bir hükümet dairesi veya kurumu ya da bir hükümet bakanı da dahil olmak üzere hükümete karşı sorumlu mu ve doğrudan ona rapor veriyor mu?
4. Kuruluşun bir yönetim kurulu, komisyonu veya atanmış benzer bir organı varsa, atamaların çoğunluğu hükümet tarafından kontrol ediliyor mu?
5. Kuruluşun sermayesi varsa çoğunluk hissedarı hükümet midir?
6. Kuruluşun çalışanları kamu hizmetine mensup mu, kamu hizmeti kurallarına tabi mi ve kamu hizmeti yardımlarından yararlanıyor mu?
7. Genel olarak, kuruluşun politikalarını, operasyonlarını, idaresini veya hizmet sunumunu hükümet doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ediyor mu?

8. Kurumun kamu denetçisi veya yüksek denetim kurumu tarafından denetlenmesine ilişkin mevzuat zorunluluğu var mıdır?

Kamu sektörü kuruluşlara yönelik yapılan bir çalışmada ise dört alt yapılanması bulunmaktadır. Bunlar: Uluslararası (çok devletli kuruluşlar veya ortaklıklar), Ulusal (bağımsız bir devlet), Bölgesel (ulusal devlet içindeki bir il/eyalet) ve Yerel (şehir veya ilçe gibi belediye düzeyinde bir organ)'dır.

2. Yerel Yönetim Kuruluşları (Local Government Organizations)

Yerel yönetim kuruluşları, yerel yönetim sektöründeki eğlence merkezleri ve yüzme kuruluşları, yerel kütüphaneler, sanat merkezleri, parklar ve dinlenme tesisleri, turizm destek hizmetleri gibi rekreasyon ve turizm hizmetlerini içermektedir. Hizmetlerin bazen ücretsiz, bazen sübvansiyonlu, bazen de tam ticari tarifelerle sağlandığını belirtmek gerekmektedir. Bu kuruluşların finansmanı uygun olduğu durumlarda hizmet ücretleri, merkezi hükümet hibeleri, diğer kaynaklardan sağlanan hibeler, yerel yönetim vergileri ve yerel yönetim borçlanmalarından sağlanmaktadır. Yerel yönetim ve örgütlerinin amaçları büyük ölçüde siyasi parti veya çoğunluğu elinde bulunduran partilerin oluşturduğu koalisyon tarafından belirlenmektedir (Tribe, 2011).

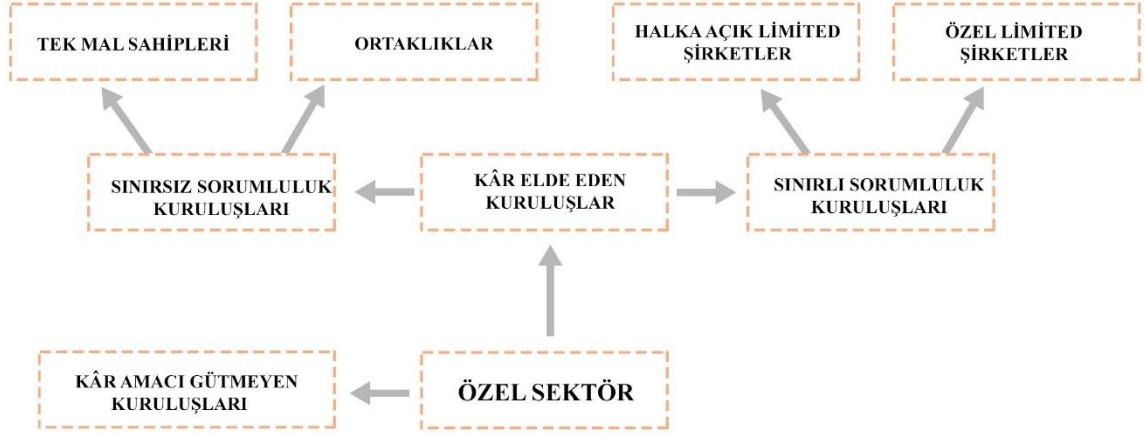
3. Ulusal Yönetim Kuruluşları (National Government Organizations)

Devlete ait ulusal kuruluşlar kamu şirketlerine, devlet dairelerine ve diğer devlet kurumlarına olmak üzere daha da alt bölümlere ayrılmaktadır.

Kamu şirketleri bazen kamulaştırılmış veya devlet tarafından işletilen endüstriler olarak da bilinmektedir. Genellikle de kamuya mal veya hizmet tedarik etmektedir. Kamulaştırılmış endüstrilerin amaçları ülkeden ülkeye değişmektedir. Bazı durumlarda, kamu şirketleri kamu hizmeti sağlamayı amaçlamaktadır. Kâr güdüsünün getirdiği sınırlamalar olmaksızın zarar eden hizmetler sunmaktadır. Bu durumlarda, verimlilik ve özel sektör yönetim tarzlarının titizliği belirgin olmayabilir. Dünyanın diğer bölgelerinde (özellikle İngiltere ve ABD'de) kamu şirketleri verimlilik hedeflerine, performans göstergelerine ve hedef yatırım getirisi oranlarına tabi tutulmuş ve bunların hepsi özel sektör kuruluşlarına daha çok benzemelerini sağlamıştır. Kamulaştırılmış endüstrinin amaçları genellikle tüzüklerinde veya anayasalarında yer almaktadır. Devlet dairelerinin amacı ise o günkü hükümetin politikasını yürütmektir ve hüküm ve mevzuatın planlanması, izlenmesi ve gözden geçirilmesini içermektedir (Tribe, 2011).

4. Özel Sektör Kuruluşları (Private Sector Organizations)

Özel sektör kuruluşları, devlete ait olmayan kuruluşlardır. Bunlar ayrıca kar amacı güden kuruluşlar ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak da alt bölümlere ayrılabilir. Özel Sektör Kuruluşları Şekil 11'de gösterildiği gibi yapılanma ve örgütlenmeye sahiptir (Tribe, 2011).



Şekil 11. Uluslararası özel sektör yapılanmaları/örgütlenmeleri

5. Kar Elde Eden Kuruluşlar (Profit-Making Organizations)

Kâr elde eden özel sektör kuruluşları; sınırsız sorumluluk kuruluşları ve sınırlı sorumluluk kuruluşlardan oluşmaktadır. Bunlarda kendi içerisinde alt başlıklara ayrılmaktadır.

Sınırsız Sorumluluk Kuruluşları: Bu tür şirketlerin sahiplerinin, kuruluşun borçlu hale gelmesi durumunda katkılarının sınırı olmadığı anlamına gelmektedir. İşletmenin ticareti durdurması halinde kişisel varlıklarının çoğu borçları kapatmak için kullanılabilir. Bu sadece işletmeden satılabilecek herhangi bir şeyin değerini değil, aynı zamanda konut, araba, mobilya ve müzik setlerini de içermektedir. Sınırsız sorumluluğun getirdiği disiplin nedeniyle ticarete başlamak için genellikle çok az formalite gerekmektedir. Şahıs şirketleri ve ortaklıklar bu kuruluşların örnekleridir.

Sınırlı Sorumluluk Kuruluşları: Bir limited şirketin kurulması, sahiplerinin ayrı bir yasal kimlik oluşturmaya olanak tanır ve bu da şirketin başarısız olması durumunda maruz kaldıkları riskleri ve sorumluluklarını sınırlamalarını sağlamaktadır. Şirketleşme, şirkete ayrı bir yasal kimlik kazandırmaktadır. Bu durum, sahiplerin ve kuruluşun yasal olarak aynı olduğu sınırsız sorumlu kuruluşların durumuyla karşılaştırılabilir. Sınırlı sorumluluk,

bir yatırımcının bir kuruluşa yaptığı katkıya, katkıda bulunulan sermaye miktarıyla bir sınır koymaktadır. Bu kuruluşlardan birinin borçları nedeniyle ticareti durdurması halinde, yatırımcı ilk yatırımını kaybedebilmektedir. Bununla sorumluluğu sona ererek ve kişisel varlıklar koruma altına alınmaktadır.

6. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşları (Non-Profit Making Organizations)

Özel sektördeki kâr amacı gütmeyen kuruluşların büyüklüğü ve amacı önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Bunlar; büyük cirolara sahip ulusal organizasyonları, daha küçük özel ilgi gruplarını, profesyonel dernekleri ve yerel kulüp ve toplulukları kapsamaktadır.

Gönüllü grupların amaç ve misyonları genellikle kâr amacı gütmeyen. Bunlar arasında özel çıkarların korunması, fikir ve ideallerin desteklenmesi, sporun düzenlenmesi ve serbest piyasa tarafından karşılanmayan mal ve hizmetlerin sağlanması yer almaktadır (Tribe, 2011).

1.2.13. Gençlik Politikası

Gençlerin yaşadığı toplum içerisinde aktif vatandaş olabilmesi için yetenek, bilgi ve becerilerini geliştirmelerine imkân sunacak deneyim ve eğitimleri alabilmelerine fırsat sunan uzun dönemli çözümleri kapsamaktadır. Gençlik politikaları, genç bireylerin çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine geçiş sürecinde zorlukları ve olanakları yansıtmalıdır. Gençlik için yapılan çalışmalarda, bilgi, yaygın eğitim, gönüllük, sivil toplum örgütü ve hareketlilik alanlarında somut adımları hedef olarak ele alınmalıdır (Şentuna, 2009).

Tezin bu bölümünde Türkiye'de ve Dünya'da gençlere yönelik çalışmalar yapan kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, özel kurumlar, ajanslar gibi kuruluşların neler olduğu ve onların kentlerde rekreasyona yönelik yaptıkları çalışmalar incelenmiştir.

- Ulusal Ölçekte Gençlik Politikaları Kapsamında Rekreasyon Çalışmaları Yapan Kurum ve Kuruluşlar

TÜİK tarafından 17 Mayıs 2024 tarihinde yayınlanan “İstatistiklerle Gençlik, 2023” raporuna göre 15-24 yaş aralığındaki toplam genç nüfus 12 milyon 872 bin 39 kişiden oluşmaktadır. Bu nüfus toplam nüfusun %15,1 ini oluşturmaktadır. Yayınlanan raporda gençlerin profilini ortaya koyabilmek için demografik özelliklerine, eğitim, istihdam ve işsizlik, gelir ve yoksulluk, sağlık, suç, sosyal katılım, mutluluk, umut ve beklenti başlıklarına yönelik verilere de yer vermektedir (TÜİK, 2024). Bu doğrultuda genç profilin yoğun olduğu ülkemizde gençlere yönelik kamu kurum ve kuruluşları, özel kurumlar, ulusal

ajans, sivil toplum örgütleri çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bu konuda üç kurum ve kuruluş ele alınmıştır. Bu kurumların çalışmalarına ait bilgiler aşağıda açıklanmaktadır.

1. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın resmî web sayfasında yer alan bilgilere göre 29 Haziran 1938 tarihli 3530 sayılı kanunla Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Sonrasında 1969 tarihinde meydana gelen seçimler sonucunda 3 Kasım 1969 tarihinde ilk kez “Spor Bakanlığı” adıyla bir bakanlık kurulmuştur. Bu bakanlığın adı 1972 yılında “Gençlik ve Spor Bakanlığı” olarak değiştirilmiştir. Yine 1983 yılında yapılan Türkiye genel seçimlerinin ardından “Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı” olarak tekrar adı değiştirilmiştir. Faaliyetlerine 1 Nisan 1989 tarihinden itibaren Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak devam etmiştir. 6 Nisan 2011 tarihli 6223 sayılı kanunun verdiği yetkiye dayandırılarak Bakanlar Kurulu'nca 3 Haziran 2011 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığı olarak yeniden kurulması kararlaştırılmıştır. Bakanlık “Ülkemiz gençliğini ve sporunu günümüz gerekleriyle uyumlu, geleceğin meydan okumalarına karşı hazırlıklı, yerli değerlere duyarlı, dünya kültürünü reddetmeyen, yenilikçi ve rekabetçi bir düzeye ulaştırmak; sportif olarak, Türkiye'nin uluslararası alanda başarılı ve nitelikli temsil edilmesini sağlamak” amacıyla kurulmuştur (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2023). Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın ilk kurulmasıyla birlikte bu zamana kadar geçen süreçte gençlere yönelik araştırmalar yapılarak gençlerle ilgili hizmetler ivme kazanmış ve bu hizmetler eşgüdümlü olarak gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Aynı zamanda gençlerin serbest zaman etkinlikleri de geniş bir alana yayılmıştır (Şentuna, 2009).

Aynı zamanda bakanlık Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Personel Genel Müdürlüğü, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Sosyal İlişkiler ve İletişim Dairesi Başkanlığı Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Özel Kalem Müdürlüğü, İç Denetim Birimi Başkanlığı ve Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri kapsamında da diğer faaliyetlerini gerçekleştirmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2023).

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapsamında “Gençlik Merkezleri, Gençlik Kampları, Sosyal ve Kültürel Faaliyetler, Gençlik Çalışmaları” birimleri gençlere yönelik çalışmalar yapmaktadır. Aynı zamanda bakanlığa

bağlı Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü’de gençlere yönelik hizmet vermektedir. Verilen bu hizmetler aşağıda açıklanmıştır.

- **Gençlik Merkezleri:** Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olarak gençlere yönelik çalışmaların yönetilmesi ve planlaması için en son 26 Mayıs 2022 tarihli ve 31847 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Gençlik Merkezleri Yönetmeliği” çıkarılmıştır. Bu yönetmelik ile gençlere yönelik kurulacak gençlik merkezlerinin amacı, görevleri, faaliyete başlaması, çalışma usul ve esasları, bu merkezlerde çalışacak görevlilerin görev, yetki ve sorumluluklarını kapsamaktadır. Bu yönetmeliğe göre gençlik merkezleri “gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici çalışmalar yapmak, genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin yeteneklerinin keşfedilmesini sağlamak, gençlerin karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına katılımını sağlamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmek, iyi olma halinin arttırılmasına yönelik faaliyetler yürütmek, her türlü bağımlılık ve zararlı alışkanlıklardan korumaya yönelik önleyici faaliyetler gerçekleştirmeyi” amaçlamaktadır (Resmi Gazete, 2022).

Gençlik merkezleri, gençlerin serbest zamanları değerlendirme konusunda yardımcı olmak, bilimsel, kültürel, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirmek, ruhsal, sosyal ve kişisel gelişimlerine yardım etmek, rehberlik ve danışmanlık sağlamak, zararlı alışkanlıklara karşı onları bilinçlendirmek, sosyal beceriler kazanması ve paylaşımlarda bulunabilmesi için çeşitli çalışmalar yapmak, kültürel, tarihi geziler, kamplar ve sportif etkinlikler düzenleyen birimlerdir (Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2023a).

2022 yılında yayınlanan faaliyet raporuna göre Türkiye’deki gençlik merkezlerinin sayısı 432’dir. Gençlik merkezlerine 14-29 yaş grubunda yer alan gençler üye olabilmekte ve faaliyetlerden ücretsiz bir şekilde yararlanabilmektedir. Gençlik merkezlerinin faaliyetlerini yürütmesine destek olan bazı birimler kurulmaya başlanmıştır (Faaliyet Raporu, 2022). Bu birimler beş tanedir. Bunların amaçlar ve işlevleri ise şunlardır;

1. **Genç Ofis;** gençlik merkezlerine bağlı olarak gençlerin bulundukları yerlerde faaliyetlerin düzenlenmesi ve hizmetlerin yaygınlaştırılması için mahallelerde, okullarda, üniversitelerde, yurtlarda ve spor salonlarında bu ofisler kurulmaya başlanmıştır. Kuruluş yılı ise 2019’dur. 2022 yılıyla birlikte toplam genç ofis sayısı 359’a ulaşmıştır. “Genç Ofisler ile Gençlik Merkezi faaliyetlerini okul ve üniversitelere taşınarak yaygınlaştırmak, üniversitelerin öğrenci toplulukları ile iş birliği içerisinde olmak, bakanlığınca Gençlik Projeleri Destek Programları kapsamında üniversitelere ve öğrenci topluluklarına verilen

hibe desteklerini koordine etmek, gönüllülük faaliyetleri başta olmak üzere bakanlığın tüm faaliyetleri ile ilgili farkındalığın oluşturulması, yaygınlaştırılması ve organize edilmesini sağlamak amaçlanmaktadır”. Bu doğrultuda hem genç ofis hem de gençlik merkezlerinin faaliyetlerinden faydalanamayan gençlerin, serbest zamanlarını değerlendirmelerinde yardımcı olacak kültürel, sosyal, sportif ve sanatsal etkinliklere yönlendirilmesini sağlamaktadırlar (Faaliyet Raporu, 2022).

2. Mavi Oda Gönüllülük Ofisleri; gençlik merkezlerinin içerisinde daha fazla gönüllü gençlere ulaşabilmek, gönüllü havuzunu genişletebilmek ve gönüllük çalışmalarını ağırlık vermek amacıyla kurulmuştur. Gönüllü gençlerin, gönüllü oldukları takımlardaki faaliyetlerine yönelik uygulama, planlama ve geliştirme çalışmaları gerçekleştirilmektedir (Faaliyet Raporu, 2022).

3. Kitap Kahveler; gençlerde kitap okuma alışkanlığı kazandırmak, araştırma, proje ve ders çalışma faaliyetleri yapabilmeleri için gençlik merkezleri ve genç ofisler bünyesinde kurulan alanlardır. Gençlere konforlu bir alan sunarak çalışma ve okuma alanı oluşturmaktadır. Buralarda gençlere ücretsiz çay ve kahve de ikram edilmektedir (Faaliyet Raporu, 2022).

4. Gönüllü Gençlik Liderleri; gönüllü gençlik lideri olarak gençlik merkezlerinin düzenlediği faaliyetlere düzenli olarak katılım sağlayan üniversite ön lisans ve lisans öğrencileri görevlendirilmektedir (Faaliyet Raporu,2022).

5. Vizyon Kulübü; “Gençlik merkezlerinin uluslararası çalışmalarının tanıtılması ve uygulanması, gençler için küresel fırsatların yerel düzeyde erişilebilir olması, gençlerin ilgisini sivil toplum çalışmalarına çekmek ve 21. Yüzyıl yetkinliklerini kazanmalarını sağlamak adına çalışmalar yürüten kulüplerdir” (Faaliyet Raporu, 2022).

Gençlik merkezleri kapsamında uygulanan programlar ise aşağıdaki Şekil 12’de kısaca gösterilmiştir.

GENÇLİK MERKEZLERİNDE UYGULANAN PROGRAMLAR

1 GENÇLİK MERKEZLERİ AKADEMİSİ

- KİŞİSEL GELİŞİM ATÖLYESİ
- İNOVASYON ATÖLYESİ
- GÜZEL SANATLAR ATÖLYESİ
- DEĞERLER ATÖLYESİ
- SOSYAL BİLİMLER ATÖLYESİ
- DİL EĞİTİMLERİ ATÖLYESİ
- DİNİ İLİMLER ATÖLYESİ
- SAĞLIKLI YAŞAM VE SPOR ATÖLYESİ

2 GENÇLİK MERKEZLERİ KULÜPLERİ

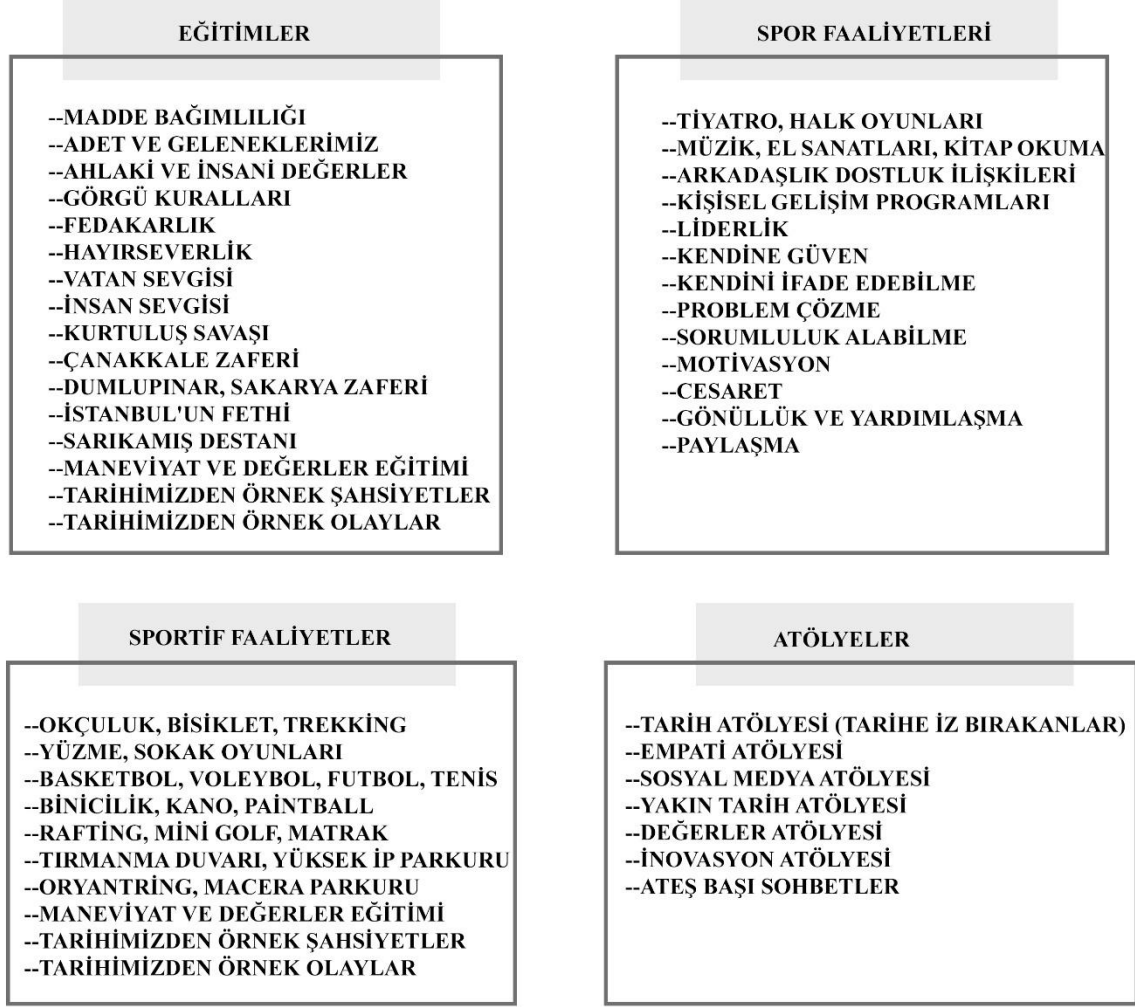
- SOSYAL VE KÜLTÜREL FAALİYETLER KULÜBÜ
- GÜZEL SANATLAR KULÜBÜ
- BİLİM VE TEKNOLOJİ KULÜBÜ
- SAĞLIKLI YAŞAM VE SPOR KULÜBÜ
- GÖNÜLLÜLÜK KULÜBÜ

Şekil 12. Gençlik merkezinde uygulanan programlar (Faaliyet Raporu, 2022)

• **Gençlik Kampları:** Gençlerin serbest zamanlarını çeşitli sportif, kültürel ve sosyal etkinliklerle değerlendirebilmelerini sağlayabilmek amacıyla kurulmuş kurumlardır. Bu kurum maddi olarak yeterli imkanı olmayan ve yurt içi ve yurt dışında yaşayan gençlere bedensel, zihinsel, kültürel ve sosyal olarak gelişmelerinde yardımcı olmak, serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilmek, planlı yaşam alışkanlıkları ve özgüven konusunda destek olabilmek, zararlı alışkanlıklardan korumak için çeşitli çalışmalar yapmak, kültürel farklılıkların zengin olduğu bilincini oluşturmak, milli ve manevi değerler ile insani değerler konularında farkındalığı arttırmak, sporun çeşitli duygularını gençlerin tanımasını sağlamak amaçları üzerine hizmet etmektedir (Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2023b).

2022 yılında yayınlanan faaliyet raporuna göre gençlik ve izcilik kamp sayısı 54'tür. Bu kampların yaş aralığı 12-25 olarak güncellenmiştir. Türkiye'de gençlik kamplarından yararlanan genç sayısı ise 182.000'dir. Türkiye'de gençlik kampları kapsamında gerçekleştirilen faaliyet ve etkinlikler ise aşağıdaki Şekil 13'de gösterilmiştir (Faaliyet raporu, 2022).

GENÇLİK KAMPLARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN EĞİTİMLER, FAALİYETLER VE ATÖLYELER



Şekil 13.Gençlik kampları kapsamında gerçekleştirilen eğitimler, faaliyetler ve atölyeler (Faaliyet Raporu, 2022)

Gençlik kampları üç farklı şekilde gençlere hizmet vermektedir. Birinci mavi (deniz) kamplarıdır. Bu kampta yüzme, aqua park, yat gezisi, müzik, tiyatro, voleybol, sosyal ve kültürel etkinlikler ve geziler, el sanatları, halk oyunları gibi etkinlikler yer almaktadır. İkinci kamp ise yeşil (doğa) kampıdır. Burada macera parkuru, dağ bisikleti, okçuluk, at biniciliği, rafting, sokak oyunları, sosyal ve kültürel etkinlikler ve geziler, tiyatro gibi etkinlikler bulunmaktadır. Üçüncü olarak çadır kamplarıdır. Gençlerin doğa ile zaman geçirmelerini, sorumluluk bilincinin oluşturulması ve çevre konusunda farkındalık kazanılması amaçlanmaktadır. Ekolojik çeşitlilik ve denge konusunda eğitimler, doğa yürüyüşleri, takım çalışmaları, çadır kurulumu, doğada yaşam becerileri gibi çeşitli etkinlikler yapılmaktadır.

Bunların dışında Sevgi Kampı, Kış Kampı, Sosyal Uyum Kampı, Yeşilay Kampı, Çanakkale Milli Mücadele Kampı, Engelsiz Kampı, Sağlık Kampı, Değerler Kampı, Yeşil Beceriler Gönüllülük Kampı, Ahlat Anadolu'nun Kapıları Kampı, Doğanın Gizemi Gençlik Kampı, Yükseköğretim Kurumları Sınavı Kampı, Afet ve Gönüllülük Kampı, Sosyal Uyum Gençlik Kampı (Roman Gençlerle), İslam İşbirliği Gençlik Forumu İle Uluslararası Medya Eğitim Kampı, Genç Hekimler Ustalarıyla Birlikte Kampta, Akademik Gençlik Kampları gibi birçok farklı temada gençlik kampları gerçekleştirilmektedir (Faaliyet Raporu,2022).

- Sosyal ve Kültürel Faaliyetler: Gençlerin verimli serbest zaman geçirebilmelerini, aktif olarak hayata katılabilmelerini, milli ve manevi değerlerine sahip çıkabilecekleri, inovasyon ve inovaktif düşünce çevresinde buluşabilecekleri faaliyetler ve projeler yürütülmektedir. Bunlardan bazıları; Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı ile Gençlik Haftası, Gençler Arası Kültür ve Sanat Yarışmaları, 30 Ağustos Zafer Bayramı Kutlamaları, Gençlerden Ecdada Mektup, Gençler Asla Unutmaz, Genç Hackaton (Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2023c)'dır.

- Gençlik Çalışmaları: Bu konu kapsamında yapılan çalışma üç başlık altında açıklanmıştır (Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2023d).

1. Gençlik ve Uzman Değişimleri: Tarih, kültür, spor, barış, çevre, gönüllülük, eğitim, ayrımcılık, göç gibi toplumu ve gençleri ilgilendiren birçok konuda gerçekleştirebilmektedir. Başta ortak kültür ve tarihe sahip ülkeler olmak üzere devletler ve gençler arasındaki iyi ilişkileri, karşılıklı dostluk ve saygıyı geliştirmeyi, bireysel ve sosyal gelişimlerinde gençlere katkı sağlamayı ve gençlere yönelik yapılan çalışmaları yerinde görebilmek vb. amaçlar için düzenlenmektedir. Şimdiye kadar Tunus, Japonya, Almanya, Fas, Güney Kore, Bosna-Hersek, Portekiz, Romanya, Bulgaristan, Makedonya, Bahreyn, Azerbaycan, Kırgızistan ve Katar gibi ülkelerle gençlik değişimi yapılmıştır.

2. Uluslararası Tarih ve Kültür Programları: İhtişamlı ve kadim medeniyetinin hem mirasçısı hem de taşıyıcı olan gençlerimizin “Balkanlardan, İspanya’ya; Özbekistan’dan Mekke, Medine ve Kudüs’e, Azerbaycan’dan Kıbrıs’a kadar Medeniyetimizi” yakından gözlemleyebilmesi, konu hakkında önceden verilen eğitimler ve uzman rehber/tarihçiler eşliğinde elde edilen bilgi ve deneyimler sayesinde bilinçlendirilmeleri ile kapsamlı ve doğru bilgiye ulaşmaları sağlanmaktadır.

3. Diğer Uluslararası Faaliyetler: Farklı özellikteki uluslararası gençlik programlarını (gençlik festivalleri, gençlik çalıştayları, gençlik kampları, gençlik forumları, gençlik gemisi gibi,) düzenlemek, bu programlara ülkemizin gençlik kurullarının aktif olarak katılmasını

sağlamak ve ülkemizi en iyi şekilde temsil etmek için yapılmaktadır. Tüm bu çalışmalar sonucunda yapılan proje ve programlar;

- Uluslararası Gençlik Değişim Programları (15 Ülke)
- İrfan Yolunda 3 Şehir; Mekke, Medine ve Kudüs
- Evlad-ı Fatihanla Balkanlar
- İlimle Yükselen Medeniyete Yolculuk: Endülüs
- Gençlerin Öz'e Yolculuğu: Özbekistan
- Medeniyetimizin Keşfi: Kudüs
- Gençlerin Öz'e Yolculuğu: Türkiye
- Gençler Gönül Coğrafyamızı Keşfediyor
- Kosovalı 15'liler Çanakkale'de
- Uluslararası Gençlik Kampları
- Türk Konseyi Gençlik Festivalleri
- OECD Gençlik Forumu
- Avrupa Konseyi Eğitim Çalıştayları
- Dünya Gençlik Gemisi Programları

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü ve Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalar ise şu şekildedir:

- Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü: Hem yurt içinde hemde yurt dışında yükseköğretim gören gençlere yönelik çalışmalar yapmaktır. Bu çalışmalar; yurt yapmak, yurtların işletilmesini sağlayabilmek, barınma olanağı sunmak, milli ve manevi gelişmelere katkı sağlayacak faaliyetler (sportif, kültürel, eğitsel, sosyal) gerçekleştirmek, beslenme konusunda yardım etmek ve yükseköğrenimdeki gençlere burs ve kredi imkânı sunmak ve öğrencilerin eğitim hayatlarını kolaylaştırmaktır. Yurt imkânı sunduğu öğrencilerine derslerinden kalan serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmek, kültürel, zihinsel ve bedensel gelişimlerini sağlamak, kültürel, sosyal ve sportif faaliyetlerle öğrenciler arasında kardeşlik, dostluk ve arkadaşlık duygularını geliştirmek amacıyla farklı kentlerde bulunan yurtlar arasında turnuva ve yarışmalar yapmaktadır. Aynı zamanda psiko-sosyal servisiyle öğrencilere koruyucu ruh sağlığı hizmeti verilmekte ve yeni gelen öğrenciler içinde uyum programları düzenlemektedir (Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü, 2023).

- Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018);

“a) Spor alanında uygulanacak temel politikaların tespiti amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, spor tesisleri ihtiyacını tespit etmek ve planlamak,

b) Spor kültürünün geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve özendirilmesini sağlamak ve bu konuda her türlü tedbiri almak,

c) Sporcu yetiştirilmesi ve spora ilgiyi artırmaya yönelik çalışmaları yürütmek, başarılı sporculara ve çalıştırıcılarına ayni ve nakdi yardım yapmak veya yapılmasını sağlamak, ödüllendirmek, uluslararası yarışmalarda Türkiye’yi temsil edip derece alan sporculara aylık bağlanması ve Milli Sporcu Belgesi verilmesiyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

ç) Engelli bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin engellilerin kullanımına uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, engelli bireylere yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla iş birliği yapmak,

d) Okul dışı spor faaliyetleri ile diğer spor alanlarında faaliyetler düzenlemek, bunların gelişmesini sağlamak, imkânlar ölçüsünde bu faaliyetlere ait araç, gereç ve benzeri ihtiyaçları temin etmek,

e) Spor müsabakalarında uluslararası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak,

f) Okul dönemindeki çocuklara yetenek taraması yapılarak, sporcu olabileme potansiyeli taşıyanları belirlemek ve yeteneklerine uygun spor dallarına yönlendirmek,

g) Her türlü spor tesisi ve eğitim merkezlerinin kurulması, işletilmesi ve ad verilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

ğ) Sporcu sağlığının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili politikaların tespit edilmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, bu konuda gerekli tedbirleri almak, sağlık araştırma merkezlerinin kurulmasına yönelik iş ve işlemleri yürütmek, sporcuların genel sağlık taramalarını yapmak veya yaptırmak, sağlık kayıtlarını tutmak, sporcu sağlığını tehdit eden maddelerle mücadele konusunda bilgilendirme yapmak ve bu amaçla kurum ve kuruluşları desteklemek,

h) Sporcuların sigortalanması işlemlerini yapmak veya yaptırmak,

ı) Görev alanıyla ilgili konularda ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak,

i) Spor idarecisi, çalıştırıcısı, spor elemanları ve hakemlerin eğitilmesini ve yetiştirilmesini sağlamak,

j) Spor dallarının belirlenmesini tayin ve tespit etmek, spor federasyonlarının kurulmasına ve faaliyetlerinin sona erdirilmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak,

k) Bağımsız spor federasyonlarının kuruluş işlemleri ve genel kurulları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

l) Federasyonlara ve spor kulüplerine yardım yapmak ve bütçeleri ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

m) Ülkemizde faaliyeti olan ancak herhangi bir federasyona bağlı olmayan spor dallarının yaygınlaştırılması, faaliyetlerinin düzenlenmesi ve bu spor dallarında kulüplerin faaliyette bulunması için gerekli tedbirleri almak,

n) Spor federasyonları ve kulüplerinin yurt içi ve yurt dışındaki müsabakalara katılmalarına veya yurt içi ve yurt dışında müsabaka düzenlemelerine izin verilmesine ve sonuçlarının değerlendirilmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak,

o) Sporcu, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin sicil, tescil, lisans, vize ve aktarma ile ilgili iş ve işlemlerini yürütmek ve bu konuda federasyonlarla koordinasyonu sağlamak,

ö) Özel spor tesislerinin kuruluşuna ilişkin izin, ruhsat ve benzeri hizmetleri yürütmek, standartlarını belirlemek ve bu kuruluşların denetimini yapmak,

p) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Kanunda Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek,

r) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak”.

Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı diğer bir kurumdur. Bu kurum ise;

“a) Gençlere rehberlik ve danışmanlık hizmeti yapmak, eğitim hizmet ve imkânlarını geliştirici faaliyetlerde bulunmak,

b) Gençlik veya spor alanında proje ve çalışmalar yapmak, bu alanda yapılacak proje ve çalışmaları değerlendirmek, katılmak, desteklemek, uygulama ve sonuçlarını denetlemek, desteklenecek proje ve çalışmalara ilişkin usul ve esasları belirlemek,

c) Gençliğin gelişimine katkı sağlamak amacıyla eğitim ve kültür alanında yapılabilecek faaliyetleri planlamak, eğitim vermek veya verdirmek, kurslar açmak veya açtırmak, uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlemek,

- ç) Bakanlığın görev alanıyla ilgili ulusal ve uluslararası yazılı, görsel ve işitsel yayınlar ile film, belgesel ve benzeri çalışmalar yapmak, yaptırmak ve bunları takip etmek,
- d) Yurt içi ve yurt dışında gençlik ve sporla ilgili inceleme ve araştırmalar yapmak veya yaptırmak, bunların sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşmak,
- e) Bakanlığın görev alanı ile ilgili tarihi ve kültürel mirasımızı tanıtıcı çalışmalar ile gençlerin bilim, sanat ve kültürel alanlara ilgisini artırmaya yönelik faaliyetler yürütmek ve bu kapsamda yürütülen faaliyetleri desteklemek,
- f) Gençlerin gönüllülük bilincini artırıcı ve özendirici faaliyetlerde bulunmak,
- g) Dezavantajlı gençlere ve gençlerin hareketliliğine yönelik projeleri öncelikli olarak desteklemek,
- ğ) Görev alanıyla ilgili konularda kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğini sağlamak,
- h) Gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda gelen talep, öneri ve şikâyetleri değerlendirmek, ilgili kurumlara iletmek,
- ı) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak”.

2. Türkiye Ulusal Ajansı

Türkiye Ulusal Ajansı, “6 Ağustos 2003 tarihli, 25191 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK’da Değişiklik Yapılması Hakkında 4968 sayılı Kanunla kurulmuş olup tüzel kişiliği haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip bir kuruluştur”. Gençler ve Gençlik çalışanları için politikaların geliştirilmesi, politika diyalogu ve uygulanmasının teşvik edilmesi, eğitim- öğretim ve gençlik alanlarında bilgi alışverişinin sağlanması ve teşvik edilmesi için farklı eylemler için hibe sağlamaktadır. Gençleri bir araya getiren Gençlik Diyaloglarına olanaklar sunmaktadır. Gençlere, gençlik için çalışanlara, eğitmenlere ve öğrencilere başka bir ülkede eğitim- öğretim görmeleri için imkân tanımaktadır. 18-30 yaş gurubunda bulunan gençlere, kendi ülkeleri içerisinde topluma fayda sağlayabilecek projelerde gönüllü olarak etkinliklerde bulunmaları için fırsat sunmaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı, 2023).

3. Diğer Bakanlıklar

Millî Eğitim Bakanlığı, 12 Eylül 2019 yayımlanan Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’ne göre “her tür ve seviyedeki resmî ve özel (Değişik ibare:RG-1/9/2018-30522) örgün ve hayat boyu öğrenme kurumlarında; öğretim programlarının yanında öğrenci ve kursiyerlerde özgüven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya, millî, manevî,

ahlaki, insanî ve kültürel değerleri kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti kapsamındaki sosyal (Ek ibare:RG12/9/2019-30886) etkinlikler ile kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları tarafından eğitim kurumlarında yapılacak sosyal etkinliklerin usul ve esaslarını düzenlemektir” amacıyla faaliyetler gerçekleştirmektedir (Resmi Gazete, 2017).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Gençlik ve Spor Kulübü ile Arasında İşbirliği Protokolü kapsamında ise; Bakanlıktan “hizmet alan çocuk, şehit ve gazi çocukları, genç, engelli ve yaşlı bireylerin spor yoluyla fiziksel, psiko-sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyerek sosyalleşmelerine katkı sağlamak, amatör ve profesyonel sporcular yetiştirmek, bu sporcuların yurt içinde ve yurt dışında spor müsabaklarına katılmalarını”sağlamak amacıyla hizmet etmektedir (Aile ve Sosyal Politikalar Gençlik ve Spor Kulübü ile Arasında İşbirliği Protokolü, 2015).

- Uluslararası Ölçekte Gençlik Politikaları Kapsamında Rekreasyon Çalışmaları Yapan Kurum ve Kuruluşlar

Bu kısımda uluslararası ölçekte çalışmalar yapan 13 tane kurum ve kuruluş ele alınarak açıklanmıştır.

1. Gençlik Programı (Youth in Action Programme)

Avrupa Birliği gençler için Gençlik Programı (Youth in Action Programme) oluşturmuştur. Avrupa Parlamentosu ve Konsey, 15 Kasım 2006 tarih ve 1719/2006/EC sayılı kararla, gençler için yaygın öğrenme faaliyetlerini desteklemek için yasal çerçeveyi uygulamaya koyan 2007-2013 dönemi için Gençlik Programı'nı kabul edilmiştir. Gençlik Programı, ergenlikten yetişkinliğe kadar gençlerin ihtiyaçlarına Avrupa düzeyinde yanıt vermeyi amaçlamaktadır. Yeterliliklerin kazanılmasına önemli bir katkı sağlamakta ve bu nedenle gençlere Avrupa boyutuyla yaygın ve resmi olmayan öğrenme fırsatları sağlamada kilit bir araç olmaktadır. Gençlik Programının yasal dayanağında belirtilen genel hedefler şunlardır (Youth in Action Programme Guide, 2008);

- Genel olarak gençlerin aktif vatandaşlığını ve özel olarak da Avrupa vatandaşlığını teşvik etmek,
- Özellikle Avrupa Birliği'nde sosyal uyumu desteklemek için gençler arasında dayanışma geliştirmek ve hoşgörüyü teşvik etmek,
- Farklı ülkelerdeki gençler arasında karşılıklı anlayışı geliştirmek,

- Gençlik faaliyetlerine yönelik destek sistemlerinin kalitesinin ve gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının yeteneklerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Gençlik alanında Avrupa iş birliğini teşvik etmek.

Gençlik Programının ana önceliği, gençlerin günlük yaşamlarına aktif katılımıdır. Genel amaç, gençleri aktif vatandaşlar olmaya teşvik etmektir. Gençlerin katılımı ve gençlerin bilgilendirilmesi için ortak hedeflere ilişkin Konsey Kararında belirtildiği gibi, katılım aşağıdaki boyutları almaktadır (Council Resolution,2003):

- Gençlerin toplumlarının sivil yaşamına katılımını arttırmak,
- Gençlerin temsili demokrasi sistemine katılımını arttırmak,
- Katılmak için çeşitli öğrenme biçimlerine daha fazla destek sağlamak.

Gençlik programının uygulanmasında Avrupa Komisyonu (The European Commission), Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency), Ulusal Ajanslar (The National Agencies), Diğer yapılar (Other Structures), (Gelişmiş Öğrenme ve Eğitim Fırsatları Desteği (Gençlik Kaynak Merkezleri- Support for Advanced Learning and Training Opportunities) Youth Resource Centres, Eurodesk Ağı- (The Eurodesk Network), Euro-Med Gençlik Platformu-(The Euro-Med Youth Platform), Eski AGH gönüllü yapılanmaları- (Former EVS volunteer structures) görev yapmaktadır (Youth in Action Programme Guide, 2008).

- Avrupa Komisyonu (European Commission): Gençlik programının yürütülmesinden nihai olarak Avrupa Komisyonu sorumludur. Bütçeyi yönetir ve sürekli olarak program için öncelikleri, hedefleri ve kriterleri belirlemektedir. Ayrıca, Programın Avrupa düzeyinde genel olarak uygulanmasını, izlenmesini ve değerlendirilmesini yönlendirmekte ve izlemektedir. Avrupa Komisyonu ayrıca, her Program Ülkesinde gençlik işlerinden sorumlu Ulusal Makamlar tarafından tayin edilen ve kurulan ofisler olan Ulusal Ajansların denetimi ve koordinasyonundan da genel olarak sorumludur. Avrupa Komisyonu, Ulusal Ajanslarla yakın iş birliği içindedir ve faaliyetlerini denetlemektedir. Avrupa Komisyonu, projelerin yönetimini merkezi düzeyde Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansına devretmektedir. Avrupa Komisyonun programları ise;

AB'nin Eğitim, Öğretim, Gençlik ve Spor Programı (Erasmus+): AB'nin Avrupa'da eğitim, öğretim, gençlik ve sporu desteklemeye yönelik programıdır. 2021-2027 programı, sosyal içerme, yeşil ve dijital geçişler ve gençlerin demokratik hayata katılımının desteklenmesi konularına güçlü bir şekilde odaklanmaktadır. Avrupa Eğitim Alanı, Dijital Eğitim Eylem Planı ve Avrupa Beceri Gündemi'nde belirtilen öncelikleri ve faaliyetleri

desteklemektedir (European Commission, 2023). Program aynı zamanda; Avrupa Sosyal Haklar Sütunu'nu desteklemekte, Avrupa Birliği Gençlik Stratejisi 2019-2027'yi uygulamakta, sporda avrupa boyutunu geliştirmektedir.

- Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (European Education and Culture Executive Agency): Avrupa Komisyonu'nun 14 Ocak 2005 tarih ve 2005/56/EC sayılı kararıyla kurulan Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (Yürütme Ajansı), özellikle Gençlik Programının merkezileştirilmiş eylemlerinin uygulanmasından sorumludur. Hibe talebinin analizinden projelerin yerinde izlenmesine kadar bu projelerin tüm yaşam döngüsünden ve belirli teklif çağrılarının başlatılmasından da sorumludur. Ayrıca, gönüllülerin sigortasına ilişkin tedarik yönetiminden de sorumludur ve Eurodesk Ağı, eski AGH Gönüllü Yapıları ve Euro-Med Gençlik Platformu'nun finansmanının yönetiminde yer almaktadır.

- Ulusal Ajanslar (National Agencies)

Her program ülkesi bir Ulusal Ajans tayin etmiştir. Bu Ulusal Ajanslar, programı ulusal düzeyde teşvik eder, uygular ve Avrupa Komisyonu, ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki yararlanıcılar ve gençlerin kendileri arasında bir bağlantı görevi görür. Sekiz tane temel görevi bulunmaktadır. Bunlar;

1. Gençlik Programı hakkında uygun bilgileri toplamak ve sağlamak,
2. Merkezi olmayan düzeyde finanse edilecek proje başvuruları için şeffaf ve adil bir seçim süreci etkili yönetmek ve verimli idari süreçler sağlamak,
3. Programın uygulanmasına yardımcı olmak için dış kuruluşlarla iş birliği aramak,
4. Programın uygulanmasını değerlendirmek ve izlemek,
5. Proje yaşam döngüsü boyunca proje başvuru sahiplerine ve destekleyicilere destek sağlamak,
6. Tüm Ulusal Ajanslar ve Komisyon ile işleyen bir ağ oluşturmak,
7. Programın görünürlüğünü iyileştirmek,
8. Programın ulusal düzeyde yaygınlaştırılmasını teşvik etmek ve sonuçlarından yararlanmak.

Buna ek olarak, gençlik çalışmasının geliştirilmesi için bir ara yapı olarak önemli bir rol oynarlar:

- Deneyimleri paylaşmak için fırsatlar yaratmak,
- Eğitim ve yaygın öğrenme deneyimleri sağlamak,
- Sosyal içerme, kültürel çeşitlilik ve aktif vatandaşlık gibi değerleri teşvik etmek,

- Her türden gençlik yapılarını ve gruplarını, özellikle daha az resmi olanları desteklemek,
- Uygun önlemler yoluyla yaygın öğrenmenin tanınmasını teşvik etmek,
- Son olarak, gençlik alanında avrupa iş birliği çerçevesi için destekleyici bir yapı olarak hareket etmektedir.

Yukarıda belirtilen organların dışında, aşağıdakiler Gençlik Programına tamamlayıcı uzmanlık sağlamaktadır. Diğer yapılanmalar;

- Gelişmiş Öğrenme ve Eğitim Fırsatları Desteği Gençlik Kaynak Merkezleri (Support for Advanced Learning and Training Opportunities Youth Resource Centres): Gelişmiş Öğrenme ve Eğitim Fırsatlarına Destek Gençlik Kaynak Merkezleri, kalitenin iyileştirilmesini ve yaygın öğrenmenin tanınmasını amaçlayan eğitim ve iş birliği fırsatları sunmaktadır.

- Eurodesk Ağı (The Eurodesk Network): Eurodesk Ağı, gençlik alanında genel bilgiler aktarır ve Gençlik Programına ilişkin bilgilerin yayılmasına yardımcı olur. Eurodesk ulusal ortakları, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde bir dizi kamuya açık Avrupa bilgi hizmeti sunar ve bunlara aşağıdaki yedi hizmette dâhildir:

1. Ücretsiz sorgu yanıtlama- telefonla, ziyaretle, e-postayla, faksla vb.
2. Soranlara tavsiye ve yardım,
3. Yayınlar ve kaynaklar,
4. Etkinlikler, konferanslar, seminerler vb.,
5. Avrupa bilgilerine internet erişimi,
6. Eğitim ve destek hizmetleri.

- Euro-Med Gençlik Platformu (The Euro-Med Youth Platform): Euro-Med Gençlik Platformu, Akdeniz'in her iki yakasındaki gençlik örgütleri arasında iş birliğini, ağ kurmayı ve alışverişi teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ortak arama için bir veri tabanı, bir tartışma forumu, ülke profilleri ve gençlik girişimlerinin finansmanı hakkında bilgiler gibi yararlı olanaklar sağlamaktadır.

- Eski AGH Gönüllü Yapılanmaları (Former EVS volunteer structures): Bu yapılar gençlik ve gönüllülük konularında çalışmaktadır. Faaliyetleri genellikle AGH gönüllülerine destek sağlamayı ve deneyimlerini paylaşmak için eski AGH gönüllüleri arasında iletişim ve ağ kurma platformları oluşturmaya içermektedir.

2. Avrupa Gençlik Portali (European Youth Portal)

Avrupa Gençlik Portalı, Avrupa'da yaşayan, öğrenen ve çalışan gençleri ilgilendiren fırsatlar ve girişimler hakkında Avrupa ve ülke düzeyinde bilgi sunmaktadır. Gençlere ve aynı zamanda gençlik alanında çalışan diğer paydaşlara (gençlik örgütleri, gençlik çalışanları, politika yapıcılar, vb.) hitap etmektedir (European Youth Portal, 2023).

Avrupa Birliği Bakanları tarafından Avrupa Gençlik Stratejisi kabul edilmiştir. Bu Strateji, Avrupa Birliğine üye devletlerin gençlik politikalarına saygı göstererek 26 Kasım 2018 tarihinde alınan konsey kararına bağlı olarak 2019-2027 yıllarını kapsayan iş birliğine yönelik bir çerçeveyi ortaya koymaktadır. Avrupa Birliği bu strateji ile gençlerin topluma ve demokrasiye dâhil olmalarını ve aktif vatandaşlar olmasını istemektedir. İki tane temel amacı bulunmaktadır (European Union Youth Strategy 2019-2027, 2023). Birincisi, gençlere eğitim ve iş piyasasında daha fazla ve eşit fırsatlar sağlamak, ikincisi ise gençlerin topluma aktif katılımını teşvik etmektir.

Amaçlarının dışında 2019-2027 yıllarını kapsayan 11 tane Avrupa Gençlik hedefleri ortaya konulmuştur (European Union Youth Strategy 2019-2027, 2023). Bunlar;

- 1.AB'yi Gençlerle Birleştirmek
 - 2.Tüm Cinsiyetlerin Eşitliği
 - 3.Kapsayıcı Topluluklar
 - 4.Bilgi ve Yapıcı Diyalog
 - 5.Ruh Sağlığı ve Refah
 - 6.Kırsal Gençliği İleriye Taşımak
 - 7.Herkes İçin Kaliteli İstihdam
 - 8.Kaliteli Öğrenme
 - 9.Herkes İçin Alan ve Katılım
 - 10.Sürdürülebilir Yeşil Avrupa
 - 11.Gençlik Örgütleri ve Avrupa Programları
3. Avrupa Gençliği Formu (European Youth Forum)

Avrupa'daki gençlerin sesi olarak, haklarını savunmakta ve gençlerin küresel vatandaşlar olarak tam potansiyellerini gerçekleştirmeleri için güçlendirildiği ve teşvik edildiği toplumlar için çabalamaktadır. Kim olduklarına bakılmaksızın tüm gençlerin haklarına tam ve eşit erişime sahip olmasını sağlamaya çalışmaktadır. Tüm gençlerin demokrasiye katılma ve aktif vatandaşlar olma hakkına sahip olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu, daha iyi vatandaşlık eğitimi, seçim reformu ve oy kullanma yaşının düşürülmesiyle başarılabilmektedir (European Youth Forum, 2023).

4. Avrupa Konseyi (Council of Europe)

Avrupa Konseyi 5 Mayıs 1949 tarihinde kurulmuştur. Bu konseyin amaçları “insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulcu demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek; ırkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularındaki sorunlara çözüm aramak; Avrupa kültürel benliğinin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmak” olarak özetlenmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2023). Bu konseyin gençlik konusunda çalışmalar yapan birimleri açıklanmıştır.

5. Avrupa Konseyi Gençlik Dairesi (Council of Europe Youth Department)

Gençlik Dairesi; Avrupa Konseyi'nin Demokrasi ve İnsan Onuru Genel Müdürlüğü (Directorate General of Democracy and Human Dignity) bünyesindeki Demokratik Katılım Müdürlüğü'nün (Directorate of Democratic Participation) bir parçasıdır. Yerel, ulusal ve Avrupa düzeyinde tutarlı ve etkili gençlik politikalarının geliştirilmesi için kılavuz ilkeler, programlar ve yasal araçlar hazırlamaktadır. Gençlik vatandaşlığını, gençlik hareketliliğini ve insan hakları, demokrasi ve kültürel çoğulculuk değerlerini teşvik etmeyi amaçlayan uluslararası gençlik faaliyetlerine finansman ve eğitim desteği sağlamaktadır. Genç Avrupalıların yaşam durumları, istekleri ve kendilerini ifade etme yolları hakkındaki uzmanlık ve bilgiyi bir araya getirmeyi ve yaymayı amaçlamaktadır (Council of European Youth Department, 2023). Avrupa konseyi Gençlik Dairesinin yasal organları ise Gençlik Danışma Konseyi (Advisory Council on Youth), Avrupa Gençlik Merkezleri (European Youth Centres), Avrupa Gençlik Yönlendirme Komitesi (European Youth Centres), Avrupa Gençlik Vakfı (European Youth Foundation)'dır.

6. Gençlik Danışma Konseyi (Advisory Council on Youth)

Gençlik Danışma Konseyi, Avrupa Konseyi gençlik sektörünün standartlarını ve çalışma önceliklerini belirleyen ve gelecekteki öncelikler, programlar ve bütçeler için önerilerde bulunan eş yönetim yapısının sivil toplum ortağıdır. Avrupa'daki gençlik Sivil Toplum Kuruluş'larından ve ağlarından 30 temsilciden oluşur ve ana görevi gençlikle ilgili tüm sorularda Bakanlar Komitesine tavsiyelerde bulunmaktır. Danışma Konseyi özellikle, Örgütün tüm organlarına görüş ve öneriler sunarak gençlik politikalarının Avrupa Konseyi'nin faaliyet programına dâhil edilmesini sağlamaya yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda gençlerin Avrupa Konseyi'nin diğer faaliyetlerine katılmalarını sağlar ve örgüt dışındaki politikaları ve genç nesilleri arzu ettikleri toplumu inşa etme sorumluluğunu almaya hazırlayıp teşvik ederken, gençlerin katılımı, demokrasi ve katılım için iyi bir

uygulama olarak her düzeyde karar alma süreçlerinde eş-yönetim sistemini teşvik etmektedir (Advisory Council on Youth, 2023).

7. Avrupa Gençlik Merkezleri (European Youth Centres)

Avrupa Konseyi bünyesinde, Avrupa Gençlik Merkezleri Gençlik Dairesi'nin bir parçasıdır ve Avrupa Gençlik Vakfı (European Youth Foundation) ile Konseyin gençlik politikasının önemli bir aracıdır. Gençlik sektörü etkinliklerinin çoğuna ev sahipliği yapan, konaklama tesislerine sahip uluslararası eğitim ve toplantı merkezleridir. Donatılmış toplantı salonları, bilgi merkezleri, görsel-işitsel ve bilgisayar olanaklarıyla uluslararası faaliyetler için esnek ve modern bir çalışma ortamı sağlamaktadır. Avrupa Gençlik Merkezlerinin amaçları;

- Avrupa gençliğinin ve uluslararası sivil toplum gençlik örgütlerinin Avrupa'nın inşasına katılımını sağlamak,
- Gençlik liderlerinin eğitimini Avrupa bağlamında desteklemek,
- Avrupa sorunlarının incelenmesinin yanı sıra insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı ruhuyla uluslararası anlayışın ilerletilmesi,
- Gençlerin kendilerini ilgilendiren sorunların çözümüne katılımını sağlayanın yollarını aramak,
- Avrupa Konseyi'nin gençlik faaliyetleri alanındaki programının uygulanmasına katkıda bulunmaktır (European Youth Centres, 2023).

8. Avrupa Gençlik Yönlendirme Komitesi (European Steering Committee for Youth)

Avrupa Gençlik Yönlendirme Komitesi, Avrupa Kültür Sözleşmesine taraf olan 48 devletin gençlik konularından sorumlu bakanlık veya organ temsilcilerini bir araya getirmektedir. Gençlik sektöründe hükümetler arasındaki iş birliğini teşvik etmekte ve ulusal gençlik politikalarını karşılaştırmakta, en iyi uygulamaları paylaşmakta ve standart belirleyici metinler hazırlamak için bir çerçeve sağlamaktadır. Avrupa Kültür Sözleşmesi'ne Taraf Devletlerin hükümetleri, Avrupa Konseyi'nin demokrasi için gençlik programını denetlemek, gençlikle ilgili tüm konularda Bakanlar Komitesi'ne tavsiyelerde bulunmak ve gençlik politikalarını ve standartlarını geliştirmek üzere Avrupa Gençlik Yönlendirme Komitesin'de bir araya gelmektedir. Avrupa'da gençlerin karşılaştığı zorluklarla ve engellerle mücadele etmekte ve gençlerin katılımını ve gençlerin haklara erişimini garanti altına almaktadır (European Steering Committee for Youth ,2023).

9. Avrupa Gençlik Vakfı (European Youth Foundation)

Avrupa Gençlik Vakfı, Avrupa gençlik faaliyetlerine mali ve eğitimsel destek sağlamak amacıyla 1972 yılında Avrupa Konseyi tarafından kurulan bir fondur. Vakfa yalnızca 46 Avrupa Konseyi üye devletinin yanı sıra Avrupa Kültür Sözleşmesi imzacıları olan Belarus, Kazakistan, Vatikan ve Rusya Federasyonu'ndan gençlik sivil toplum kuruluşları başvurabilmektedir. Avrupa Gençlik Vakfı, gençliğin sesini üst karar alma düzeyinde duyurmak, Avrupa Konseyi'nin Gençlik programına karar veren ve izleyen hükümet temsilcileri ve gençlik sivil toplum kuruluşları tarafından yönetilmesi, Avrupa'daki sivil toplum gençlik örgütlerini ve ağlarını desteklemesi, barışı, anlayışı ve saygıyı teşvik etmek için bir araçtır (European Youth Foundation, 2023a).

Avrupa Konseyi'nin Avrupa Gençlik Vakfı (European Youth Foundation) tarafından sivil toplum kuruluşları hakkında bir liste hazırlanmıştır. Bu listede gençlere yönelik hizmet veren sivil toplum kuruluşlarının türü, ismi ve hangi ülke olduğuna yer verilmiştir. Aşağıdaki Tablo 1. ve Tablo 2.'de bu sivil toplum kuruluşlarının neler olduğu ve bulundukları ülkeler açıklanmıştır (European Youth Foundation, 2023b).

Tablo 1. Sivil Toplum Kuruluşu Türü-Uluslararası Gençlik Örgütü (International Youth Organisation)

İsmi	Bulunduğu Ülke
Active - Sobriety Friendship and Peace	İsveç
African Diaspora Youth Network İn Europe	Belçika
Aktion Sühnezeichen Friedensdienste E.V.	Almanya
Alliance Europeenne Des YMCA	Belçika
Alliance Of European Voluntary Service Organisations	Danimarka
Association Des Etats Generaux Des Etudiants De L Europe	Belçika
Babel International	Fransa
Board of European Students of Technology	Belçika
Camelia	Hollanda
Centro Internazionale Per La Promozione Dell Educazione E Lo Sviluppo	İtalya
Cisv International Ltd.	Birleşik Krallık
Connect International	Belçika
Coordinating Committee For International Voluntary Service	Fransa
Coordination Internationale Des Jeunesse Ouvriere Chretienne	İtalya
Democrat Youth Community of Europe	Kıbrıs
Ecumenical Youth Council İn Europe	Belçika
Electrical Engineering Students European Association	İsviçre
Erasmus Student Network	Belçika
Eu. Ass.of Institutions of Non-Formal Education Of	Çek Cumhuriyeti
Euroavia - The European Association Of Aerospace Students	Hollanda
European Confederation of Youth Clubs	Belçika
European Democrat Students	Belçika
European Educational Exchanges Youth for Understanding EEE YFU	Belçika
European Federation for Intercultural Learning	Belçika
European Federation of Psychology Students Associations	Belçika
European Fellowship of Christian Youth	Birleşik Krallık
European Free Alliance Youth	Belçika
European Geography Association	Hollanda

Tablo 1'in Devamı

European Medical Students' Association	Belçika
European Non Governmental Sports Organisation Youth	Litvanya
European Peer Training Organisation	Belçika
European Pharmaceutical Students Association	Belçika
European Play Work Association	Almanya
European Students of Industrial Engineering and Management	Hollanda
European Union of Jewish Students	Belçika
European Union of the Deaf Youth	Belçika
European Youth Foundation	Fransa
European Youth Press - Network of Young Media Makers e.V.	Almanya
Federation Internationale des CEMEA	Fransa
Federation of Young European Greens	Belçika
Forum of European Muslim Youth and Student Organisations	Belçika
Forum of European Roma Young People	Fransa
International Association of Physics Students - IAPS	Fransa
International Association of Students in Agricultural and Related Sciences	Belçika
International Cultural Youth Exchange	Almanya
International Falcon Movement Socialist Education International	Belçika
International Federation of Catholic Parochial Youth Movements	Belçika
International Federation of Hard of Hearing Young People	Finlandiya
International Federation of Liberal Youth	Almanya
International Federation of Medical Students' Associations	Hollanda
International Lesbian Gay Bisexual Transgender Queer and Intersex Youth and Student Organisation	Belçika
International Movement of Catholic Agricultural and Rural Youth MIJARC	Belçika
International Students Organisation COMPASS	Ukrayna
International Union of Socialist Youth IUSY	Avusturya
International Young Catholic Students International Movement of Catholic Students	Fransa
International Young Naturefriends IYNF	Çek Cumhuriyeti
International Youth Health Organization	Slovenya
JADE European Confederation of Junior Enterprises	Belçika
Jeunes Démocrates Européens	Belçika
LYMEC European Liberal Youth	Belçika
Moishe House	Birleşik Krallık
NISI MASA	Fransa
oikos International	İsviçre
Organising Bureau of European School Student Unions	Belçika
Rethinking Economics Post Crash Economics	Birleşik Krallık
Rural Youth Europe	Finlandiya
Service Civil International SCI	Belçika
The European Law Students' Association	Belçika
The National Unions of Students in Europe	Belçika
United for Intercultural Action European Network against Nationalism Racism Fascism and in Support of Migrants and Refugees	Macaristan
Universities Allied for Essential Medicines Europe e.V.	Almanya
World Association of Girl Guides and Girl Scouts Europe Office	Belçika
World Organisation of the Scout Movement	Belçika
World Organisation of Young Esperantists TEJO	Hollanda
World Student Christian Federation in Europe	İtalya
World Young Women's Christian Association	İsviçre
World Youth Alliance Europe	Belçika
Young European Federalists	Belçika
Young European Socialists	Belçika
Youth Express Network Réseau Express Jeunes	Fransa
Youth for Exchange and Understanding YEU	Belçika
Youth of the European People's Party	Belçika

Tablo 2.Sivil Toplum Kuruluşu Türü-Uluslararası Gençlik Örgütleri Ağı (International Network of Youth Organisations)

İsmi	Bulunduğu Ülke
“Böyük İpək Yolu” Beynəlxalq Gənclər İttifaqı	Azərbaycan
Association of Nordic and Pol Balt LGBTQ Student Organizations	Finlandiya
Bringing Europeans Together Association BETA Europe	Belçika
Caravan Circus Network	Belçika
Cooperation and Development Network for Eastern Europe	Belçika
Don Bosco Youth Net IVZW	Belçika
DYPALL Network - Developing Youth Participation at Local Level Network	Portekiz
Euro Mediterranean Center for Cross Cultural Dialogue	Bulgaristan
European Grassroots Antiracist Movement	Fransa
European Minority Youth Network	Letonya
European Youth Energy Network	Belçika
European Youth for Action	Almanya
European Youth Network for Creativity and Innovation	Bulgaristan
European Youth Parliament Int.	Almanya
European Youth4Media Network e.V.	Almanya
Hate Fighters Network	Sırbistan
Human Rights Education Youth Network	Belçika
International Cooperation Network	İspanya
International Development Alliance	Bulgaristan
International Platform for Citizen Participation	Bulgaristan
International Volunteering Organisation Women Education and Development	İtalya
JM International	Belçika
MV International ENGO	İtalya
Nordic Youth Organisation - Nordisk Ungdomsorganisation	Finlandiya
Phiren Amenca International Network	Belçika
Providers of Social Responses to the Development	Portekiz
Shokkin Group International	Estonya
Solidarity Action day Movement in Europe ivzw	Almanya
South East European Youth Network	Bosna Hersek
ternYpe International Roma Youth Network	Belçika
United Network of Young Peacebuilders Stichting	Hollanda
World Armenian Youth Network	Ermenistan
Young Friends of the Earth Europe	Belçika
Young Pirates of Europe a.s.b.l.	Lüksemburg
Youth Human Rights Movement	Rusya Federasyonu
Youth of European Nationalities	Almanya

10. Avrupa Gençlik Bilgi ve Danışmanlık Ajansı (European Youth Information and Counselling Agency)

Avrupa Gençlik Bilgi ve Danışmanlık Ajansı, 1986 yılında kurulmuş, kâr amacı gütmeyen, gençlik bilgilendirme ve danışmanlık alanında Avrupa'nın koordinasyonunu ve temsilini sağlamayı ve Avrupa gençlik bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri ağı geliştirmeyi amaçlayan, kâr amacı gütmeyen uluslararası bir dernektir. Nisan 1997'den beri, Avrupa Konseyi, Gençlik Bilgilendirme ve Danışmanlık alanında Avrupa iş birliğini teşvik etmek ve geliştirmek amacıyla Avrupa Gençlik Bilgi ve Danışmanlık Ajansı ile bir ortaklık anlaşması yürütmektedir. Bu Ajansın rolü, her düzeyde kaliteli gençlik bilgilendirme politikası ve uygulamasını geliştirmek, desteklemek ve teşvik etmektir ve Avrupa Gençlik

Bilgilendirme Şartı'nın ilkelerine saygı gösterilmesini sağlamaktır (European Youth Information and Counselling Agency, 2023).

11. Gençlik Bilgi Ağı (INFOYOUTH)

Gençlik Bilgi Ağı, dünya genelindeki gençlik politikaları ve programlarının genel olarak açıklamak için kurulmuştur. Uluslararası, ulusal ve yerel düzeylerde ilgili bilgilere erişebilmek, seçebilmek ve yayabilmek adına etkili bir araçtır. 1991 yılında UNESCO tarafından başlatılmıştır. “Gençlik hakkındaki mevcut olan çeşitli ve dağınık bilgi kaynak ve ağlarının dağılmasına karşı harekete geçme gerekliliği ve yerelden küresel düzeye uygun ve tutarlı gençlik politikalarının uygulanmasına yönelik acil ihtiyaç” olmak üzere temel iki ihtiyacı karşılamaktadır. Dünya genelinde gençlik ile ilgili bilgileri yaymak, çeşitlili toplumlarda yaşayan gençlerin sorun ve beklentileri hakkında bilinç ve anlayışı artırmak, gençlerin toplumda ekonomik, kültürel ve politik hayatında aktif katılımını sağlayacak yenilikçi projelere destek vermek, gençler için ulusal ve uluslararası düzeyde politika ve programların tasarlanmasını teşvik etmek, imkansal kısıtlamaları olan gençlerin bilgiye erişimi sağlayabilmek ve artırabilmek için bilgisayar eğitimlerini içeren etkinlikler düzenlemek, HIV/AIDS gibi hasatlıklara karşı küresel mücadelede bilgiye erişim ve destek sağlamak gibi amaçları bulunmaktadır (Dinç, 2007).

12. Avrupa Gençlik Kartları Birliği (European Youth Card Association)

Avrupa Gençlik Kartları Birliği, Avrupa çapında 36 ülkede 7 milyondan fazla gence Avrupa Gençlik Kartı veren, 39 üye kuruluşu bir araya getiren, kâr amacı gütmeyen kuruluştur. Tüm Avrupa Gençlik Kartları Birliği kuruluşları, birliğin tüm gençlerin hareketli ve aktif olduğu bir Avrupa vizyonunu gerçekleştirmek amacıyla gençler arasında bireysel ve kolektif gençlik hareketliliğinin yanı sıra katılımı, aktif vatandaşlığı ve sağlıklı yaşam tarzını teşvik etmeye kararlıdır. Avrupa Konseyi'nin kurumsal ortağı ve bu sıfatla Gençlik Kartı Aracılığıyla Gençlik Hareketliliğine İlişkin Kısmi Anlaşmanın çalışma programının uygulanmasında görev almaktadır. Avrupa Gençlik Kartı, uyruklarına veya öğrenci olup olmamalarına bakılmaksızın 30 yaşın altındaki tüm gençlere açıktır. Kart, gençlere ulaşım, konaklama, kültür, spor, eğitim, hizmet ve ürünlerde 37.000'i aşkın indirim ve avantajdan yararlanma olanağı sağlamaktadır. Kart sahiplerine çeşitli proje ve programlar sunmak için çalışmaktadır. Başlıca program alanları şunları içermektedir;

- Yaygın öğrenme projeleri ve staj programları aracılığıyla gençlerin istihdam edilebilirliğini ve girişimciliğini artırmak;
- Aktif vatandaşlık ve siyasi katılım;

- Olumlu yaşam tarzlarını teşvik eden ödül programları;
- Topluluk katılımı ve gönüllülük;
- Engelli ve dezavantajlı kökene sahip gençler için kapsayıcı gençlik hareketliliğinin desteklenmesi vb (European Youth Card Association, 2023).

13. Dünya Serbest Zaman Organizasyonu (World Leisure Organizations-WLO)

WLO 1952'de kurulmuştur. Dünyanın her yerinden bireylerin ve kuruluşların kâr amacı gütmeyen, sivil toplum kuruluşudur. Bu kuruluş, iyi seçilmiş serbest zaman deneyimlerinin, çocukluktan sonraki yaşamlara kadar herkes için yaşam kalitesini iyileştirdiği inancına kendini adanmıştır. Üyelerini dünyanın her yerinden, seyahat ve turizm, parklar ve rekreasyon hizmetleri, sanat ve kültür, spor, sağlık ve fitness gibi farklı ilgi alanlarından çekmektedir. Serbest zamanı; sosyal, kültürel, ekonomik ve sürdürülebilir çevresel kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olarak desteklemektedir. Seçenekleri genişletmeye, kültürel kimlikleri onaylamaya ve zenginleştirmeye, insan ruhunu harekete geçirmeye ve serbest zaman yoluyla sürdürülebilir ve iyi dağıtılmış ekonomik büyümeyi teşvik etmeye kararlı bir kuruluştur. Dünya çapında savunuculuk ve bilgi odaklı, üyelik odaklı bir kuruluş olarak Dünya Serbest Zaman Organizasyonu, serbest zamanları anlamaya, yaşam kalitesini ve bireylerin, toplulukların ve ulusların refahını boş zaman aracılığıyla anlamaya; boş zamanın faydalarının teşvik edilmesi ve anlaşılması ve herkes için erişimi ve katılımı teşvik etmektir (World Leisure Organizations, 2023a). Bu organizasyon gençlere yönelik “Dünya Serbest Zaman Gençlik Elçileri Programı (World Leisure Youth Ambassadors Programme)” geliştirmiştir. Bu program; kolej ve üniversite öğrencilerinin yerelden küresele bağlantı kurmasını sağlarken, dünya çapında trendler, sorunlar, stratejiler ve ilerleyen serbest zaman etkinlikleri hakkında daha geniş bir bakış açısı kazandırmaktadır. Geleceğin serbest zaman topluluğundan sorumlu olan Dünya Serbest Zaman Gençlik Elçileri, mevcut değişim süreçlerinin tasarımı, geliştirilmesi ve uygulanmasında ön saflarda yer almaktadır. WLO, organizasyon ve eğlence topluluğu içinde onları güçlendirerek Dünya Serbest Zaman Gençlik Elçilerine yatırım yapmaktadır. Dünya Serbest Zaman Gençlik Elçileri, eğlence topluluğuna bağlanarak ve katkıda bulunarak (uluslararası akranlarıyla çalışarak) kariyer ağlarını oluşturabilecek, profesyonel olarak gelişebilecek ve profil tanınırlığı kazanabilecektir (Youth Ambassadors, 2023). Bu programın öne çıkan dört programı bulunmaktadır. Bunlar;

1. Gençler için Serbest Zaman Ağı (Young People Leisure Network-YPLN)

Gençlerin Serbest Zaman Ağı, gençlerin ve yetişkinlerin bir araya geldiği ve farklı ülkelerdeki serbest zamanın durumunu tartıştığı Dünya Serbest Zaman Örgütü Gençlik Elçileri programından gelişmiş bir gençlik çalışanları ağıdır. Ağda, kendini öğrenmeye, araştırmaya ve boş zaman geliştirme için becerilerini vermeye adanmış farklı üniversiteler ve öğrenciler yer almaktadır. Son yıllardaki projelerde katılımcılar, ağı ve projeleri koordine edecek olan gençlik koordinatörlerini ve yetişkin süpervizörleri içeren bir organizasyon yapısı geliştirmeye karar vermektedir (Youth Ambassadors, 2023).

2. Serbest Zaman Üzerine Gençler Kitabı (Young People's Book on Leisure-YPBOL)

“Serbest Zaman” üzerine bir kitap oluşturmak için dünyanın dört bir yanındaki gençleri, düşüncelerini, fikirlerini ve deneyimlerini paylaşarak bir araya getirmektir (Young People's Book on Leisure, 2023)

3. Serbest Zaman Deneyimi Araştırma Fırsatı (Leisure Experience Research Opportunity-LERO)

Dünya Serbest Zaman Organizasyonu, dünyadaki beş üniversiteyi Dünya Serbest Zaman Mükemmeliyet Merkezleri (World Leisure Centres of Excellence-WLCE) olarak tanımlamıştır. WLCE'ler birlikte, diğerlerinin yanı sıra düzenli olarak Saha Okulları ve Saha Araştırma Projeleri düzenleyerek öğrencilerine uluslararası ve kültürler arası öğrenme deneyimleri sağlamak için bir platform oluşturmaktadır (Youth Ambassadors, 2023).

4. Saha Okulu (Field School)

WLO ve Gençlik Elçileri programının öne çıkan özelliklerinden biri Saha Okulu Programıdır. Dünya Serbest Zaman Merkezleri Mükemmellik liderliğindeki Douglas Ribeiro de Silva Uluslararası Saha Okulu, saha deneyimini kongre katılımıyla birleştiren bir öğrenme fırsatıdır (Field School, 2023).

- Gençliklere Yönelik Rekreasyon Çalışmaları Yürüten Uluslararası Kurum ve Kuruluşların Örnek Faaliyetleri

Çalışmanın bu kısmında uluslararası kurum ve kuruluşların gençlere yönelik geliştirdikleri ve uyguladıkları örnek faaliyetler ele alınmıştır.

Dünya Serbest Zaman Organizasyonu (World Leisure Organizations), rekreasyon konusunda temel de üç çalışma yapmaktadır. Bu çalışmalar;

1. Dünya Serbest Zaman Oyunları; sporu bir boş zaman etkinliği ve refah kaynağı olarak tanıtmak için oluşturulmuş bir etkinliktir. İlk Dünya Serbest Zaman Oyunları (Şekil 14) 2010 yılında Güney Kore'nin Chuncheon Şehri'nde düzenlenmiştir. İkincisi 2015 yılında ve üçüncü kutlaması ise 2019 yılında Çin'in Qingdao Şehrinde gerçekleşmiştir. Bu oyunlar

binlerce katılımcıyı bir araya getirmektedir. Dünyanın dört bir yanından hem bireysel hem de takım halinde katılımı teşvik etmek için tasarlanmıştır. Seyircilere yeni görme ve geleneksel spor etkinlikleri hakkında bilgi edinmenin yanı sıra büyük festivallere ve ticari fuarlara katılma fırsatı da vermektedir (World Leisure Organizations, 2023b).



Şekil 14.Dünya serbest zaman oyunları

2. Dünya Serbest Zaman Festivali; ev sahibi topluluğun benzersiz serbest zaman değerlendirme yönünü kutlayan bir etkinliktir ve uzun vadeli bir hedef olarak serbest zaman etkinliklerine çok sayıda ve çeşitli biçimlerde katılımı amaçlamaktadır. Benzersiz bir serbest zaman deneyimi arayan turistlerin yanı sıra yerel toplumdan bireylerin de ilgisini çekmektedir. Sergiler, gösteriler, gösterimler, geçit törenleri, törenler ve diğer sunumların sağlanması yoluyla eğlencenin yanı sıra ekonomik kalkınma için de fırsat yaratmaktadır. Bu festival, bir topluluğa veya bölgeye olağanüstü sosyal ve kültürel eğlence özelliklerini vurgulama fırsatı sağlamaktadır (World Leisure Organizations, 2023c).

3. Saha Okulları; Dünya Serbest Zaman Mükemmeliyet Merkezleri (World Leisure Centres of Excellence the World Leisure) liderliğindeki Dünya Serbest Zaman Uluslararası Saha Okulu, saha deneyimini kongre katılımıyla birleştiren bir öğrenme fırsatıdır. Mobile, Alabama'da (ABD) 2014 Dünya Serbest Zaman Kongresi'nde (Şekil 15) başlatılan bu program, artık WLO'nun en genç eğlence topluluğu için en başarılı ve aktif programlarından biri haline gelmiştir. Diğer saha okulları etkinlikleri Durban, Güney Afrika (2016) ve Sao Paulo, Brezilya'da (2018) gerçekleştirilmiştir (Field School, 2023).

Mobile, Alabama'da (ABD) 2014 Dünya Serbest Zaman Kongresi'nde Tema: Boş Zaman Yoluyla Yaşanabilir Bir Şehir İnşa Etmek: Küresel Bir Perspektif'dir.



Şekil 15.2014 yılındaki Dünya Serbest Zaman Kongresi- Mobile, Alabama (USA) (Url-3, 2023)

Durban'daki (Güney Afrika) 2016 Dünya Serbest Zaman Kongresi (Şekil 16) sırasında Durban Yeşil Koridorları, genç nesilleri Durban'daki eNanda Rotası üzerindeki muhteşem turizm ürünlerini keşfetmeye davet ederek onlara kasabanın havasını keşfetme, muhteşem uMzinyathi Şelalelerine doğru yürüyüş yapma ve Rastafaryan Kültürü hakkında bilgi edinmelerini sağlamıştır.



Şekil 16.2016 yılındaki Dünya Serbest Zaman Kongresi- Durban (Güney Afrika) (Url-4,2023)

Dünya Serbest Zaman Kongresi (São Paulo, Brezilya) (Şekil 17) sırasındaki 2018 Saha Okulu, serbest zamanları ve erişimi en geniş anlamıyla ele alarak “Kısıtlamaların Ötesinde Serbest Zaman” temasını benimsedilmiştir. Tema, tüm insanların serbest zamanlardan tam anlamıyla keyif alabilmesini ve yararlanabilmesini sağlamak için tanınması, tartışılması ve aşılması gereken üç engel boyutunu içermektedir. Bu temayı kullanan saha okulu, öğrencilere São Paulo'daki 2018 Dünya Serbest Zaman Kongresi'ne katılmadan önce 4 gün boyunca yerel Brezilya Peru'sunda çalışma ve boş zaman kısıtlamalarını deneyimleme fırsatı sunmuştur.



Şekil 17. 2018 yılındaki Dünya Serbest Zaman Kongresi- São Paulo, Brezilya (Url-5,2023)

- Üniversitelerin Rekreasyon Merkezleri

Üniversitelerin kampüslerinde öğrenciler için rekreasyon merkezlerinin inşa edilmesi hem yöneticiler hem de öğrenciler için önemli bir durumdur. Bu merkezlerin genellikle atletik, egzersiz ve zevk fırsatları sağlama gibi ortak amaçları bulunmaktadır (Watson vd., 2006). Rekreasyon merkezleri, çocuklar için yaz kampları, personel eğitimleri, konferanslar, bando partileri, step gösterileri, mezuniyet törenleri, partiler, piknikler, oryantasyon programları ve mezunlar buluşmaları gibi çok çeşitli programlara ev sahipliği yapabilmektedir (Dalgarn, 2001). Üniversitelerinde bulunan rekreasyon merkezleri fiziksel aktivitelerin, bireylerin sağlığı açısından avantajlı olduğu iyi bilinmektedir. Bu amaç doğrultusunda çoğu üniversite ve eğitim birimleri; öğrenci, eğitici ve personel nüfusuna olanak sunan rekreasyonel etkinliklere uygun merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezlerin eğitim ortamlarında bulunan özellikle öğrencilerin performanslarına ve akademik başarılarına katkı sağladığı görülmektedir (Roddy vd., 2017). Bu noktada dünyada bulunan beş üniversitenin rekreasyon merkezleri ve işlevleri ele alınarak kısaca açıklanmıştır.

1. Şikago Üniversitesi -Şikago, Illinois

Şikago Üniversitesi, dünya çapında modern tarihin en prestijli, akademik açıdan titiz ve etkili üniversitelerinden biri olarak bilinmektedir. Tıptan hukuka, ekonomiden sosyal bilimlere, Şikago, yüzyılı aşkın bir süredir araştırma ve keşifte ön saflarda yer almaktadır. Başka bir deyişle, en iyiler ve en parlaklar için bir üniversitedir. Tüm bu zekâ ve zindelik de istemek için çok fazla görünebilir, ancak Şikago Üniversitesi'nin 16.000 öğrencisi için

kampüs rekreasyon merkezi Gerald Ratner Atletizm Merkezi ile kaplıdır (Şekil 18) (Url-6, 2023).



Şekil 18.Gerald Rather Atletizm Merkezi (Url-7,2023)

Bu merkez içerisindeki aktivite alanları, planlanmış departman programları tarafından kullanılmadığı sürece, normal çalışma saatlerinde eğlence amaçlı kullanılmaktadır. Ellis Avenue ve 55th Street'in güneybatı köşesinde yer alan 150.000 metrekarelik klimalı tesiste 50 metre x 25 yarda boyutlarında Myers-McLoraine Yüzme Havuzu; kardiyovasküler egzersiz ekipmanları, selektörlü halter makineleri ve serbest ağırlıklar içeren Bernard DelGiorno Fitness Merkezi; çok amaçlı bir dans stüdyosu; rekabet ve yardımcı jimnastik; sınıf ve toplantı odası alanı; kalıcı ve günlük soyunma odaları ve soyunma odaları; Şikago Üniversitesi Atletizm Onur Listesi; ve atletizm departmanı ofisleri bulunmaktadır. Ratner Atletizm Merkezi ayrıca Şikago Üniversitesi basketbol, voleybol, güreş ve yüzme ve dalış takımlarının evi olarak hizmet vermektedir. Tesis, 1.658 kişilik bir spor salonu ve Myers-McLoraine Yüzme Havuzu içermektedir. İki katlı tesisin göze çarpan özellikleri arasında, birde yerden 100 fit yükseklikte beş direğe bağlı kablolarla asılı bir çatı bulunmasıdır. Merkezin kullanımı için uygulandığı politikalar ve prosedürleri bulunmaktadır (Url-8, 2023).

2. Kaliforniya Üniversitesi-Los Angeles, Kaliforniya

Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles (UCLA), ABD'deki en göz alıcı yüksek öğrenim yerlerinden biridir. UCLA dünyanın en prestijli okullarından biridir ve sıklıkla ülkedeki en iyi devlet üniversitesi olarak sıralanmaktadır. UCLA sadece bilimsel etkisi ve araştırması ile değil, aynı zamanda eğlence, sanat ve spor üzerindeki büyük etkisi ile de tanınmaktadır (Url-6, 2023).

Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles Rekreasyon bölümü, kampüs topluluğuna fayda sağlayan yüksek kaliteli eğlence deneyimleri sağlamayı taahhüt etmektedir. Üniversite topluluğunun çeşitli eğlence ve sağlıklı yaşam ihtiyaçlarını yansıtan UCLA Rekreasyon, çok çeşitli eğlence etkinlikleri ve hizmetlerine kapsamlı erişim sağlamaktadır. Bölüm, rekreasyonel aktivitenin rekabetçi, pasif, sosyal, kültürel ve eğitici yönlerini kapsayan programlama sunmaktadır. Buna ek olarak, üniversitenin rekreasyon, spor ve öğrenci ve üniversite etkinlikleri için çok sayıda çoklu kullanım seçeneği sunan çeşitli eğlence ve spor tesislerini yönetmektedir. Bunlar; Bisiklet Dükkânı, Bruin Fitness Merkezi, Zorlu Kurs, Drake Stadyumu, Hitch Basketbol Sahaları, Okul İçi Alan, John Ahşap Merkezi, Kinross Rekreasyon Merkezi, Los Angeles Tenis Merkezi, Marina Su Merkezi, Pauley Pavyonu, Kiralama Merkezi, Taş Duvar, Öğrenci Etkinlikleri Merkezi, Sunset Canyon Dinlenme Merkezi, Yüzme Havuzları, Çınar Parkı, Wallis Annenberg Stadyumu. Kinross Rekreasyon Merkezi (Şekil 19), kardiyo ve güç ekipmanları, açık spor alanı ve uygun park yeri gibi olanakları sunmaktadır.



Şekil 19. Kinross Rekreasyon Merkezi (Url-9, 2023; Url-10, 2023)

3. Rice Üniversitesi- Houston, Teksas

Güney Sarmaşıklarından biri olarak bilinen Rice Üniversitesi, Teksas'taki en prestijli özel araştırma üniversitesi olarak kabul edilmektedir. Rice, Nobel Ödülü sahipleri de dahil olmak üzere dünyaca ünlü öğretim üyeleri ve mezunları ile ülkedeki akademisyenler için en seçkin okullardan biri olarak kabul edilmektedir. Ancak akademik titizliğine rağmen, Rice aynı zamanda Princeton Review tarafından ülkedeki en mutlu okullardan biri olarak gösterilmektedir. Rice, birinci sınıf öğrenci desteği ve yüksek öğrenimdeki en davetkar tesislerden bazılarıyla öğrencilerinin mutlu, sağlıklı ve başarılı olmasını sağlamaktadır. Rice'ın yüksek yaşam kalitesinin bir nedeni de öğrencilerine sundukları eğlence fırsatlarıdır. Barbara ve David Gibbs Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi, 9000 metrekarelik

muazzam bir kardiyo ve ağırlık antrenman odası, squash ve raketbol kortları ve iki havuz- bir yarışma ve bir dinlenme havuzu ile bölgedeki en iyi kampüs rekreasyon merkezlerinden biridir (Url-6, 2023).

Rekreasyon Merkezinin misyonu, fiziksel aktivitenin fiziksel, sosyal ve duygusal faydalarını teşvik ederek Rice Üniversitesi öğrencileri, öğretim üyeleri ve personeli için ömür boyu sağlık ve zindeliği teşvik etmektir. Bu amaçla, sağlıklı davranış kalıpları hakkındaki bilgileri artırmak ve bunları geliştirmek için fırsatlar sağlamak amacıyla çok çeşitli eğlence programları ve hizmetleri oluşturulmuş ve sunulmaktadır. Tüm öğrencilere, öğretim üyelerine ve personele çok çeşitli bireysel, ikili ve takım sporları, badminton ve bayrak futbolundan yakan top ve 3'e 3 basketbol, her dönem tüm deneyim seviyeleri için tasarlanmış çeşitli geziler ve Grup egzersiz programları, hafta boyunca istediğiniz şekilde hareket etmenize yardımcı olacak çeşitli fitness ve zihin/beden dersleri sunmaktadır. Yıl boyunca birçok öğrenci çalışanı işe alarak istihdam sağlamaktadır (Url-11, 2023). Barbara ve David Gibbs Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi'nin (Şekil 20) kampüse getirdiği aktivite ve enerjinin tadını sonuna kadar çıkarmaktadır Rekreasyon Merkezi'nin olimpik havuzları, rekreasyon alanları ve egzersiz ekipmanlarından çalışanlar, öğrenciler ve toplum faydalanmaktadır.



Şekil 20.Barbara ve David Gibbs Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi (Url-12, 2023; Url-13,2023)

4. Vanderbilt Üniversitesi- Nashville, Tennessee

Rice gibi, Vanderbilt Üniversitesi de İç Savaş sonrası Güney'e modern eğitimi getirmek için kurulan üniversitelerden bir tanesidir. Vanderbilt üniversitesi, yalnızca tıp, mühendislik ve diğer STEM alanlarıyla değil, aynı zamanda kültür ve sanatla da tanınan, Tennessee'nin en seçkin özel araştırma üniversitesidir. Vanderbilt üniversitesinin David Williams II Öğrenci Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi (Şekil 21), üniversite öğrencilerinin bir kampüs rekreasyon merkezinden bekleyebilecekleri tüm olanaklara ve

hatta bazılarına sahiptir. 14.000 metrekairelik muazzam bir fitness merkezi, spor salonu ve 300 metrelik kapalı lastik pist sadece başlangıçtır. Vanderbilt ayrıca öğrencilere 4 kulvarlı bir bowling salonu ve ücretsiz ayakkabı kiralama imkânı sunar; 1400 metrekairelik bir tırmanma duvarı, raketbol, squash ve kum voleybol sahaları. Sağlıklı Yaşam Merkezi'nde aşçılık dersleri ve beslenme programları için iyi donanımlı bir demo mutfak bile bulunmaktadır. Açık Hava Rekreasyon Merkezi, öğrencilerin doğayla bağlarını koparmamak için kano ve macera gezileri de sunmaktadır (Url-6, 2023).



Şekil 21. David Williams II Öğrenci Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi (Url-14, 2023)

David Williams II Öğrenci Rekreasyon ve Sağlıklı Yaşam Merkezi'nin amacı; çeşitli, anlamlı bağlantılar geliştirerek Vanderbilt Üniversitesi öğrenci deneyimini zenginleştirmek ve sağlıklı yaşam tarzlarını teşvik eden programlar ve hizmetler aracılığıyla yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmektir (Url-15, 2023). Merkezin temel değerleri;

- Öğrencilere Bağlılık: Öğrencileri anlamlı gelişim ve sağlıklı yaşam arayışlarında desteklemek,
- Kapsayıcılık: Herkes için samimi ve güvenli bir ortam sağlamak,
- İnovasyon: Sürekli araştırma ve değerlendirme yoluyla trend belirleyen programlar, hizmetler ve kaynaklar geliştirmeye çalışmak,
- Mükemmellik: Öğrenci deneyimini geliştirmek için sınıfının en iyisi programlar ve hizmetler sağlamak üzere benzersiz bir konuma sahip olmak,
- İş birliği: Öğrenci başarısını desteklemek ve ortak hedeflere ulaşmak için kampüs ortaklıkları kurmak ve geliştirmek,
- Gelişim: Ekip çalışması, liderlik fırsatları ve deneyimsel öğrenme yoluyla kişisel gelişimi desteklemek,
- Eğlence: Yaptığımız işte tutkulu olmak ve bunu yaparken eğlenmek.

5. Austin'deki Texas Üniversitesi- Austin, Teksas

Austin'deki Texas Üniversitesi'ne ev sahipliği yapan Austin, TX, ABD'deki en sağlıklı ve en zinde şehirlerden biri olarak kabul edilmektedir. 500.000 fit kareden fazla kapalı alanı ve 40 dönümlük açık alanı ile UT Austin'in Rekreasyon Sporları programı çok büyüktür ve öğrencilere yalnızca Teksas'ın sağlayabileceği ölçekte bir kampüs rekreasyon merkezi sağlamaktadır. Gregory Gym Aquatic Complex'teki üç açık havuz ve iki kapalı havuz, öğrencilere yüzmek için isteyebilecekleri tüm erişimi sağlarken, Gregory Gym ve Rekreasyonel Spor Merkezi'nde (Şekil 22) raketbol, squash ve hentbol oyuncularının alanları vardır. UT Longhorns, kapalı alanda yakan toptan açık hava maceralarına kadar sağlık ve zindelik ihtiyaçları için çok sayıda seçeneğe sahiptir (Url-6, 2023).



Şekil 22. Austin'deki Texas Üniversitesi Gregory Gym Aquatic Complex (Url-16, 2023; Url-17, 2023)

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Problemin Tanımlanması ve Konusu

Üniversite gençliğinin serbest zaman ve rekreasyon ihtiyacı konusundaki farkındalık eksikliği ve bu yöndeki ihtiyaçlarını karşılayabileceği rekreasyonel dış mekânların yetersizliği araştırmanın ana problemidir. Buna paralel öğrencilerin serbest zaman ve rekreasyon ihtiyaçlarını belirlemek, beklentilerini ve ihtiyaçlarını karşılayacak etkinlikleri tespit etmek için nasıl bir yöntem izlenmesi gereği araştırmanın diğer bir problemidir. Tez çalışmasının literatürdeki eksikliği de gerçekleştirmek adına ortaya koyduğu diğer bir problem ise “gençler için etkinliklerin gerçekleştirileceği mekânlarda tercih edilen peyzaj bileşenlerinin neler olduğu ve bu bileşenlerin hangi ilişkiler içinde birarada olduğunu belirlemek” tir.

Bu doğrultuda akademik eğitim sürecindeki gençlerin beklentilerinin, etkinlik ve mekân tercihlerinin, rekreasyonel mekân örgütlenmelerine nasıl yansıtılacağı konusu araştırılmıştır.

2.2. Çalışmanın Hipotezleri

Üniversite gençleri üzerinde yapılan bu tez çalışmasında, kentsel rekreasyon alanlarının ihtiyaç-etkinlik-mekân kurgusunda gençlerin beklenti, ihtiyaç ve tercihleri peyzaj bileşenleriyle ilişkilendirilerek somut hale getirilecektir. Bu doğrultuda geleceğin kentlerini hayal edebilme olanağı elde edilerek kentsel rekreasyon alanlarının gençlerin tercihleriyle planlanması ve tasarlanması sağlanacaktır. Çalışmada aşağıda sıralanan hipotezler test edilecektir. Öğrencilerin serbest zaman değerlendirme etkinlik tercihlerinde sosyo-demografik özelliklere göre farklılık göstermektedir.

1. Öğrencilerin serbest zamanlarındaki etkinlik tercihleri sosyo-demografik özelliklere ilişkidir.
2. Öğrencilerin serbest zaman için ayırdıkları süre üzerinde sosyo-demografik özelliklerin etkisi vardır.
3. Öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme amaçları sosyo-demografik özelliklerle ilişkilidir.

4. Öğrencilerin serbest zaman etkinlikleri serbest zaman için ayırdıkları süreyle ilişkilidir.
5. Öğrencilerin olanakları olma durumunun tercih edecekleri serbest zaman etkinlik türleriyle etkisi vardır.
6. Öğrencilerin eğitim gördükleri şehir ile geldikleri şehirlerin sunduğu serbest zaman etkinlikleri çeşitlilik açısından farklılık göstermektedir.
7. Öğrencilerin eğitim gördükleri şehir ile geldikleri şehirlerin serbest zaman etkinlik çeşitliliği açısından olanaklılığı farklılık göstermektedir.
8. Öğrencilerin serbest zaman etkinlik tercihleri abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenlerin belirlenmesinde etkilidir.

2.3. Materyal-Yöntem

2.3.1. Evren ve Örneklem

Tez çalışmasının evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde (KTÜ) eğitim gören 18 ile 25 yaş üzerindeki lisans düzeyindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Evren seçimi amaca yönelik olacak şekilde belirlenmiştir. Abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenleri bakımından farklılık gösteren, kentsel rekreasyon kullanım çeşitliliklerinin olduğu, kentsel düzenlemelerin yapıldığı Trabzon Kent'inde bulunan ve bilinçli, farkındalığı yüksek, duyarlı eğitim veren bölümleri içerisinde barındıran Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde okuyan gençlerden oluşmaktadır.

2024-2025 eğitim-öğretim yılında KTÜ'de öğrenim gören toplam öğrenci sayısı 32737 (Tablo 3)'dir. Bu öğrencilerin toplam 22269'u lisans öğrencisi olup 11946 erkek, 10323 kızdır (KTÜ Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, 2024).

Üniversite de 23 adet fakülte bulunmaktadır. Bu fakültelerde okuyan lisans öğrencilerinin sayıları aşağıdaki Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde bulunan fakülteler ve öğrenci sayıları

Fakülte Adı	Öğrenci Sayısı
Adli Bilimler	9
Araklı	451
Arsin	455
Deniz Bil.ve Tek.	4
Diş Hekimliği Fakültesi	626
Eczacılık Fakültesi	493

Tablo 3'ün Devamı

Edebiyat Fakültesi	1700
Fen Fakültesi	1658
Fen Bilimleri	2989
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	5303
Maçka	936
Mimarlık Fakültesi	1487
Mühendislik Fakültesi	4577
Of Teknoloji	1027
Orman Fakültesi	1257
Sağlık Bil. Ens.	446
Sağlık Bilimleri Fakültesi	1282
Sağlık Hizmetleri	759
Sosyal Bilimler Fakültesi	1569
Sürmene A. Kanca	960
Sürmene Deniz Bil.	1311
Tıp Fakültesi	1548
Trabzon	1890
Toplam	32737

Örneklem grubunun belirlenmesinde olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, ana kütledeki birimlerin türdeş (homojen) değilse, yani belirli bir kriterlere göre farklı alt grupları varsa kullanılan yöntemdir. Ana kütle alt gruplara ayrıldıktan sonra bu ayrılmış gruplardan rastgele örnekleme ile veri elde edilmektedir (Karagöz, 2021). Bu nokta çalışmadaki örneklem grubunun dağılımını; Diş Hekimliği Fakültesi (101), Eczacılık Fakültesi (73), Edebiyat Fakültesi (84), Fen Fakültesi (64), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (65), Mimarlık Fakültesi (169), Mühendislik Fakültesi (156), Orman Fakültesi (90), Sağlık Bilimleri Fakültesi (144) ve Tıp Fakültesi (56)'nde okuyan (Tablo 4) toplamda 1002 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmadaki fakültelerin katılımdaki sayısal dağılımı, fakültelerin sağladığı olanaklar doğrultusunda oluşmuştur.

Tablo 4.Katılımcıların okudukları fakültelere göre dağılımı

Fakülte	Kişi (Adet)	Yüzde (%)
Diş Hekimliği Fakültesi	101	10.1
Eczacılık Fakültesi	73	7.3
Edebiyat Fakültesi	84	8.4
Fen Fakültesi	64	6.4
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	65	6.5
Mimarlık Fakültesi	169	16.9
Mühendislik Fakültesi	156	15.6
Orman Fakültesi	90	9.0
Sağlık Bilimleri Fakültesi	144	14.4
Tıp Fakültesi	56	5.6
Toplam	1002	100.0

Çalışmanın örneklem grubunun eğitim-öğretim aldığı üniversite kampüsü ve bu doğrultuda yaşayacakları kent, tez çalışması konusunda bu alanlarının olanaklarının değerlendirilmesi üniversite öğrencilerinin farkında olabilmesi ve kullanabilmesi için oldukça önemlidir. Çalışmanın örneklem grubunun eğitim-öğretim aldığı üniversite kampüsü ve üniversitenin bulunduğu Trabzon kentinin olanakları değerlendirilmiştir. Bu noktada bu olanakların tespit edilebilmesi için nitel araştırma yöntemlerinden belge tarama yöntemi kullanılmış olup araştırmacının elde etmek istediği veri kaynaklarına doğrudan ulaşmasına olanak vermektedir. Bu kapsamda elde edilen bilgilerin sentezlenmesini ve açıklanmasını sağlayarak genel bilgi sunmaktadır (Büyüköztürk, 2011). Çalışmada bu yöntem kapsamında döküman analizi; verilerin elde edilmesi ve yorumlanması için kullanılmıştır. Döküman analizi hem basılmış hem de internet tabanlı bilgi ve belgelerin sistematik bir şekilde ele alınmasını kapsamaktadır (Bowen, 2009). Ayrıca çalışma konusu kapsamında mevcut durumun ortaya konulması için betimsel analiz yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre; betimsel analiz, doğrudan alıntılara sıkça başvurulduğu ve araştırılmak istenen verilerin çarpıcı bir biçimde yansıtıldığı analizdir. Elde edilen bulguların aynı zamanda düzenli ve yorumlanabilir bir biçimde sunulmasını sağlamaktadır.

- Karadeniz Teknik Üniversitesi, 20 Mayıs 1955 yılından kurulmuştur. Bu üniversitenin kampüsü 1.053.839 m² büyüklüğünde olup içerisinde 12 fakülte, 1 yüksekokul, 8 meslek yüksekokulu, 6 enstitü ve 17 tane uygulama ve araştırma merkezi bulunmaktadır. Trabzon- Rize sahil yoluna paralel konumda bulunan kampüs alanı, ulaşım konusunda oldukça elverişlidir. Şehir merkezine yakın mesafede olan kampüs alanına yakın çevresinde Uluslararası Trabzon Havaalanı ve Forum Alış-Veriş Merkezine yürüme mesafesinde olup toplu taşıma ve özel araçlarla rahatlıkla ulaşım sağlanabilmektedir (Konakoğlu & Usta, 2019; Url-18, 2025).

Kampüsün, Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı birimi altında gençlere sunulan rekreasyonel hizmet alanları ve birimleri aşağıdaki Tablo 5'te gösterilmiştir (Url-19, 2023; Url-20, 2023).

Tablo 5. KTÜ'nün rekreasyon açısından hizmet alanları ve birimleri

Hizmet Alanı	Birimi
Konaklama	Koru Öğrenci Yurdu Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurtları Koru Otel
Sağlık	Mediko-Sosyal Merkezi
Sosyal Tesisler	KTÜ Turizm Eğitim ve Uygulama Merkezi İktisadi İşletmesi Sahil Tesisleri, Koru Tesisleri

Tablo 5'in devamı

Beslenme	Olimpiyat Kafe Sahil Tesisleri Bardaks Kafe Cafe 5 Balans Kafe Kantinler Nejmi KIRKBİR Öğrenci Yemekhanesi Tıp Fakültesi Öğrenci Yemekhanesi Akademik ve İdari Personel Yemekhanesi		
Sosyal Kültürel ve Sportif Tesisler	Sosyal-Kültürel Amaçlı Tesisler	Atatürk Kültür Merkezi Prof. Dr. Osman Turan Kültür ve Kongre Merkezi Bilim, Kültür ve Sanat Evi Seminer Salonları Eğitim birimlerin derslikleri ve seminer salonları Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi	
	Sportif Amaçlı Tesisler	Hasan Polat Kapalı Spor Salonu Stadyum Olimpik Yüzme Havuzu Mini Sahalar Sağlıklı Yaşam Tesisleri Tenis Kortu Fitness Spor Merkezi Futbol, Voleybol ve Basketbol Sahası	
Öğrenci Kulüpleri	Akademik kulüpler	Bütün Bölümlerin Kulüpleri	
	Kültürel ve Sosyal Kulüpler	AFED Araştırma Kariyer Avrupa Birliği Bağımlılıkla Mücadele Kulübü Batı Müzikleri Erasmus Fotoğrafçılık Genç Tema Genç Yeryüzü Doktorları Genç Yeşilay İdeal Gençlik Kızılay Kültür Faaliyetler	Of Teknoloji Sosyal Etkinlik Gademe Gademe Sanat Tarih Tiyatro TraKTU's Türk Dünyası ve Araştırmaları Türk Halk Müziği Uluslararası Öğrenciler Kulübü Uzay
	Sportif Kulüpler	Dağcılık Kulübü Dans Kulübü Halk Dansları Kulübü Havacılık Kulübü Satranç Kulübü Su Sporları	
Rekreasyonel Etkinlik Türleri	Yabancı dil öğrenmek, Resim, müzik ve teknoloji kurslarına gitmek Erasmus, Fotoğrafçılık Genç Tema, Genç Yeryüzü Doktorları Genç Yeşilay, İdeal Gençlik Kızılay, Kültür Faaliyetleri ve Sinema Of Teknoloji Sosyal Etkinlik Gademe Gademe Sanat Tiyatro katılmak TraKTU's, Türk Dünyası ve Araştırmaları Müziği dinlemek, Koroya katılmak, Uluslararası Öğrenciler Kulübü Kendine zaman ayırmak, Kişisel alışveriş ihtiyaçlarını karşılamak Dinlenmek, Farklı dillerde kendimi geliştirmek / öğrenmek Program çalışmak, Dil öğrenmek, Resim kursuna gitmek, Futbol/basketbol/voleybol gibi spor dallarıyla ilgilenmek gibi...		

KTÜ kampüsü, ekolojik özellikleri ve kültürel dokusuyla zengin olanaklara sahip üniversite alanlarından bir tanesidir. Kampüs ekosisteminin peyzaj bileşenlerine (abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenler) bakıldığında;

1. Abiyotik Bileşenler: KTÜ kampüs ekosisteminde canlı olmayan çevresel unsurlarıdır. Bu bileşenler ise şu şekilde sıralanmaktadır;

1.a. Toprağrafya yapısı; kampüs alanının topografik yapısına yönelik Gömeli (2018) ve Kurdoğlu vd. (2018) tarafından çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda kampüsün yüksekliği deniz seviyesinden itibaren 33-165 m kotları arasında değişmektedir. Eğitim binaları %0-10 eğim aralığında 33-99 m kotlarında yer almaktadır. Kampüs yeşil alanları ise 33-60 m, 80-88 m ile 155-165 m kotları arasındadır. Bu alanlarda herdem yeşil boylu ağaçlardan (sedir, çam, vb.) oluşmuş ormanlık alanlar bulunmaktadır. Kampüsün ana ulaşım hattı, 60-61 m kot aralığında olup bu yol boyunca çeşitli türlerden ağaç, ağaççık, çalı ve yer örtücü bitki türleri kullanılmıştır. Yapılan bu bitkilendirme çalışmaları, kampüsün mevsimsel olarak değişimlerin hissedilmesine olanak sağlamaktadır (Konakoğlu & Usta, 2019).

1.b. İklim; kampüsün bulunduğu kent, Doğu Karadeniz iklim kuşağında bulunduğu için yıl boyunca yüksek oranda nem, bol yağış ve ılıman sıcaklık değerlerine sahiptir (Şen, 2013). Bu durum kampüsün içerisinde barındırdığı bitki ve hayvan varlığını çeşitlendirmektedir.

1.c. Su kaynakları; insan yapımıyla oluşturulmuş su kaynakları bulunmaktadır.

2. Biyotik Bileşenler: KTÜ kampüs alanı içerisinde bulunan bütün canlı organizmaları içermektedir.

2.a. Bitki; bitki türleri açısından kampüs oldukça zengindir. Doğu karadeniz bölgesinin doğal bitki türlerinin yanı sıra endemik bitki türleri de bulunmaktadır. Aynı zamanda estetik özellikleriyle ortaya çıkan egzotik bitki türleri de kampüsün yeşil alanlarında yerini almıştır (Acar vd., 2007; Tarakçı Eren vd., 2018).

2.b. Hayvan varlığı; kampüs, bitki türlerinin yanısıra kuş, küçük memeli ve kemirgen türleri açısından oldukça zengin alandır.

3. Kültürel Bileşenler: Kampüs içerisinde insan eliyle oluşturulmuş yapısal ve sosyal unsurları içermektedir (Url-19, 2023; Url-20, 2023).

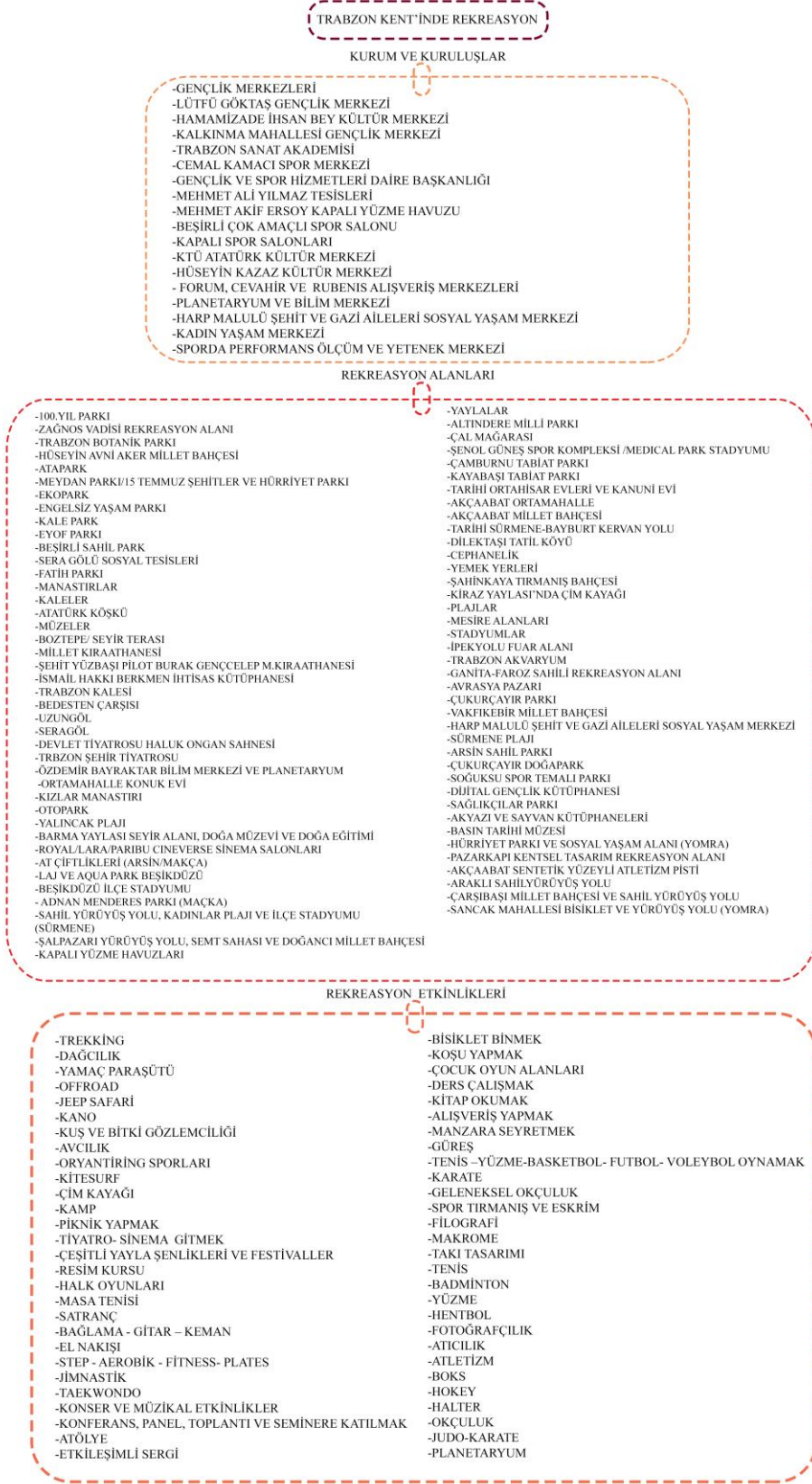
3.a. Mimari yapılar; kampüs yapısal olarak eğitim binaları, yurtlar, sosyal tesisler ve spor alanlarından oluşmaktadır. Bu yapılar kampüsün işlevsel kullanımını ve sosyal etkileşimini biçimlendirmektedir.

3.b. Sosyal ve kültürel etkinlikler; üniversite bünyesinde bilimsel kongreler, kültürel festivaller, öğrenci kulüpleri etkinlikleri gibi organizasyonlar kampüs yaşamını zenginleştirmektedir.

3.c. Ulaşım ve altyapı; kampüs içi ulaşım yolları, otobüs hatları ve yaya yolları planlı bir şekilde düzenlenmiş olup, doğal doku ile uyumlu biçimde geliştirilmiştir.

Trabzon Kenti'nin gençlere rekreasyonel açıdan hizmet eden kurum kuruluşları, çeşitli bölgelerinde bulunan rekreasyon alanları ve rekreasyonel etkinlikleri bulunmaktadır. Bu alanlar hakkında bilgiler: Trabzon Belediyesi (2024), Trabzon Ortahisar Belediyesi (2024), Trabzon Valiliği (2024) ve T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın (2024) alt yapısında hazırladığı verilerden yararlanarak hazırlanmış ve aşağıdaki Şekil 23'te açıklanmıştır.





Şekil 23.Trabzon Kent'inde rekreasyon tesisleri ve yapılanması

Yukarıda verilen bilgilerin dışında Trabzon kenti özelinde rekreasyon alanında gençler için kurulmuş olan dernekler de bulunmaktadır (İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, 2023). Bu derneklerin kurum adları ve faaliyetlerine yönelik bilgiler Şekil 24. ve Şekil 25'te gösterilmiştir.

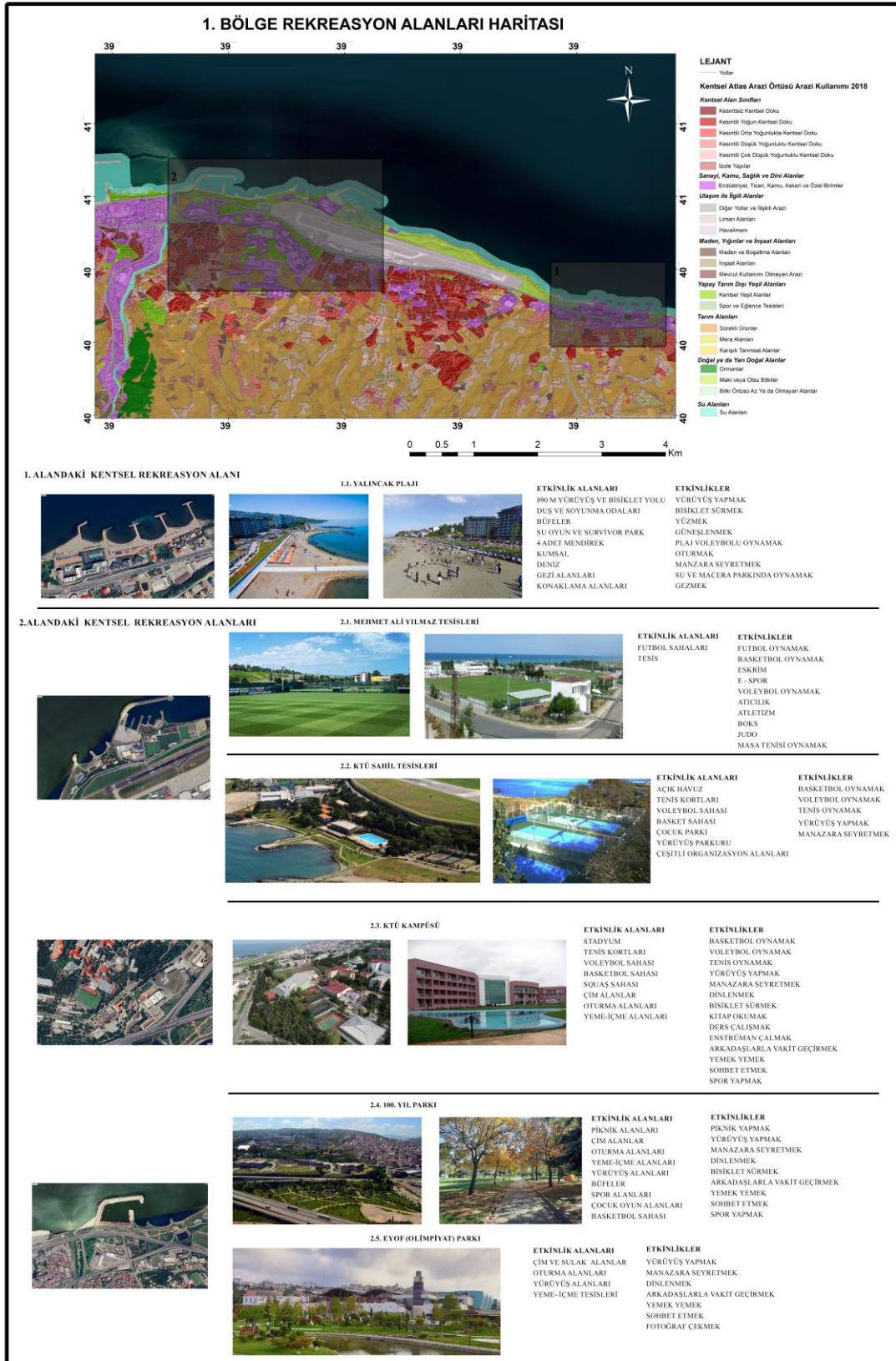
TRABZON KENTİNDE BULUNAN DERNEKLER	
DERNEK ADI	FAALİYET ALANI
1. ANADOLU GENÇLİK DERNEĞİ - TRABZON ŞUBESİ	TOPLUMSAL DEĞERLERİ YAŞATMA DERNEKLERİ - SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)-GENÇLİK VE SPOR
2. 11 ATEŞ GENÇLİK DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
3. 1461 SAFAHAT GENÇLİK DERNEĞİ	GENÇLİK
4. 1967 TRABZONSPORLU TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
5. 1967 ZİYABEY TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
6. AKYAZI AVCILAR DERNEĞİ	AVCILIK VE ATICILIK
7. ARSİN KENDİRLİK GENÇLİK DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
8. ATİ GENÇLİK DERNEĞİ	GENÇLİK
9. BEŞİRLİ BORSA İSTANBUL ORTAOKULU SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)-GENÇLİK VE SPOR
10. BİREYSEL SPORCULAR VE ANTRENÖRLERİ YARDIMLAŞMA DAYANIŞMA DERNEĞİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
11. BORDO MAVİ TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
12. ÇILGINLAR TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
13. DAVA ADAMLARI DERNEĞİ	GENÇLİK
14. DOĞU KARADENİZ AV VE YABAN HAYATI FEDERASYONU	AVCILIK VE ATICILIK
15. ELNİNO TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
16. GÖSTERİ VE SAHNE SANATLARI DANS SPORU KULÜBÜ DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
17. HOZANGEL MÜZİK HALKOYUNLARI GENÇLİK VE SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ	GENÇLİK VE SPOR
18. KANUNİ GENÇLİK DERNEĞİ	GENÇLİK
19. KAPTAN KEMAL SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
20. KARADENİZ GENÇLİK KULÜPLERİ FEDERASYONU	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
21. KARADENİZ KÜLTÜR SANAT GENÇLİK VE DANS SPORLARI DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
22. KARADENİZ PRATİK ATICILIK SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
23. KUŞAK KARADENİZ UŞAKLARI HORON AKADEMİSİ GENÇLİK VE SPOR DERNEĞİ	GENÇLİK VE SPOR
24. KUZEY ANADOLU VOLEYBOL ANTRENÖRLER DERNEĞİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
25. LİMİTSİZ SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
26. MARTİ61 GENÇLİK DERNEĞİ	GENÇLİK
27. NİŞANTAŞI ATICILIK VE GENÇLİK SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
28. ORTAHİSAR JİMNASTİK GENÇLİK DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
29. PIRLANTA AYAKLAR SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)-GENÇLİK VE SPOR
30. RÜZGAR DAĞCILIK GEZİ DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
31. SEN ANLAT TRABZON DERNEĞİ	TARAFTAR
32. SİVİL ARAMA KURTARMA SU SPORLARI YAT VE YELKEN SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
33. TRABZON AMATÖR FUTBOLCULAR DERNEĞİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
34. TRABZON AVCILAR KULÜBÜ DERNEĞİ	AVCILIK VE ATICILIK
35. TRABZON E SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)

Şekil 24. Trabzon Kenti'ndeki Gençlik Dernekleri

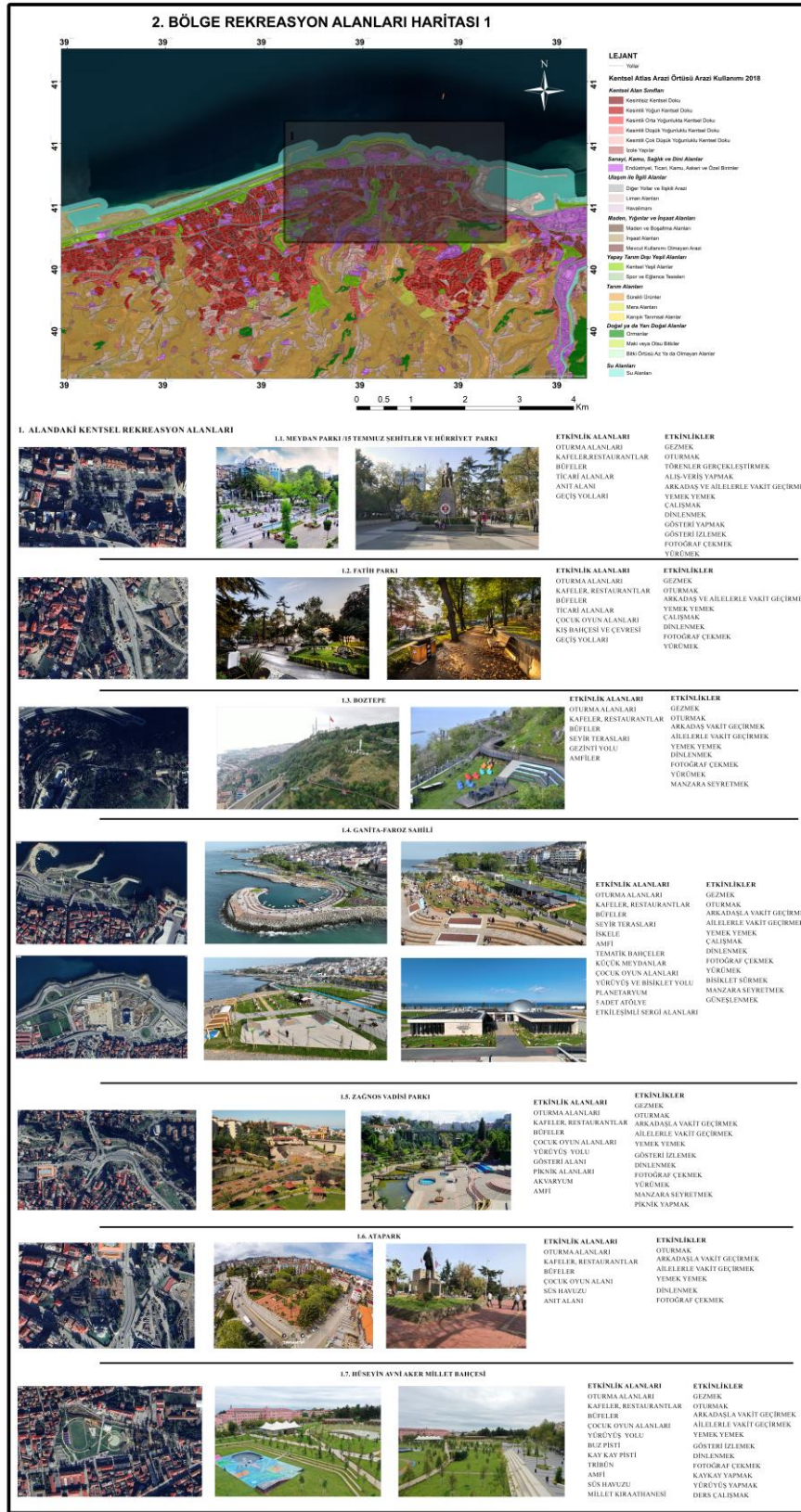
TRABZON KENT'İNDE BULUNAN DERNEKLER	
DERNEK ADI	FAALİYET ALANI
36.TRABZON EKONOMİK SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ GENÇLİK DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
37.TRABZON EXTREME OFFROAD DERNEĞİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
38.TRABZON FAROZ YALISPORLU TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
39.TRABZON FIRTINAGÜCÜ SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
40.TRABZON GENÇLİK MERKEZİ GENÇLİK VE SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ	GENÇLİK VE SPOR
41.TRABZON GENÇLİK MERKEZLERİ SOSYAL KÜLTÜREL FAALİYETLER VE SPOR DERNEĞİ	GENÇLİK VE SPOR- SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
42.TRABZON İLİM KÜLTÜR ÇEVRE GENÇLİK DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
43.TRABZON İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
44.TRABZON NET SPOR DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
45.TRABZON ORTAHİSAR SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ	SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
46.TRABZON TAKA MÜZİK VE HALK OYUNLARI DERNEĞİ	GENÇLİK
47.TRABZON VETERANLAR DERNEĞİ	VETERAN (MASTERS)
48.TRABZON VOLEYBOL HAKEMLERİ VE GÖZLEMCİLERİ DERNEĞİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
49.TRABZONLU ESKİ FUTBOLCULAR YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ	VETERAN (MASTERS)
50.TRABZONSPOR TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
51.TRABZONSPORLU FUTBOL ADAMLARI DERNEĞİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
52.TRABZONSPORLU PROFESYONEL FUTBOLCULAR SOSYAL DAYANIŞMA VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ	VETERAN (MASTERS)
53.TÜRKİYE FAAL FUTBOL HAKEMLERİ VE GÖZLEMCİLERİ DERNEĞİ TRABZON ŞUBESİ	İHTİSAS MESLEKLERİ - SPOR (SPOR KULÜPLERİ VE ÜST KURULUŞLARI)
54.TÜRKİYE FUTBOL ADAMLARI DERNEĞİ TRABZON ŞUBESİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
55.TÜRKİYE FUTBOL ANTRENÖRLERİ DERNEĞİ TRABZON ŞUBESİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
56.TÜRKİYE FUTBOL SAHA KOMİSERLERİ DERNEĞİ TRABZON ŞUBESİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
57.UZUNGÖL OFFROAD KAMP VE KARAVAN DERNEĞİ	SPORTİF MESLEK GRUPLARI
58.VİRA TARAFTARLAR DERNEĞİ	TARAFTAR
60.YEŞİLOVA AVCILAR DERNEĞİ	AVCILIK VE ATICILIK
61.YEŞİLOVA TRABZONSPORLULAR DERNEĞİ	TARAFTAR
62.ZİĞANA DOĞASPORLARI GENÇLİK SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ.PIRLANTA AYAKLAR SPOR DERNEĞİ	GENÇLİK VE SPOR

Şekil 25.Trabzon Kenti'ndeki Gençlik Dernekleri 2

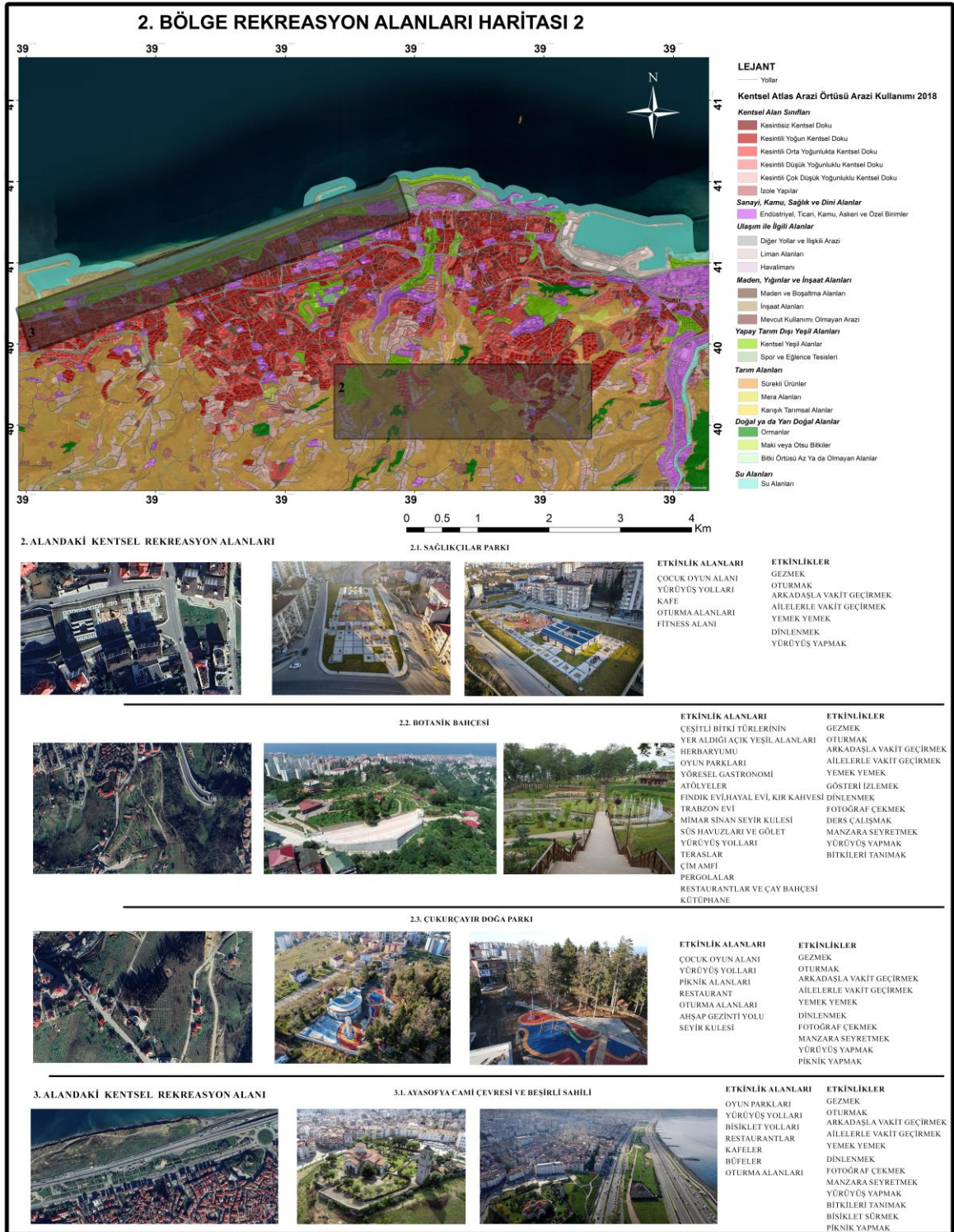
Trabzon kenti'nde bulunan kentsel rekreasyon alanlarına yönelik bilgiler Şekil 23'te açıklanmıştır. Bununla birlikte bu alanların hizmet verdiği etkinlik alanları ve etkinlik türlerine yönelik bilgiler ise Şekil 26., Şekil 27., Şekil 28., Şekil 29.'da gösterilmiştir. Şekiller Copernicus Land Monitoring Service tarafından 2018 yılında hazırlanan Kent Atlası Arazi Örtüsü/Arazi Kullanımı (Urban Atlas Land Cover/Land Use) haritaları kullanılarak elde edilmiştir (Copernicus Land Monitoring Service, 2024). Trabzon Kenti sınırları üç bölgeye ayrılmıştır. Her bir bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının plan görüntüleri, alanlara ait fotoğraflar, etkinlik alanlarının isimleri ve etkinlik türleri açıklanmıştır.



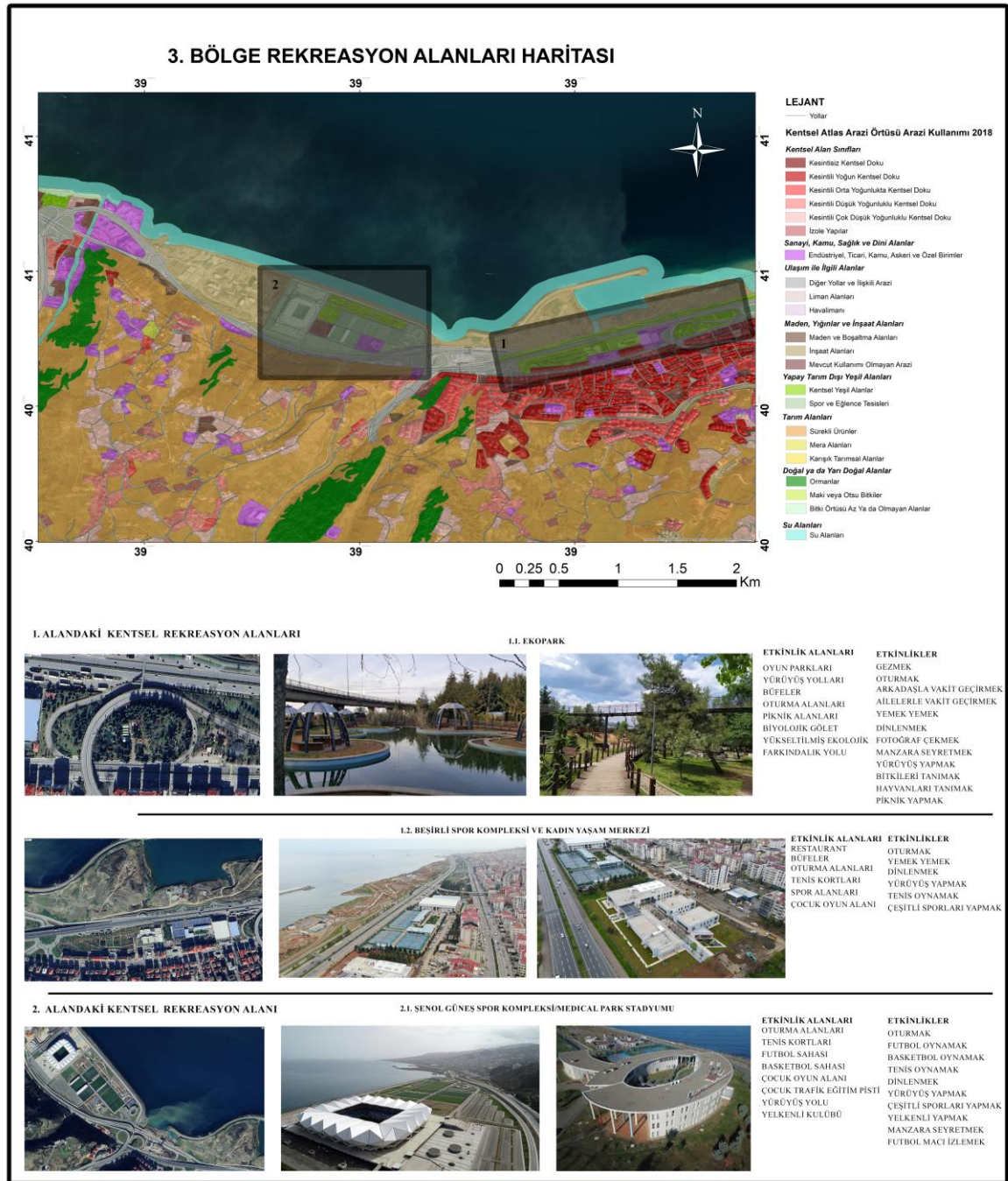
Şekil 26. 1. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası



Şekil 27.2. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası 1



Şekil 28.2. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası 2



Şekil 29.3. Bölgede bulunan kentsel rekreasyon alanlarının haritası

Trabzon kentinin peyzaj bileşenlerine ait özellikler ise aşağıda kısaca açıklanmıştır (Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, 2023; Trabzon Belediyesi, 2024; Trabzon Valiliği, 2024; Trabzon İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024; Url-21,2023).

- Abiyotik bileşenler açısından Trabzon;

Topoğrafya yapısı: Trabzon kenti 4.664 km²'lik bir yüzölçümüne sahiptir. Karadeniz doğusunda yer alan ve engebeli bir topoğrafyaya sahip bir kıyı kentidir. Deniz seviyesinden

başlayan ve yüksek rakımlara kadar uzanan bir arazi yapısı bulunmaktadır. Genel itibariyle toprak yapısı killidir (Turna vd., 2021). Kentte farklı toprak türleri görülmekle birlikte, en geniş alan kaplayan podzolik topraklardır. Yüksek kesimlerde kahverengi orman toprakları ile yüksek dağ-çayır toprakları bulunmaktadır. Yaylalar geniş otlak alanlarıyla hayvancılık faaliyetlerine elverişli ortam sağlamaktadır. Vadiler, akarsular, yamaçlar, göller, dağlık ve tepelik alanları oldukça çeşitlidir. Kentin yüksekliği deniz seviyesinden 0-10 metreden başlamaktadır. Denizden iç kesimlere doğru ilerledikçe arazi yükselmeye başlamakta ve dik eğimli yamaçlar oluşmaktadır. Kıyıdan yaklaşık 5-10 km içeride yükselti 500 metreyi, 20-30 km içeride ise 1000 metreyi aşmaktadır. Eğim oranı çok yüksek olup, kıyıdan itibaren ortalama eğim %20-40 arasında değişmektedir. Özellikle kıyı ardı vadiler ve yamaçlar çok eğimli ve engebeli bir yapıya sahiptir. Bu dik eğim yapısı nedeniyle kentleşme ve tarım alanları genellikle dar kıyı şeridi ve vadiler boyunca yoğunlaşmaktadır.

İklim: Nemli bir iklim yapısı vardır. Topografya yapısındaki çeşitlilik kentte mikroklimatik farklılıkların oluşmasına neden olmaktadır. Kış ve yaz mevsimleri arasındaki yumuşak geçiş sağlayan bahar mevsimlerinde, bol yağmurların yağışına ve kıyıya yakın alanda yoğun olarak ekip ve biçme faaliyetlerinin yapılmasına sahne olmaktadır. Kentin iç kesimlerine doğru gidildikçe deniz etkisinden uzaklaşıldığı ve yeryüzü şekillerinin değişerek dağlık özellik gösterdiği için yıllık sıcaklık ortalaması 12 derece civarına düşmektedir. Sıcaklık yıl içerisinde nadiren aşırı düşük yükselmektedir. Nem oranı yıl boyunca yüksektir. Denizden karaya doğru esen meltem rüzgârları yaz aylarında gündüzleri serinlik sağlamakta, geceleri ise karadan denize hafif esintiler görülmektedir. Yaz aylarında ise güney ve güneydoğudan esen sıcak ve kuru rüzgârlar kısa süreli etki yapabilmektedir.

Su kaynakları: Su kaynakları bakımından Trabzon kenti ve çevresi oldukça zengindir. Trabzon kentinde debiler çok yüksek olmamakla birlikte, çok sayıda kaynak ve yaz-kış kurumayan akarsuları bulunmaktadır.

- Biyotik bileşenler açısından Trabzon;

Trabzon kenti biyotik bileşenler açısından oldukça zengin bitki ve hayvan çeşitliliğine sahiptir.

Bitki varlığı: Trabzon kenti ve çevresi; ormanlar, yeşil alanlar, bitki türleri ve yaban hayatı açısından bakıldığında zengin bir coğrafyaya sahiptir. Aşağı yukarı her türlü ağaç ve bitki türünün yetişmesine ve yaban hayvanlarının barınabilmelerine elverişli bir yapısı vardır. Bitki çeşitliliği bakımından, Türkiye genelinde yetişen 2500 bitki türünün yetişmesine elverişli olmakla birlikte bölgeye has 440 çeşit bitki türü de mevcuttur. Kentin ormanlık

alanlarında kayın, ladin, kestane ve gürgen gibi bitki türleri yaygın olarak bulunmaktadır. Kentte ekonomik açıdan fayda sağlayacak çay ve fındık gibi bitkilerde yetiştirilmektedir (Kızılaslan, 2007).

Hayvan Varlığı: Trabzon, dağlık ve ormanlık alanları, akarsuları ve yaylalarıyla birçok yaban hayvanına ev sahipliği yapmaktadır. İl ve bölge sınırları dâhilinde bulunan ormanlık alanlarda; şahin, doğan, kartal gibi yırtıcı kuşlar ile, kurt, çakal, tilki, boz ayı, domuz, çengel boynuzlu dağ keçisi ve karaca gibi hayvan türlerine sıkça rastlanmaktadır. Trabzon'un bitki örtüsü kenti zenginleştirdiği gibi, hayvan türleri de çeşitlenmesini sağlamaktadır. Özellikle ladin, kayın, kestane, meşe ormanları ve alpin çayırlarında farklı türlerin yaşam alanları bulunmaktadır. Bölge kültürünün kara hayvanlarına kıyasla deniz canlılarıyla etkileşimi daha fazladır.

- Kültürel Bileşenleri açısından Trabzon;

Trabzon kentinin 466.400 hektarlık toplam alanının %20'sini tarımsal alanlar oluştururken %21'ni meralar, %44'ünü ormanlık alanlar ve %15'ini de kültür dışı araziler oluşturmaktadır.

Kafkasya, Orta Asya ve batı arasında bir köprü görevi üstlenmesi kenti ticaret açısından önemli kılmaktadır. Kentin gelişmesi turizm potansiyelinin artması, modern limanı, havalimanı, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve özel üniversiteleri gibi etkenlerle çağdaş bir kent haline dönüşmüştür. Tarihin bütün aşamalarında coğrafi konumu ve geçiş güzergâhı üzerinde bulunarak kenti önemli kılmıştır.

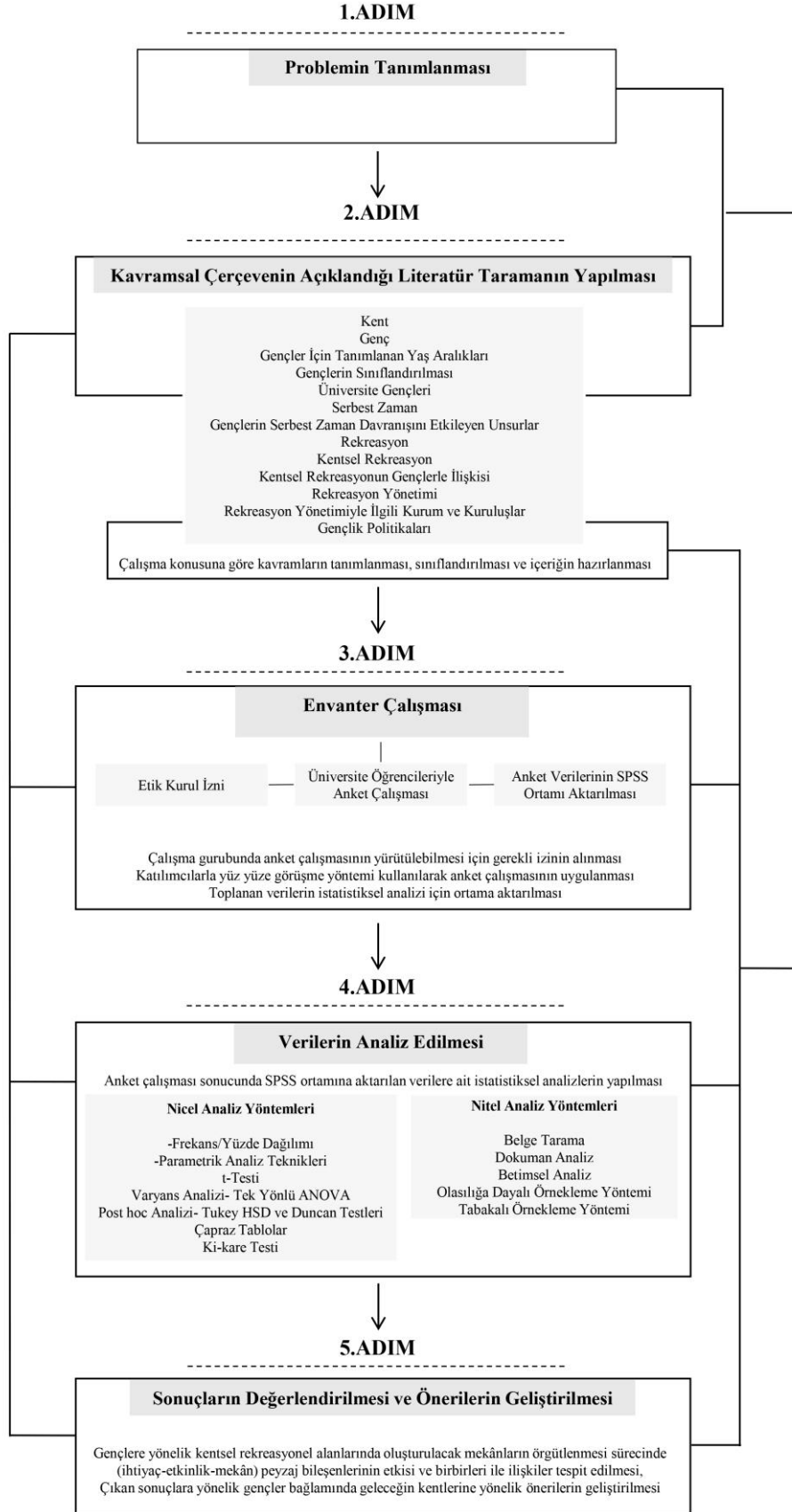
Trabzon hem yerli hem de yabancı kullanıcılarına doğal ve kültürel kaynak değerlerini bir arada sunmaktadır. Mavi ve yeşilin iç içe olduğu doğal yapısı, kültür varlıklarının zenginliği ve diğer olanaklarıyla yılın her mevsimi gezip görmeye değer alanları ve yeşilin her tonunun sergilendiği bitki örtüsüyle ön plana çıkmaktadır. Müze ve tarihi yerleri, kent parkları, doğal mirasları, yaylaları, doğa aktiviteleri, geleneksel kültürüyle gezme, dinlenme, yeme-içme, araştırma yapma, yüzme, keşfetme, eğitim alma gibi birçok etkinlik çeşitliliğine sahip bir kenttir.

Trabzon kentin bilinen tarihsel geçmişi en az 4000 yıl öncesine dayanmaktadır. Kentin bulunduğu konum itibarıyla tarihin tüm evrelerinde bütün dünyanın ilgisini çekmiş nadir kentlerden bir tanesidir. Hem geçiş noktasında bulunması hem de coğrafi öneme sahip olması, kentin birçok medeniyet tarafından kullanılmasına neden olmuştur. Kentte ticaret, kültür ve eğitim merkezlerinin varlığı, kentin devam eden bir kültürel birikim oluşmasını sağlamıştır. Bu da kenti kültürel varlıklar bakımında zengin kılmıştır.

2.3.2. Yöntem ve İş Akışı

Tez çalışmasının bu kısmı araştırmanın amacına ve hedeflerine ulaşma konusunda yapılan adımları açıklamaktadır. Şekil 30'da yöntem iş akış şeması olarak gösterilen bu kısım beş adımdan oluşmaktadır.





Şekil 30. Yöntem akış şeması

1. Problemin tanımlanması; üniversite gençlerinin serbest zaman farkındalıkları, rekreasyon tercihleri ve buna etki eden faktörlerin ve kentsel rekreasyon alanlarındaki peyzaj bileşenlerinin ele alındığı bu çalışmada, farklı demografik grupların konuyu nasıl algıladığı ve deneyimlediği ortaya konulmuştur. Problemin tanımlanması ve konunun tespiti için pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma; üniversite öğrencilerinin serbest zaman farkındalıkları ve rekreasyon tercihlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Örneklem grubu olarak Peyzaj Mimarlığı Bölümü 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir. Gönüllü katılımının ön planda tutulduğu çalışmaya 80 öğrenci katılım sağlamıştır. Veri toplama aracı olarak da araştırmacı tarafından geliştirilen ve üç uzmanın görüşleri alınarak düzenlenen yarı yapılandırılmış görüşme formu ve demografik değişkenleri belirtilen kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler, nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analiziyle ortaya konulmuştur.

2. Kavramsal çerçevenin açıklandığı bu aşamada literatür taramasının yapılması; tez çalışmasının temel kurgusunu oluşturan, kavramsal çerçeveyi tanımlayan, açıklayan ve araştıran çalışmalarla literatür taraması yapılmıştır. Burada ulusal ve uluslararası tezler, makaleler, kitaplar, resmî gazetelerden ve internet sitelerinden veriler toplanmıştır. Böylece tez çalışmasının kavramsal altyapısı; kent, genç, gençler için tanımlanan yaş aralıkları, gençlerin sınıflandırılması, üniversite gençleri, serbest zaman, gençlerin serbest zaman davranışını etkileyen unsurlar, rekreasyon, kentsel rekreasyon, kentsel rekreasyonun gençlerle ilişkisi, rekreasyon yönetimi, rekreasyon yönetimiyle ilgili kurum ve kuruluşlar ve gençlik politikalarından oluşmuştur.

3. Envanter çalışması; tez çalışmasının bu adımı iki kısımdan oluşmaktadır. İlk olarak 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Fen ve Mühendislik Bilimleri Etik Kurulu'dan anket çalışmasının yürütülebilmesi için etik kurul izini başvurusu gerçekleştirilmiştir. Gerekli izin alındıktan sonra çalışmanın ikinci adımı olan anketin uygulama süreci başlamıştır. Burada olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak on fakültede (Diş Hekimliği Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, Fen Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Orman Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tıp Fakültesi) toplamda 1002 öğrenciyle anket çalışması, katılımcılarla yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak tamamlanmıştır. Araştırmacı, anket uygulamasını kendi gözetimi altında gerçekleştirmiştir (Şekil 31). Katılımcılara anketi açıklayarak sorulan sorulara yanıtları birebir vermiştir.



Şekil 31. Anket formunun araştırmacı tarafından uygulanması

Toplanan veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences 22.0) paket programına aktararak analiz sürecine geçilmiştir.

4. Verilerin analiz edilmesi (istatistiksel değerlendirme); envanter çalışmasında toplanan veriler SPSS 22.0 programına aktararak “Frekans/Yüzde Dağılım, Parametrik Analiz Teknikleri; t-Testi, Ki-kare Testi, Tek Yönlü ANOVA varyans analizi, Post hoc analizi Tukey HSD ve Duncan Testleri, Çapraz Tablolar” yapılarak çalışma istatistiksel

olarak değerlendirilmiştir. Frekans/yüzde dağılımı, değişkenlerin ait olduğu değerlerin ve kategorilerin veri setinde ne sıklıkla bulunduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. t-Testi: Çalışmada iki grup arasındaki ortalama karşılaştırılması ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını tespit edebilmek; Ki-kare Testi: İki ya da daha fazla kategoriye ayrılmış değişkenler arasındaki ilişkinin olup olmadığını test etmek; Tek Yönlü ANOVA: İkiden fazla grubun ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek; Çapraz Tablolar: iki veya daha fazla kategorik değişken arasındaki ilişkiyi veya dağılımı betimsel olarak incelemek amacıyla (Karagöz, 2021; Field, 2024) kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden de “Belge Tarama, Döküman Analizi, Betimsel Analiz, Olasılığa Dayalı Örneklem Yöntemi ve Tabakalı Örneklem Yöntemi” kullanılmıştır.

Çalışmada ayrıca verilerin analizlenmesinde nitel araştırma yöntemleri de kullanılmıştır. Olasılığa dayalı örneklem yöntemlerinden tabakalı örneklem yöntemi: Ana kütledeki birimlerin türdeş (homojen) değilse, yani belirli bir kriterlere göre farklı alt grupları varsa kullanılan yöntem olup örneklem grubunun belirlenmesinde kullanılmıştır. Belge tarama yöntemi ve döküman analizi: İnternet ve basılı belgelerle elde ettiği bilgilerin açıklanması, yorumlanması ve sentezlenmesi için kullanılmıştır. Betimsel analiz: Mevcut durumun ortaya konulması için yapılmıştır (Bowen, 2009; Yıldırım & Şimşek, 2008; Büyüköztürk, 2011). Analizler sonucunda çalışmanın bulguları elde edilmiş, bunlar grafik ve tablo halinde sunulmuş ve açıklanmıştır.

5. Sonuçların değerlendirilmesi ve önerilerin geliştirilmesi; gençlere yönelik kentsel rekreasyonel alanlarda oluşturulacak mekânların örgütlenmesi sürecinde peyzaj bileşenlerinin etkisi ve birbirleri ile ilişkileri tespit edilmiştir. Bu noktada çalışmanın amacı ve hedefleri doğrultusunda elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Sonuçta örneklem olarak seçilen genç grubun kentsel rekreasyon alanlarında, serbest zaman ve rekreasyon açısından ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak peyzaj bileşenleri ortaya konmuş, “gençler için kent”lerde rekreasyonel mekanların planlama ve tasarımına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

2.3.4. Veri Toplama Aracı (Anket Çalışması)

Çalışmada veri toplama aracı olarak nicel araştırma yöntemlerinden anket yöntemi (soru kâğıdı tekniği) kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri, belirli değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyerek ve test edilerek araştırılan yaklaşımlardır. Bu yöntemlerde değişkenler ölçülebilir niteliktedir. Çalışma amacı, hedefleri ve hipotezleri doğrultusunda

toplanan veriler, analizler sürecinde sayısal ölçümlerle değerlendirilmektedir (Creswell ve Creswell, 2021). Anket formundaki sorular; (Karaküçük, 1997), (Wascher, 2004), (Balcı & İlhan, 2006), (Lipský & Romportl, 2007), (Tekin vd., 2007), (Müftüler, 2008), (Steiner, 2008), (Chmielewski, 2011), (Çetinkaya & Uzun, 2014), (Abdul-Rahim, 2015), (Ekinci, 2017) ve (PetersZganiacz, 2022) çok sayıda araştırmacının çalışmasından yararlanılarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş, uzmanlar ve tez izleme komitesi üyelerinden destek alınarak son haline getirilmiştir. Anket soruları hazırlanırken katılımcıların anlayabileceği açıklık ve netlikte soruların sorulmasına dikkat edilmiştir.

Gençlerin serbest zamanlarındaki rekreasyon ihtiyaçları, tercih ettiği etkinlikler ve peyzaj bileşen kombinasyonlarını tespit etmek için “Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Farkındalıkları ve Rekreasyonel Etkinlik Tercihleri Anketi” hazırlanmıştır. Anket formu, üniversite gençleri üzerinde gerçekleştirilmiş olup iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; gençlerin sosyo-demografik özelliklerini, serbest zaman sürelerini, serbest zamanı değerlendirme amaçlarını, serbest zaman etkinlikleri ve olanakları olsa tercih edecekleri etkinlik türlerini, bulundukları kent ve farklı bir kentte geliyorlarsa o kentin serbest zaman çeşitliliği ve etkinlik türlerinin neler olduğunu belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise kentsel rekreasyon alanlarının peyzaj bileşenleri açısından (abiyotik, biyotik ve kültürel faktörler) hangi mekânsal özelliklere sahip olmasını belirlemeye yönelik sorular hazırlanmış ve bu sorularda bulunan her bir peyzaj bileşeni alt faktörlere ayrılarak tercih yapılması istenilmiştir. Toplamda anket formu 23 sorudan oluşmaktadır. Anket formunun 1. Bölümü açık ve kapalı uçlu, çoktan seçmeli olmak üzere 20 sorudan oluşmaktadır. 2. Bölüm ise çoktan seçmeli ve 5’li likert ölçeğinin kullanıldığı 3 sorudan oluşmaktadır. Anket formundaki ilk on üç soru, 17. ve 19. sorular, tek bir yanıt verilecek şekilde hazırlanmıştır. Geriye kalan sorular ise birden fazla yanıt işaretleyebilecekleri şekilde oluşturulmuştur.

Tez çalışması kapsamında anket uygulanacak öğrencilerin sayısı belirlenirken 2024-2025 eğitim-öğretim yılı, KTÜ Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı’ndan alınan öğrenci sayısı dikkate alınmış olup lisans öğrencileriyle anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Toplam da 22269 lisans öğrencisi eğitim-öğretim almaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın örneklem büyüklüğünü belirlemek için aşağıda verilen örneklem büyüklüğü hesaplama formülü kullanılmıştır (Karagöz, 2021; Yılmaz & Doğan, 2016).

$$n = \frac{N.p.q.z^2}{(N-1).d^2 + z^2.p.q} \quad (1)$$

n: Örneklem büyüklüğü

N: Ana kütle büyüklüğü

p: Ana kütledeki incelenen olayın gerçekleşme olasılığı

q: Ana kütledeki incelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı

z: Tablo değeri (güven düzeyi)

d: Hata Payı

$$\frac{22269.(0.5).(0.5).(1.96)^2}{(22269-1).(0.05)^2 + (1.96)^2.(0.5).(0.5)} = 384.110 \quad (2)$$

%95 güven aralığının kabul edildiği bu çalışmada, z değeri (1.96), p ve q değerleri gerçekleşme olasılığı %50 olduğu için (0.5.) ve hata payı (0.05) kabuledilip ana kütle büyüklüğü 22269 olan örneklem sayısı formülle hesaplandığında en az 384 olması gerekmektedir.

2.3.5. Etik Kurul İzni

Bu tez çalışması için etik kurul izni, Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Fen ve Mühendislik Bilimleri Etik Kurulu tarafından 05.11.2024 tarihli ve E-82554930-050.01.04-581061 sayılı kararıyla onay alınmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde katılımcılardan elde edilen veriler istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların sosyo-demografik ve ekonomik özellikleri, serbest zaman, abiyotik, biyotik ve kültürel bileşen tercihleri ortaya konulmuştur. Birinci aşamada tanımlayıcı istatistikler kapsamında frekans/yüzde ve çapraz tablolar oluşturulmuştur. İkinci aşamada ise Parametrik test yöntemlerinden “t-Testi, Ki-kare Testi, Tek Yönlü ANOVA, Post hoc testleri olarak ise Tukey HSD ve Duncan Testleri,” yapılarak çalışmanın bulguları elde edilmiştir.

3.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Frekans /Yüzde Değerleri

Bu bölümde katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim gördükleri bölüm ve fakülte, sınıfları, mezun oldukları liseleri, eğitim durumları (ikinci üniversitesi), ailelerinin sağ olup olmama durumu, gelir durumu, mesleği ve eğitimi, katılımcıların gelir durumu, burs alma durumu, çalışma durumuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

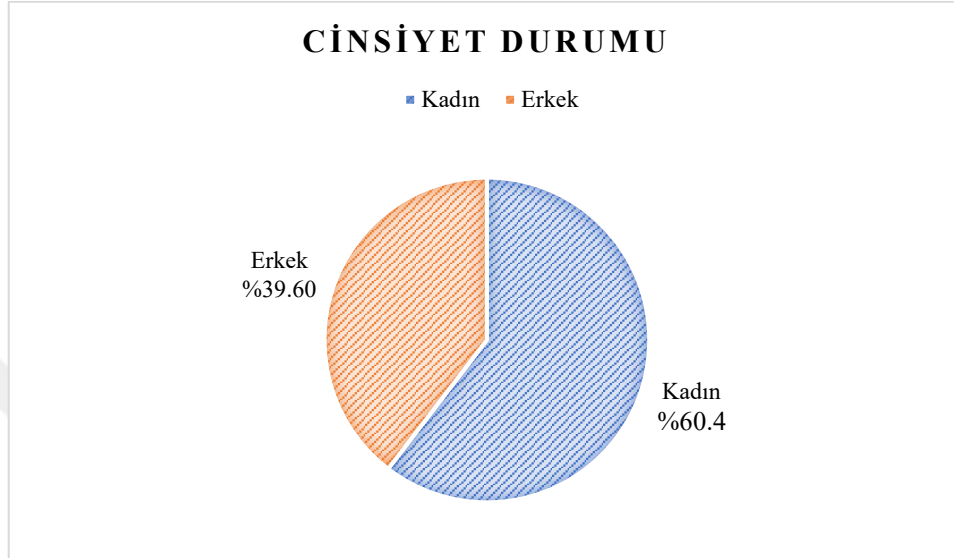
Tablo 6. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı

Yaş Grubu	Kişi (Adet)	Yüzde (%)
17	34	3.4
18	108	10.8
19	157	15.7
20	142	14.2
21	215	21.5
22	157	15.7
23	94	9.4
24	63	6.3
25	10	1.0
25+	22	2.2
Toplam	1002	100.0

Tablo 6 incelendiğinde; katılımcıların ortalama yaşı 21’dir. Ankete katılan diğer katılımcıların yaş dağılımı ise %21,5 ‘i (215 kişi) 21 yaşında olup sırasıyla %15,7’si (157 kişi) 22 yaşında, %15,7’si (157 kişi) 19 yaşında ve %14,2’si (142 kişi) 20 yaşındadır.

Ankete katılanların %14,2'si (142 kişi) 18 yaş ve altındadır. 25 yaş ve üzerinde ise sadece %2,2'si (22 kişi) katılım göstermiştir.

Katılımcıların cinsiyet durumuna bakıldığında Şekil 32'de dağılımı gösterilmiştir.



Şekil 32. Katılımcıların cinsiyet durumunun dağılımı

Anket çalışmasına toplamda 1002 kişi katılmıştır. Bu katılımcıların %60,4'ü kadın (605 kişi), %39,6'sı ise erkek (397 kişi) öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmaya ağırlıklı olarak kadın öğrencilerin katılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Anket çalışmasının gerçekleştirildiği fakültelere göre dağılım ise Tablo 7'de açıklanmıştır.

Tablo 7. Katılımcıların fakültelere göre dağılımı

Fakülte	Kişi (Adet)	Yüzde (%)
Diş Hekimliği Fakültesi	101	10.1
Eczacılık Fakültesi	73	7.3
Edebiyat Fakültesi	84	8.4
Fen Fakültesi	64	6.4
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	65	6.5
Mimarlık Fakültesi	169	16.9
Mühendislik Fakültesi	156	15.6
Orman Fakültesi	90	9.0
Sağlık Bilimleri Fakültesi	144	14.4
Tıp Fakültesi	56	5.6
Toplam	1002	100.0

Tablo 7 incelendiğinde ankete katılım sağlayan öğrencilerin, 10 farklı fakültede lisans eğitimini sürdürmektedir. Anket formunda Üniversiteler Arası Kurul (UAK) temel alanları göz önüne alınarak hazırlanan sorular kapsamında Filoloji ve Eğitim bilimlerinden katılımcıların yer almadıkları tespit edilmiştir. Bu noktada katılımcıların %16,9'u Mimarlık Fakültesi (169 kişi), %15,6'sı Mühendislik Fakültesi (156 kişi), %14,4'ü Sağlık Bilimleri Fakültesi (144 kişi), %10,1'i Diş Hekimliği Fakültesi (101 kişi), %9,0'ı Orman Fakültesi (90 kişi), %7,3'ü Eczacılık Fakültesi (73 kişi), %8,4'ü Edebiyat Fakültesi (84 kişi), %6,4'ü Fen Fakültesi (64 kişi), %6,5'i İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (65 kişi), ve %5,6'sı Tıp Fakültesi (56)'nden oluşmaktadır. Bulgular incelendiğinde tez kapsamında en yüksek katılımcının olduğu fakülteler sırasıyla Mimarlık (169 kişi), Mühendislik (156 kişi) ve Sağlık Bilimleri (144 kişi)'dir. En düşük katılım ise Tıp (56 kişi) ve İktisadi ve İdari Bilimler (65 kişi) fakültesidir.

Çalışma kapsamında katılımcıların okudukları bölümlere yönelik sorulan sorulara verilen yanıtların dağılımı ise Tablo 8'de açıklanmıştır.

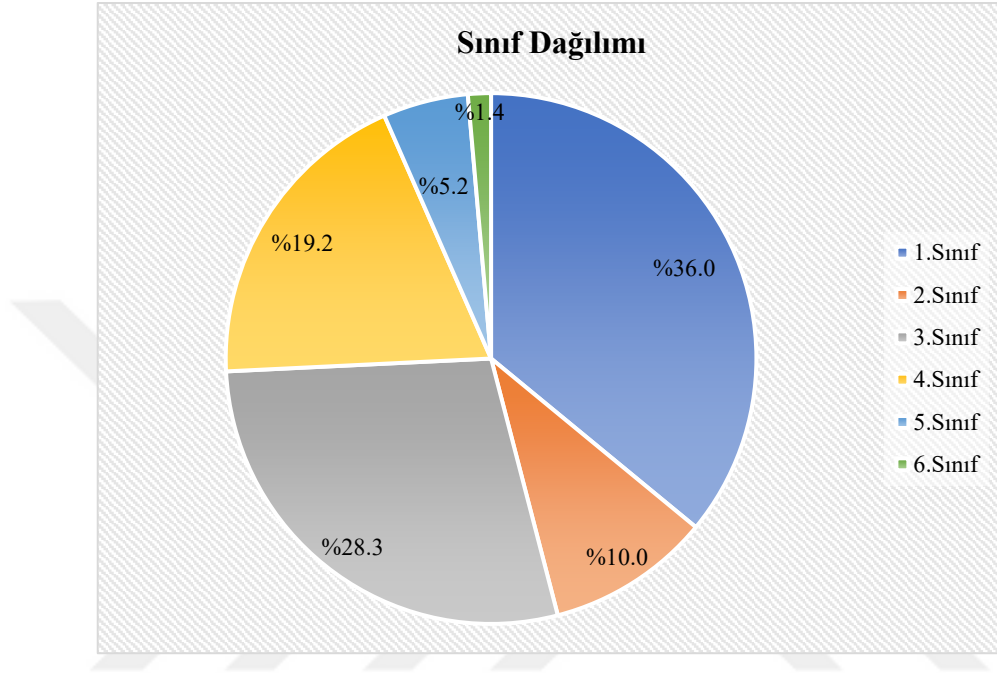
Tablo 8. Katılımcıların okudukları bölümlere göre dağılımı

Bölüm	Kişi (adet)	Yüzde (%)
Beslenme ve Diyetetik	29	2.9
Biyoloji	43	4.3
Diş Hekimliği	101	10.1
Eczacılık	73	7.3
Elektrik Elektronik Mühendisliği	64	6.4
Harita Mühendisliği	22	2.2
Hemşirelik	115	11.5
İç Mimarlık	47	4.7
Kimya	21	2.1
Makine Mühendisliği	70	7.0
Maliye	15	1.5
Mimarlık	31	3.1
Orman Endüstri Mühendisliği	60	6.0
Orman Mühendisliği	30	3.0
Peyzaj Mimarlığı	55	5.5
Şehir ve Bölge Planlama	36	3.6
Sosyoloji	60	6.0
Tarih	24	2.4
Tıp	56	5.6
Uluslararası İlişkiler	50	5.0
Toplam	1002	100.0

Tablo 8 incelendiğinde katılımcılar 20 farklı bölümde eğitim almaktadır. Bunun sonucunda en fazla Hemşirelik bölümünden %11,5'i (115 kişi) ve Diş Hekimliği

bölümünden %10,1'i (101 kişi) ve %7,3'ü (73 kişi) Eczacılık bölümünden katılım sağlanmıştır. En az katılım sağlayan bölümler ise %1,5'i (15 kişi) Maliye Bölümü, %2,2'si (22 kişi) Harita bölümü ve %2,1'i (21 kişi) Kimya bölümüdür.

Katılımcıların sınıflarına yönelik dağılım ise Şekil 33'te gösterilmiştir.



Şekil 33. Katılımcıların okudukları sınıflara göre dağılımı

Ankete katılan öğrencilerin sınıf düzeylerinin dağılımı; birinci sınıftan 360 kişi, ikinci sınıftan 100 kişi, üçüncü sınıftan 283 kişi, dördüncü sınıftan 192 kişi, beşinci sınıftan 53 kişi ve beşinci sınıf üzerinden 14 kişidir. Ankete ağırlıklı olarak %36'sı (360 kişi) birinci sınıf ve %28,3'ü (283 kişi) üçüncü sınıf öğrenciler katılmış olup, ortalama katılım 1 sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Dördüncü sınıf ve üzeri katılım sağlayan öğrenciler ise %6,8'i (67 kişi) dir.

Katılımcıların hangi kentten geldiklerine yönelik sorulan sorular kapsamında toplam 30 farklı kentlerden gelen ve eğitimine devam eden öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin %31,3'ü (314 kişi)'ü Trabzon ve %8,3'ü (83 kişi)'ü ise İstanbul'dan en yüksek katılım sağladığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların eğitim aldıkları lise ve ikinci üniversite eğitim durumlarının tespit edilmesine yönelik sorulan soruların cevaplarına yönelik dağılımı ise Tablo 9 ve Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 9.Katılımcıların eğitim aldıkları liselerin dağılımı

Lise Türü	Kişi (Adet)	Yüzde (%)
Fen Lisesi	211	21.1
Anadolu Lisesi	544	54.3
Sosyal Bilimler Lisesi	5	.5
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	32	3.2
İmam Hatip Lisesi	85	8.5
Açık Öğretim Lisesi	22	2.1
Özel Okullar	67	6.7
Çok Programlı Anadolu Lisesi	8	.8
Diğer	28	2.8
Toplam	1002	100.0

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların 9 farklı lise türünden mezun oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların lise türlerine göre dağılımlar incelendiğinde en fazla %54,3'ü (544 kişi) Anadolu lisesi ve %21,1'i (211 kişi) Fen Lisesinden mezun olmuştur. En düşük ise %5'i (5 kişi) Sosyal Bilimler Lisesi ve %8'i (8 kişi) Çok Programlı Anadolu Lisesi olduğu görülmüştür.

Tablo 10.Katılımcıların ikinci üniversite eğitimi durumlarının dağılımı

İkinci Üniversite Eğitim Durumu	Kişi (Adet)	Yüzde (%)
Okuyor	86	8.6
Okumuyor	877	88
Mezun	34	3.4
Toplam	997	100.0

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların %88'si (877 kişi) ikinci üniversite olarak eğitim almadıkları, %8,6'sı (86 kişi) ise ikinci bir üniversite okudukları tespit edilmiştir. Katılımcılardan 5 kişi bu soruya cevap vermemiştir.

Katılımcıların ebeveynlerinin (anne ve baba) gelir durumlarının belirlenmesine yönelik sorulan sorunun cevabına yönelik dağılım Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.Katılımcıların aile gelir durumlarının dağılımı

Ailenin Gelir Durumu	Kişi (Adet)	Yüzde (%)
17.000-20.000 TL	224	22.5
20.001-25.000 TL	120	12.1
25.001-30.000TL	108	10.9
30.001-35.000TL	86	8.7
35.001 ve üzeri	456	45.9
Toplam	994	100.0

Bu doğrultuda Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların ailelerinin gelir durumuna bakıldığında en fazla %45,9'u (456 kişi) 35.000 ve üzeri olduğu, en az ise %8,7'si (86 kişi) 30.000-35.000 arasında olduğu tespit edilmiştir. Ortalama gelirlerinin 25.000 ve 35.000 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcılarının ebeveynlerinin (anne ve baba) durumları incelendiğinde %1,7 (17 kişinin) annesi ve %4,1'i (41 kişinin) babasının vefat ettiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların ebeveynlerinin meslek ve eğitim durumlarının belirlenmesine yönelik sorulan sorunun cevabına yönelik dağılım ise Tablo 12'de açıklanmıştır.

Tablo 12.Katılımcıların ailelerinin meslek ve eğitim durumlarının dağılımı

	Mesleği	Yüzde (%)	Eğitim Durumu	Yüzde (%)
Anne	İşsiz (Ev hanımı)	65.1	Yok	3.0
	Serbest Meslek	3.8	İlkokul	27.2
	Memur (polis vb.)	4.7	Ortaokul	18.6
	İşçi	5.6	Lise	28.2
	Emekli	4.8	Üniversite	16.9
	Eğitimci	3.6	Lisansüstü	2.2
	Doktor	.4	Toplam	96.1
	Avukat			
	Mühendis	.6		
	Eczacı	.1		
	Mimar	.1		
	Polis			
	Diğer	9.7		
	Toplam	98.4		
Baba	İşsiz	1.7	Yok	1.1
	Serbest Meslek	22.0	İlkokul	15.1
	Memur	12.2	Ortaokul	19.5
	İşçi	8.6	Lise	29.8
	Emekli	25.7	Üniversite	25.7
	Eğitimci	3.5	Lisansüstü	3.3
	Doktor	.1	Toplam	94.5
	Avukat	.3		
	Mühendis	4.1		
	Eczacı	.3		
	Mimar	.2		
	Polis	1.6		
	Diğer	16.6		
	Toplam	96.8		

Tablo 12 incelendiğinde ankete katılan katılımcıların annelerinin en fazla %65,1'i ev hanımı mesleğine sahip olduğu, babalarının ise %26,6'sının emekli olduğu tespit edilmiştir. Yine anneleri eğitim seviyeleri incelendiğinde %28,3'ü ilkokul düzeyinde eğitime, babalarının ise %31,6'sı ile lise düzeyinden eğitime sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 13.Katılımcıların gelir durumlarının dağılımı

Gelir Durumu	Kişi (Adet)	Yüzde (%)
5.000- 10.000 TL	730	73.1
10.001-15.000 TL	187	18.7
15.001-20.000 TL	44	4.4
20.001-25.000 TL	11	1.1
25.001 ve üzeri	27	2.7
Toplam	999	100.0

Katılımcıların konaklama hariç gelir durumunun gösterildiği Tablo 13'te katılımcıların gelir durumu olarak en fazla %73,1'i (730 kişi)'nin 5.000-10000 TL arasında olduğu en az ise %1,1'i (11 kişi) 20.000-25.000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada katılımcıların ortalama gelir durumu ise 5000-15000 TL arasındadır. Ayrıca katılımcıların burs alma ve çalışma durumlarının da değerlendirildiği çalışmada ankete katılanların %42,5'i (426 kişi) burs alırken %57,5'i (576 kişi)'nin herhangi bir yerden burs almadığı tespit edilmiştir. Burs alan öğrencilerin aylık ortalama burs miktarı 2326.12 TL olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %4,8'i (49 kişi) hem eğitim görüp hem de bir işte çalışırken %95,2'si (953 kişi) ise herhangi bir işte çalışmadığı tespit edilmiştir. Çalışanların ise aylık ortalama gelirleri ise 824 TL'dir.

3.2. Katılımcıların Serbest Zaman Süreleri, Değerlendirme Amaçları ve Etkinlik Tercihlerine Yönelik Özelliklerinin Frekans/Yüzde Değerleri

Bu bölümde katılımcıların zorunlu sorumluluklarının dışından kalan serbest zamanlarına ait sürelerinin ne kadar olduğunun, serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarına göre serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlik türlerinin neler olduğunun, olanakları olsa tercih edecekleri serbest zaman etkinlik türlerinin neler olduğunun, Trabzon Kent'ini ve geldikleri kentlerin serbest zaman etkinlik çeşitliliği açısından olanaklılığını ve Trabzon Kent'i ve geldikleri kentlerin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerinin neler olduğunu belirlemeye yönelik bulgular yer almaktadır.

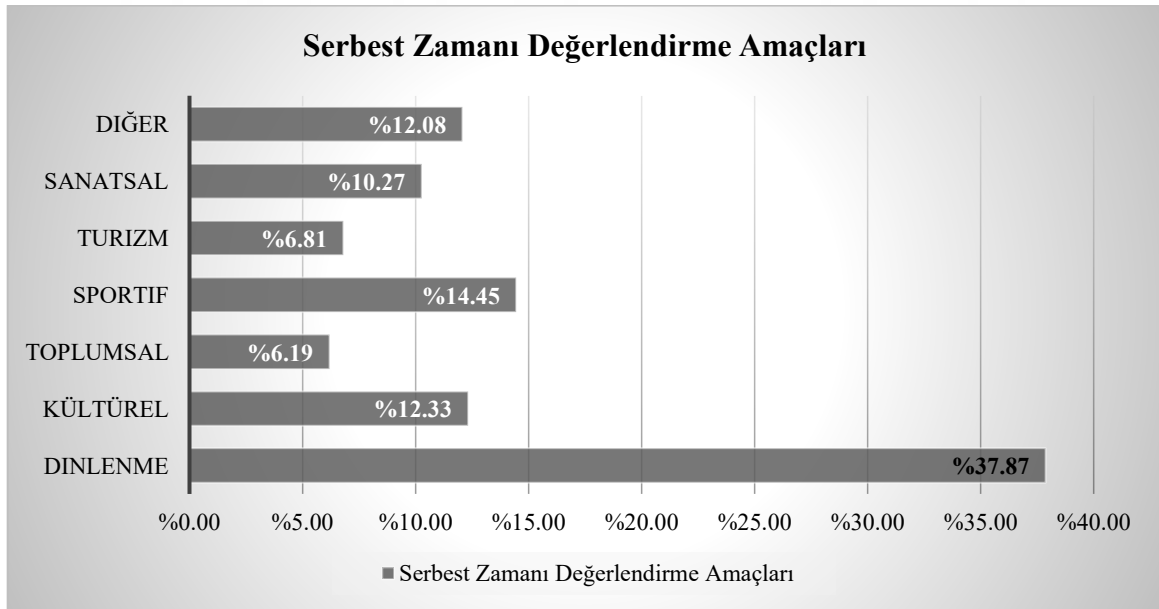
Katılımcıların “hafta içi ve hafta sonu sahip oldukları serbest zaman sürelerinin ne kadar olduğunu” belirlemeye yönelik sorulan sorunun cevabına yönelik dağılımlar Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların hafta içi ve hafta sonu serbest zaman sürelerinin dağılımı

Hafta İçi (saat)	Yüzde (%)		Hafta Sonu (Saat)	Yüzde (%)
Yok	9.2		Yok	4.4
1-4	36.8		1-4	12.4
5-8	28.3		5-8	25.5
9-11	9.0		9-11	19.8
12-15	5.4		12-15	12.5
15 saat ve üzeri	8.5		15 saat ve üzeri	25.0
Toplam	97.2		Toplam	99.6

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların hafta içi ortalama serbest zaman sürelerinin 1-4 saat aralığında, hafta sonu ise 5-8 saat aralığında olduğu tespit edilmiştir.

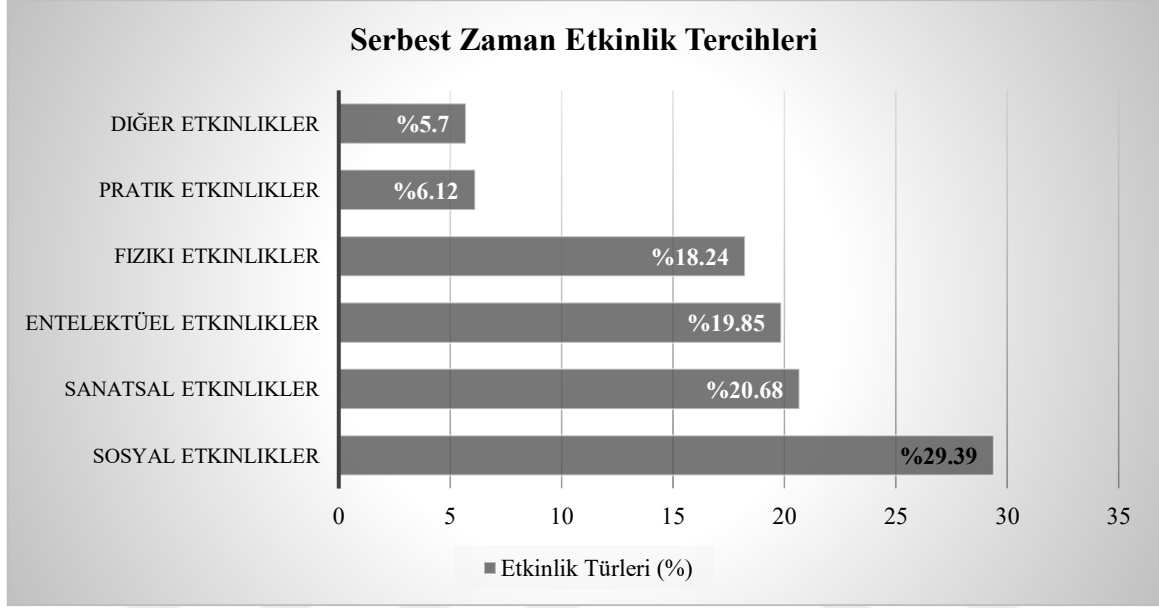
Katılımcıların “serbest zaman değerlendirme amaçlarının dağılımının belirlemeye” yönelik soruya ilişkin cevaplar incelendiğinde toplam 2326 tercih kaydı beyan edilmiştir. Bu kayıtların yüzdesel olarak dağılımı Şekil 34’te gösterilmiştir. Serbest zamanı değerlendirme amaçlarında tercihlere bakıldığında sırasıyla %37,87’nin (881 tercih) serbest zamanlarında dinlenme amaçlı, %14,45’in (336 tercih) sportif amaçlı, %12,33’nün (287 tercih) kültürel amaçlı, %12,08’nin (281 tercih) diğer amaçlı, %10,27’sinin (239 tercih) sanatsal amaçlı, %6,19’ nun (144 tercih) toplumsal amaçlı, %6,81’nin (158 tercih) turizm amaçlı serbest zamanlarını değerlendirdikleri tespit edilmiştir.



Şekil 34.Katılımcıların serbest zaman değerlendirme amaçlarının dağılımı

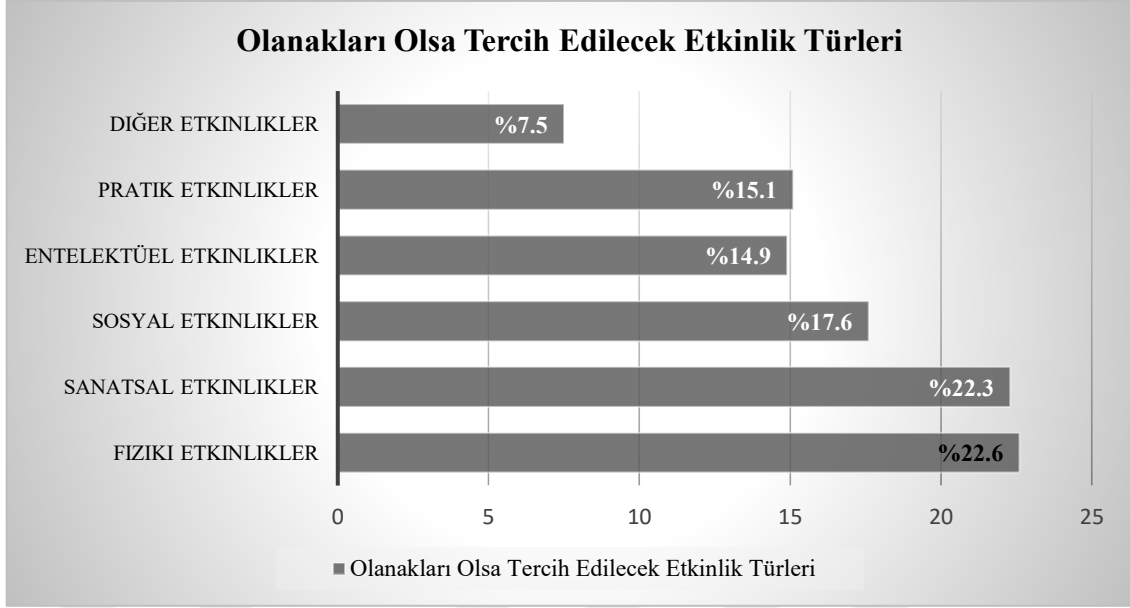
Katılımcıların “serbest zamanlarında hangi etkinlikleri yapmayı tercih ettiklerini belirlemeye” yönelik soruya ilişkin cevaplar incelendiğinde toplam 2665 tercih kaydı tespit

edilmiştir. Bu kayıtların yüzdesel olarak dağılımı Şekil 35'te gösterilmiştir. Serbest zamanların için tercih ettikleri etkinliklere bakıldığında sırasıyla %29,39'u (783 tercih) sosyal etkinlikleri, %20,68'i (551 tercih) sanatsal etkinlikleri, %19,85'i (529 tercih) entelektüel etkinlikleri, %18,24'ü (486 tercih) fiziki etkinlikleri, %6,12'si (163 tercih) pratik etkinlikleri ve %5,70'i (153 tercih) diğer etkinlikleri tercih ettiği belirlenmiştir.



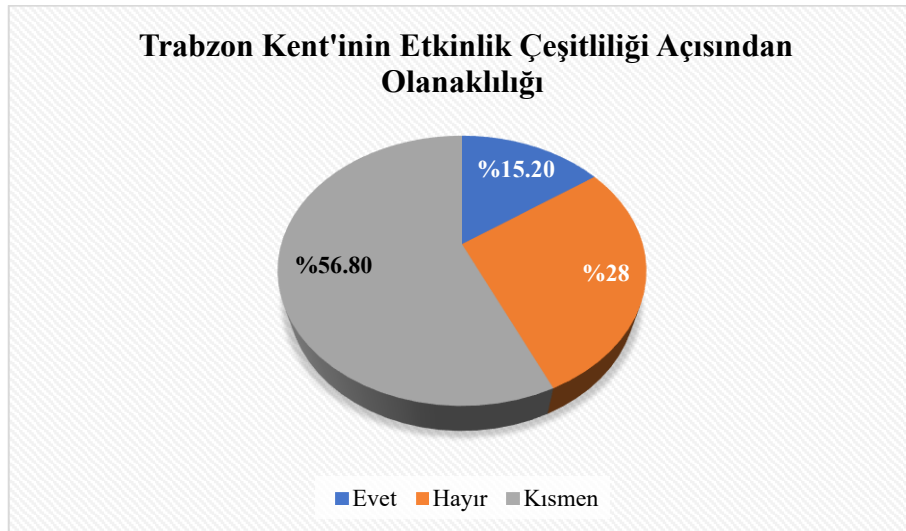
Şekil 35.Katılımcıların serbest zaman etkinlik tercihlerinin dağılımı

Çalışma kapsamında katılımcıların olanakları olması durumunda serbest zamanlarının da hangi etkinlikleri tercih edeceklerine belirlemeye yönelik soruya ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde toplam 2488 tercih beyan edilmiştir. Olanakları olması durumunda tercih etmek istedikleri serbest zaman etkinlik türleri Şekil 36'da yüzdesel olarak dağılımı gösterilmiştir. Bu noktada tercihlere bakıldığında sırasıyla %22,6'sı (564 tercih) fiziki etkinlikler, %22,30'u (555 tercih) sanatsal etkinlikler, %17,60'ı (439 tercih) sosyal etkinlikler, %14,9'u (371 tercih) entelektüel etkinlikler, %15,1'i (380 tercih) pratik etkinlikler ve %7,50'si (187 tercih) diğer etkinlikler tercih edilmiştir.



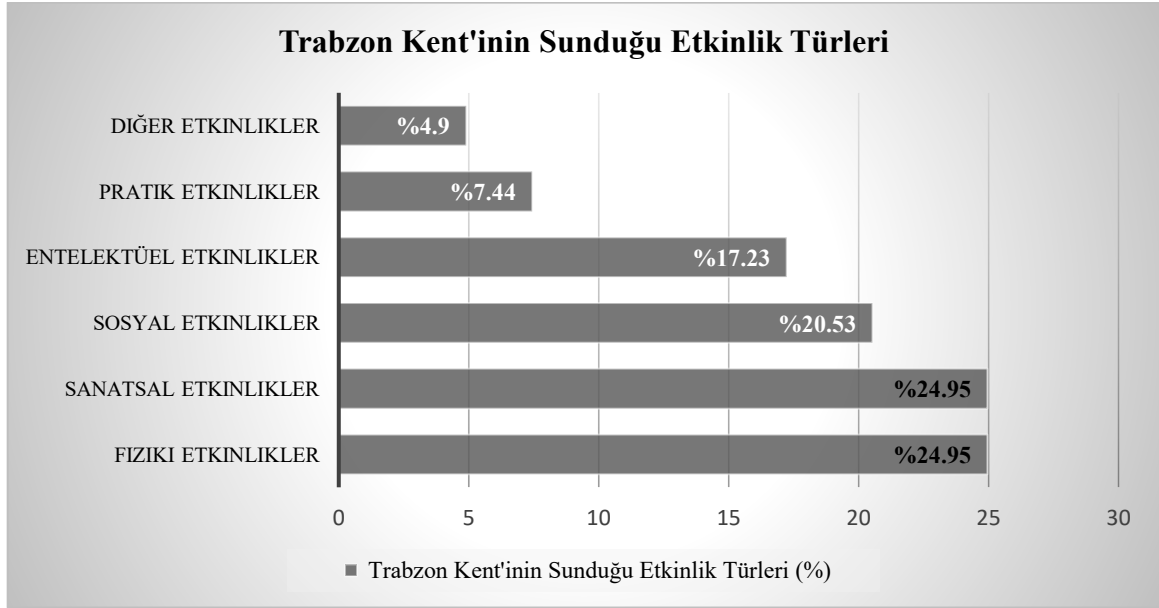
Şekil 36.Katılımcıların olanakları olsa tercih edecekleri etkinlik türlerinin dağılımı

Katılımcılara Trabzon Kent'inin etkinlik çeşitliliği açısından olanaklılığının değerlendirildiği (Şekil 37) soruya verilen cevaplar incelendiğinde %56,8'i (569 tercih) ile kısmen, %28'i (280 tercih) hayır ve %15,2'si (152 tercih) evet diyerek kentin etkinlik çeşitliliği açısından yeterli olduğu cevabını vermiştir. Bu doğrultuda Trabzon Kent'inin öğrenciler açısından kısmen serbest zaman etkinlik çeşitliliği sunduğu ortaya çıkmıştır.



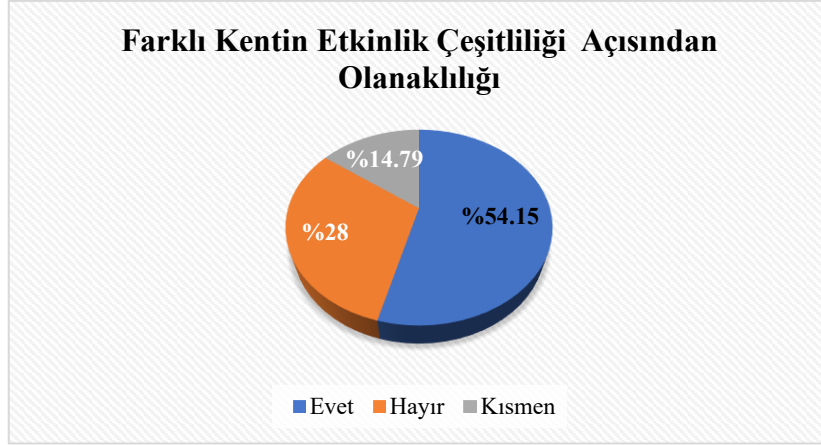
Şekil 37.Trabzon Kent'inin etkinlik çeşitliliği olanaklılığının dağılımı

Katılımcılara Trabzon Kent'inin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerini belirlemeye yönelik sorulan soruya ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde toplam 2513 tercih beyan edilmiştir. Trabzon Kent'inin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerinin tercihleri yüzdesel olarak dağılımı Şekil 38'de verilmiştir. Bunların dağılımına bakıldığında sırasıyla %24,95'i (627 tercih) sanatsal etkinlikleri, %24,95'i (627 tercih) fiziki etkinlikleri, %20,53'ü (516 tercih) sosyal etkinlikleri, %17,23'ü (433 tercih) entelektüel etkinlikleri, %7,44'ü (187 tercih) pratik etkinlikleri ve %4,90'nı (123 tercih) diğer etkinlikleri tercih etmiştir.



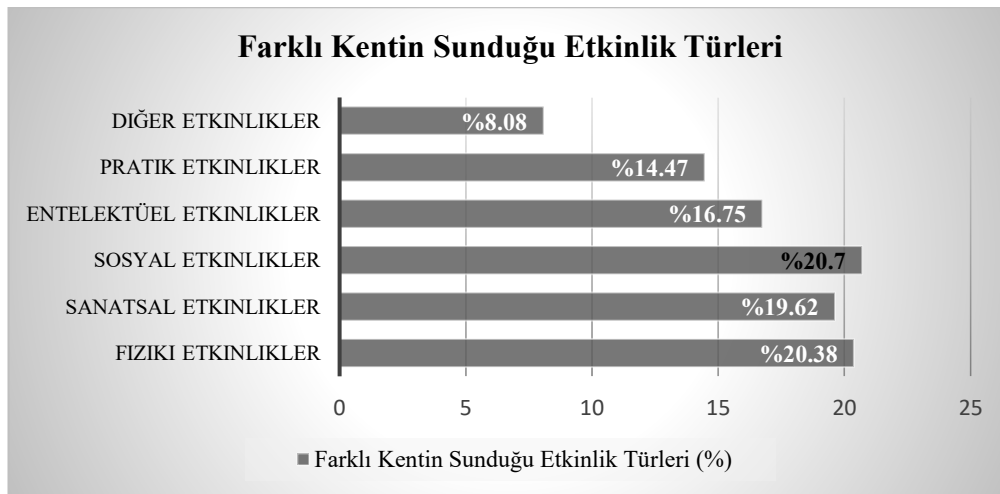
Şekil 38.Katılımcılara göre Trabzon Kent'inin sunduğu etkinlik türlerine yönelik dağılımı

Katılımcıların içerisinde farklı kentlerden gelen öğrencilerin sadece cevap verdiği “farklı bir kentten geliyorsanız bu kentin serbest zaman etkinlik çeşitliliği olanaklılığının değerlendirildiği” soruya verilen cevaplar incelendiğinde (Şekil 39) %54,2’si (378 tercih) evet, %31,1’i (217 tercih) ise kısmen ve %14,8’si (103 tercih) hayır cevabını vererek kentlerinin etkinlik çeşitliliğinin yeterli olup olmama durumunu değerlendirmiştir. Çıkan sonuçlara göre farklı kentlerden gelen öğrenciler, geldikleri kentleri serbest zaman etkinlik çeşitliliği açısından olanaklı bulmuştur.



Şekil 39. Farklı kentlerden gelen öğrencilerin geldikleri kentlerin etkinlik çeşitliliği olanaklılığının dağılımı

Katılımcıların içerisinde farklı kentlerden gelen öğrencilerin sadece cevap verdiği “geldikleri kentlerin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerini belirlemeye” yönelik sorulan soruya ilişkin verilen cevaplar incelendiğinde toplam 2507 tercih beyan edilmiştir. Şekil 40’ta yüzdesel olarak dağılımları gösterilmiştir. Bu dağılımdaki tercihlere bakıldığında sırasıyla %20,70’i (519 tercih) sosyal etkinlikleri, %20,38’i (511 tercih) fiziki etkinlikleri, %19,62’si (492 tercih) sanatsal etkinlikleri, %16,75’i (420 tercih) entelektüel etkinlikleri, %14,47’si (363 tercih) pratik etkinlikleri ve %8,08’i (202 tercih) diğer etkinlikleri tercih etmiştir. Bu noktada öğrencilerin geldikleri kentler özellikle sosyal etkinlikler açısından olanaklılık sağladığı görülmüştür.



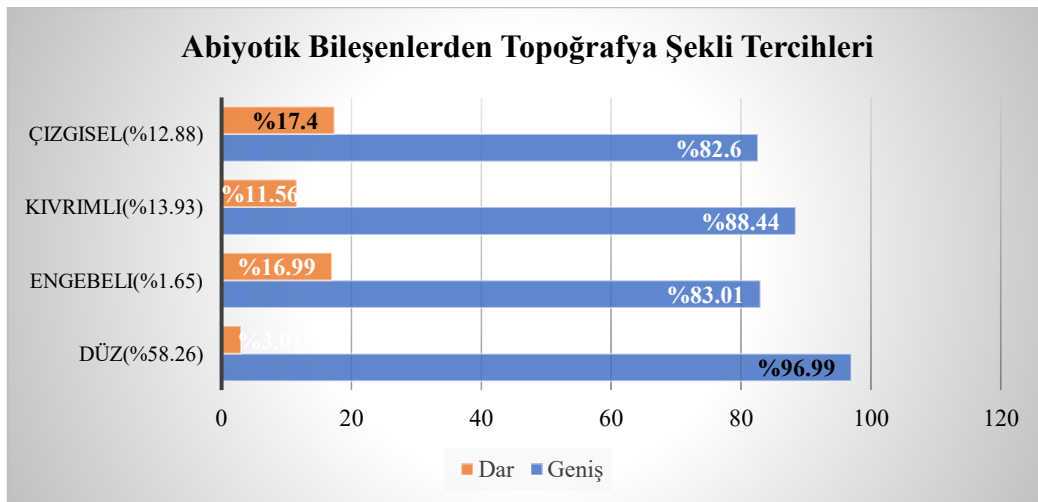
Şekil 40. Farklı kentlerden gelen katılımcıların geldikleri kentlerin sunduğu etkinlik türlerine göre dağılımı

3.3. Katılımcıların Peyzaj Bileşenlerine (Abiyotik, Biyotik ve Kültürel Bileşenler) Yönelik Tercihlerinin Frekans/Yüzde Değerleri

Bu bölümde katılımcıların bir kentsel rekreasyon alanında hangi peyzaj bileşenlerinin (abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenler) mekânsal tercihlerinde etkili olduğunu tespit etmeye yönelik bulgular yer almaktadır. Her bir bileşen alt başlıklara ayrılarak bulgular açıklanmıştır.

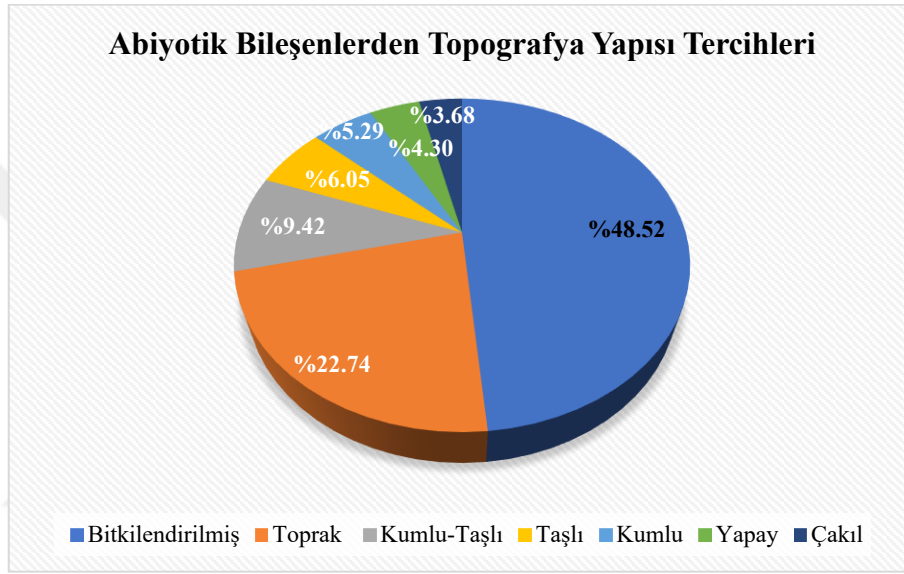
3.3.1. Katılımcıların Abiyotik Bileşenlere Yönelik Tercihlerinin Frekans /Yüzde Değerleri

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “topoğrafya şekli” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde topoğrafya şekli için 1428 tercih elde edilmiştir. Tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 41’de gösterilmiştir. Dağılım incelendiğinde ise %58,26’sı (832 tercih) topoğrafya şeklinin düz olmasını tercih ederken %96,99’u (807 tercih) geniş, %3,01’i (25 tercih) dar topoğrafya şeklini tercih etmişlerdir. Engibeli olmasına yönelik dağılım %1,65’i (212 tercih) iken %83,01’i (176 tercih) geniş, %16,99’u (46 tercih) dar topoğrafya şeklini tercih etmişlerdir. %13,93’ü (199 tercih) topoğrafya şeklinin kıvrımlı olmasını tercih ederken %88,44 ’u (176 tercih) geniş, %11,56’sı (23 tercih) dar topoğrafya şeklini tercih etmişlerdir. %12,88’i (184 tercih) topoğrafya şeklinin çizgisel olmasını tercih ederken %82,60 ’u (152 tercih) geniş, %17,40’ı (32 tercih) dar topoğrafya şeklini tercih etmişlerdir.



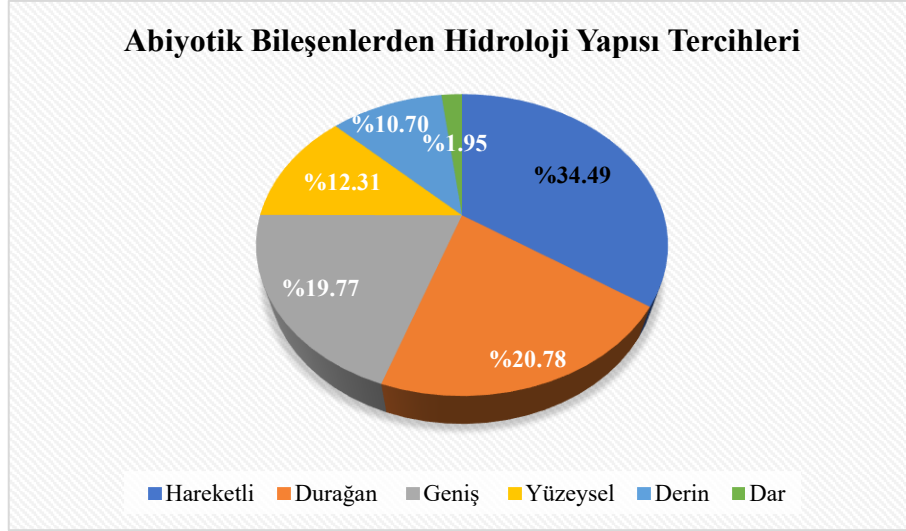
Şekil 41. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden topoğrafya şekli tercihlerinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “topoğrafya yapısını” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde topoğrafya yapısı için 1403 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 42’de gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde ise sırasıyla %48,52’si (680 tercih) bitkilendirilmiş, %22,74’ü (319 tercih) toprak, %9,42’si (133 tercih) kumlu taşlı, %6,05’i (85 tercih) taşlı, %5,29’u (75 tercih) kumlu, %4,30’u (59 tercih) yapay ve %3,68’i (52 tercih) çakıl şeklindedir.



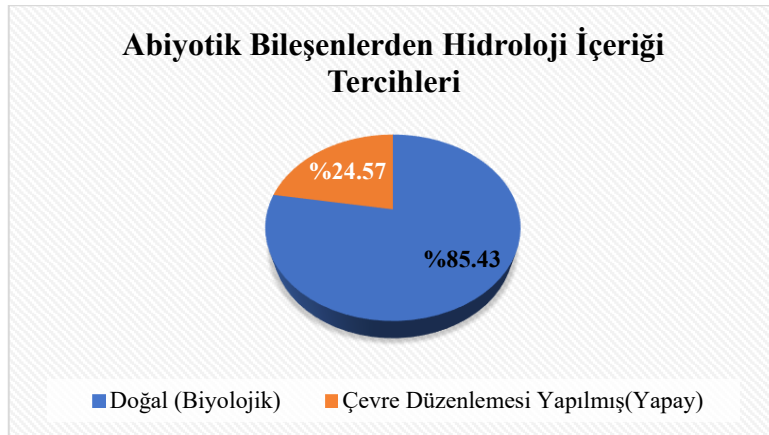
Şekil 42. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden topoğrafya yapısı tercihlerinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “hidrolojik (su) yapısını” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde hidrolojik yapısı için 1429 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 43’te gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde ise sırasıyla %34,49’u (493 tercih) hareketli, %20,78’i (297 tercih) durağan, %19,77’si (282 tercih) geniş, % 12,31’i (176 tercih) yüzeysel, %10,7’si (153 tercih) derin, %1,95’i (28 tercih) dar hidroloji yapısı tercih etmişlerdir.



Şekil 43.Katılımcıların abiyotik bileşenlerden hidroloji yapısı tercihlerinin dağılımı

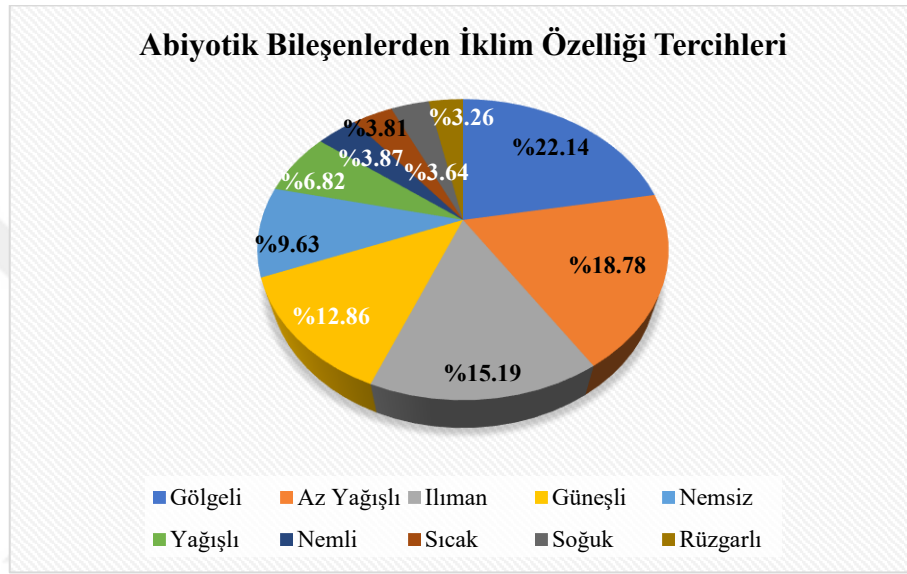
Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “hidrolojik içeriği” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde hidrolojik içeriği için 1064 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 44’te gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %85,43’ü (909 tercih) doğal içerikli, %24,57’si (155 tercih) çevre düzenlemesi yapılmış (yapay) hidroloji içeriğini tercih etmişlerdir.



Şekil 44.Katılımcıların abiyotik bileşenlerden hidroloji içeriği tercihlerinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “iklim özelliklerini” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde iklim özellikleri için 3514

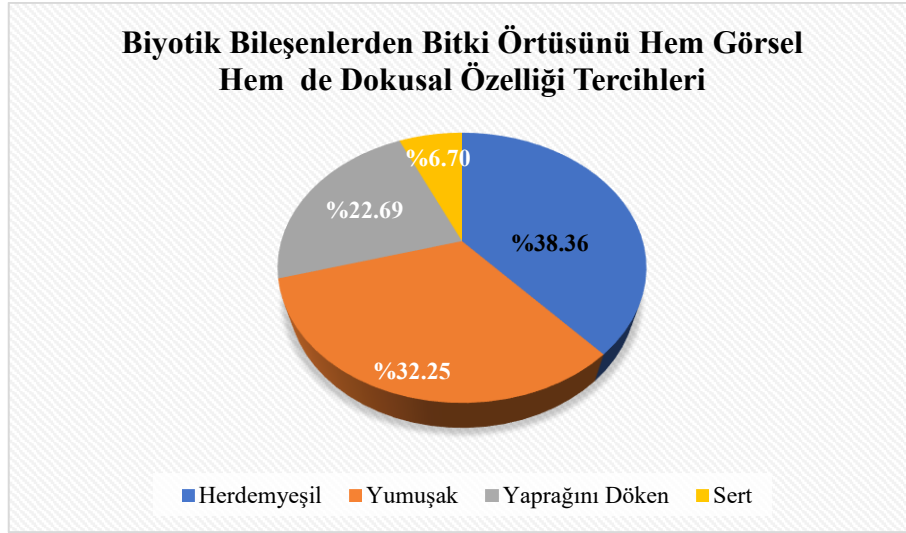
tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 45'te gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %22,14'ü (778 tercih) gölgeli, %18,78'i (660 tercih) az yağışlı, %15,19'u (534 tercih) ılıman, %12,86'sı (452 tercih) güneşli, %9,63'ü (338 tercih) nemsiz, %6,82'si (240 tercih) yağışlı, %3,87'si (136 tercih) nemli, %3,81'i (134 tercih) sıcak, %3,64'ü (128 tercih) soğuk, %3,26'sı (114 tercih) rüzgârlı iklim özelliğini tercih etmiştir.



Şekil 45. Katılımcıların abiyotik bileşenlerden iklim özelliği tercihlerinin dağılımı

3.3.2. Katılımcıların Biyotik Bileşenlere Yönelik Tercihlerinin Frekans /Yüzde Değerleri

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “bitki örtüsünün hem görsel hem de dokusal özelliğini” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde bitki örtüsünün hem görsel hem de dokusal özelliği için 1358 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 46'de gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %38,36'sının (521 tercih) herdem yeşil, %32,25'inin (438 tercih) yumuşak, %22,69'unun (308 tercih) yaprağını döken ve %6,70'inin (91 tercih) sert özellikleri tercih ettiği tespit edilmiştir.



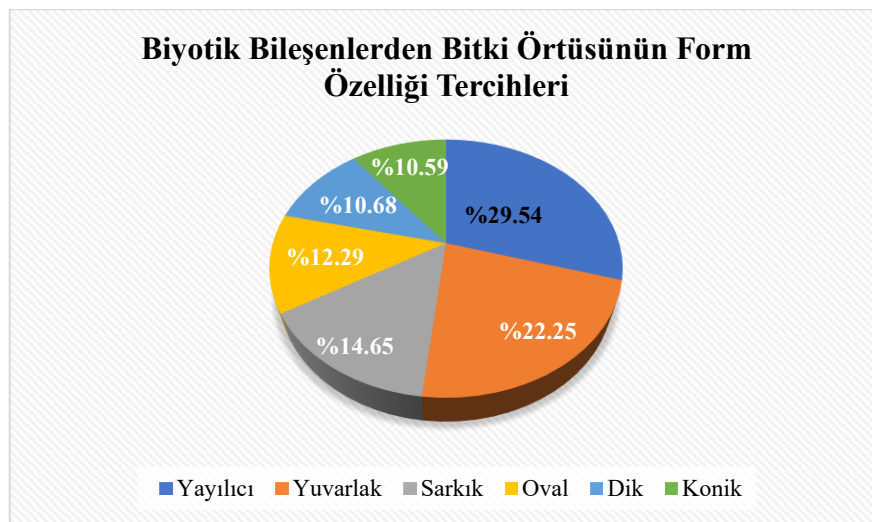
Şekil 46. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün hem görsel hem de dokusal özelliği tercihlerinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “bitki örtüsünün mevsimsel olarak sergilediği fenolojik (mevsimsel değişimi) özelliği” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde bitki örtüsünün mevsimsel olarak sergilediği fenolojik (mevsimsel değişimi) özelliği için 1461 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 47’de gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %37,16’sının (543 tercih) ilkbahar renklenmesi, %32,58’sinin (476 tercih) sonbahar renklenmesi, %16,37’sinin (239 tercih) yaz renklenmesi ve %13,89’unun (203 tercih) kış renklenmesi tercih ettiği belirlenmiştir.



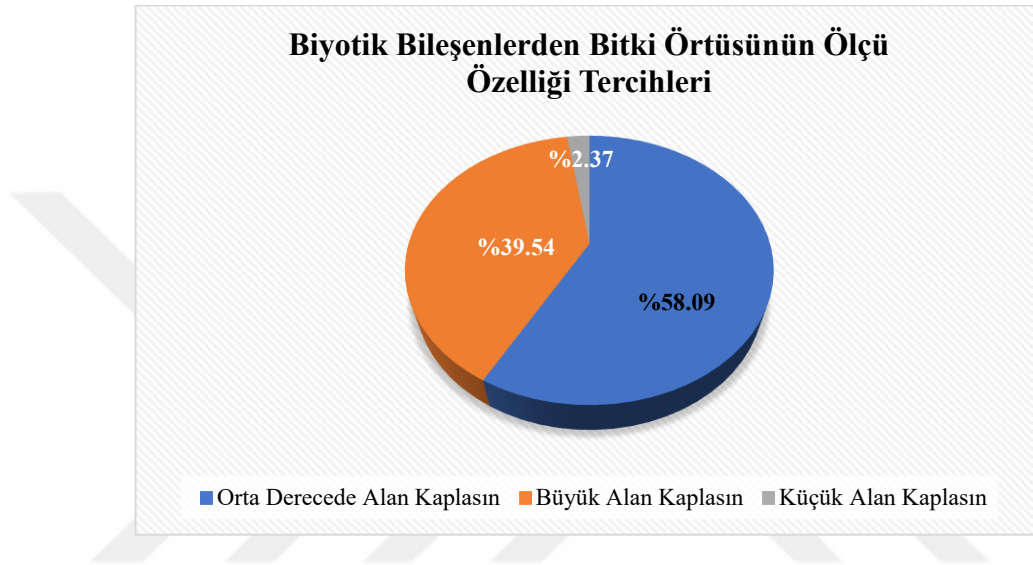
Şekil 47. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün mevsimsel olarak sergilediği fenolojik (mevsimsel değişimi) özelliği tercihlerinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “bitki örtüsünün form özelliği” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde bitki örtüsünün form özelliği için 1303 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 48’de gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; katılımcıların %29,54’ünün (385 tercih) yayılıcı, %22,25’inin (290 tercih) yuvarlak, %14,65’inin (191 tercih) sarkık, %12,29’unun (160 tercih) oval, %10,68’inin (139 tercih) dik ve % 10,59’unun (138 tercih) konik bitki formunu tercih ettiği tespit edilmiştir.



Şekil 48. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün form özelliği tercihlerinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “bitki örtüsünün ölçü özelliğini” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde; bitki örtüsünün ölçü özelliği için 1009 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 49’da gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; katılımcıların %58,09’unun (586 tercih) orta derece alan kaplasın, %39,54’ünün (399 tercih) büyük alan kaplasın ve %2,37’sinin (24 tercih) küçük alan kaplasını tercih ettiği belirlenmiştir.



Şekil 49. Katılımcıların biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün ölçü özelliği tercihlerinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “etkinliklerin yapıldığı çevrede var olması istenilen hayvan varlığı türünü” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde etkinliklerin yapıldığı çevrede var olması istediğiniz hayvan varlığı türü için 2179 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 50’de gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %38,68’inin (843 tercih) ağaçlarda yaşayan hayvanlar, %28,31’inin (617 tercih) suda ve su kenarında yaşayan hayvanlar, %22,30’unun (486 tercih) çiçeklerde yaşayan hayvanlar ve %10,71’inin (233 tercih) zeminde yaşayan hayvanları tercih ettiği görülmüştür.



Şekil 50. Katılımcıların biyotik bileşenlerden etkinliklerin yapıldığı çevrede var olmasını istediğiniz hayvan varlığı türü özelliği tercihlerinin dağılımı

3.3.3. Katılımcıların Kültürel Bileşenlere Yönelik Tercihlerinin Frekans /Yüzde Değerleri

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “bir kentsel rekreasyon alanın yapı (binalar, yeşil alan, tarihi kültürel değerlerin ne kadar bulunmasını isterseniz?” belirlemeye yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde sonuçların yüzdesel olarak dağılımı Tablo 15’te açıklanmıştır.

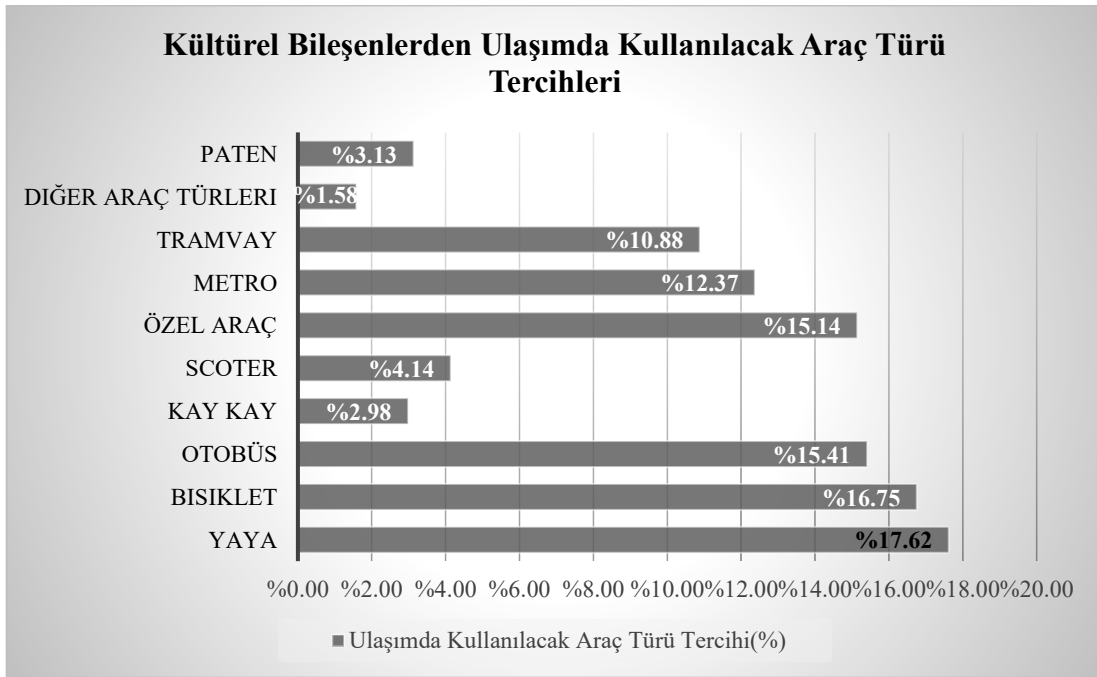
Tablo 15. Katılımcıların kentsel rekresayon alanlarındaki yapı (binalar, yeşil alan tarihi kültürel değerlerin) dağılımı

	Çok	Orta	Az	Çok Az	Yok
Yerleşim Alanlarında Yapı Yoğunluğu	%10,6	%58,9	%24,2	%4,2	%2,1
Yerleşim Alanlarında Yeşil Alan Varlığı	%61,4	%33	%4,9	%.5	%.1
Yerleşim Alanlarında Tarihi, Kültürel ve arkeolojik değerlerin varlığı	%42,1	%43,5	%9,3	%3,2	%1,8

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların %58,9’u kentsel rekreasyon alanlarında yapı yoğunluğunu orta yoğunlukta, %61,4’ü yeşil alanların varlığını ise çok olmasını ve %43,5’i Tarihi, Kültürel ve arkeolojik değerlerin varlığını orta yoğunlukta olmasını tercih etmiştir.

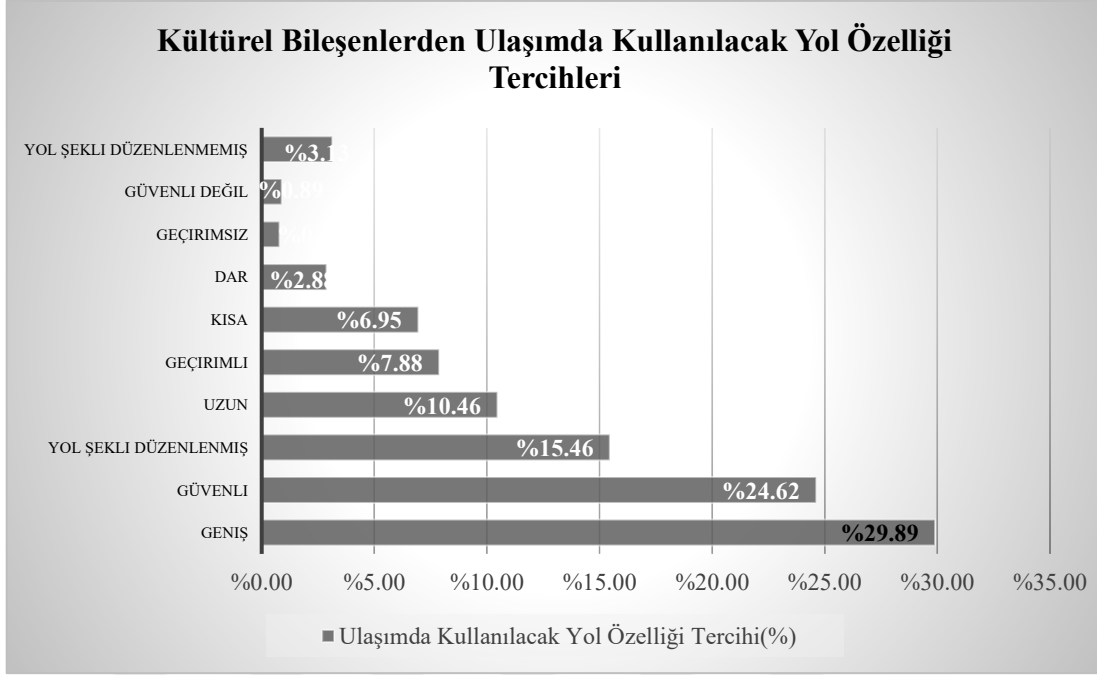
Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “ulaşımda kullanılacak araç türünün” belirlenmesine yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde ulaşımda

kullanılacak araç türü için 3354 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 51’de gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %17,62’si (590 tercih) yaya, %16,75’i (562 tercih) bisiklet, %15,41 (517 tercih)’i otobüs, %15,14’ü (508 tercih) özel araç, %12,37’si (415 tercih) metro, %10,88’si (365 tercih) tramway, %3,13’ü (105 tercih) paten, %2,98’i (100 tercih) kaykay, %4,14’ü (139 tercih) scoter, %1,58’i (52 tercih) diğer araç türlerini tercih ettiği ortaya konulmuştur.



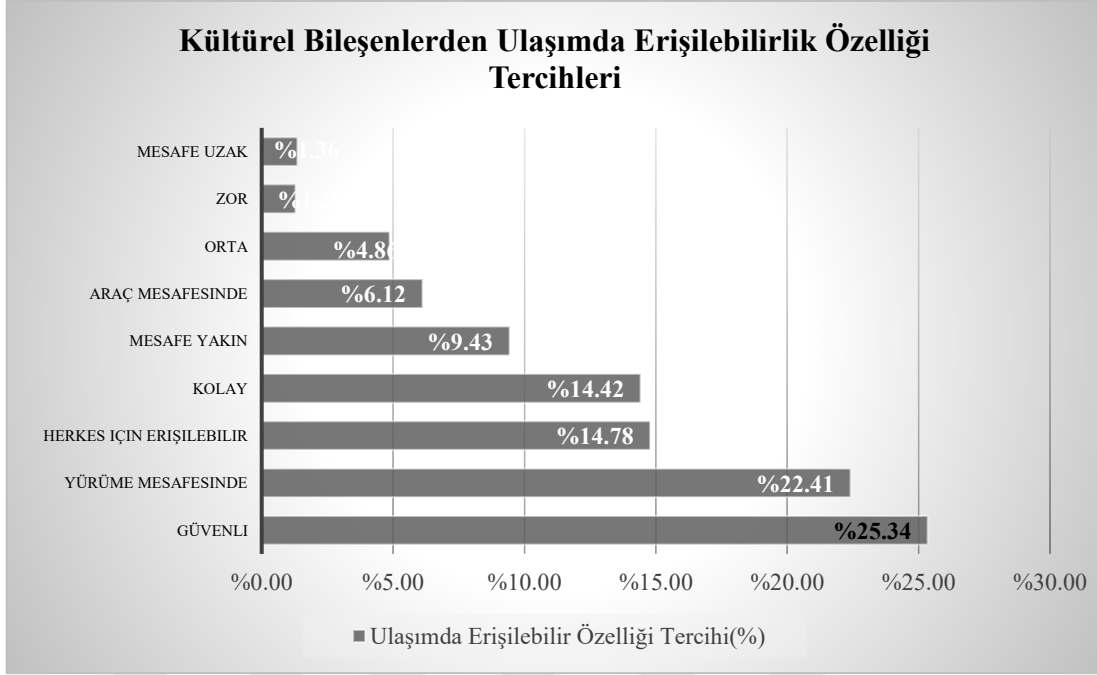
Şekil 51. Katılımcıların kültürel bileşenlerden ulaşımında kullanılacak araç türü tercihinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “ulaşımda kullanılacak yol özelliği” belirlenmesine yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde ulaşımında kullanılacak yol özelliği için 2451 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 52’de gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %29,89’u (732 tercih) geniş, % 24,62’si (602 tercih) güvenli, %15,46’sı (379 tercih) yol şekli düzenlenmiş %10,46’sı (254 tercih) uzun, %7,88’i (181 tercih) geçirimli, % 6,95’i (168 tercih) kısa, %2,88 ’i (69 tercih) dar, % 0,79’u (18 tercih) geçirimsiz, % 0,89’u (21 tercih) güvenli değil, %0,18’i (27 tercih) yol şekli düzenlenmemiş özelliğini tercih etmiştir.



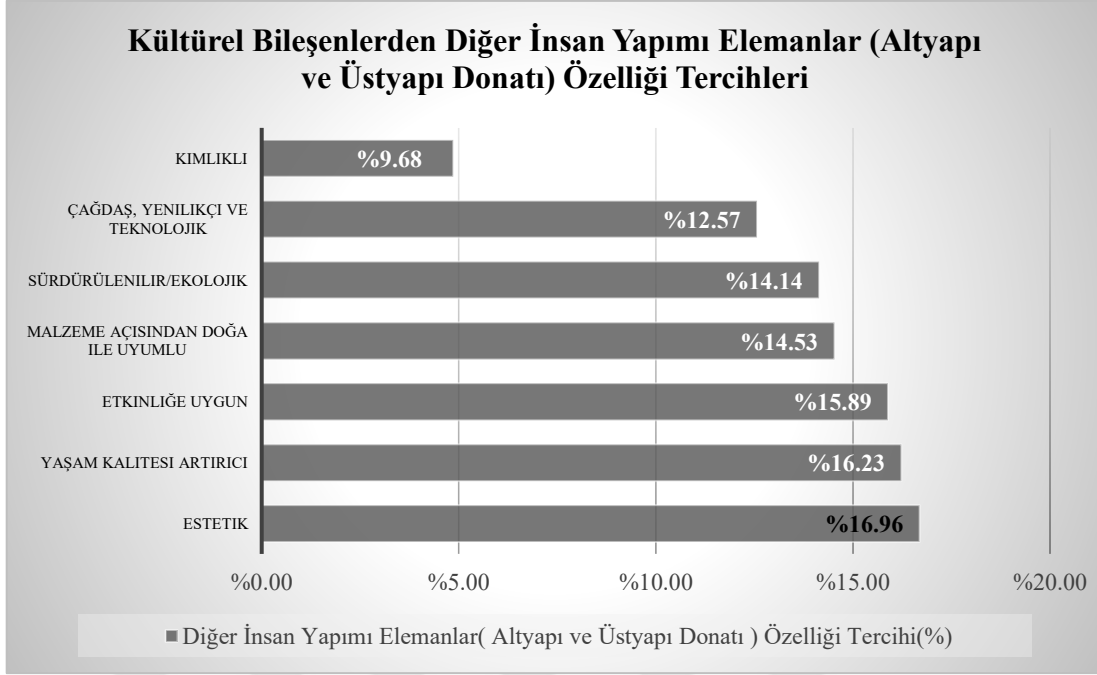
Şekil 52. Katılımcıların kültürel bileşenlerden ulaşımında kullanılacak yol özelliği tercihinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “ulaşımda erişilebilirliğin” belirlenmesine yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde ulaşımında erişilebilirliğin belirlenebilmesi için 2793 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 53’te gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; %25,34’ü (708 tercih) güvenli , %22,41’i (626 tercih) yürüme mesafesinde, %14,78’i (413 tercih) herkes için erişilebilir, %14,42’si (403 tercih) kolay, %9,43’ü (262 tercih) mesafe yakın, %6,12’si (171 tercih) araç mesafesinde , %4,86’sı (136 tercih) orta, %1,28’i (36 tercih) zor ve %1,36’sı (38 tercih) mesafe-uzak özelliklerini tercih ettiği tespit edilmiştir.



Şekil 53. Katılımcıların kültürel bileşenlerden ulaşımда erişilebilirlik özelliği tercihinin dağılımı

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen “diğer insan yapımı eleman (alt yapı ve üst yapı donatı)” belirlenmesine yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde diğer insan yapımı eleman (alt yapı ve üst yapı donatı) için 3832 tercih elde edilmiştir. Elde edilen tercihlerin genel olarak yüzdesel dağılımı Şekil 54’te gösterilmiştir. Tercihlerin dağılımı incelendiğinde; % 16,96’sı (650 tercih) estetik, % 16,23’ü (622 tercih) yaşam kalitesi sağlayan, %15,89’u (609 tercih) etkinliğe uygun, %14,53’ü(557 tercih) malzeme açısından doğa ile uyumlu, %14,14’ü (542 tercih)’ü sürdürülebilir/ekolojik, %12,57’si (481tercih) çağdaş yenilikçi teknolojik ve % 9,68’i (371 tercih) kimlikli alt yapı ve üst yapı donatı özelliklerinin tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.



Şekil 54.Katılımcıların kültürel bileşenlerden diğer insan yapımı elemanlar (altyapı ve üstyapı donatı) özelliği tercihinin dağılımı

3.4.Katılımcıların Serbest Zaman Değerlendirme Amaçlarına Göre Parametrik Test Yöntemlerine Ait Bulgular

Bu bölümde katılımcıların serbest zaman değerlendirme amaçlarının sosyo-demografik özelliklerle ilişkisine ait bulgular açıklanmıştır.

Ankete katılan katılımcıların serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde yaş gruplarının etkisinin olup olmadığını veya serbest zaman değerlendirme amaçlarına yaş gruplarına göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda (Ki-kare=414,128; df=9; $p=0,00<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Yaş gruplarına göre tercih sıralamaları arasında farklılığın tespitine yönelik de Ki-kare testi yapılmıştır. Çalışmada katılımcılar ortalama altı tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda altı tercih sıralamasındaki (1.tercih (dinlenme amaçlı): Ki-kare=4451,091; df=6, $p=0,00<0,05$; 2.tercih (kültürel amaçlı): Ki-kare=323,445; df=5; $p=0,00<0,05$; 3.tercih (toplumsal amaçlı): Ki-kare=23,799; df=4; $p=0,00<0,05$; 5.tercih (turizm amaçlı): Ki-kare=11,645; df=2; $p=0,003<0,05$; 6.tercih (sanatsal amaçlı): Ki-kare=13,364; df=1; $p=0,00<0,05$;) beş tercihinde yaşa göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların serbest zaman değerlendirme amaçlarına üzerinde cinsiyetin etkisinin olup olmadığı veya serbest zaman değerlendirme amaçlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için t-Testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda serbest zaman değerlendirme amaçlarına yönelik tercihlerde cinsiyete göre farklılık gösterdiği ($p=0,027<0,05$; $t=2,214$; $df=1000$) tespit edilmiştir. Bu analiz sonucunda serbest zaman değerlendirme amaçları altı grupta (Tablo 16) toplanmıştır. Altı grubun her birinin tercih edilmesinde de cinsiyet istatistiksel olarak fark yaratmaktadır. Altı amaç grubu kendi içerisinde değerlendirildiğinde sadece birinci amaç (dinlenme amaçlı) üzerinde cinsiyetin etkili olduğu ($p=0,009<0,05$; $t=2,599$; $df=999$) tespit edilmiştir.

Tablo 16.Cinsiyete göre serbest zaman değerlendirme amaçlarının grupsal dağılımı

Cinsiyet	Dinlenme Amaçlı	Kültürel Amaçlı	Toplumsal Amaçlı	Sportif Amaçlı	Turizm Amaçlı	Sanatsal Amaçlı	Toplam
Kadın	554	180	87	133	106	163	1223
Erkek	327	107	57	203	52	76	822
Toplam	881	287	144	336	158	239	2045

Ankete katılan katılımcıların okudukları fakültelerin serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığını veya serbest zaman değerlendirme amaçlarının okudukları fakültelerinin göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların okudukları fakültelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Analiz sonucunda (Ki-kare=164,913; $df=125$; $p=0,010<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre tercih sıralamaları arasında farklılığın tespitine yönelik Ki-kare Testi yapılmıştır. Katılımcılar çalışmada ortalama altı tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda altı tercih sıralamasının da (2.tercih (kültürel amaçlı): Ki-kare=40,683; $df=25$, $p=0,025<0,05$; 3.tercih (toplumsal amaçlı): Ki-kare=32,776; $df=20$; $p=0,038<0,05$) serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların okudukları sınıf düzeyinin serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığını veya okudukları sınıf düzeyinin serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark sadece kültürel amaç ve toplumsal amaç üzerinde anlamlı

fark tespit edilmiştir (kültürel amaç; $p=0,006<0,05$; $df=5$; $F=3,300$; toplumsal; $p=0,048<0,05$; $df=5$; $F=2,262$). Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testlerinden Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Tukey testinin sonucuna göre kültürel amaçlar için farklılık oluşturan sınıflar incelendiğinde 1. ve 4. sınıflar ($p=0,026<0,05$) benzerlik gösterirken 2, 3, 5 ve 6 sınıflar farklılık göstermektedir. Tukey testi sonucuna göre toplumsal amaçlar için farklılık oluşturan sınıflar incelendiğinde 1. ve 4. sınıflar ($p=0,043<0,05$) benzerlik gösterirken 2, 3, 5 ve 6 sınıflar farklılık göstermektedir.

Ankete katılan katılımcıların ailelerinin gelir durumlarının serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığını veya ailelerinin gelir durumlarının serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların ailelerinin gelir durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Analiz sonucunda (Ki-kare=472,660; $df=4$; $p=0,000<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre tercih sıralamaları arasında farklılığın tespitine yönelik Ki-kare testi yapılmıştır. Katılımcılar çalışmada ortalama altı tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda altı tercih sıralamasındaki (1. tercih (dinlenme amaçlı): Ki-kare=4451,091; $df=6$; $p=0,00<0,05$; 2. tercih (kültürel amaçlı): Ki-kare=323,445; $df=5$, $p=0,00<0,05$; 3. tercih (toplumsal amaçlı): ki- kare=23,799; $df=4$; $p=0,00<0,05$; 5. tercih (turizm amaçlı): Ki-kare=11,645; $df=2$; $p=0,003<0,05$; 6. tercih (sanatsal amaçlı): Ki-kare=13,364; $df=1$; $p=0,00<0,05$) beş tercihinde ailelerinin gelir durumuna göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların anne babanın sağ olma durumunun serbest zaman değerlendirme amaçlarına üzerinde etkisinin olup olmadığı veya anne babanın sağ olma durumunun serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için t-Testi uygulanmıştır. Analizin sonucunda serbest zaman değerlendirme amaçları altı grupta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda tercihlerin annenin sağ olma durumunun dinlenme amaçlı ($p=0,022<0,05$; $t=2,293$; $df=999$), toplumsal amaçlı ($p=0,024<0,05$; $t=2,261$; $df=405$) ve sportif amaçlı ($p=0,044<0,05$; $t=2,030$; $df=159$) serbest zaman değerlendirme üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Babanın sağ olma durumunun serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların annenin mesleğine göre serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığını veya annenin mesleğinin serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini

tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların annenin mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı fark sadece dinlenme amaçlı ($p=0,019<0,05$; $df=10$; $F=2,139$) tercihler üzerinde tespit edilmiştir. Anne eğitimin tercihlerin genelinde etkili olduğu ($p=0,044<0,05$; $df=5$; $F=2,291$) tespit edilmiştir. Amaçlar kendi içerisinde değerlendirildiğinde dinlenme amaçlı ($p=0,021<0,05$; $df=5$; $F=2,673$) ile kültürel amaçlı ($p=0,028<0,05$; $df=5$; $F=2,531$) anne eğitimine göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testlerinden Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Duncan testi sonucunda (Tablo 17) göre katılımcıların annelerinin eğitim durumunun ilkökul düzeyinde olmayanlar ile üniversite eğitime sahip olanların, diğer eğitim seviyesine sahip olan annelerin çocuklarının tercihlerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 17.Duncan testine göre anne eğitimin durumundaki farklılıkların dağılımı

	Anne Eğitim Durumu	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	Yok	30		1,73
	Ortaokul	273	1,30	
	Lisansüstü	186	1,57	
	Lise	282	1,40	
	İlkokul	169	1,35	
	Üniversite	22		2,18

Ankete katılan katılımcıların gelir durumunun serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığını veya gelir durumunun serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların gelir durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Analiz sonucunda (Ki-kare=1857,131; $df=4$; $p=0,000<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre tercih sıralamaları arasında farklılığın tespitine yönelik Ki-kare Testi yapılmıştır. Katılımcılar çalışmada ortalama altı tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda altı tercih sıralamasındaki (1.tercih (dinlenme amaçlı): Ki-kare=4451,091; $df=6$; $p=0,00<0,05$; 2.tercih (kültürel amaçlı): Ki-kare=323,445; $df=5$; $p=0,00<0,05$; 3. tercih (toplumsal amaçlı): ki- kare=23,799; $df=4$; $p=0,00<0,05$; 5.tercih (turizm amaçlı): Ki-kare=11,645; $df=2$; $p=0,003<0,05$; 6.tercih (sanatsal amaçlı): Ki-kare=13,364; $df=1$; $p=0,00<0,05$) beş tercihte gelir durumunun farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların burs alma durumlarının serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığı veya burs alma durumlarının serbest zaman

değerlendirme amaçları üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için t-Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda serbest zaman değerlendirme amaçları altı grupta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda tercihlerin burs alma durumuna göre sadece kültürel amaçlar ($p=0,020<0,05$; $t=2,339$; $df=653$) tercihinde istatistiksel olarak fark yarattığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların ek gelirlerinin serbest zaman değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığı veya ek gelirlerinin serbest zaman değerlendirme amaçlarına göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için t-Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda serbest zaman değerlendirme amaçları altı grupta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ek gelirlere göre sadece kültürel amaçlı ($p=0,014<0,05$; $t=2,475$; $df=653$) ve sanatsal amaçlı ($p=0,032<0,05$; $t=2,252$; $df=31$) tercihlerde istatistiksel olarak fark yarattığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların sahip oldukları hafta içi serbest zaman sürelerinin serbest zamanlarını değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığını veya sahip oldukları hafta içi serbest zaman sürelerinin serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarına göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların sahip oldukları hafta içi serbest zaman süresine göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p=0,000 < 0,05$; $df=5$; $F=5,738$). Amaçlar kendi içerisinde değerlendirildiği de sadece dinlenme ($p=0,026<0,05$; $df=5$; $F=2,557$) ve sportif amaç ($p=0,041<0,05$; $df=5$; $F=2,385$) tercihinde istatistiksel olarak fark yarattığı tespit edilmiştir. Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testlerinden Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Duncan testinin sonuçlarına göre hafta içi serbest zaman sürelerinin tüm amaç gruplarına ilişkin sonuçları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18.Duncan testine göre hafta içi serbest zaman sürelerindeki farklılıkların dağılımı

	Hafta İçi Serbest Zaman Süreleri	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	12-15 saat	54		1,32
	5-8 saat	284		1,33
	9-11 saat	90		1,38
	1-4 saat	369		1,19
	15 saat ve üzeri	85		1,28
	Yok	92	0,79	

Tablo 18’e göre hafta içi serbest zaman süresi bulunmayanların diğer serbest zaman süreleri bulunanlara göre tüm amaçlar kapsamında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların sahip oldukları hafta sonu serbest zaman sürelerinin serbest zamanlarını değerlendirme amaçları üzerinde etkisinin olup olmadığını veya sahip oldukları hafta sonu serbest zaman sürelerinin serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarına göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların sahip oldukları hafta sonu serbest zaman süresine göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p=0,000<0,05$; $df=5$; $F=5,284$). Amaçlar kendi içerisinde değerlendirildiği de sadece dinlenme amaçlı ($p=0,010<0,05$; $df=5$; $F=3,029$) tercihde istatistiksel olarak fark yarattığı tespit edilmiştir. Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testlerinden Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Duncan testinin sonuçlarına göre hafta içi serbest zaman sürelerinin tüm amaç gruplarına ilişkin sonuçlar Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19.Duncan testine göre hafta sonu serbest zaman sürelerindeki farklılıkların dağılımı

	Hafta Sonu Serbest Zaman Süreleri	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	12-15 saat	125		1,34
	5-8 saat	256		1,21
	9-11 saat	198		1,29
	1-4 saat	124		1,10
	15 saat ve üzeri	251		1,29
	Yok	44	0,61	

Tablo 19’a göre hafta sonu serbest zaman süresi bulunmayanların diğer serbest zaman süreleri bulunanlara göre tüm amaçlar kapsamında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

3.5. Katılımcıların Serbest Zaman Etkinlik Tercihlerine Göre Parametrik Test Yöntemlerine Ait Bulgular

Bu bölümde katılımcıların serbest zaman etkinlik tercihlerinin sosyo-demografik özellikler ve peyzaj bileşenleriyle (abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenler) ilişkisine ait bulgular açıklanmıştır.

Ankete katılan katılımcıların yaş gruplarının serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığını veya yaş gruplarına göre serbest zamanda tercih edilecek etkinliklerin istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda ($Ki-kare=414,12$; $df=9$; $p=0,00<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Yaş gruplarına göre tercih sıralamaları

arasında farklılığın tespitine yönelik Ki-kare testi yapılmıştır. Katılımcılar çalışmada ortalama beş tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda beş tercih sıralamasının da (1. tercih (sanatsal etkinlikler): Ki-kare=1315,61; df=5; $p=0,00<0,05$; 2. tercih (entelektüel etkinlikler): Ki-kare=538,20; df=4; $p=0,00<0,05$; 3. tercih (sosyal etkinlikler): ki-kare=526,36; df=4; $p=0,00<0,05$; 4. tercih (pratik etkinlikler): Ki-kare=85,78; df=2; $p=0,00<0,05$; 5. tercih (fiziki etkinlikler: Ki-kare=14,41; df=1; $p=0,00<0,05$) yaş gruplarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların cinsiyetlerinin serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikler üzerinde etkisinin olup olmadığı veya cinsiyete göre serbest zamanda tercih edilecek etkinliklerin istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için t-Testi uygulanmıştır. Serbest zamanda tercih edilen etkinlikler beş grupta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda tercihlerin cinsiyete göre farklılık gösterdiği ($p=0,023<0,05$; $t=-2,278$; $df=865,71$) tespit edilmiştir (Tablo 20). Beş grupta toplanmış olan etkinliklerin her birinin tercih edilmesinde de cinsiyet istatistiksel olarak fark yaratmaktadır. 10 katılımcı diğer etkinlikleri yaptıklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 20.Serbest zaman etkinlik tercihlerinin cinsiyete göre farklılıklarının dağılımı

Cinsiyet	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Toplam
Kadın	604	469	343	171	52	1639
Erkek	394	315	193	81	33	1016
Toplam	998	784	536	252	85	2655

Beş grupta toplanan etkinlikler kendi içerisinde değerlendirildiğinde cinsiyetin; sanatsal etkinlikler ($p=0,000<0,05$; $t=-5,610$; $df=996$), entellektüel etkinlikler ($p=0,000<0,05$; $t=-7,728$; $df=782$), sosyal etkinlikler ($p=0,000<0,05$; $t=-5,708$; $df=534$), pratik etkinlikler ($p=0,023<0,05$; $t=-2,287$; $df=250$) ve fiziki etkinlikler ($p=0,036<0,05$; $t=-2,128$; $df=83$) tercihinde istatistiksel olarak fark yarattığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların okudukları fakültelere göre serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığını veya okudukları fakültelerin serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların okudukları fakültelere göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p=0,026<0,05$; $df=5$; $F=2,563$). Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testlerinden Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Duncan testi sonucunda Mimarlık, Planlama ve Tasarım

Fakültesi, Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Fakültesi, Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinin tercihleri kendi içerisinde benzerlik gösterirken Fen Bilimleri ve Matematik Fakültesi ve Mühendislik Fakülteleri ise kendi içerisinde benzerlik göstermektedir. Bu durum Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21.Duncan testine göre fakülteler arasındaki farklılıkların dağılımı

	Fakülte	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	Mimarlık, Planlama ve Tasarım Fakültesi	169	1.43	
	Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Fakültesi	90	1.46	
	Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Fakültesi	149	1.55	
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	374	1.60	
	Fen Bilimleri ve Matematik Fakültesi	64		1.69
	Mühendislik Fakültesi	156		170

Ankete katılan katılımcıların okudukları sınıf düzeyinin serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığını veya okudukları sınıf düzeyinin serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların okudukları sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Analiz sonucunda (Ki-kare=554,16; df=5; $p=0,00<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Sınıfa göre tercih sıralamaları arasında farklılığın tespitine yönelik Ki-kare Testi yapılmıştır. Katılımcılar çalışmada ortalama beş tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda beş tercih sıralamasının da (1. tercih (sanatsal etkinlikler): Ki-kare=1315,61; df=5; $p=0,00<0,05$; 2. tercih (entelektüel etkinlikler): Ki-kare=538,20; df=4; $p=0,00<0,05$; 3. tercih (sosyal etkinlikler): Ki-kare=526,36; df=4; $p=0,00<0,05$; 4. tercih (pratik etkinlikler): Ki-kare=85,78; df=2; $p=0,00<0,05$; 5. tercih (fiziki etkinlikler): Ki-kare=14,41; df=1; $p=0,00<0,05$) okudukları sınıf düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların ailelerinin gelir durumlarının serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığını veya ailelerinin gelir durumlarının serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda (Ki-kare=472,66 ; df=4; $p=0,00<0,05$) katılımcıların ailelerinin gelir durumunun göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Ailelerinin gelir durumu göre tercih sıralamaları arasında farklılığın tespitine yönelik Ki-kare Testi yapılmıştır. Katılımcılar çalışmada ortalama beş tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda beş tercih sıralamasının da (1. tercih (sanatsal etkinlikler): Ki-kare=1315,61; df=5; $p=0,00<0,05$; 2. tercih (entelektüel etkinlikler): Ki-kare=538,20;

df=4; $p=0,00<0,05$; 3. tercih (sosyal etkinlikler): Ki-kare=526,36; df=4; $p=0,00<0,05$; 4. tercih (pratik etkinlikler): Ki-kare=85,78; df=2; $p=0,00<0,05$; 5. tercih (fiziki etkinlikler): Ki-kare=14,41; df=1; $p=0,00<0,05$) ailelerinin gelir durumu göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların ailenin eğitim durumunun serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığını veya ailenin eğitim durumunun serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların ailenin eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p=0,034<0,05$; df=5; $F=1,124$). Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testleri kapsamında Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Duncan testi sonucunda katılımcıların babalarının eğitim durumunun ilköğretim düzeyinde olmayanlar ile diğer eğitim seviyesine sahip babalarının çocuklarının tercihlerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir (Tablo 22). Katılımcıların annelerinin meslek ($p=0,083>0,05$; df=10; $F=1,669$), anne eğitim ($p=0,144>0,05$; df=5; $F=1,651$) durumlarıyla babalarının meslek durumları ($p=0,729>0,05$; df=12; $F=0,724$) katılımcıların tercihleri arasında istatistiksel olarak farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 22.Duncan testine göre baba eğitim durumu arasındaki farklılıkların dağılımı

	Baba Eğitim Durumu	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	Yok	11	1.16	
	Ortaokul	195		1.52
	Lisansüstü	33		1.54
	Lise	299		1.56
	İlkokul	151		1.57
	Üniversite	258		1.64

Ankete katılan katılımcıların gelir durumuna göre serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığını veya gelir durumunun serbest zamanda tercih edilecek etkinlikleri üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların gelir durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir (Ki-kare=1857,13; df=4; $p=0,00<0,05$). Gelir durumu göre tercih sıralamaları arasında farklılığın tespitine yönelik Ki-kare testi yapılmıştır. Katılımcılar çalışmada ortalama beş tercih yapmışlardır. Analiz sonucunda beş tercih sıralamasının da (1. tercih (sanatsal etkinlikler): Ki-kare=1315,61; df=5; $p=0,00<0,05$;

2. tercih (entelektüel etkinlikler): Ki-kare=538,20; df=4; $p=0,00<0,05$; 3. tercih (sosyal etkinlikler): Ki-kare=526,36; df=4; $p=0,00<0,05$; 4. tercih (pratik etkinlikler): Ki-kare=85,78; df=2; $p=0,00<0,05$; 5. tercih (fiziki etkinlikler): Ki-kare=14,41; df=1; $p=0,00<0,05$) gelir durumuna göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların burs alma durumlarının serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığı veya burs alma durumlarının serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için t-Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda serbest zamanda tercih edilen etkinlikler beş grupta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda tercihlerin burs alma durumuna göre sadece fiziki etkinlikler ($p=0,023<0,05$; $t=2,321$; df=83) tercihiinde istatistiksel olarak fark yarattığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların çalışma durumlarının serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikleri üzerinde etkisinin olup olmadığı veya çalışma durumlarının serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için t-Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda serbest zamanda tercih edilen etkinlikler beş grupta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda tercihlerin çalışma durumlarına göre farklılık gösterdiği ($p=0,049<0,05$; $t=1,970$; df=998) tespit edilmiştir. Beş grupta toplanmış olan etkinliklerin her birinin tercih edilmesinde ise çalışma durumlarının istatistiksel olarak fark yaratmadığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların çalışma durumlarının yanında aylık gelirlerine göre de serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikler üzerinde etkisinin olup olmadığı veya aylık gelirlerine serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda serbest zamanda tercih edilen etkinlikler beş grupta toplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda tercihlerin aylık gelir duruma göre sadece sanatsal etkinlikler ($p=0,021<0,05$; df=27; $F=1,643$) tercihiinde istatistiksel olarak fark yarattığı tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların sahip oldukları hafta içi serbest zaman süresine göre serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikler üzerinde etkisinin olup olmadığını veya sahip oldukları hafta içi serbest zaman sürelerinin serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların sahip oldukları hafta içi serbest zaman süresine göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p=0,012<0,05$; df=5; $F=2,929$). Beş grupta toplanan etkinlikler kendi içerisinde analiz edildiğinde sanatsal

etkinlikler ($p=0,005<0,05$; $df=5$; $F=3,403$) ile pratik etkinliklerin ($p=0,019<0,05$; $df=5$; $F=2,750$) katılımcıların hafta içi serbest zaman sürelerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testleri kapsamında Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Duncan testinin sonuçlarına göre tüm etkinlik gruplarına ilişkin sonuçlar Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23.Duncan testine göre hafta içi serbest zaman süreleri arasındaki farklılıkların dağılımı

	Hafta İçi Serbest Zaman Süre	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	12-15 saat	54		1,64
	5-8 saat	284		1,65
	9-11 saat	90		1,66
	1-4 saat	369		1,55
	15 saat ve üzeri	85		1,68
	Yok	92	1,32	

Tablo 23'e göre hafta içi serbest zaman süresi bulunmayanların diğer serbest zaman süreleri bulunanlara göre bütün etkinlikler kapsamında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Post hoc testlerinden Duncan testi sonuçlarına göre sanatsal etkinliklere ilişkin sonuçlar Tablo 24'e gösterilmiştir.

Tablo 24.Duncan testine göre hafta içi serbest zaman sürelerinde sanatsal etkinliklere göre farklılıkların dağılımı

	Hafta İçi Serbest Zaman Süre	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	12-15 saat	53	1,72	
	5-8 saat	284	1,74	
	9-11 saat	90	1,74	
	1-4 saat	369	1,80	
	15 saat ve üzeri	84		2,04
	Yok	90		2,23

Tablo 24'e göre hafta içi serbest zaman süresi bulunmayanlar ile 15 saat ve üzeri hafta içi serbest zaman süresine sahip olanların sanatsal etkinlikler kapsamında benzer tercihler gösterdikleri tespit edilmiştir.

Post hoc testlerinden Duncan testi sonuçlarına göre pratik etkinliklere ilişkin sonuçlar Tablo 25'e gösterilmiştir.

Tablo 25.Duncan testine göre hafta içi serbest zaman sürelerinde pratik etkinliklere göre farklılıkların dağılımı

	Hafta İçi Serbest Zaman Süre	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	12-15 saat	12		4,67
	5-8 saat	84		4,82
	9-11 saat	26		4,65
	1-4 saat	89		4,83
	15 saat ve üzeri	22		4,68
	Yok	15	4,27	

Tablo 25'e göre hafta içi serbest zaman süresi bulunmayanların diğer serbest zaman sürelerine göre pratik etkinlikler kapsamında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların sahip oldukları hafta sonu serbest zaman süresine göre serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikler üzerinde etkisinin olup olmadığını veya sahip oldukları hafta sonu serbest zaman sürelerinin serbest zamanda tercih edilecek etkinlikler üzerinde istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların sahip oldukları hafta sonu serbest zaman süresine göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p=0,000<0,05$; $df=5$; $F=5,528$). Beş grupta toplanan etkinlikler kendi içerisinde analiz edildiğinde sanatsal etkinlikler ($p=0,031<0,05$; $df=5$; $F=2,463$) ile pratik etkinliklerin ($p=0,048<0,05$; $df=5$; $F=2,274$) katılımcıların hafta sonu serbest zaman sürelerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılıkların ortaya konulması amacıyla Post hoc testleri kapsamında Tukey ve Duncan testleri yapılmıştır. Duncan testinin sonuçlarına göre tüm etkinlik gruplarına ilişkin sonuçlar Tablo 26'de gösterilmiştir.

Tablo 26.Duncan testine göre hafta içi serbest zaman süreleri arasındaki farklılıkların dağılımı

	Hafta Sonu Serbest Zaman Süre	N (Kişi Sayısı)	1	2	3
Duncan	12-15 saat	125			1,59
	5-8 saat	256			1,58
	9-11 saat	198			1,59
	1-4 saat	124		1,41	
	15 saat ve üzeri	251			1,70
	Yok	44	1,10		

Tablo 26'ya göre hafta sonu serbest zaman süresi bulunmayanlar, 1-4 saat süresi olan ile diğer serbest zaman sürelerine göre bütün etkinlikler kapsamında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Post hoc testlerinden Duncan testinin sonuçlarına göre sanatsal etkinliklere ilişkin sonuçlar Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27.Duncan testine göre hafta sonu serbest zaman sürelerinde sanatsal etkinliklere göre farklılıkların dağılımı

	Hafta Sonu Serbest Zaman Süre	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	12-15 saat	125	1,78	
	5-8 saat	256	1,78	
	9-11 saat	198	1,78	
	1-4 saat	124	1,99	
	15 saat ve üzeri	249	1,83	
	Yok	42		2,36

Tablo 27’e göre hafta sonu serbest zaman süresi bulunmayanlar ile diğer serbest zaman sürelerine göre sanatsal etkinlikler kapsamında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Post hoc testlerinden duncan testleri sonuçlarına göre pratik etkinliklere ilişkin sonuçlar Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28.Duncan testine göre hafta sonu serbest zaman sürelerinde pratik etkinliklere göre farklılıkların dağılımı

	Hafta Sonu Serbest Zaman Süre	N (Kişi Sayısı)	1	2
Duncan	12-15 saat	32		4,81
	5-8 saat	60		4,78
	9-11 saat	52		4,92
	1-4 saat	20		4,80
	15 saat ve üzeri	79	4,61	
	Yok	7	4,43	

Tablo 28’e göre hafta sonu serbest zaman süresi bulunmayanlar ile 15 saat ve üzeri hafta içi serbest zaman süresine sahip olanların pratik etkinlikler kapsamında benzer tercihler gösterdikleri tespit edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri etkinlik türlerinin peyzaj bileşenlerine göre mekânsal özelliklerin dağılımı için çapraz tablo frekans analizi yapılmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak abiyotik bileşenler için değerlendirme yapılmıştır. Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre topoğrafya şeklinin nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılımı Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden topografya şekline yönelik tercihlerin dağılımı

Topoğrafya Şekli	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Düz							
Geniş	442	429	442	130	389	125	1957
Dar	12	15	13	1	13	2	56
Toplam	454	444	655	131	402	127	2013
Engebeli							
Geniş	99	106	128	35	82	31	481
Dar	22	27	31	7	24	4	115
Toplam	121	133	159	42	106	35	596
Kıvrımlı							
Geniş	117	118	139	38	95	28	535
Dar	15	13	17	2	14	4	65
Toplam	132	131	156	40	109	32	600
Çizgisel							
Geniş	86	91	131	34	77	25	444
Dar	19	20	21	6	21	4	91
Toplam	105	111	152	40	98	29	535

Tablo 29 incelendiğinde tercih edilen etkinlik türlerinin topoğrafya şekline göre nasıl olması gerektiğine yönelik dağılımın her bir topoğrafya şekli için ayrı ayrı aşağıda açıklanmıştır.

Katılımcıların topoğrafya şekli olarak “düz” tercihlerine ait veriler aşağıda açıklanmıştır.

- Sanatsal etkinlikler için 551 tercih tespit edilmiştir. Bunların içerisinde 458 tercih topoğrafya şekli olarak “düz” tercih etmiştir. Bunun içerisinde 454 veriye cevap vermiştir.
- Entelektüel etkinlikler için 529 tercih etmiştir. Bunların içerisinde 445 veri topoğrafya şekli olarak “düz”ü tercih etmiştir. Bunun içerisinde 444 veriye cevap vermiştir.
- Sosyal etkinlikler için 783 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 660 veri topoğrafya şekli olarak “düz”ü tercih etmiştir. Bunun içerisinde 655 veriye cevap vermiştir.
- Pratik etkinlikler için 164 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 133 veri topoğrafya şekli olarak “düz”ü tercih etmiştir. Bunun içerisinde 131 veriye cevap vermiştir.
- Fiziki etkinlikler için 486 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 405 veri topoğrafya şekli olarak “düz”ü tercih etmiştir. Bunun içerisinde 402 veriye cevap vermiştir.

- Diğer etkinlikler için 154 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 154 veri topografya şekli olarak “düz”ü tercih etmiştir. Bunun içerisinde 127 veriye cevap vermiştir.

Toplamda topoğrafya şekli “düz” için 2255 veri kaydı elde edilmiştir.

Katılımcıların topoğrafya şekli olarak “engebeli” tercihlerine ait veriler aşağıda açıklanmıştır.

- Sanatsal etkinlikler için 551 tercih etmiştir. Bunların içerisinde 121 veri topografya şekli olarak “engebeli” tercih etmiştir. Bunun içerisinde 121 veri cevap vermiştir.
- Entelektüel etkinlikler için 529 tercih etmiştir. Bunların içerisinde 133 veri topografya şekli olarak “engebeli” tercih etmiştir. Bunun içerisinde 133 veri cevap vermiştir.
- Sosyal etkinlikler için 783 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 159 veri topografya şekli olarak “engebeli” tercih etmiştir. Bunun içerisinde 159 veri cevap vermiştir.
- Pratik etkinlikler için 164 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 42 veri topografya şekli olarak engebeli tercih etmiştir. Bunun içerisinde 42 veri cevap vermiştir.
- Fiziki etkinlikler için 486 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 106 veri topografya şekli olarak engebeli tercih etmiştir. Bunun içerisinde 106 veri cevap vermiştir.
- Diğer etkinlikler için 154 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 35 veri topografya şekli olarak engebeli tercih etmiştir. Bunun içerisinde 35 veri cevap vermiştir.

Toplamda topoğrafya şekli “engebeli” için 596 veri kaydı elde edilmiştir.

Katılımcıların topoğrafya şekli olarak “kıvrımlı” tercihlerine ait veriler aşağıda açıklanmıştır.

- Sanatsal etkinlikler için 551 tercih etmiştir. Bunların içerisinde 134 veri topografya şekli olarak “kıvrımlı” tercih etmiştir. Bunun içerisinde 132 veri cevap vermiştir.
- Entelektüel etkinlikler için 529 tercih etmiştir. Bunların içerisinde 133 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 131 veri cevap vermiştir.
- Sosyal etkinlikler için 783 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 158 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 156 veri cevap vermiştir.
- Pratik etkinlikler için 164 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 40 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 40 veri cevap vermiştir.

- Fiziki etkinlikler için 486 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 111 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 109 veri cevap vermiştir.
- Diğer etkinlikler için 154 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 32 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 32 veri cevap vermiştir.

Toplamda 668 veri kaydı elde edilmiştir.

Katılımcıların topoğrafya şekli olarak “çizgisel” tercihlerine ait veriler aşağıda açıklanmıştır.

- Sanatsal etkinlikler için 551 tercih etmiştir. Bunların içerisinde 105 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 105 veri cevap vermiştir.
- Entelektüel etkinlikler için 529 tercih etmiştir. Bunların içerisinde 111 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 111 veri cevap vermiştir.
- Sosyal etkinlikler için 783 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 154 veri topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 152 veri cevap vermiştir.
- Pratik etkinlikler için 164 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 41 kişi topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 40 veri cevap vermiştir.
- Fiziki etkinlikler için 486 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 99 kişi topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 98 veri cevap vermiştir.
- Diğer etkinlikler için 154 tercih yapılmıştır. Bunların içerisinde 30 kişi topografya şekli olarak kıvrımlı tercih etmiştir. Bunun içerisinde 29 veri cevap vermiştir.

Toplamda 540 veri kaydı elde edilmiştir.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre topoğrafya yapısının nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 30.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden topografya yapısına yönelik tercihlerin dağılımı

Topoğrafya Yapısı	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Kumlu	47	47	62	9	37	12	214
Taşlı	45	45	61	9	40	15	215
Kumlu taşlı	82	73	105	23	54	27	364
Toprak	197	184	247	71	185	55	939
Çakıl	35	34	49	13	27	10	168
Bitkilendirilmiş	392	381	546	110	329	106	1864
Yapay	36	33	51	11	35	12	178
Toplam	834	797	1121	246	707	237	3942

Tablo 30 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre topoğrafya yapısına yönelik tercihler; %47,28'i bitkilendirilmiş, %23,82'si toprak, %9,23'ü kumlu taşlı, %4,54'ü yapay, %5.45'i taşlı, %5.42'si kumlu ve %4,26'sı çakıl olarak dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla “bitkilendirilmiş” topoğrafya yapısı tercih edilmiştir. Bunun etkinliklere göre yüzdesel olarak dağılımı ise şu şekildedir:

- Sanatsal etkinlikler için %47
- Entelektüel etkinlikler için %47,80
- Sosyal etkinlikler için %48,70
- Pratik etkinlikler için %44,71
- Fiziki etkinlikler için %46,53
- Diğer etkinlikler için %44,72

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre hidroloji (su) yapısının nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden hidroloji yapısına yönelik tercihlerin dağılımı

Hidroloji (Su) Yapısı	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Durağan	167	173	229	41	149	54	814
Hareketli	275	261	385	93	235	79	1328
Derin	97	89	125	36	81	30	458
Yüzeysel	103	97	138	34	85	27	484
Geniş	172	168	235	59	149	49	832
Dar	21	16	26	10	19	7	99
Toplam	835	804	1138	273	718	246	4015

Tablo 31 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre hidroloji yapısına yönelik tercihler; %33,07'si hareketli, %20,75'i geniş, %20,27' si durağan, %12,05'i yüzeysel, %11,40'ı derin, %2,46'sı dar şeklinde dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla “hareketli, geniş, yüzeysel” hidroloji yapısı tercih edilmiştir.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre hidroloji içeriğinin nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden hidroloji içeriğine yönelik tercihlerin dağılımı

Hidroloji içeriği	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Doğal (Biyolojik)	497	483	712	144	442	140	2418
Çevre Düzenlemesi Yapılmış (Yapay)	95	87	126	36	73	24	441
Toplam	592	570	838	180	515	164	2859

Tablo 32 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre hidroloji içeriğine yönelik tercihler; %84,57’si doğal (biyolojik), %15,42’si çevre düzenlemesi yapılmış (yapay) şeklinde dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla “doğal” hidroloji içeriği tercih edilmiştir. Bunun etkinliklere göre yüzdesel olarak dağılımı ise şu şekildedir;

- Sanatsal etkinlikler için %83,95
- Entelektüel etkinlikler için %84,73
- Sosyal etkinlikler için %84,96
- Pratik etkinlikler için %80
- Fiziki etkinlikler için %85,82
- Diğer etkinlikler için %85,36

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre iklim özelliklerinin nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 33’te gösterilmiştir.

Tablo 33.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre abiyotik bileşenlerden iklim özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı

İklim Özelliği	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Yağışlı	130	133	188	40	116	43	650
Az yağışlı	201	186	267	71	179	55	959
Güneşli	267	249	368	84	245	79	1292
Gölgeli	131	129	181	41	107	49	638
Sıcak	81	76	110	20	74	22	383
Soğuk	74	71	102	20	77	18	362
Ilıman	306	301	440	96	264	95	1502
Rüzgârlı	79	82	92	26	70	20	369
Nemli	87	78	108	21	67	18	379
Nemsiz	206	190	282	67	168	58	971
Toplam	1562	1495	2138	486	1367	457	7505

Tablo 33 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre iklim özelliklerine yönelik tercihler; %20,01’i ılıman, %17,21’i güneşli, %12,93’ü nemsiz, %12,77’si az yağışlı, %,

%8,66 ‘sı yağışlı, %8,50’si gölgeli, %5,10’u sıcak, %5,04’ü nemli, %4,96’sı rüzgarlı, %4,82’i soğuk iklim özelliği şeklinde dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla iklim özelliği olarak “ılıman, güneşli, nemsiz, az yağışlı” tercih edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri etkinlik türlerinin peyzaj bileşenlerine göre mekânsal özelliklerin dağılımı için çapraz tablo frekans analizi yapılmıştır. Bu doğrultuda bu kısımda biyotik bileşenler için değerlendirme yapılmıştır. Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre bitki örtüsünün hem görsel hem dokusal özelliği nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılımın Tablo 34 ’de gösterilmiştir.

Tablo 34.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün hem görsel hemde dokusal özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı

Bitki Örtüsünün Hem Görsel Hem Dokusal Özelliği	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Yumuşak	241	231	340	81	211	78	1182
Sert	58	53	70	16	51	17	265
Herdem yeşil	284	249	414	87	261	90	1385
Yaprağını Döken	203	179	249	67	156	44	898
Toplam	786	712	1073	251	679	229	3730

Tablo 34 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre bitki örtüsünün hem görsel hemde dokusal özelliğine yönelik tercihler; %37,13’ü herdem yeşil, %31,68’i yumuşak, 24,07’si yaprağını döken, %7,10’u sert şeklinde bitki örtüsünün hem görsel hemde dokusal özelliği dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla bitki örtüsünün hem görsel hemde dokusal özelliği olarak “herdem yeşil ve yumuşak” tercih edilmiştir.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre bitki örtüsünün mevsimsel değişim özelliğine nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 35’te gösterilmiştir.

Tablo 35.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün mevsimsel değişim özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı

Bitki Örtüsünün Mevsimsel Değişim Özelliği	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
İlkbahar renklenmesi	295	298	434	97	268	86	1478
Sonbahar renklenmesi	285	268	378	84	232	73	1320
Kış renklenmesi	116	133	162	36	101	40	588
Yaz renklenmesi	143	129	201	46	127	45	691
Toplam	839	828	1175	263	728	244	4077

Tablo 35 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre bitki örtüsünün mevsimsel değişim özelliğine yönelik tercihler; %36,25'i ilkbahar renklenmesi, %32,37'si sonbahar renklenmesi, %16,94'ü yaz renklenmesi, %14,42'si kış renklenmesi şeklinde dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla bitki örtüsünün mevsimsel değişim özelliği olarak “ilkbahar renklenmesi” tercih edilmiştir. Bunun etkinliklere göre yüzdesel olarak dağılımı ise şu şekildedir;

- Sanatsal etkinlikler için %35,16
- Entelektüel etkinlikler için %35,99
- Sosyal etkinlikler için %36,93
- Pratik etkinlikler için %36,88
- Fiziki etkinlikler için %36,81
- Diğer etkinlikler için %35,24.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre bitki örtüsünün form özelliğine nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün form özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı

Bitki Örtüsünün Form Özelliği	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Yuvarlak	170	171	221	48	138	51	799
Konik	90	80	109	30	75	23	407
Yayılıcı	207	196	316	76	197	56	1048
Sarkık	108	118	156	42	93	32	549
Oval	93	85	121	26	78	31	434
Dik	78	73	110	33	77	28	399
Toplam	746	723	1033	255	658	221	3636

Tablo 36 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre bitki örtüsünün form özelliğine yönelik tercihler; %28,82'si yayılıcı, %21,97'si yuvarlak, %15,09'u sarkık, %11,93'ü oval, %11,19'u konik, %10,97'si dik şeklinde bitki örtüsünün form özelliği dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla bitki örtüsünün form özelliği olarak “yayılıcı, yuvarlak ve sarkık” tercih edilmiştir.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre bitki örtüsünün ölçü özelliğine nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 37’da gösterilmiştir.

Tablo 37.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden bitki örtüsünün ölçü özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı

Bitki Örtüsünün Ölçü Özelliği	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Büyük Alan Kaplasın	233	229	302	73	205	71	1113
Orta Derece Alan Kaplasın	312	297	469	91	275	80	1524
Küçük Alan Kaplasın	12	11	14	1	11	8	57
Toplam	557	537	785	165	491	159	2694

Tablo 37 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre bitki örtüsünün ölçü özelliğine yönelik tercihler; %56,57'si orta derecede alan kaplasın, %41,31'i büyük alan kaplasın, %2,11 küçük alan kaplasın şeklinde bitki örtüsünün ölçü özelliği dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla bitki örtüsünün ölçü özelliği olarak “orta derecede alan kaplasın” tercih edilmiştir. Bunun etkinliklere göre yüzdesel olarak dağılımı ise şu şekildedir;

- Sanatsal etkinlikler için %57,63
- Entelektüel etkinlikler için %55,30
- Sosyal etkinlikler için %59,74
- Pratik etkinlikler için %55,15
- Fiziki etkinlikler için %56,00
- Diğer etkinlikler için %50,31.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre çevrede var olması istediğiniz hayvan varlığı türünün ne olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 38’da gösterilmiştir.

Tablo 38.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre biyotik bileşenlerden çevrede var olması istediğiniz hayvan varlığı türüne yönelik tercihlerin dağılımı

Hayvan Varlığı Türüne	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Ağaçta Yaşayanlar	485	462	677	149	417	137	2327
Su ve Su Kenarında Yaşayanlar	372	348	501	117	312	104	1754
Karada Yaşayanlar	138	142	179	46	139	42	686
Çiçeklerde Yaşayanlar	296	283	392	97	256	80	1404
Toplam	1291	1235	1749	409	1124	363	6171

Tablo 38 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre çevrede var olması istediğiniz hayvan varlığı türüne yönelik tercihler; %37,70'i ağaçta yaşayanlar, %28,42'si su ve su kenarında yaşayanlar, %22,75'i çiçeklerde yaşayanlar, %11,11'i karada yaşayanlar şeklinde dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla hayvan varlığı türü olarak “ağaçta yaşayanlar” tercih edilmiştir. Bunun etkinliklere göre yüzdesel olarak dağılımı ise şu şekildedir;

- Sanatsal etkinlikler için %37,56
- Entelektüel etkinlikler için %37,40
- Sosyal etkinlikler için %38,70
- Pratik etkinlikler için %36,43
- Fiziki etkinlikler için %37,09
- Diğer etkinlikler için %37,74.

Ankete katılan katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri etkinlik türlerinin peyzaj bileşenlerine göre mekânsal özelliklerin dağılımı için çapraz tablo frekans analizi yapılmıştır. Bu doğrultuda bu kısımda kültürel bileşenler için değerlendirme yapılmıştır. Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre ulaşımda kullanılacak araç türünün ne olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 39. Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden ulaşımda kullanılacak araç türüne yönelik tercihlerin dağılımı

Ulaşımda Kullanılacak Araç	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Yaya	347	345	480	112	322	89	1695
Bisiklet	336	334	440	106	290	90	1596
Otobüs	301	287	421	85	264	81	1439
Paten	66	64	83	22	56	22	313
Kay Kay	66	62	77	22	54	26	307
Scooter	81	82	113	28	76	28	408
Araba	305	264	413	85	265	84	1416
Metro	254	234	343	71	210	68	1180
Tramvay	218	209	298	57	182	58	1022
Diğer	33	31	42	10	38	15	169
Toplam	2007	1912	2710	598	1757	561	9545

Tablo 39 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre ulaşımda kullanılacak araç türüne yönelik tercihler; %17,75'i yaya, %16,72'si bisiklet, %15,07'si otobüs, %14,83'ü araba, %12,36'sı metro, %10,70'ı tramvay, %4,27'si scooter, %3,27'si paten, %3,21'i kay kay, %1,77'si diğer şeklinde ulaşımda kullanılacak araç türünün dağılım göstermiştir.

Etkinlik tercihlerinde en fazla ulaşımda kullanılacak araç türü olarak “yaya, bisiklet ve otobüs” tercih edilmiştir.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre ulaşımda yol özelliğine nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 40’ta gösterilmiştir.

Tablo 40.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden ulaşımda yol özelliğine yönelik tercihlerin dağılımı

Ulaşımın Yol Özelliği	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Geniş	425	407	576	122	348	111	1989
Dar	37	38	54	16	45	11	201
Uzun	149	145	205	49	132	50	730
Kısa	109	89	129	34	88	26	475
Geçirimli	101	106	146	38	104	28	523
Geçirimsiz	11	10	15	3	10	4	53
Güvenli	360	335	485	107	308	86	1681
Güvenli Değil	14	10	18	7	17	5	71
Yol Şekli Düzenlenmiş	233	219	308	82	190	56	1088
Yol Şekli Düzenlenmemiş	17	14	25	13	15	6	90
Toplam	1456	1373	1961	471	1257	383	6901

Tablo 40 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre ulaşımın yol özelliğine yönelik tercihler; %28,82’si geniş, %24,35’i güvenli, %15,76’sı yol şekli düzenlenmiş, %10,57’si uzun, %7,57’si geçirimli, %6,88’i kısa, %2,91’i dar, %1,30’u yol şekli düzenlenmemiş, %1,02’si güvenli değil, %0,76’sı geçirimsiz şeklinde dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla ulaşımda yol özelliği olarak “geniş, uzun, geçirimli, yol şekli düzenlenmiş, güvenli” tercih edilmiştir.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre ulaşımda erişilebilirliğin nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 41’da gösterilmiştir.

Tablo 41.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden ulaşımda erişilebilirliğe yönelik tercihlerin dağılımı

Ulaşımda erişilebilirlik	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Güvenli	427	401	562	120	353	100	1963
Yürüme Mesafesinde	360	348	507	111	308	96	1730
Araç Mesafesinde	103	99	140	26	91	30	489
Herkes İçin Erişilebilir	254	243	335	79	209	64	1184
Kolay	239	235	322	81	197	58	1132
Orta	67	74	104	26	80	25	376
Zor	19	18	27	3	18	5	90
Mesafe-Uzak	23	18	30	7	22	8	108
Mesafe-Yakın	162	165	211	52	140	35	765
Toplam	1654	1601	2238	505	1418	421	7837

Tablo 41 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre ulaşımında erişilebilirliğe yönelik tercihler; %25,04’ü güvenli, %22,07’si yürüme mesafesinde, %15,10’u herkes için erişilebilir, %14,44’ü kolay, %9,76’sı mesafe-yakın, %6,23’ü araç mesafesinde, %4,79’u orta, %1,37’si mesafe-uzak, %1,14’ü zor şekilde ulaşımında erişilebilirliğe yönelik dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla ulaşımında erişilebilirlik olarak “güvenli, yürüme mesafesinde, herkes için erişilebilir, kolay ve mesafe yakın” tercih edilmiştir.

Katılımcıların tercih ettiği etkinlik türlerine göre diğer insan yapımı elemanlarının (alt ve üst yapı donatı) nasıl olması gerektiğine yönelik istatistiksel dağılım Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42.Katılımcıların etkinlik türleri tercihlerine göre kültürel bileşenlerden diğer insan yapımı elemanlara yönelik tercihlerin dağılımı

Diğer İnsan Yapımı Elemanlar (Alt ve Üst Yapı Donatı)	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Etkinliğe uygun	353	326	501	108	315	94	1697
Estetik	395	365	525	117	332	104	1838
Kimlikli	230	212	302	76	198	63	1081
Yaşam kalitesi +	269	355	503	112	321	99	1659
Doğa ile uyumlu	339	327	467	110	290	85	1618
Sürdürülebilir /Ekolojik	328	311	444	109	267	86	1545
Çağdaş/yenilikçi /teknolojik	296	265	400	88	259	79	1387
Toplam	2210	2161	3142	720	1982	610	10825

Tablo 42 incelendiğinde tercih edilen etkinliklere göre diğer insan yapımı elemanlara yönelik tercihler; %16,97’si estetik, %15,67’si etkinliğe uygun, %15,32’si yaşam kalitesi sağlayan, %14,94’ü doğa ile uyumlu, %14,27’si sürdürülebilir/ekolojik, %12,7’ si çağdaş/yenilikçi/teknolojik, %9,98’si kimlikli şeklinde dağılım göstermiştir. Etkinlik tercihlerinde en fazla diğer insan yapımı elemanlar olarak “estetik, etkinliğe uygun, yaşam kalitesi sağlayan, doğa ile uyumlu” tercih edilmiştir.

Ankete katılan katılımcıların serbest zamanı değerlendirme amaçlarına göre etkinliklerle ilişkisini ortaya koymak için çapraz tablo frekans analizi yapılmıştır. Katılımcıların serbest zamanı değerlendirme amaçlarına göre etkinliklerle ilişkisini yönelik istatistiksel dağılımın Tablo 43’te gösterilmiştir.

Tablo 43. Katılımcıların serbest zamanı değerlendirme amaçlarına göre etkinliklerle ilişkisi

Serbest Zamanı Değerlendirme Amacı	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Dinlenme	493	477	709	146	439	134	2398
Kültürel	217	219	232	71	170	36	945
Toplumsal	98	88	134	38	90	20	468
Sportif	203	183	277	54	280	54	1051
Turizm	118	100	140	36	107	23	524
Sanatsal	216	181	199	82	135	32	845
Diğer	159	152	234	53	143	84	825
Toplam	1504	1400	1925	480	1364	383	7056

Tablo 43 incelendiğinde katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarının etkinlik tercihleriyle ilişkisine bakıldığında; %33,98'i dinlenme amaçlı, %14,89'u sportif amaçlı, %13,39'u kültürel amaçlı, %11,97'si sanatsal amaçlı, %11,69'u diğer amaçlı %7,42'si turizm amaçlı, %6,63'ü toplumsal amaçlı şekli dağılım göstermiştir. Değerlendirme amaçlarının tercihlerinde en fazla “dinlenme amaçlı” tercih edilmiştir. Bunun etkinliklere göre yüzdesel olarak dağılımı ise şu şekildedir;

- Sanatsal etkinlikler için %32,77
- Entelektüel etkinlikler için %34,07
- Sosyal etkinlikler için %36,83
- Pratik etkinlikler için %30,41
- Fiziki etkinlikler için %32,18
- Diğer etkinlikler için %34,98.

Ankete katılan katılımcıların Trabzon Kent'inin ve geldikleri kentlerin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerinin karşılaştırılması için çapraz tablo frekans analizi yapılmıştır.

Ankete katılan katılımcıların Trabzon kenti ve farklı şehirlerin sunduğu serbest zamanlarında tercih ettikleri etkinlikler üzerinde etkisinin olup olmadığını veya serbest zamanda tercih edilecek etkinliklerin Trabzon kenti ve geldikleri kentlerin sunduğu etkinlik çeşitliliğine göre istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini tespiti için Ki-kare Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların Trabzon kenti ve geldikleri kentlerin sunduğu etkinlik çeşitliliğine göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Analiz sonucunda (Ki-kare=1600,955; df=399; p=0,000<0,05) istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Katılımcıların Trabzon Kent'i ve geldikleri kentlerin sunduğu serbest

zaman etkinlik türlerinin karşılaştırılması yönelik istatistiksel dağılımın Tablo 44'te gösterilmiştir.

Tablo 44.Trabzon Kent'i ve geldikleri kentlerin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerinin karşılaştırılması

Serbest Zamanı Değerlendirme Trabzon Serbest Zamanı Değerlendirme Farklı Kent	Sanatsal Etkinlikler	Entelektüel Etkinlikler	Sosyal Etkinlikler	Pratik Etkinlikler	Fiziki Etkinlikler	Diğer Etkinlikler	Toplam
Sanatsal Etkinlik	323	206	233	67	314	52	1195
Entelektüel Etkinlikler	273	219	112	69	278	40	991
Sosyal Etkinlikler	326	228	277	81	336	53	1301
Pratik Etkinlikler	234	164	173	66	248	42	927
Fiziki Etkinlikler	313	215	251	78	354	59	1270
Diğer Etkinlikler	112	82	98	30	131	51	504
Toplam	1581	1114	1144	391	1661	297	6188

Tablo 44'e göre Trabzon kentinin sunmuş olduğu etkinlikler ile farklı kentten gelen katılımcıların geldikleri kentlerin sunduğu etkinlikler dağılımı verilmiştir. Tablo göre genel etkinlik sıralaması fiziki etkinlikler (%21,31), sanatsal etkinlikler (%20,43), sosyal etkinlikler (%24,21), entelektüel etkinlikler (%19,65), pratik etkinlikler (%16,87), diğer etkinlikler (%17,17) şeklinde gerçekleşmiştir.

4. TARTIŞMA

Tezin bu bölümünde kavramsal çerçeve, yöntem, bulgular ve sonuçlar tartışılmıştır. Bu başlıklarda literatürle benzerlik ve farklılık gösteren durumlar ortaya konmuştur. Aynı zamanda araştırmaya ait özgün bulgular, analizler ve sonuçlar irdelenerek çalışmanın literatüre katkısı vurgulanmıştır.

Bu tez çalışmasında örneklem grup olarak seçilen üniversite gençlerinin serbest zaman ve rekreasyon konusunda tercihleri belirlenmiştir. Aynı zamanda kentlerde bu tercihleri karşılamak için iyileştirilecek ya da yeni düzenlenecek alanların hangi mekânsal özelliklere sahip olması gerektiği konusunda da veriler elde edilmiştir.

Çalışmanın amacı, kapsamı ve hedefleri doğrultusunda belirlenen kavramsal çerçeve; kent, gençler, üniversite gençleri, serbest zaman, rekreasyon, kentsel rekreasyon, rekreasyon yönetimi ve gençlik politikaları kapsamında oluşturulmuştur. İncelenen hem ulusal hem de uluslararası bilimsel araştırmalar, kavramsal çerçeveleriyle paralellik oluşturmuştur. Buna göre Çoruh, (2013); Adam, (2014); Anić vd., (2017); Allende vd., (2020); Baranov vd., (2020); Dalbudak, (2021); Temel, (2023); Yıldız vd., (2012) gibi kaynaklar genel bilgiler kapsamında kullanılmıştır. Bununla beraber kent kavramı ve uygulama çalışması kapsamında tezin amacı ve hedefleri paralelinde abiyotik, biyotik ve kültürel peyzaj bileşenleri konusunda bilgiler derlenmiştir.

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden anket (soru kâğıdı yöntemi) yöntemi kullanılarak bu yönetime yönelik bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışmadaki ve tez çalışmasındaki anket formunun oluşturulması sürecinde Abdul-Rahim, (2015), Balcı & İlhan, (2006), Chmielewski, (2011), Çetinkaya & Uzun, (2014), Ekinci, (2017), Karaküçük, (1997), Lipský & Romportl, (2007), Müftüler, (2008), PeteraZganiacz, (2022), Steiner, (2008), Tekin vd., (2007), Wascher, (2004) kaynaklardaki verilerden yararlanılmıştır. Literatürdeki bu çalışmalarda uygulanmış anket sorularına ek olarak bu tez çalışmasının “Öğrencilerin serbest zaman etkinlik tercihleri abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenlerin belirlenmesinde etkilidir ” ve “ Öğrencilerin rekreasyonel etkinlikler için abiyotik, biyotik ve kültürel bileşen tercihleri sosyo-demografik özelliklerle ilişkilidir” hipotezlerini test etmek için farklı sorular sorulmuştur. Bu sorulardan elde edilen veriler üzerinde tanımlayıcı istatistiksel analizlerden frekans/yüzde analizleri, karşılaştırılmalı analizlerden ise “t-Testi, Ki-kare Testi, Tek Yönlü ANOVA, Post hoc test yöntemlerinden Tukey HSD ve Duncan

Testleri, Çapraz Tablolar kullanılmıştır. Literatürle paralellik gösteren bir yöntemle örneklem grubu ve büyüklüğü hesaplanmıştır (Karagöz, 2021; Yılmaz & Doğan, 2016).

Tez kapsamında öncelikli olarak tez çalışmasındaki problemin tanımlanması ve anket formunun oluşturulmasına katkı sunacak bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu pilot çalışma için ilgili soruların oluşturulmasında da yukarıda ifade edilen literatürden faydalanılmıştır. Gerçekleştirilen pilot çalışma tez kapsamında takip edilecek araştırma problemlerinin tanımlanması ve somutlaştırılmasında önemli katkılar sunmuştur. Bu doğrultuda “Üniversite gençliğinin serbest zaman ve rekreasyon ihtiyacı konusundaki farkındalık eksikliği ve bu yöndeki ihtiyaçlarını karşılayabileceği rekreasyonel dış mekânların yetersizliği” araştırmanın ana problemi olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın cinsiyet değişkeni değerlendirildiğinde kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla katılım gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda literatürde benzer konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde cinsiyet değişkeni katılımcıların dağılımına göre benzerlik ve farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Alvarado vd., (2012); Doyle vd., (2019); Allende vd., (2020); Dalbudak vd. (2021); Temel, (2023)’ün yaptığı çalışmalar da cinsiyet dağılımı tez araştırması ile benzer sonuçlar gösterirken Yıldız vd., (2012); Gürbüz & Henderson, (2014); Mocanu vd., (2021) çalışmalarında ise cinsiyet dağılımının farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir.

Katılımcıların serbest zaman sürelerinin belirlendiği bu çalışmada hafta içi ortalama serbest zaman sürelerinin 1-4 saat aralığında, hafta sonu ise 5-8 saat aralığında olduğu belirlenmiştir. Literatürdeki çalışmalar ise katılımcıların günlük serbest zaman sürelerinin ortaya koymuştur. Bu doğrultuda günlük serbest zaman süreleri ile ilgili yapılan çalışmalarda; Temel, 2023 günlük serbest zaman süresini 1-4 saat tespit etmişken Balcı & İlhan, (2006) 2-3 saat, Smajović, (2023) 2-3 saat, Węgrzyn & Miłaszewicz, (2021) 7 saat; Karaderi, (2021) 2-4 saat; Pepe & Bozkurt, (2010) 3-4 saat; Ibrahim & Hamdard, (2020) 1-3 saat; Codina & Pestana, (2019) 1-2.5 saat olarak tespit etmişlerdir. Literatürde yapılan diğer çalışmalarda ise haftalık olarak serbest zaman süreleri ortaya konmuştur. Bu doğrultuda Wang vd., (2011) ise hafta içi 7 saat ve hafta sonu 13 saat; Butnariu, (2020) 10 saat; Özlü vd., (2018) 7 saat ve üzeri; Serdar vd., (2017) 1-5 saat, Çoruh, (2013) ise 6-10 saat olarak belirlemiştir. Sonuç olarak tez çalışması kapsamında belirlenen örneklem grubunun serbest zaman sürelerinin literatürle paralel gösterdiği görülmüştür.

Temel (2023) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin algılanan gelir düzeyleri, cinsiyetleri ve serbest zaman sürelerinin, 21. yüzyıl becerileri ve serbest zaman etkinlikleri

üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin serbest zaman etkinlik tercihleri sırasıyla sportif, turistik ve sanatsal etkinlikler olarak belirlenmiştir. Andrés-Villas vd., (2020) çalışmasını, üniversite öğrencilerinin serbest zaman alışkanlıkları ve bunun algılanan sağlıkla ilişkisini incelemek amacıyla yapmıştır. Bu çalışmasının sonucunda öğrencilerin sanatsal ve sosyal etkinlikleri serbest zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri görülmüştür. Balcı & İlhan' nın (2006) yaptığı çalışma, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeylerini ve serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini tespit etmiştir. Bu doğrultuda sportif, sanatsal ve sosyal etkinlikler serbest zamanı değerlendirmek için tercih edilmiştir. Carr & Axelsen (2009) Avustralya'daki yerel ve uluslararası üniversite öğrencilerinin serbest zaman davranışlarını karşılaştırmak ve analiz etmek için bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada örneklem grup olarak belirlenen öğrencilerin en çok tercih ettiği ve katıldıkları serbest zaman etkinliklerinin sosyal, entelektüel ve sportif etkinlikler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca literatürde yer alan Pepe & Bozkurt (2010); Çoruh (2013); Kozak & Doğantan (2016) ; Anić vd. (2017); Karaşah (2017); Butnariu (2020); Ibrahim & Hamdard (2020) gibi bazı diğer çalışmalar incelendiğinde de gençlerin serbest zamanlarında benzer etkinlikleri tercih ettiği gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda literatürdeki çalışmalara paralel olarak bu tez ile analiz edilen üniversite gençlerinin serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreasyonel etkinlik olarak sosyal, sanatsal ve entelektüel etkinlikleri en çok tercih ettikleri belirlenmiştir.

Tez çalışması kapsamında öğrencilerin gelir durumlarına ek olarak katılımcıların aldıkları bursların sadece fiziksel etkinlik tercihlerinde etkili olduğu, çalışma durumlarında kazandıkları ek gelirlerin ise onları sadece sanatsal etkinliklere yönelttiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde literatürde yapılan Temel (2023)'in çalışmasında da alınan gelir düzeyinin gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımını önemli ölçüde etkilediği değerlendirilmiştir. Gelir düzeyinin serbest zaman etkinlikleri arasında bir ilişkili olduğu ve yüksek gelir düzeyine sahip öğrencilerin daha çeşitli etkinlikler gerçekleştirdiği ortaya konulmuştur. Gelir düzeyi arttıkça bireylerin katıldığı kültürel, sosyal ve sportif etkinlik çeşitliliği de arttığı görülmüştür. Dalbudak vd. (2021) ve Mocanu vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda da ekonomik düzey üzerinden bir değerlendirme gerçekleştirilerek yüksek gelire sahip öğrencilerin ücretli olan rekreasyon etkinliklerinden sportif etkinliklere daha fazla katılım gösterdiği ifade edilmiştir.

Araştırma bulguları, araştırma grubunun hafta içi ve hafta sonu serbest zamanları açısından incelendiğinde yeterli serbest zamanlarının olmasına rağmen bu serbest

zamanlarını değerlendirdikleri etkinlik çeşitliğinin kısıtlı olduğu gözlemlenmiştir. Sunulan olanakların yetersizliğinden ötürü sanatsal ve pratik etkinliklerin gerçekleştirilmesi daha sık gözlemlenmektedir. Olanakları olsa fiziksel etkinlikleri tercih etmişlerdir. Bu durumda serbest zaman etkinlik tercihlerinin sosyo-demografik özellikleriyle (yaş, cinsiyet, ekonomi) ve kentin olanaklarıyla ilişki olduğu görülmüştür. Sosyo-demografik özelliklerle etkinlik tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki çıkmıştır.

Aklanoğlu'nun 2009 yılında yaptığı çalışmada, çalışma alanı olarak belirlediği kentin sürdürülebilir bir yerleşim olması için peyzaj tasarımı gerçekleştirmiştir. Bu doğrultuda belirlediği kentin ekolojik özelliklerini abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenlerle açıklamıştır (Aklanoğlu, 2009). Benzer şekilde Karadağ (2009) kentsel mekân/ ekosistemlerinin analiz edilmesinde kullanılan adımlarından bir olan fonksiyonel doğal bileşenlerinin tanımlanmasını ve analiz edilmesini peyzaj bileşenleri kapsamında açıklamıştır. Güler (2021)'de çalışma alanına ait özellikleri abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenler altında açıklamıştır. Aynı şekilde Olgun (2019) çalışma alanı olan kentin yeşil alanlarının planlanması için veri oluşturacak peyzaj bileşenlerini kurum ve kuruluşlardan, yapılan bilimsel yayınlardan elde ettiği verilerle sunmuştur. Tel (2014)' de çalışma kapsamında araştırma alanını analiz ederek kent ekolojisinin bileşenlerini oluşturan abiyotik, biyotik, kültürel peyzaj bileşenlerini belirlemiştir. Çorbacı (2014) çalışma alanının peyzajını geçmişten bugüne kadar şekillendiren doğal ve kültürel peyzaj bileşenlerini tanımlamıştır. Aynı zamanda bu bileşenlerin güçlü ve zayıf yönlerini, tehditleri ve potansiyel olanakları değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda bu tez çalışmasının yapılan çalışmalar bölümünde yer alan evren ve örneklem grubunda tanımlamış KTÜ ve Trabzon Kent'inin peyzaj bileşenleri literatürle paralellik gösterecek şekilde açıklanmıştır. Çalışmada literatürden farklı olarak hazırlanan anket formu kapsamında abiyotik bileşenler (topoğrafya yapısı ve şekli, hidroloji (su) yapısı ve içeriği, iklim), biyotik bileşenler (bitki örtüsünün hem görsel hem dokusal, fenolojik, form, ölçü özelliği ve havyan varlığı) ve kültürel bileşenler (yapı ve yeşil alan yoğunluğu, ulaşım araçları, yol özelliği, erişilebilirlik ve insan yapımı elemanlar) her bir bileşen alt başlıklara ayrılmıştır. Kentsel rekreasyon alanlarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için bu bileşenlerin üniversite öğrencileri tarafından tercih edilmesi istenmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin tercihleriyle bir kentsel rekreasyon alanlarının peyzaj bileşenleri tespit edilmiştir. Böylece kentsel rekreasyon alanlarının planlanması ve tasarlanmasının en önemli unsurları olan peyzaj bileşenlerine ait veriler elde edilmiştir.

Bekiryazıcı (2015) yaptığı çalışmada kentsel açık-yeşil alanların sunduğu ekosistem hizmetlerini detaylı bir şekilde ele almıştır. Çalışmada, abiyotik faktörlerin (örneğin, güneşlenme, rüzgâr yönü, su varlığı) kullanıcı konforu ve enerji etkinliği üzerindeki etkileri vurgulanmıştır. Düzgüneş & Bezirkan (2017) ise kıyı alanlarındaki biyoklimatik koşulların rekreasyonel planlama açısından değerlendirilmesini ele almıştır. Çalışma, iklimsel abiyotik bileşenlerin kullanıcı konforu üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur. Kurdoğlu vd. (2019) Trabzon Orta Mahalle örneğinde abiyotik, biyotik ve kültürel peyzaj bileşenlerini bütüncül bir şekilde incelemiştir. Çalışmada abiyotik, biyotik ve kültürel peyzaj bileşenleri arasında önceliklendirme yapılarak ön plana çıkan bileşenler ortaya konulmuştur. Çakmak vd., (2021) kentsel alanlarda biyoçeşitliliği destekleyen tasarım uygulamalarına örnek vermek suretiyle biyoçeşitliliği destekleyebilecek alternatif tasarımlar oluşturmayı amaçlamakta ve bu doğrultuda peyzaj bileşenlerinden olan biyotik bileşenlerin yerel bitki türlerinin kullanımı ve habitat çeşitliliğinin artırılmasının biyolojik çeşitliliği desteklediği belirtilmiştir. Okten (2022) biyofilik tasarımın kentsel parkların yenilenmesindeki rolünü inceleyerek biyofilik tasarım ile insanların doğayla olan bağına güçlendirme amacına vurgu yapmıştır. Bu bağlamda biyotik bileşenlerin (bitki örtüsü, su öğeleri vb.) kentsel parklara entegrasyonunun önemi vurgulanarak biyofilik uygulamaların doğal kaynakların ve ekolojik dengenin korunmasına katkı sağladığını vurgulamıştır. Karayılmazlar & Şenik (2022), Biyotop Alan Faktörü (BAF) yaklaşımıyla kentsel alanlardaki biyotik bileşenlerin değerlendirilmesini ele almıştır. BAF'ın yeşil alanların ekolojik işlevselliğini artırma hedefi tanımlanarak bu doğrultuda biyotik bileşenlerin (bitki örtüsü, habitatlar) planlamadaki önemi ortaya koymuştur. Myalkovsky vd., (2023) ise kentsel parkların biyolojik çeşitliliğin korunması ve rekreasyonel fırsatlar sunma açısından önemini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda biyotik bileşenlerin, özellikle yerel flora ve fauna çeşitliliğinin, kentsel ekosistemlerin sürdürülebilirliği üzerindeki etkileri incelenmiştir. Voigt vd., (2014) çalışmasında ise kentsel parkların rekreasyonel hizmetlerinin değerlendirilmesi ve park özelliklerinin ziyaretçi aktiviteleri üzerindeki etkisinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Kentsel parklarda ziyaretçilerin deneyimlerinin parkların biyotik, abiyotik ve insan yapımı unsurlarının çeşitliliğinden etkilendiği görülmüştür. Paudel & States (2023) kentsel yeşil alanların ekosistem hizmetleri bağlamında sürdürülebilirliğini inceleyerek biyotik bileşenlerin, özellikle bitki örtüsünün, hava kalitesi, sıcaklık düzenlemesi ve su yönetimi gibi ekosistem hizmetlerine katkısı vurgulanmıştır. Güner & Gültekin (2020); İstanbul Üsküdar kıyı bandında yer alan kültürel varlıkların envanterini oluşturarak, bu varlıkların tarihsel süreç

içindeki değişimini ve kent halkının bu varlıklara ilişkin farkındalığını değerlendirmişlerdir. Çalışmada, kültürel peyzaj bileşenlerinin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için öneriler sunulmuştur. Altınçekiç vd., (2009) İstanbul'daki Fatih Ormanı'nda doğal ve kültürel kaynakların peyzaj planlaması açısından değerlendirilmesini ele almıştır. Çalışma, kültürel peyzaj bileşenlerinin rekreasyonel alanların planlanmasına nasıl entegre edilebileceğine dair yöntemsel bir yaklaşım sunmuştur. Erdoğan (2024) kamusal parkların mekânsal kalitesini artırmak amacıyla stratejik bir kentsel tasarım rehberi oluşturmuştur. Çalışma, kültürel peyzaj bileşenlerinin kullanıcı deneyimi ve mekânsal kalite üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir. Gökçe & Açiksöz (2015) yaptığı çalışmada, turizmin kültürel peyzaj bileşenleri üzerine etkisini görsel olarak tespit etmek ve bu etkileri kırsal kimlik yapısıyla ilişkilendirmeyi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda kültürel peyzaj bileşenlerinin görsel değerlerini ortaya koymuştur. Dazzini'nin 2005 yılında yaptığı çalışma, peyzaj planlamada ekolojik bir yöntem geliştiren Ian McHarg'ın doğa ile çalışmanın gerekliliğini vurgulayarak doğayı korumanın önemine dikkat çekmiştir. Tasarımlarında abiyotik (topografya, jeoloji, hidroloji, toprak, iklim), biyotik (yaban yaşamı ve bitki örtüsü) gibi doğal peyzaj bileşenlerinin tasarıma dahil edilmesi gerekliliğini vurgulamıştır (Dazzini, 2005). Özetle literatür kapsamında yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, her bir peyzaj bileşeni ayrı ayrı ele alınarak çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Belirlenen çalışma konuları kapsamında peyzaj bileşenlerinin nasıl değerlendirildiği ve sonuçları açıklanmıştır. Tez çalışması kapsamında ise abiyotik, biyotik ve kültürel peyzaj bileşenleri bütün olarak ele alınmıştır. Bu bileşenler alt başlıklara ayrılarak üniversite öğrencilerinin tercihlere açılmıştır. Böylece tercihler doğrultusunda bir kentsel rekreasyon alanında planlama ve tasarım sürecinin peyzaj bileşenlerinin belirleyici rol oynadığı bütünsel yaklaşımını nasıl olması gerektiği çalışma kapsamında ortaya konulmuştur.

Tez kapsamında örneklem grubu olarak ele alınmış üniversite öğrencilerin serbest zamanlarındaki etkinlik tercihleri sosyo-demografik özelliklerle istatistiksel olarak ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada öğrencilerin yaş, cinsiyet, gelir durumu, eğitim durumları, ailelerinin gelir ve eğitim durumları serbest zaman etkinlik tercihleri üzerinde etkili olduğu gözlemlenmiştir. Böylece sosyo-demografik özelliklerin öğrencilerin serbest zamanları ve değerlendirme yönündeki etkilerinin ne kadar önemli olduğu ve öğrencileri nasıl yönlendirdiği çalışma kapsamında incelenmiştir.

Akademik eğitim süreçleri boyunca serbest zamanları konusunda endişe duyulan üniversite öğrencilerinin çalışma kapsamında hem hafta içi hem de hafta sonu sahip

oldukları serbest zaman sürelerinin sosyo-demografik özellikler, serbest zamanı değerlendirme amaçları ve serbest zaman etkinlikleri üzerinde etkisi olduğu çalışma kapsamında tespit edilmiştir. Öğrencilerin sahip oldukları zaman dilimlerinde serbest zaman olarak kullandıkları sürelerde neyi amaçlıyor ve hangi etkinliği yapmayı tercih ediyorsa ona göre değerlendirdikleri ortaya çıktığı için kendi tercihleri konusunda serbest zamanlarını yönettikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Tez çalışması kapsamında öğrencileri serbest zamanlarında sırasıyla daha çok sosyal, sanatsal, entelektüel, fiziksel, pratik ve diğer etkinlikleri yapmayı tercih etmektedirler. Bu tercihler öğrencilerin olanakları doğrultusunda tercih edebildikleri etkinlik türlerini ortaya koymuştur. Olanakları olması durumunda ise bu tercihlerin yapılma sırasında değişiklikler meydana gelmiştir. Öğrencilerin daha çok fiziksel, sanatsal, sosyal, entelektüel, pratik ve diğer etkinlikleri seçtikleri ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin olanaklılık durumlarının serbest zaman değerlendirme konusunda etkinlik tercih sıralamasını etkilediği görülmüştür.

Serbest zaman etkinlik çeşitliliği açısından eğitim gördükleri kentlerin ve geldikleri kentlerin karşılaştırıldığı bu tez çalışmasında her bir kent kendi içerisinde etkinlik çeşitliliği göstermiştir. Fakat öğrencilerin geldikleri kentlerin eğitim gördükleri kente göre daha fazla çeşitlilik sunduğu çalışma kapsamında tespit edilmiştir. Bu durum kentler arasında farklılıkların olduğunu ve kent dinamiklerinin bu konuda daha da çalışmalar gerçekleştirmesi gerekliliğini ortaya koymuştur.

Üniversite öğrencilerin serbest zamanları için tercih ettikleri etkinlik türlerinin peyzaj bileşenleriyle ilişkinin ortaya konulduğu bu çalışmada, çıkan sonuç farklı etkinlik türlerine göre peyzaj bileşenleri kombinasyonlarının aynı özelliklere sahip olduğudur. Öğrencilerin en çok tercih ettiği sosyal, sanatsal ve entelektüel etkinlikler için abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenlerinde en çok tercih edilen özellikler aynı olduğu görülmüştür. Bu durumda peyzaj bileşenleri kombinasyonlarında etkinlik türleri farklı olmasına rağmen aynı peyzaj bileşen özelliğine sahip olan alanlar oluşturulacaktır. Böylece gençlerin tercih ettikleri farklı etkinlik türlerine göre peyzaj bileşenleri farklılık göstermemiştir.

5. SONUÇLAR

Kentsel alanlarda, kentleşmeyle birlikte birçok gelişme ve değişim bir arada yaşanmaktadır. Bu duruma ayak uydurmaya çalışan toplumun genci, çocuğu, yaşlısı, engelli bireyleri, karşılaştıkları sorunlarla baş edebilmek için belli bir arayış içerisinde olmaktadır. Bireyler hayatlarının zorunluluklarını yerine getirdikten sonra kendilerine kalan zamanlarını değerlendirmeye çalışmaktadırlar. Kent yönetimleri de bu yönde olanak yaratmaya ve sağlamaya yönelik bir çaba içerisinde olup olanaklarını geliştirme yönünde her geçen gün daha fazla arayış içindedir. Kentsel rekreasyon alanları, toplum ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamak için tasarlanmış alanlardır. Açık yeşil alanlar, kapalı ve yarı açık kamusal alanlar, kentlileri yaşamlarındaki olumsuzluklardan uzaklaştırarak rekreasyon ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamaktadır. Bu alanların planlanması ve tasarlanmasında; peyzaj bileşenleri (abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenler) denge unsurudur. Peyzaj bileşenleri; kentlerin sürdürülebilirliği ve ekolojik dengenin sağlanması açısından kentsel rekreasyon alanlarının önemli unsurlarıdır.

Bu tez çalışması kapsamında örneklem grubu olarak üniversite gençleri seçilmiştir. Günümüz üniversite gençliğinin serbest zaman ve rekreasyon ihtiyacı konusundaki farkındalık eksikliği ve bu yöndeki ihtiyaçlarını karşılayabileceği rekreasyonel dış mekânların yetersizliği araştırmanın ana problemidir. Çalışma kapsamında genç grubu temsil eden örneklem gruplarından bir tanesiyle pilot çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda gençlerin serbest zaman farkındalıklarını belirleyebilmek için kavramsal olarak ne anlama geldiğini tanımlamalarını istenmiştir. Bunun sonucunda farkındalık düzeylerinin bilen, bilmeyen ve eksik bilen ile aynı olduğu görülmüştür. Buna paralel öğrencilerin serbest zaman ve rekreasyon ihtiyaçlarını tespit etmek, bu beklentileri ve ihtiyaçları karşılayacak etkinlikleri belirlemek için nasıl bir yöntem izlenmesi gereği araştırmanın diğer bir problemidir. Tez çalışmasının literatürdeki eksikliği de gerçekleştirmek adına ortaya koyduğu diğer bir problem ise “gençler için etkinliklerin gerçekleştirileceği mekânlarda tercih edilen peyzaj bileşenlerinin neler olduğu ve hangi ilişkiler içinde birarada olduğunu belirlemek” tir. Tez kapsamında gerçekleştirilen pilot çalışma, aynı zamanda serbest zamanlarını değerlendirme konusunda farklılıklarını ve rekreasyonel etkinlik tercihlerinde aile tarafından yönlendirildiği, lisede yapmayı tercih ettikleri rekreasyonel etkinlikleri üniversite de devam ettirdikleri, üniversite hayatının serbest zaman ve rekreasyonel etkinlikler açısından beklen-

tilerini karşılamadığı ve yetersiz kaldığını sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda gençlerin rekreasyonel etkinlik türü olarak sosyal, fiziksel ve sanatsal etkinlik türlerini tercih ettikleri, eğitim süreçlerinin yoğun olmasından dolayı serbest zamanlarını yeterli olarak değerlendiremedikleri ve üniversitenin yeterli olanakları olmadığı, serbest zamanlarını genellikle dinlenme amacıyla değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Bu pilot çalışma, araştırma problemleriminin ortaya konulmasında önemli katkı sunmuştur. Bu doğrultuda akademik eğitim sürecindeki gençlerin beklentilerinin, etkinlik ve mekân tercihlerinin, rekreasyonel mekân örgütlenmelerine nasıl yansıtılacağı konusu araştırılmıştır. Tez çalışmasının yapılan çalışmalar kısmında sıralanan hipotezler doğrultusunda araştırma gerçekleştirilmiş ve aşağıda açıklanan sonuçlara ulaşılmıştır.

- Sosyo-demografik özelliklere göre sonuçlar:

Tez çalışmasına 1002 lisans öğrencisi katılım sağlamıştır. Bu katılımcı grubun sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında 21 yaşındaki öğrencilerin en fazla katılım sağladığı tespit edilmiştir. Kadın öğrenciler erkek öğrencilere kıyasla daha fazla katılım göstermiştir. UAK temel alanlarının göz önüne alındığı bu çalışmada katılımcıların okudukları fakülteler değerlendirildiğinde 10 farklı fakülteden katılım sağlandığı tespit edilmiştir. Bu fakültelerin içerisinde en fazla katılımcının olduğu fakülteler sırasıyla Mimarlık, Mühendislik ve Sağlık Bilimleri Fakülteleridir. En düşük katılım ise Tıp Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden olmuştur. Fakültelerin yanı sıra katılımcıların okudukları bölümleri de incelenmiş ve bunların içerisinde en fazla Hemşirelik, Diş Hekimliği ve Eczacılık bölümündeki öğrencilerin katılım gösterdiği tespit edilmiştir. En az katılım sağlayan bölümler ise Maliye, Harita Mühendisliği ve Kimya bölümleri olmuştur. Katılımcıların sınıf düzeylerinde ise birinci ve üçüncü sınıflar ağırlıklı olarak katılmıştır. Üniversite eğitimi için 30 farklı kentten öğrencinin geldiği ve en fazla katılımın Trabzon ve İstanbul kentlerinden olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç öğrencilerin eğitim hayatını kendi kentlerinde devam ettirme eğilimi içinde olduğunu göstermiştir. Katılımcıların okudukları lise türünün de tespit edildiği bu çalışmada öğrencilerin başarı düzeyi yüksek olan liselerden eğitim aldıkları görülmüştür. Aynı zamanda üniversite okuyorken ikinci bir üniversite okuma durumu incelendiğinde bunu tercih etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların ailelerinin gelir durumu incelendiğinde ortalama gelirin 25.000 ve 35.000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların kendi gelir durumları, 5000-10000 TL arasında değişmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin çoğunluğunun burs almadığı ve çalışmadığı tespit edilmiştir. Ebeveynlerin sağ olma durumlarına bakıldığında ise çoğunlukla hayatta oldukları, meslek

disiplini olarak annelerin ev hanımı, babaların ise emekli olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin eğitim durumlarına bakıldığında annelerin ilköğretim düzeyinde babaların ise lise düzeyinde eğitime sahip olduğu görülmüştür.

- Serbest zaman kavramına yönelik sonuçlar:

Tez kapsamında ele alınan katılımcıların serbest zaman sürelerinin belirlendiği bu çalışmada hafta içi ortalama serbest zaman sürelerinin 1-4 saat aralığında, hafta sonu ise 5-8 saat aralığında olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların serbest zamanlarını dinlenme amaçlı olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra serbest zamanı değerlendirme amaçları sırasıyla sportif amaçlı, kültürel amaçlı, diğer amaçlı, sanatsal amaçlı ve toplumsal amaçlı olmuştur.

Tez kapsamından tanımlanmış katılımcıların, serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreasyonel etkinlik olarak sosyal etkinlikleri (toplantılar, seminerler, gönüllük faaliyetleri, festivaller, tiyatro ve sinemaya gitmek gibi) en çok tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca katılımcılar sırasıyla sanatsal etkinlikleri (müzik yapmak, tiyatro oynamak, resim yapmak, sergi ve müze gezileri gibi), entelektüel etkinlikler (kitap, dergi, gazete okumak, konferansa katılmak, radyo programı yapmak gibi), fiziki etkinlikler (yürüyüş yapmak, sporla ilgilenmek, bisiklet sürmek, doğa yürüyüşüne katılmak gibi), pratik etkinlikler (el işleriyle uğraşmak, bahçecilik yapmak, el sanatlarıyla ilgilenmek gibi) ve diğer etkinlikleri de tercih etmişlerdir. Sonuç olarak bakıldığında katılımcıların serbest zamanlarını çeşitli rekreasyonel etkinliklerle değerlendirdikleri görülmüştür.

Çalışma kapsamında katılımcıların olanakları olması durumunda serbest zamanlarında yapmayı tercih ettikleri rekreasyonel etkinlik türlerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda katılımcılar olanakları olması durumunda fiziksel etkinlikleri yapmayı tercih etmişlerdir. Aynı zamanda sırasıyla sanatsal etkinlikleri, sosyal etkinlikleri, entelektüel etkinlikleri, pratik etkinlikleri ve diğer etkinlikleri tercih etmişlerdir. Böylece katılımcıların mevcutta yapmayı tercih ettikleri etkinlik türlerinin sıralamasıyla olanakları olması durumunda tercih ettikleri rekreasyonel etkinlik türlerinin tercih sıralamalarında değişikliklerin olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda olanaklarının olması durumunun onları daha çok fiziksel etkinliklere yönlendirdiği tespit edilmiştir.

Katılımcıların eğitim gördükleri Trabzon Kent'inin kısmen serbest zaman etkinlik çeşitliliği sunduğunu ve bu etkinliklerin sırasıyla sanatsal etkinlikler, fiziksel etkinlikler, sosyal etkinlikler, entelektüel etkinlikler, pratik etkinlikler ve diğer etkinlikler olduğu çalışma kapsamında belirlenmiştir. Farklı kentlerden gelen katılımcılar ise geldikleri kentleri

serbest zaman etkinlik çeşitliliği açısından daha olanaklı bulmuştur. Geldikleri kentlerin etkinlik tercih sıralaması ise sosyal etkinlikler, fiziki etkinlikler, sanatsal etkinlikler, entelektüel etkinlikler, pratik etkinlikler ve diğer etkinlik türleri şeklindedir. Bu doğrultuda kentler karşılaştırıldığında Trabzon kenti diğer kentlere göre serbest zaman etkinlik çeşitliliği açısından yetersiz bulunmuştur. Kentlerin etkinlik tercihlerinde ise sanatsal etkinlikler Trabzon kentinde ön planda olurken diğer kentlerde sosyal etkinlikler ön plana çıkmıştır.

- Peyzaj bileşen tercihlerine yönelik sonuçlar:

Katılımcıların kentsel rekreasyon alanlar için tercih ettiği peyzaj bileşenleri (abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenleri) çalışma kapsamında ortaya konulmuştur. Abiyotik bileşenlerden “topografya şekli, topografya yapısı, hidroloji (su) yapısı, hidroloji içeriği ve iklim özellikleri”ne yönelik tercihler tespit edilmiştir. Bu doğrultuda katılımcılar, abiyotik bileşenler açısından kentsel rekreasyon alanları için topoğrafya şeklini düz ve geniş, topoğrafya yapısını bitkilendirilmiş, hidroloji yapısını hareketli, geniş ve yüzeysel, hidrolojisini (su içeriğini) doğal içerikli, iklimini de güneşli, az yağışlı, nemsiz ve ılıman iklim özelliklerini tercih etmişlerdir. Çalışmada biyotik bileşenlerden ise “bitki örtüsünün hem görsel hem de dokusal özelliği, bitki örtüsünün mevsimsel olarak sergilediği fenolojik (mevsimsel değişimi) özelliği, bitki örtüsünün form özelliği, bitki örtüsünün ölçü özelliği, etkinliklerin yapıldığı çevrede var olmasını istedikleri hayvan varlığı türü” belirlenmiştir. Katılımcılar biyotik bileşenler açısından, bitki örtüsünün görsel ve dokusal olarak herdem yeşil ve yumuşak, fenolojik olarak ilkbahar renklenmesi sergilediği, yayılcı, yuvarlak ve sarkık forma sahip olduğu, orta derecede alan kapladığı ve hayvan türleri açısından ağaçlarda yaşayan türlerin olduğu bir kentsel rekreasyon alanı istemektedirler. Kültürel bileşenler açısından ise “yapısal olarak dağılımı, ulaşımında kullanılacak araç türü, ulaşımında kullanılacak yol özelliği, ulaşımında erişilebilirlik ve diğer insan yapımı elemanlar (altyapı ve üst yapı donatı) ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda katılımcılar kentsel rekreasyon alanlarının içerisinde yapı yoğunluğunu ve tarihi, kültürel ve arkeolojik değerleri orta yoğunlukta, yeşil alanları çok istemektedir. Kentsel rekreasyon alanlarına en çok yaya, bisiklet ve otobüs araçlarını kullanarak ulaşmayı, yol özelliği olarak geniş, güvenli, yol şekli düzenlenmiş, uzun ve geçirimli yüzeye sahip, ulaşımında erişilebilirliği güvenli, yürüme mesafesinde, herkesin erişebildiği, kolay ve mesafesi yakın, diğer insan yapımı elemanların da estetik, yaşam kalitesi sağlayan, etkinliklere uygun olmasını tercih etmişlerdir.

- Serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarının sosyo-demografik özellikleriyle ilişkine ait sonuçlar:

Katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarının sosyo-demografik özellikleriyle ilişkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu doğrultuda çalışma kapsamında katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarından dinlenme amaçlı, kültürel amaçlı, toplumsal amaçlı, turizm amaçlı ve sanatsal amaçlı olmak üzere altı grupta sosyo-demografik özelliklerin etkili olduğu görülmüştür. Sonuçlara bakıldığında; katılımcıların yaş, cinsiyet, aile gelir durumları, gelir durumları değişkenlerinin serbest zaman değerlendirme amaçlarından altı tanesiyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Altı grup kendi içerisinde değerlendirildiğinde sadece dinlenme amacı üzerinde cinsiyetin etkili olduğu görülmüştür. Burada da kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha ön plana çıkmıştır. Katılımcıların eğitim gördükleri fakülteler ve sınıf düzeylerinde anlamlı fark sadece kültürel amaç ve toplumsal amaçta tespit edilmiştir. Katılımcıların ebeveynlerinin sağ olma durumunun amaçlarla ilişkisine bakıldığında annenin sağ olma durumunun dinlenme amaç, toplumsal amaç ve sportif amaç üzerinde etkili olduğu, babanın ise hiçbir amaç üzerinde etkili olmadığı görülmüştür. Annenin eğitim durumunun tercihler üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Burada sadece dinlenme amaçlı tercihler üzerinde anlamlı fark meydana gelmiştir. Annelerinin eğitim durumu ilkökul düzeyinde olmayanlar ile lisansüstü eğitime ve diğer eğitim seviyesine sahip olanların çocuklarının tercihlerinde farklılık tespit edilmiştir. Sonuç olarak annelerin eğitim durumları katılımcıların tercihleri üzerinde etkin rol oynadığı görülmüştür. Burs alan katılımcıların, sadece kültürel amaçlı tercihlerinde farklılık tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin gelir durumlarına ek olarak aldıkları bursların serbest zamanlarını kültürel amaçlı olarak değerlendirmelerini olanaklı kıldığını göstermektedir. Aynı zamanda eğitimlerinin yanı sıra çalışan katılımcıların ek gelirlerinin olmasıyla sadece kültürel ve sanatsal amaçlı etkinlikleri tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Sosyo-demografik özelliklerin yanı sıra serbest zaman değerlendirme amaçları ile katılımcıların hafta içi ve hafta sonu sahip oldukları serbest zaman sürelerinin de ilişkisi olduğu çalışma kapsamında tespit edilmiştir. Bu doğrultuda tercih edilen altı amaç kendi içerisinde değerlendirildiğinde hafta içi serbest zaman süresi sadece dinlenme ve sportif amaçlar için anlamlı olarak fark ortaya koymuştur. Hafta sonu bakıldığında ise sadece dinleme amacı için anlamı bir farklılık tespit edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde

hem hafta içi hem de hafta sonu serbest zaman süresine sahip olmayan katılımcıların serbest zaman değerlendirme amaçları diğerlerine göre farklılık göstermiştir.

- Serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarının etkinlik tercihleri üzerindeki etkisine ait sonuçlar:

Çalışma kapsamında katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirme amaçlarının etkinlik tercihleri üzerindeki etkisi ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda etkinlik tercihlerinin dinlenme amacı doğrultusunda belirlendiği tespit edilmiştir.

- Öğrencilerin eğitim gördükleri şehir ile geldikleri şehirlerin serbest zaman etkinlik çeşitliliği açısından olanaklılığına ait sonuçlar:

Katılımcılar Trabzon Kent'i ve geldikleri kentlerin sunduğu serbest zaman etkinlik türlerini karşılaştırdıklarında Trabzon kenti etkinlik türü tercih sıralamasında fiziksel etkinlikler, sanatsal etkinliklerin önüne geçerek birinci sırada yer almıştır. Trabzon kenti sunduğu etkinlik çeşitliliğinin sıralamasında fiziki ve sanatsal etkinlikler ilk sırada yer alırken Trabzon dışında gelen öğrencilerin tercihleriyle birlikte fiziksel etkinlikler birinci sırada sanatsal etkinlikler ise ikinci sırada yer almıştır. Trabzon dışındaki kentlerin sunduğu etkinlik çeşitlik sıralamasında bir değişiklik görülmemektedir.

- Serbest zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri rekreasyon etkinlik türlerinin sosyo-demografik özellikleriyle ilişkisine yönelik sonuçlar:

Katılımcıların serbest zaman için tercih ettikleri rekreasyon etkinlik türlerinin sosyo-demografik özellikleriyle ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Katılımcıların serbest zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri rekreasyonel etkinlik türleri sırasıyla; sanatsal etkinlikler, entelektüel etkinlikler, sosyal etkinlikler, pratik etkinlikler, fiziki etkinlikler olmak üzere beş grup şeklindedir. Bu beş gruba yönelik tercihlerde yaş, cinsiyet, okudukları fakülte, sınıf düzeyi, ailelerin gelir düzeyi, ebeveynlerinin meslek ve eğitim durumu, gelir durumları değişkenleri farklılık göstermektedir. Etkinlik türlerinin tercihlerinde kadınların erkeklere göre etkinliklere katılım oranı daha fazladır. Bu noktada cinsiyetin tercihler üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Katılımcıların okudukları fakültelerin rekreasyonel etkinlik türü tercihinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Mimarlık, Planlama ve Tasarım Fakültesi, Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Fakültesi, Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinin tercihleri kendi içerisinde Fen Bilimleri ve Matematik Fakültesi ve Mühendislik Fakülteleri ise kendi içerisinde benzerlik göstermiştir. Çalışmada ebeveynlerin eğitim durumlarında sadece babanın eğitim durumunun katılımcıların tercihlerinde etkili olduğu görülmüştür. Yine katılımcıların

tercihlerinde anne eğitimi, anne mesleği ve baba mesleğinin tercihleri etkilemediği tespit edilmiştir. Sonuç olarak ataerkil bi toplum içerisinde yaşayan katılımcıların tercihlerini babalarının eğitim durumlarının etkilemesi olağan karşılanabilir. Gelir durumlarına ek olarak katılımcıların aldıkları bursların sadece fiziksel etkinlik tercihlerinde etkili olduğu, çalışma durumunda kazandıkları ek gelirlerin ise onları sadece sanatsal etkinliklere yönelttiği tespit edilmiştir.

- Serbest zaman sürelerinin etkinlik tercihlerine yönelik sonuçlar:

Bu sonuçların dışında katılımcıların hafta içi ve hafta sonu sahip oldukları serbest zaman süreleri etkinlik tercihlerini etkilemiştir. Hafta içi serbest zaman süresi bulunmayanların diğer serbest zaman süreleri bulunanlara göre bütün etkinlikler kapsamında farklılık göstermiştir. Hafta sonu serbest zaman süresi bulunmayanlar, 1-4 saat süresi olan ile diğer serbest zaman süreleri olanlara göre bütün etkinlikler kapsamında farklılık göstermiştir. Burada katılımcıların hafta içi ve hafta sonu serbest zaman süreleri, rekreasyonel etkinlik tercihlerinden sanatsal etkinlikler ve pratik etkinlikler üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda hafta içi serbest zaman süresi bulunmayan katılımcılar ile 15 saat ve üzeri hafta içi serbest zaman süresine sahip olan katılımcılar sanatsal etkinlikler kapsamında benzer tercihlerde bulunmuştur. Hafta sonu serbest zaman süresi bulunmayanlar ile diğer serbest zaman süreleri bulunanlar arasında sanatsal etkinlikler kapsamında farklılık tespit edilmiştir. Hafta içi serbest zaman süresi bulunmayanların diğer serbest zaman süreleri bulunanlar ile pratik etkinlikler kapsamında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Hafta sonu serbest zaman süresi bulunmayanlar ile 15 saat ve üzeri hafta içi serbest zaman süresine sahip olanlar pratik etkinlikler kapsamında benzer tercihlerde bulunmuştur.

- Rekreasyonel etkinlik türlerine göre peyzaj bileşenlerine ait sonuçlar:

Bu adımda katılımcıların rekreasyonel etkinlik türlerine göre tercih ettikleri peyzaj bileşen kombinasyonları tespit edilmiştir. Katılımcıların, kentsel rekreasyon alanlarında tercih edilen sanatsal etkinlikler, sosyal etkinlikler, pratik etkinlikler, fiziki etkinlikler, diğer etkinlik tercihlerine göre tercih edilen peyzaj bileşen kombinasyonları aşağıdaki gibidir:

- Abiyotik bileşenler; topoğrafya şekli için düz ve geniş, topoğrafya yapısı bitkilendirilmiş, hidroloji yapısı hareketli, geniş, yüzeysel, hidroloji içeriği doğal (biyolojik), iklim özelliği de güneşli, az yağışlı, nemsiz, ılıman,

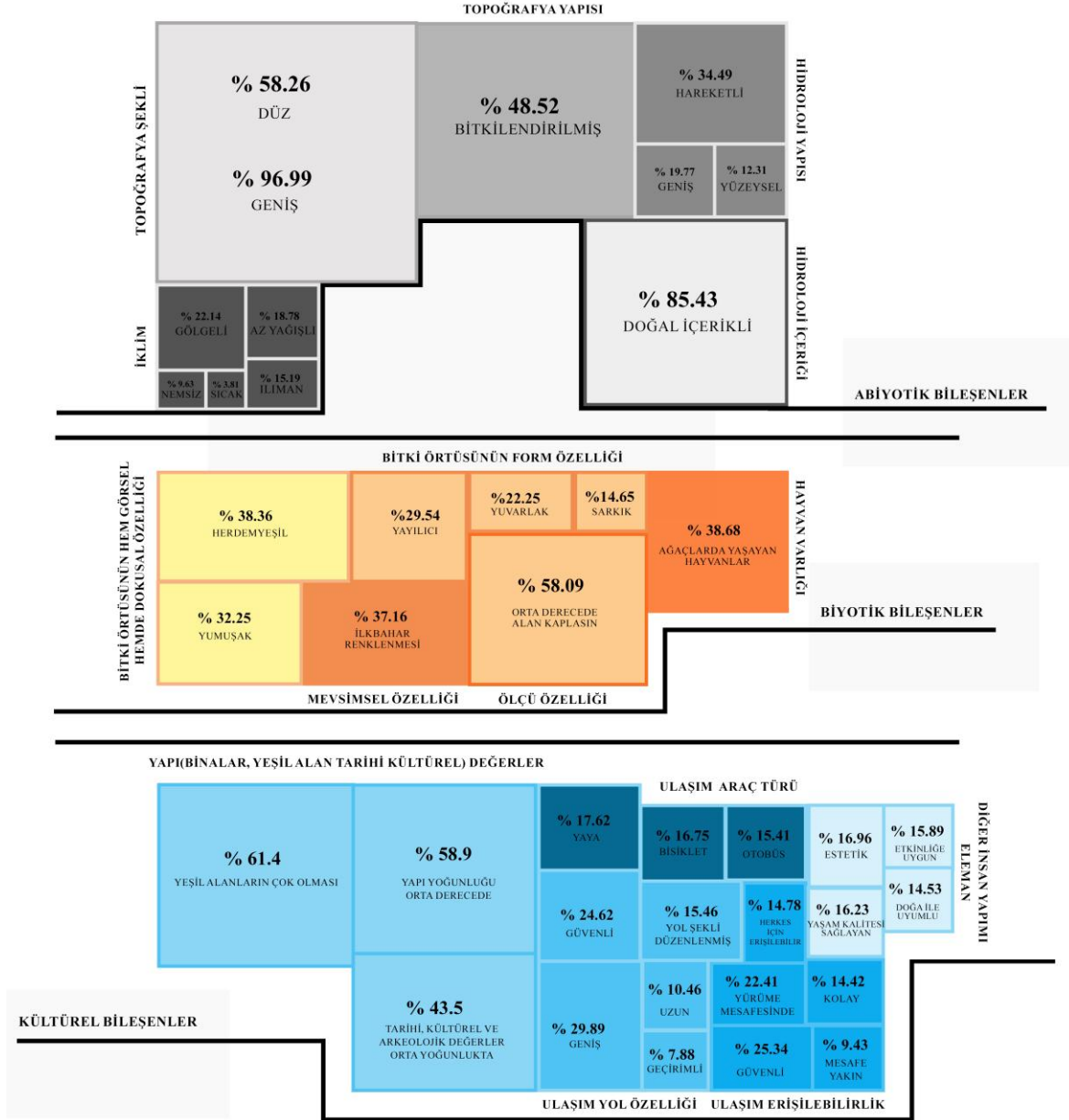
- Biyotik bileşenler; bitki örtüsü herdem yeşil ve yumuşak dokulu, ilkbahar renklenmesi gösteren, yayılıcı, yuvarlak ve sarkık formulu, orta derecede alan kapladığı, ağaçta yaşayanlar hayvan varlığı,

- Kültürel bileşenler; yaya olarak ulaşım sağlayabildiği, geniş, uzun, geçirimli, yol şekli düzenlenmiş, güvenli yol özelliğine sahip, ulaşımda erişilebilirliği güvenli, yürüme mesafesinde, herkes için erişilebilir ve kolay olan, estetik, etkinliklere uygun, yaşam kalitesi sağlayan, doğa ile uyumlu insan yapımı elemanlar şeklinde biraraya getirilmiştir.

Çalışmanın  zg n tüm sonuçları aşağıdaki  ekil 55'te g rselle tirilmi tir.



Tez çalışmasının özgün abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenlerin tüm sonuçları aşağıdaki Şekil 56’te görselleştirilmiştir.



Şekil 56. Peyzaj bileşenlerinin tercihlere yüzdesel olarak yansımaları

6. ÖNERİLER

Tez çalışmasının öneriler kısmı iki bölümde açıklanmıştır. Birinci bölümde planlama ve tasarıma yönelik öneriler, ikinci bölümde uygulama ve yönetim politikalarına yönelik öneriler verilmiştir.

1. Planlama ve tasarıma yönelik öneriler:

Kentsel ölçekte özellikle üniversite kentlerinde gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmek için olanaklara sahip olması gerekmektedir. Bu olanaklar oluşturulurken bu tez çalışmasının sonuçlarında ortaya konan peyzaj bileşen kombinasyonları ve gençlerin bu yöndeki tercih ve beklentilerine ait bulgular önemli katkı sunacaktır. Bu doğrultuda aşağıda sıraladığımız detaylı öneriler kullanılabilecektir.

Öğrencilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumları, kendi gelir durumları, ailelerinin eğitim ve gelir durumları gibi sosyo-demografik özelliklerin tercihler üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Herkes için fırsat eşitliği sunan mekânsal planlanma ve tasarım kararları alınmalıdır. Bu yönde uygulamalar gerçekleştirilerek kentsel rekreasyon alanları oluşturulmalıdır.

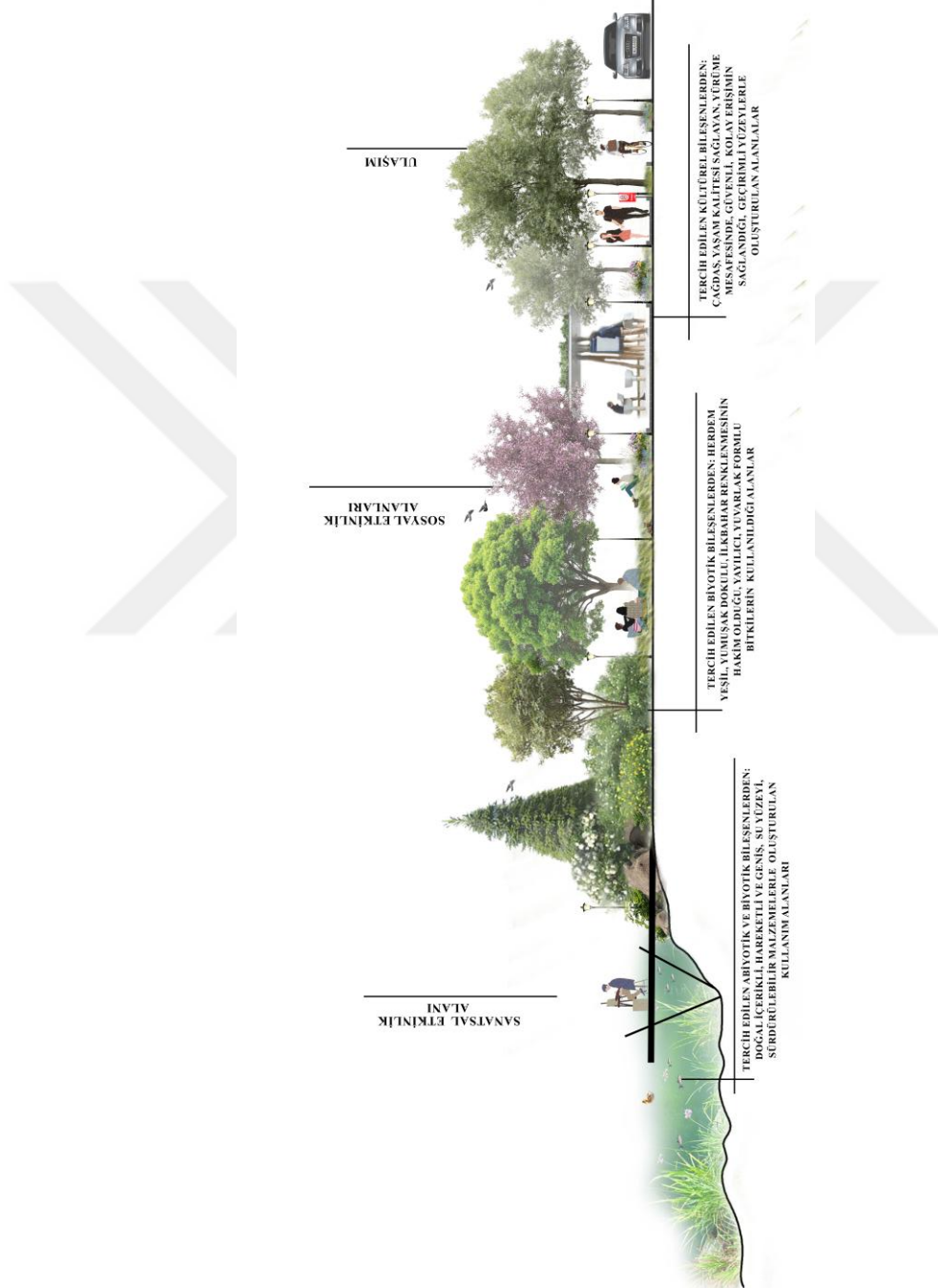
Öğrencilerin hafta içi 1-4 saat ve hafta sonu 5-8 saat olarak belirlenen serbest zaman sürelerini kentin bu yöndeki olanaklarıyla değerlendirme fırsatlarının oluşturulması gerekmektedir. Bakıldığında belirli bir serbest zaman süresine sahip olan gençlerin aslında üniversite okudukları şehri tanıma, anlama, aidiyet hissetme, fırsatları olabilecekken bu yönde bir çabanın olmayışı çoğu zaman dört yıllık öğrenim sürecince öğrencileri yalnızca kampüs yaşantısına zorunlu kılmaktadır. Oysa üniversiteden erişim, ulaşım, tanıtım ve benzeri iyileştirmelerle kentin rekreasyonel olanaklarının üniversite öğrencilerine sunulması gerekmektedir. Bu noktada planlama ölçeğinde de öğrencilerin serbest zaman süreleri de göz önünde bulundurularak erişilebilirlik açısından çağdaş ve yenilikçi kararlar alınmalıdır. Buna paralel olarak tasarım ölçeğinde yayalaştırma, bisiklet ve toplu taşıma seçenekleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Bu sayede serbest zamanlarını daha çok dinlenme amaçlı değerlendiren gençler, kentin imkânlarını da kullanabileceklerdir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışında öğrencilerin tercih ettikleri serbest zaman etkinlik (sosyal etkinlikler, sanatsal etkinlikler ve entellektüel etkinlikler) çeşitliliği, kampüs olanaklarına ek olarak kentler tarafından sunulacaktır. Bununla birlikte üniversite gençleri ile yapılan çalışma göstermiştir ki olanakları olsa ilk sıraya fiziksel etkinlikleri, ikinci sıraya sanatsal etkinlikleri

ve üçüncü sıraya sosyal etkinlikleri koymaktadır. Kentlerin öğrencilerin bu tercihleri paralelinde mevcut rekreasyon alanlarını geliştirmesi ve yeni olanaklar yaratması gerekmektedir.

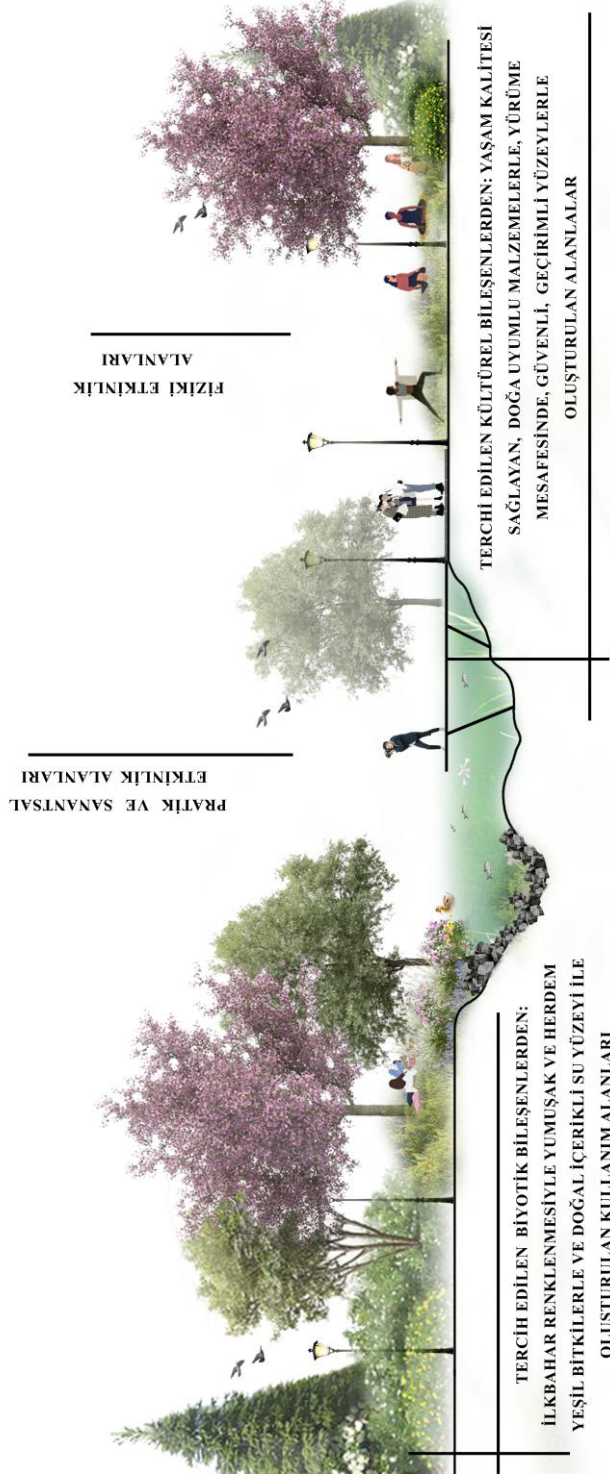
Araştırma sonucunda ortaya çıkan peyzaj bileşen kombinasyonları incelendiğinde Şekil 55'te verilen abiyotik, biyotik ve kültürel bileşenlere ait sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda kentsel rekreasyon alanları için tercihlere uygun mekanlar oluşturulurken ilk etapta yapılması gereken; bileşenler açısından mevcut durumun ortaya konulmasıdır. Ardından ekolojik, ekonomik, bütüncül kent ekosistemi açısından sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda üst ölçek kararlarla uyumlu iyileştirilmeler ve planlama-tasarım kararları alınmalıdır. Bu noktada gençlerin tercih ettiği peyzaj bileşen kombinasyonları oluşturuluyorken ilk sıradaki tercihler bazen ikinci ya da üçüncü sıradakilerle yer değiştirebilir. Araştırma sadece gençlerin öncelikli tercihleri doğrultusunda kombinasyonlar oluşturmaya yönelik sonuçlardan ibaret değildir. Sürdürülebilir kentsel gelişim gereklilikleri paralelinde birçok alternatif senaryo oluşturulabilecektir. Elde edilen sonuçlar bu bakımdan üst ölçek kararlarla çelişmeyecek birçok başka seçenek için olanak sunmaktadır. Şekil 55'te sıralanan ilk abiyotik bileşen tercihleri açısından öneri bir senaryoda; daha çok bitkilendirilmiş, düz ve geniş alanların hâkim olduğu, doğal içerikli, hareketli ve geniş su yüzeylerine sahip kentsel rekreasyon alanları geliştirilmeli ve oluşturulmalıdır. Bununla birlikte yine abiyotik bileşenler açısından güneşli, az yağışlı, nemsiz ve ılıman iklim özelliğine sahip kentsel rekreasyon alanlarına yönelik senaryolarda ise bu sıralanan biyoklimatik konforu sağlamaya yönelik planlama ve tasarım kararları ele alınmalıdır. Yani, iklimsel özelliklerin kontrolünün sağlanabileceği bu doğrultuda güneşten maximum yararlanabilecek, yağışa karşı önlemin alınabileceği, nemin azaltılabileceği gerek bitkisel gerekse yapısal planlama ve tasarım uygulamaları gerçekleştirilmelidir. Aynı şekilde ilk biyotik bileşen tercihleri açısından öneri bir senaryoda ise herdem yeşil ve yumuşak dokulu bitkilere sahip, özellikle ilkbahar renklenmesi olan, yayılcı, yuvarlak ve sarkık formulu bitkilerin tercih edildiği kentsel rekreasyon alanları oluşturmak gerekmektedir. Bu alanlarda bitki türleri seçilirken ağaçlarda yaşayan hayvan türlerine de yaşam ortamı sunanların tercih edilmesi uygun olacaktır. İlk kültürel bileşen tercihleri açısından öneri bir senaryoda ise; orta yoğunlukta yapı ve tarihi-kültürel dokuya sahip, yeşil alanları çok, en çok yaya, bisiklet ve otobüs kullanarak ulaşılabilen, geniş, güvenli ve geçirimli yüzeye sahip yollarla erişilen, yine güvenli yürüme mesafesinde, herkesin erişebildiği kentsel rekreasyon alanları oluşturulmalıdır. Bu alanlarda yer alacak olan üst ve alt yapı donatılarının estetik,

yaşam kalitesi sağlayan, sürdürülebilir/ekolojik ve etkinliklere uygun olarak tasarlanmış olması gerekmektedir.

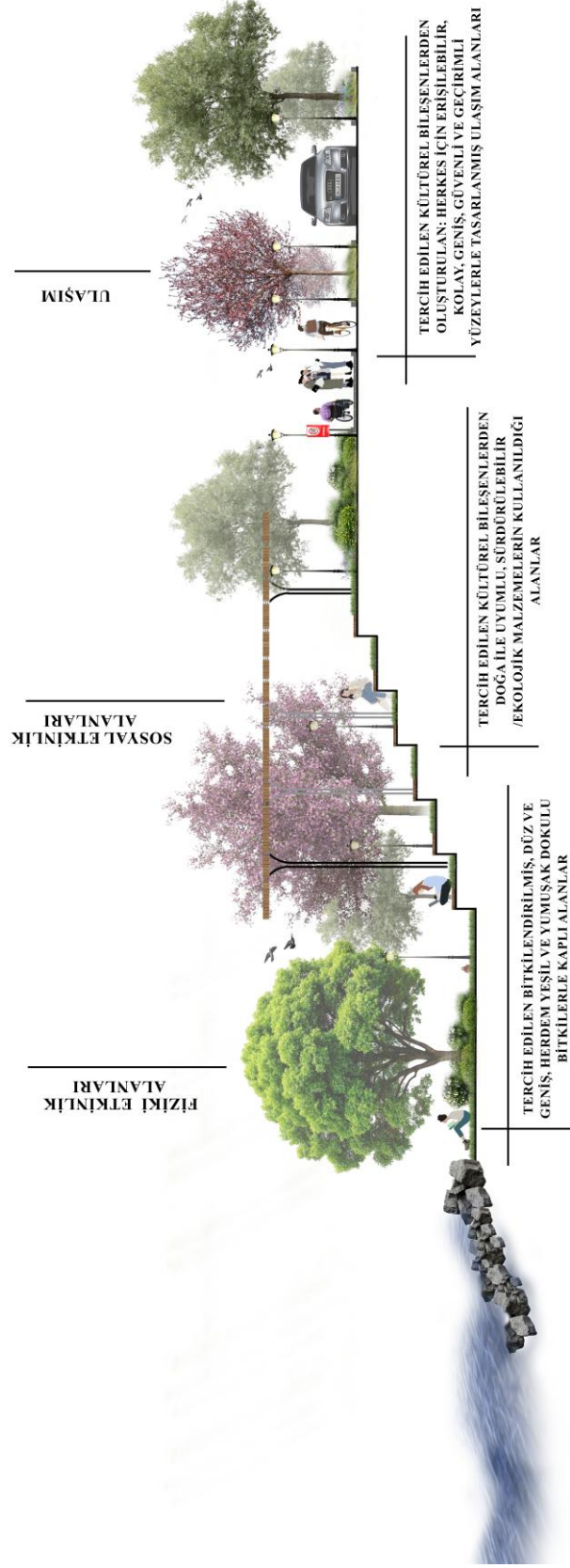
Elde edilen bulgular doğrultusunda oluşturulan öneri senaryolara ait görseller Şekil 57., Şekil 58. ve Şekil 59. gösterilmiştir.



Şekil 57. Öneri senaryo görseli 1



Şekil 58.Öneri senaryo görseli 2



Şekil 59.Öneri senaryo görseli 3

İkinci abiyotik bileşen tercihleri açısından öneri bir senaryoda; daha çok toprak yapıda, kıvrımlı ve geniş alanların hâkim olduğu, çevre düzenlemesi yapılmış, durağan, derin ve dar su yüzeylerine sahip kentsel rekreasyon alanları geliştirilmeli ve oluşturulmalıdır. Bunlara ek olarak abiyotik bileşenler açısından yağışlı, gölgeli, rüzgârlı, nemli ve soğuk iklim özelliğine sahip kentsel rekreasyon alanlarına yönelik senaryolarda ise bu sıralanan iklimatik konforu oluşturmaya yönelik planlama ve tasarım kararları ele alınmalıdır. Yani, iklimsel özelliklerin kontrolünün sağlanabileceği bu doğrultuda güneşten maximum uzak kalabileceği, yağışa ve rüzgâra karşı önlemin alınabileceği, nem dengesinin azaltılabileceği gerek bitkisel gerekse yapısal planlama ve tasarım uygulamaları gerçekleştirilmelidir. Aynı şekilde ikinci biyotik bileşen tercihleri açısından öneri bir senaryoda ise yaprağını döken ve sert dokulu bitkilere sahip, özellikle sonbahar renklenmesi olan, konik, oval ve dik formu bitkilerin tercih edildiği kentsel rekreasyon alanları oluşturmak gerekmektedir. Bu alanlarda bitki türleri seçilirken su ve su kenarında yaşayan hayvan türlerine de yaşam ortamı sunanların tercih edilmesi uygun olacaktır. İkinci kültürel bileşen tercihleri açısından öneri bir senaryoda ise; orta yoğunlukta yapı, ve tarihi-kültürel dokuya sahip, yeşil alanları çok, en çok özel araç, metro ve tramvay kullanarak ulaşılabilen, dar, güvenli olmayan ve geçirimsiz yüzeye sahip yollarla erişilen, yine uzakta araba mesafesi ile erişilebilirliği orta düzeyde sağlandığı kentsel rekreasyon alanları oluşturulmalıdır. Bu alanlarda yer alacak olan üst ve alt yapı donatılarının kimlikli, doğa ile uyum sağlayan, çağdaş/yenilikçi ve teknolojiye uygun olarak tasarlanmış olması gerekmektedir.

Etkinlik tercihleri ile de yine yukarıda belirtilen öneri senaryolardaki bileşen tercihleri göz önünde bulundurularak mekânsal çözümler gerçekleştirilmeli ve uygulanmalıdır.

2. Uygulama ve yönetim politikalarına yönelik öneriler:

Planlama ve tasarım önerilerine yönelik uygulama ve yönetim disiplinlerarası ve katılımcı yaklaşımlarla paralel geliştirilmelidir. Bu doğrultuda oluşturulacak uygulama ve yönetim şemalarında belediyeler, milli eğitim bakanlığı, YÖK, gençlik ve spor bakanlığı, sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları, özel kurum ve kuruluşlar yer almalıdır. Serbest zaman, rekreasyon ve gençlerin bu yöndeki ihtiyaçları, beklentileri yönünde uygulama ve yönetim şemasında yer alan tüm paydaşların katılımcı yaklaşımli politikalar geliştirmesi önem arz etmektedir. Sağlıklı bir toplum ve gelecek nesiller yetiştirmek adına üretilcek politikalar ile üniversite gençleri daha verimli eğitim ve öğretim süreçleri elde edebilecektir.

Geleceğin toplumunu ve geleceğin kentlerini oluşturacak olan üniversite gençleri, hayatlarındaki önemli bu dört yıllık akademik eğitim sürecinde edinecekleri bilgi, beceri deneyim ve motivasyonla sağlıklı bir toplum için önemli mihenk taşlarıdır. Bu bilinçle onlara yapılacak yatırımın sürdürülebilir bir yatırım olduğu gerçeği ortadadır. Üretilen politikaların geleceğe yönelik, değişim ve gelişimle uyumlu, çağdaş ve yenilikçi olması gereği açıktır. Sürdürülebilir kentsel gelişim açısından değerlendirildiğinde ise, ekolojik, sosyo-kültürel ve paralelinde ekonomik kaynak değerlerinin devamlılığını sağlayan yaklaşımlarla uyumlu gençler için olanaklı planlanma ve tasarım uygulamaları en sürdürülebilir yatırımlar olacaktır.



7. KAYNAKLAR

- Abdul-Rahim, A. (2015). An Expository Paper on Ecology and Enviromental Planning.
- Acar, C., Acar, H. & Eroğlu, E., (2007). Evaluation of Ornamental Plant Resources to Urban Biodiversity and Cultural Changing: A Case Study of Residential Landscapes in Trabzon City (Turkey). *Building and Environment*, 42(1), 218-229.
- Adam, I. (2014). Gendered Perspectives of Leisure Patterns and Constraints of University Students in Ghana. *Leisure/Loisir*, 38(2), 181-198.
- Advisory Council on Youth. (2023, Ekim 12). Youth Policy: <https://www.coe.int/en/web/youth/advisory-council-on-youth>, adresinden alınmıştır.
- Ağaoğlu, Y.S. (2013). Belediye Başkanlarının Serbest Zaman Yaklaşımları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 20-28. <https://doi.org/10.17155/spd.42844>.
- Aile ve Sosyal Politikalar Gençlik ve Spor Kulübü ile Arasında İşbirliği Protokolü. (2015). <https://www.aile.gov.tr/media/14144/6-genclik-ve-spor-kulubu-arasinda-isbirligi-protokolu-26-10-2015.pdf>, 10.10.2023.
- Aklanoğlu, F., (2009). *Geleneksel Yerleşmelerin Sürdürülebilirliği ve Ekolojik Tasarım: Konya-Sille Örneği*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Akyol, C., & Akkaşoğlu, S. (2020). Gençlerin Boş Zamanlarında Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Engelleri Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 8(3), 2072-2089. <https://doi.org/10.21325/jotags.2020.649>.
- Alisinanoğlu, F. (2002). Gençlik Dönemi Özellikleri ve Genç Anne-Baba İletişimi. *Eğitim ve Bilim*, 27(123),62-63.
- Allende, G. F., Cortez, M. E. C., & Medina, M. G. C. (2020). Sport, Culture and Use of Technologies in The Leisure Time of Young University Students| Deporte, Cultura Y Uso De Tecnologías En El Tiempo Libre De Jóvenes Universitarios. *Espiral. Cuadernos del Profesorado*, 13(27), 144-159
- Altınçekiç, H., Erdönmez, İ. M. Ö., Aktaş, N. K., & Bekdemir, A. P. (2009). Doğal ve Kültürel Kaynakların Peyzaj Planlama Açısından Değerlendirilmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı: Fatih Ormanı (İstanbul) Örneği. *I. Ulusal Batı Karadeniz Ormancılık Kongresi*, Bartın, Türkiye, 5 - 07 Kasım 2009, cilt.1, ss.204-213
- Andrés-Villas, M., Díaz-Milanés, D., Remesal-Cobrerros, R., Vélez-Toral, M., & Pérez-Moreno, P. J. (2020). Dimensions of Leisure And Perceived Health in Young University Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(23), 8750.

- Anić, P., Roguljić, D., & Švegar, D. (2017). What Do Students Do in Their Free Time and Why?. *Polish Psychological Bulletin*, (4).
- Ardahan, F., Turgut, T., & Kaplan Kalkan, A. (2016). Serbest Zaman ve Rekreasyon. Her Yönüyle Rekreasyon. Ankara: Detay Yayıncılık
- Ateş, E.C. & Ateş, A.P. (2020). *Gençlik–Dijital Çağ ve Suç*. Gençlik ve Dijital Çağ, Hacettepe Üniversitesi, Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, 11-21.
- Aydın, E. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri ile Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Balcı, V., & İlhan, A. (2006). Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 11-18.
- Baranov, V. V., Savinov, A. M., Ashrafullina, G. S., Makarov, A. L., Korzhanova, A. A., Dzhamalova, B. B., & Magomedrasulov, M. N. (2020). Youth Leisure in Cultural Space of Modern City: State and Prospects of Development. *Journal of Educational Psychology-Propositos y Representaciones*, 8.
- Bekiryazıcı, F. (2015). *Kentsel Açık-Yeşil Alanların Sağladığı Ekosistem Hizmetleri*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Bell, S. (2008). *Design For Outdoor Recreation*. Londra: Taylor & Francis.
- Belli, E. & Gürbüz, A. (2012). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Akademik Personelinin Rekreasyon Faaliyetlerinin İncelenmesi, *1. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Kemer, Antalya, ss. 168-176, 10-12 Nisan 2012.
- Beşikçi, T. (2020). *Üniversite Kampüslerinde Rekreasyon Uygulamalarının Serbest Zaman Engelleri, Kolaylaştırıcıları ve Doyum Üzerine Etkileri*, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Manisa.
- Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı. (2013). Defination of Youth. United Nations Youth, <https://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-definition.pdf>.
- Britton, B. K., & Tesser, A. (1991). Effects of Time-Management Practices on College Grades. *Journal of Educational Psychology*, 83(3), 405.
- Bowen, G. (2009). Document Analysis As A Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9, 2, 27-40
- Bowler, D. E., Buyung-Ali, L., Knight, T. M., & Pullin, A. S. (2010). Urban Greening To Cool Towns and Cities: A Systematic Review of The Empirical Evidence. *Landscape and Urban Planning*, 97(3), 147-155.

- Bucher, C. A. (1975). *Foundations of Physical Education*. Mosby.
- Butnariu, M. (2020). Ways of Spending Leisure Time For Students. *Gymnasium*, 21(2 (Supplement)), 42-57.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegem Akademi Yayınları. Ankara.
- Cadenasso, M. L., & Pickett, S. T. (2008). Urban Principles for Ecological Landscape Design and Maintenance: Scientific Fundamentals. *Cities and The Environment* (CATE), 1(2), 4.
- Carr, N., & Axelsen, M. (2009). International and Domestic University Students' Leisure Behaviour: A Comparative Analysis. *Annals of Leisure Research*, 12(1), 47-64.
- Chiesura, A. (2004). The Role of Urban Parks for The Sustainable City. *Landscape and Urban Planning*, 68(1), 129-138.
- Chmielewski, T. J. (2011). Landscape Systems: Spatial Structure and Speed of Changes. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, (30).
- Chen, H. Y., Yarnal, C., Hustad, J. T., & Sims, D. (2016). Take A Selfie of Life: A Qualitative Exploration of College Students' Self-Reflections on Free Time Use and Personal Values. *Journal of College and Character*, 17(2), 101-115.
- Codina, N., & Pestana, J. V. (2019). Time Matters Differently in Leisure Experience For Men and Women: Leisure Dedication and Time Perspective. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(14), 2513
- Copernicus Land Monitoring Service. (2024, Aralık 11). Urban Atlas Land Cover/Land Use 2018: <https://land.copernicus.eu/en/products/urban-atlas/urban-atlas-2018>. adresinden alınmıştır.
- Corder, K.A. (2013). *Applications in Recreation & Leisure: For Today and Future*. Saga more Publishing LLC. Amerika Birleşik Devletleri.
- Coşku, E., & Koçyiğit, M. (2020). Kent İmajının ve Kentsel Rekreasyon Alanlarına Yönelik Algının Ölçümü. *Aksaray İletişim Dergisi*, 2(1), 66-81.
- Council of European Youth Department. (2023). <https://www.coe.int/en/web/youth/about-us>, 12.10.2023.
- Council Resolution.(2003). Council Resolution (2003/C 295/04) of 25 November 2003, OJ C 295 of 5.12.2003, pp. 6-8. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2003:295:0005 :0006:EN:PDF>. 12.12.2024.
- Creswell, J.W., & Creswell, J.D.(2021). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Sage Publishing. New York.

- Crompton, J. L. (2001). The Impact of Parks on Property Values: A Review of The Empirical Evidence. *Journal of Leisure Research*, 33(1), 1-31.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (2018). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1&MevzuatTur=19&MevzuatTerTip=5>. 09.10.2023.
- Curtis, S., & Shani, N. (2002). The Effect of Taking Paid Employment During Term-Time on Students' Academic Studies. *Journal of Further and Higher Education*, 26(2), 129-138.
- Çakmak, M., Özden, F., & Uslu, A. (2021). Kentsel Alanlarda Biyoçeşitliliği Destekleyen Tasarım Yaklaşımları, Ankara Keçiören Atatürk Botanik Parkı Örneği. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 13-27
- Çelik, S., & Dalbudak, İ. (2021). Examining the Factors Affecting University Students' Participation in Recreational Activities. *Propósitos y Representaciones*, e1206-e1206.
- Çetinkaya, G., & Uzun, O. (2014). *Peyzaj Planlama*. Birsen Yayınevi.İstanbul.
- Çorbacı, Ö. L. (2014). *Doğal ve Kültürel Değerleri İle Amasra'nın Peyzaj Planlaması* Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Çoruh, Y. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinlikleri ve Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Dalbudak, İ., Çelik, S., & Balyan, M. (2021). Examining The Factors Affecting The Selection of The Recreation Activity Type of University Students. *Propósitos Y Representaciones*, 9(2), 42.
- Dalgarn, M. K. (2001). The Role of The Campus Recreation Center in Creating A Community. *Recreational Sports Journal*, 25(1), 66-72.
- Dazzini, M. M. (2005). *The City and its Interfaces: An Approach to Recover the Natural and Cultural Landscape at the Beachfront in St. Augustine Beach, Florida*. The Faculty of the Virginia Polytechnic and State University Department of Landscape Architecture, Blacksburg, VA.
- Demir, G. (2021). *Gençlik Algısı: "Genç Yaşam Dünyası" İle İlgili Gençler Üzerine Bir Araştırma*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Demirel, Ö.(1997). *Çoruh Havzası(Yusufeli Kesimi) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm ve Rekreatif Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon.
- Dinç, Y. (2007). Dünya, Avrupa ve Türkiye'de Sivil Ağlar Rehberi. Sivil Toplum Geliştirme Merkezi. Ankara.

- Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2023, Kasım 22). Trabzon: https://www.doka.org.tr/bolgemiz_trabzon-TR.html#:~:text=18%20il%C3%A7eye%20sahip%20olan%20Trabzon,aras%C4%B1ndan%2013.%20s%C4%B1rada%20yer%20almakta d%C4%B1r.adresinden alınmıştır.
- Doyle, C. B., Khan, A., & Burton, N. W. (2019). Recreational Physical Activity Context and Type Preferences Among Male and Female Emirati University Students. *International Health*, 11(6), 507-512.
- Düzenli, T. (2010). *Kampüs Açık Mekân Olanaklarının Gençlerin Psikososyal Yapısına Bağlı Olarak İncelenmesi: K.T.Ü. Kanuni Kampüsü Örneği*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon.
- Düzgüneş, E., & Bezirkan, M. (2017). Kıyı Alanlarındaki Biyoklimatik Koşulların Rekreasyonel Planlama Açısından Değerlendirilmesi. *ATA Planlama ve Tasarım Dergisi*, 4(1), 9-18.
- Ekinci, N.E. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinlikler Hakkındaki Farkındalıklarının Araştırılması*. Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Kütahya
- Erdoğan, S. (2024). Kamusal Alan Olan Parkların Mekânsal Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir İnceleme. *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 17(1).
- Ergin, G. (1973). Boş Zamanları Değerlendirme Eğitimi ve Planlanması, Çalışma ve Çalışma Dışı Zamanın Planlanması Seminer Sonuçları Raporu, Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- Erkök, F. (2002). *Kentsel Bileşenleri ve Kıyı Kenti Kimliği Bağlamında İstanbul'un Özel ve Nesnel Değerlendirmesi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- European Commission (2023, Ekim 12). EU Programme for Education, Training, Youth and Sport: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/what-is-erasmus> adresinden alınmıştır.
- European Steering Committee for Youth. (2023, Ekim 12). European Steering Committee for Youth: <https://www.coe.int/en/web/youth/cdej>. adresinden alınmıştır.
- Eurostat. (2022, Temmuz 22). Avrupa İstatistik Ofisi: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/youth#:~:text=In%20this%20context%2C%20young%20people,for%20others%20by%20individual%20age>. adresinden alınmıştır.
- European Union Youth Strategy 2019-2027. (2023, Ekim 12). European Union Youth Strategy: <https://youthforeurope.eu/european-youth-goals-2019-2027/>. adresinden alınmıştır.

- European Youth Card Association. (2023, Ekim 12). European Youth Card Association: <https://www.coe.int/en/web/youth/eyca>. adresinden alınmıştır.
- European Youth Centres. (2023, Ekim 12). European Youth Centres: <https://www.coe.int/en/web/youth/mission-and-mandate>. adresinden alınmıştır.
- European Youth Portal. (2023, Haziran 19). European Youth Portal: https://youth.europa.eu/home_en adresinden alınmıştır.
- European Youth Information and Counselling Agency. (2023, Ekim 12). European Youth Information and Counselling Agency: <https://www.coe.int/en/web/youth/eryica> adresinden alınmıştır.
- European Youth Forum. (2023, Haziran 19). European Youth Forum: <https://www.youthforum.org/>.adresinden alınmıştır.
- European Youth Foundation. (2023a, Ekim 12). European Youth Foundation: <https://www.coe.int/en/web/european-youth-foundation/who-we-are>, adresinden alınmıştır.
- European Youth Foundation. (2023b, Ekim 11). European Youth Foundation: <https://fej.coe.int/WebForms/ONG/PublicONGsPage>. adresinden alınmıştır.
- Field, A. (2024). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage publications limited. New York.
- Field School. (2023, Haziran 17). Field School: <https://www.worldleisure.org/field-school/>. adresinden alınmıştır.
- Furlong, A., & Cartmel, F. (2006). *Young People and Social Change*. McGraw-Hill Education (UK).
- Gálvez, J. R. R. (2016). La Enseñanza Universitaria Y Los Retos Hacia El Futuro. *Revista Torreón Universitario*, 5(13), 13-20.
- Gehl, J. (2011). *Life Between Buildings: Using Public Space*. The Danish Architectural Press.
- Gehl, J. (2019). *Cities For People*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları,
- Genç, S. (2020). Sivil Toplum Kuruluşları ve Eğitim. *International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences 2020*, Vol. 4 (4), 127-141, <https://doi.org/10.29329/ijiasos.2020.319.4>
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2023, Temmuz 21). Gençlik ve Spor Bakanlığı: <https://gsb.gov.tr/tarihce.html>. adresinden alınmıştır.

- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2023a, Temmuz 21). Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: <https://ghgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3277/3187/genclik-merkezleri.aspx>. adresinden alınmıştır.
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2023b, Temmuz 21). Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: <https://ghgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3278/3187/genclik-kamplari.aspx>. adresinden alınmıştır.
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2023c, Temmuz 21). Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: <https://ghgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3279/3187/sosyal-ve-kulturel-faaliyetler.aspx>. adresinden alınmıştır.
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2023d, Temmuz 21). Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: <https://ghgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/3281/3187/genclik-calismalari-dairesi.aspx>. adresinden alınmıştır.
- Gobster, P. H. (1995). Perception and Use of A Metropolitan Greenway System For Recreation. *Landscape and Urban Planning*, 33(1-3), 401-413.
- Godbey, G. (2009). Outdoor Recreation, Health, and Wellness: Understanding and Enhancing The Relationship. RFF Discussion Paper No. 9–21, Outdoor Resources Review Group, Washington. <https://web.archive.org/web/20170810205403id/http://lin.ca/sites/default/files/attachments/RFF-DP-09-21.pdf>.
- Gökçe, G. C., & Açıksöz, S. (2015). Kültürel Peyzaj Bileşenleri ve Turizm İlişkisinde Görsel Peyzaj Analizi: Nallıhan-Beydili Köyü Örneği. *I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends, and Indicators* (EITOC-2015). 28-30 Mayıs, Konya.
- Göker, G. (2014). *Rekreasyonda Yeni Trendler*. Rekreasyona Giriş, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gökmen, H., Açıkalın, A. & Koyuncu, N. (1985). *Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*, Ankara: MEGSB yayınları.
- Gömeli, D. (2018). *Yerleşkelerde Yeşilyol Planlamaları KTÜ Örneği*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, Türkiye.
- Guidance, S. (2011). Public Sector Definition. https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/40890927/Public_Sector_Definition-libre.pdf?1451325987=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DPublic_Sector_Definition.pdf&Expires=1698840094&Signature=UT9n9duj9P0m5DvENAMbVjjWgJ4ooDBnKfH-8wwEcSn3ppAxCVUqHQdGj-Oi5AShwZSPa6aVk66YMHolFlc42FX7oEVYKQKpJkPIA7YxmdbC-3SQjeiaS7gWdy1tACqFyHSPbySVHEvtJAUMc~rkQcYQmLIEEyHA8uPmqJPZ4KLXIBdNLcoNxeeK7KLAWcMFJQhGEm1wKVtPvR8rRtEqxNxixlR54WXh7P54uU~oTt4iFUPwum3fJH8emYRtVqZIL2PnJXtFMoamhnJJduDhEN2HplO~hTgQ8j-47Hs73LVi~IuqiDWuFXceP1LiZpDTI3wR0Ua1ThKQYF2Yj2g__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5G GSLRBV4ZA. 01.11.2023

- Güçlü, M. (2013). Gençlik Döneminde Boş Zaman Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 158-169.
- Gül, T. (2014). *Rekreasyon Olgusuna Genel Yaklaşım*. Rekreasyona Giriş. Ankara:Detay Yayıncılık.
- Güler, U. (2021). *Bafra Kızılırmak Nehri ve Yakın Çevresinde AHS Tekniği İle Alan Kullanım Planlaması*, Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Güleç, S. (1989). *Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Ders Teksirleri,29, 2, 213-214, Trabzon.
- Gümüş, H. (2016). *Rekreasyonel Alanların Kullanım Etkenlerinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Günaydin, M. (2011). *KTÜ Kanuni Yerleşkesi (Trabzon)'ndeki Öğrencilerin Spor Ve Rekreasyon İhtiyaçlarının Saptanması ve Gelişimine Yönelik Yaklaşımların İrdelenmesi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi,Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Güner, S., & Gültekin, P. (2020). Kültürel Odaklı Peyzaj Biyografisinin Oluşturulması: Üsküdar Kıyı Bandı Örneği. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(2), 1358-1382.
- Gürbüz, B. (2006). *Kentsel Yaşam Sürecinde Rekreasyona Katılım Sorunları*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Gürbüz, B., & Henderson, K. A. (2014). Leisure Activity Preferences and Constraints: Perspectives From Turkey. *World Leisure Journal*, 56(4), 300-316.
- Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2022, Temmuz 25). <http://www.hugauum.hacettepe.edu.tr/>. adresinden alınmıştır.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., & Dinç, Y. (2017). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi" Örnek Animasyon Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık. 4.baskı
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hopkins, P. E. (2013). *Young People, Place and Identity*. Routledge.
- Hurd, A., Anderson, D. M., & Mainieri, T. (2021). *Kraus' Recreation and Leisure In Modern Society*. Jones & Bartlett Learning.
- Ibáñez, J. J., Caniego, J., San Jose, F., & Carrera, C. (2005). Pedodiversity-Area Relationships for Islands. *Ecological Modelling*, 182(3-4), 257-269.
- Ibrahim, M., & Hamdard, A. J. (2020). The Ways of Spending Leisure time by Students of Bامyan University.

- İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü. (2023, Haziran 19). <https://www.siviltoplum.gov.tr/illere-ve-faaliyet-alanlarına-gore-dernekler.adresinden-alınmıştır>.
- Kahya, Y. (2020). Gençlerin Yaşam Kalitesi ve Gelecek Beklentileri. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 950-968.
- Kalkınma Bakanlığı. (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- Kaplan, R., & Kaplan, S. (1989). *The Experience of Nature: A Psychological Perspective*. Cambridge University Press.
- Karadağ, A. (2009). Kentsel Ekoloji: Kentsel Çevre Analizlerinde Coğrafi Yaklaşım. *Ege Coğrafya Dergisi*, 18(1-2), 31-47.
- Karaderi, B. (2021). Leisure Time Spending Tendencies of University Students: The Case of TRNC. *Asian Journal of University Education*, 17(3), 41-50.
- Karagöz, Y. (2021). *SPSS-AMOS-META Uygulamalı Nicel-Nitel- Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara
- Karakurt Tosun, E. (2013). Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Sürecinde Kompakt Kent Modelinin Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15,1, 103-120
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon, Boş Zaman Değerlendirme*. Bağırman Yayın Evi: Ankara.
- Karaküçük, S. (2008). *Boş Zaman ve Rekreasyon*. Gazi Kitabevi: Ankara.
- Karaşah, B. (2017). Kentsel ve Kırsal Rekreasyon Alanlarına Yönelik Kullanıcı Tercihlerinin Belirlenmesi 'Artvin Kenti Örneği'. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(1), 58-69.
- Karayılmazlar, A. S., & Şenik, B. (2022). *Düzce Üniversitesi Yerleşkesinin Biyotop Alan Faktörü (Baf) Yaklaşımı Bağlamında Değerlendirilmesi*. Mimarlık & Planlama & Tasarımda Araştırma ve Değerlendirmeler-I, 131.
- Kaya, İ. (2013). *Çekim Unsurları ile Rekreatif Alışveriş, Tatmin ve Yeniden Satın Alma Niyeti Arasındaki İlişki*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir.
- Kement, Ü. (2014). *Rekreasyonun Diğer Alanlar ile İlişkisi*. Rekreasyona Giriş. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Kır, İ. (2007). Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSÜ Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 307-328.

- Kırtepe, A. (2015). *Yerel Yönetimlerde Rekreatif Etkinliklere Düzenli Olarak Katılan ve Katılmayan Kadınların Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Karşılaştırılması (Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği)*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. Ankara
- Kızılaslan, S. (2007). *Trabzon Kenti Park ve Bahçelerinin Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kocaeski, S., Sevil, T., Şimşek, K.Y., Katırcı, H., Çelik, O. & Çeliksoy, M.A., (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon*. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- Koçyiğit, M., & Yıldız, M. (2014). Yerel Yönetimlerde Rekreasyon Uygulamaları: Konya Örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Konakoğlu, S. S. K., & Usta, Z. (2019). Ekolojik Sürdürülebilirlik Kavramının 3B Gölge Analizi ile KTÜ Kanuni Kampüsü Örneğinde İrdelenmesi. *TMMOB 6. Coğrafi Bilgi Sistemleri Kongresi*, 23-25 Ekim 2019, Ankara
- Kozak, M. A., & Doğan, E. (2016). An Assessment of Students' Recreation Participation. *US-China Education Review*, 6(8), 467-480.
- Köse, M., & Kul, A. A. (2020). Kent Halkının Rekreasyonel Alan Kullanımlarının İncelenmesi: İstanbul Örneği. *Ağaç ve Orman*, 1(1), 46-57.
- Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü. (2023, Haziran 19). <https://kygm.gsb.gov.tr/Sayfalar/2434/2389/GenelBilgiler>. adresinden alınmıştır.
- KTÜ Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı. (2024, Ekim 8). Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Sayıları. Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan alınmıştır
- Kubilay, M. (2022). *Kentleşme ve Kentlileşmenin Kentsel Yaşama Etkisi (Sultanbeyli Örneği)*. Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Kugai, K. (2023). Understanding The Essence of University Education and Classical University Education. *Scientific Journal of Polonia University*, 56(1), 126-132.
- Kurdoğlu, B. Ç., Demirel, Ö., Bayramoğlu, E., Düzgüneş, E., Demir, S., Şatıroğlu, E., Pouya, S., Erbaş, Y. S., Kurt Konakoğlu, S. S., Cındık Akıncı, Y., Konakoğlu, B., Gömeli, D., (2018). *Yerleşkelerde Yeşilyol Planlamaları KTÜ Örneği*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Sonuç Raporu, Trabzon, Türkiye.
- Kurdoğlu, B. Ç., Bayramoğlu, E., & Konakoğlu, S. S. K. (2019). Peyzaj Bileşenlerinin Trabzon Orta Mahalle Örneğinde İrdelenmesi, *IV. Uluslararası Sağlık Toplum ve Kültür Sempozyumu*, 07-10 Mart 2019, Amasya.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (1989). *Turistik İstasyonlarda Animasyon*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını.

- Larson, L. R., Whiting, J. W., & Green, G. T. (2013). Young People's Outdoor Recreation and State Park Use: Perceived Benefits From The Parent/Guardian Perspective. *Children Youth and Environments*, 23(3), 89-118.
- Lipský, Z., & Romportl, D. (2007). Classification and Typology Of Cultural Landscapes: Methods And Applications. *The Role of Landscape Studies for Sustainable Development*, 519-535.
- Lobo, F. (1999). The Leisure and Work Occupations of Young People: A Review. *Journal of Occupational Science*, 6(1), 27-33.
- Lynch, K.(2010). *The Image of The City*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.
- Macan, T. H., Shahani, C., Dipboye, R. L., & Phillips, A. P. (1990). College Students' Time Management: Correlations With Academic Performance and Stress. *Journal Of Educational Psychology*, 82(4), 760.
- McLean, D. D., Hurd, A. R., & Rogers, N. B. (2008). *Kraus' Recreation and Lesiure in Modern Society*. Jones and Bertlett Publishers, Sudbury, Massachusetts.
- McLeod, S. (2007). Maslow's Hierarchy of Needs. *Simply psychology*, 1(1-18).
- Mocanu, G. D., Murariu, G., & Munteanu, D. (2021). The influence of Socio-Demographic Factors on The Forms of Leisure For The Students At The Faculty of Physical Education and Sports. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(23), 12577.
- Munusturlar, S. (2018). *Rekreasyon Yönetimi*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3414, Açık öğretim Fakültesi Yayını No: 2265, Eskişehir
- Müftüler, M.(2008). *Muğla Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon Tercihlerinin Belirlenmesi*. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Myalkovsky, R., Plahtiy, D., Bezvikonnyi, P., Horodyska, O., & Nebaba, K. (2023). Urban Parks as An Important Component of Environmental Infrastructure: Biodiversity Conservation and Recreational Opportunities. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*, 14(4), 57.
- Nogué, J., & Sala i Martí, P. (2017). *The Character of the Volcanic Landscape of La Garrotxa. La Garrotxa Volcanic Field of Northeast Spain: Case Study of Sustainable Volcanic Landscape Management*, 1-25.Springer
- Nonis, S. A., & Hudson, G. I. (2006). Academic Performance of College Students: Influence of Time Spent Studying and Working. *Journal of Education for Business*, 81(3), 151-159.

- Okten, S.S.O. (2022). Renewal of Urban Parks According to Biophilic Design Criteria: The Example of Iskenderun Nation Park, *Kent Akademisi Dergisi*, 15(1):1-18. <https://doi.org/10.35674/kent.984157>
- Olgun, R. (2019). Orta Ölçekli Kentler İçin Kentsel Yeşil Alan Sistem Önerisi: Niğde Kenti Örneği. *Artium*, 7(1), 57-69.
- Orel, F. D., & Yavuz, M. C. (2003). Rekreatif Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11).
- Özlü, M., Öz, N. D., & Taşkın, E. (2018). Determination of Leisure Time Orientations in University Students, The Relationship Between Leisure Time Boredom Perceptions and Social Network Sites Usage Purposes. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 20(2), 105-110.
- Özşaker, M. (2012). Gençlerin Serbest Zaman Aktivitelerine Katılamama Nedenleri Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131.
- Özdağ, S., Aytekin, U. & Aykora, E. (2010). Yerel Yöneticilerin Rekreatif Etkinlik Anlayışları ve Uygulamaları. *Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*. 2:(2): 42-50.
- Pamay, B. (1979). *Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi*, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi, İ.Ü. Yayın No: 2486, O.F. Yayın No: 264. İstanbul.
- Paudel, S., & States, S. L. (2023). Urban Green Spaces and Sustainability: Exploring The Ecosystem Services And Disservices Of Grassy Lawns Versus Floral Meadows. *Urban Forestry & Urban Greening*, 84, 127932.
- Pepe, K., & Bozkurt, I. (2010). Free Time Spending Ways of University Students, and The Benefits They Gained Through These Activities. *Ovidius University Annals, Series Physical Education & Sport/Science, Movement & Health*, 10(2).
- Pouya, S. (2024). Rekreatif Alanlarında Bitkisel Tasarım Yaklaşımı, Malatya Kenti Örneği. *The Journal Of Academic Social Science*, (96), 162-184.
- Prastio, B., Nurzafira, I., & Susanto, G. (2021). Lexicon in Batik and Tapis Cloth Of Lampung, Indonesia: Ecolinguistics Study. *KnE Social Sciences*, 72-88.
- Petera-Zganiacz, J., Dzieduszyńska, D. A., Milecka, K., Okupny, D., Słowiński, M., Michczyńska, D. J., ... & Twardy, J. (2022). Climate And Abiotic Landscape Controls Of Younger Dryas Environmental Variability Based On A Terrestrial Archive (The Żabieniec Mire, Central Poland). *Catena*, 219, 106611.
- Polat, A., & Akay, A. (2015). Relationships Between The Visual Preferences of Urban Recreation Area Users and Various Landscape Design Elements. *Urban Forestry & Urban Greening*, 14, 573-582. <https://doi.org/10.1016/J.UFUG.2015.05.009>.

- Ponti M. (2007). Methodological Issues About The Empirical Study Of Place-Identity, <http://www.idc.ul.ie/place/pdfs/Ponti.pdf>
- Puhakka, R. (2021). University Students' Participation in Outdoor Recreation and The Perceived Well-Being Effects of Nature. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 36, 100425.
- Reed, D. D., & Mroz, G. D. (1997). *Resource Assessment in Forested Landscapes*. John Wiley & Sons.
- Resmî Gazete. (2022). Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Merkezleri Yönetmeliği. 31847.
- Resmî Gazete. (2013). Bakanlar Kurulu Kararı. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, 28541.
- Resmî Gazete. (2017). Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 30090.
- Roddy, L., Pohle-Krauza, R. J., & Geltz, B. (2017). Recreation Center Utilization Affects Academic Outcomes. *Recreational Sports Journal*, 41(1), 67-75. <https://doi.org/10.1123/rsj.2016-0041>
- Sawyer, S. M., Azzopardi, P. S., Wickremarathne, D., & Patton, G. C. (2018). The Age of Adolescence. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 2(3), 223-228.
- Scales, P. C., Benson, P. L., Oesterle, S., Hill, K. G., Hawkins, J. D., & Pashak, T. J. (2016). The Dimensions of Successful Young Adult Development: A Conceptual and Measurement Framework. *Applied Developmental Science*, 20(3), 150-174.
- Serdar, E. (2020). *Serbest Zaman Tutumu, Serbest Zaman Doyumu ve Rekreasyonda Algılanan Sağlık Çıktıları Arasındaki İlişki, İstanbul Üniversitesi*. Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Doktora Tezi, İstanbul.
- Serdar, E., Demirel, D. H., Demirel, M., & Çakır, V. O. (2017). The Relationship Between University Students' Free Time Management and Academic Success. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 6(4), 72-82.
- Sevil, T. (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2497, Açık öğretim Fakültesi Yayını No: 1468, Eskişehir
- Sevil, T. (2018). *Rekreasyon Yönetimi*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3414. Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 2265, Eskişehir
- Smajović, A. (2023). Aktivnosti Studenata U Slobodno Vrijeme. DHS-Društvene i Humanističke Studije: Časopis Filozofskog Fakulteta U Tuzli, 22(22), 339-356.
- Sonnentag, S., & Fritz, C. (2007). The Recovery Experience Questionnaire: Development and Validation of A Measure for Assessing Recuperation and Unwinding From Work. *Journal of Occupational Health Psychology*, 12(3), 204.

- Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2023, Ekim 9). <https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/tarihce.aspx>. adresinden alınmıştır.
- Süzer, M. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 123-133.
- Stebbins, R. A., & Sachsman, D. B. (2017). *Serious Leisure: A Perspective for Our Time*. Routledge.
- Steiner, F. (2008). *The Living Landscape An Ecological Approach to Landscape Planning* (2. Basım). Island Press, New York, Washington.
- Şen, Ö. L., Bozkurt, D., Göktürk, O. M., Dünder, B., & Altürk, B. (2013). Türkiye’de İklim Değişikliği ve Olası Etkileri. *Taşkın Sempozyumu*, 29, 30.
- Şentuna, M. (2009). *Türkiye'deki Gençlik ve Spor İle İlgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. Bolu.
- Şentuna, B. (2020). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ders Notu. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. Sosyoloji Lisans Programı.
- Şimşek İlhan, B. (2022). *Rekreasyonun Kentsel Destinasyon Yaratma Potansiyeli: Yeni Nesil Tasarım Yaklaşımları Üzerinden Bir Değerlendirme*. Rekreasyon Kavram ve Uygulamalar. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Tarakçı Eren E., Alpak E.M., & Düzenli T. (2018). Mevsimsel Bitki Görünümlerinin Tercih ve Algısal Farklılıklarının Belirlenmesi, *IBAD Journal of the International Scientific Researches*, 3, 145-154
- Tekin, M., Yıldız, M., Akyüz, M., & Uğur, A.O., (2007). Karaman Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda Kalan Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım ve Beklentilerinin İncelenmesi, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 1, 121-135.
- Tel, H. Ö. (2014). *Şanlıurfa Geleneksel Kent Dokusunun Ekolojik Tasarım Kapsamında Değerlendirilmesi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Temel, A. S. (2023). A Research on the Dynamics Between Perceived Income Level, Leisure Activities, and 21st Century Skills Among Young University Adults. *Journal of Education and Recreation Patterns*, 4(2), 546-558.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2024, Kasım 14). <https://trabzon.ktb.gov.tr/TR-212974/tarihcesi.html>. adresinden alınmıştır.
- Trabzon Belediyesi. (2024, Kasım 4). Trabzon: <https://www.trabzon.bel.tr/fck-sayfalar.aspx?id=4223>. adresinden alınmıştır.
- Trabzon Valiliği (2024 Aralık 5). <http://www.trabzon.gov.tr/tarihce-cografya>. adresinden alınmıştır.

- Trabzon İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2024 Kasım 22). Trabzon: <https://trabzon.ktb.gov.tr/TR-126647/cografi-yapi-ve-iklimsel-ozellikler.html>. adresinden alınmıştır.
- Torkildsen, G. (1999). *Leisure And Recreation Management*. London, UK: Spon Pres: 1999; p: 96.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. Fifth edition. Routledge. Taylor&Francis Group. London and New York, https://books.google.com.tr/books?id=fzC1PC9YCTgC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbg_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
- Tribe, J. (2011). Recreation, Leisure and Tourism Organizations. The Economics of Recreation. *Leisure and Tourism*, 27. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-089050-0.00002-X>.
- Turna, İ., Sevimli, T., & Yıldırım, N. (2021). Kentsel Yeşil Alanların Peyzaj Ve Eko-Silvikültürel Yönden İncelenmesi: Trabzon Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 11(2), 394-404.
- Tümer, S. (1975). Rekreasyon: İlgili Kavramlar, Sınıflamalar. *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*. 6. 2. 16-21, İstanbul.
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2023 Ekim 12). Avrupa Konseyi, https://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa. adresinden alınmıştır.
- Türkiye Ulusal Ajansı (2022 Ocak 5). [Ulusal Ajans \(ua.gov.tr\)](https://www.ua.gov.tr). adresinden alınmıştır.
- TÜİK, (2024, Mayıs 17). Türkiye İstatistik Kurumu İstatistiklerle Gençlik 2023. Sayı:53677, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2023-53677>.adresinden alınmıştır.
- Tyrväinen, L., Mäkinen, K., & Schipperijn, J. (2007). Tools for Mapping Social Values of Urban Woodlands and Other Green Areas. *Landscape and Urban Planning*, 79(1), 5-19.
- Tzoulas, K., Korpela, K., Venn, S., Yli-Pelkonen, V., Kaźmierczak, A., Niemela, J., & James, P. (2007). Promoting Ecosystem and Human Health in Urban Areas Using Green Infrastructure: A Literature Review. *Landscape and Urban Planning*, 81(3), 167-178.
- Ulrich, R. S., Simons, R. F., Losito, B. D., Fiorito, E., Miles, M. A., & Zelson, M. (1991). Stress Recovery During Exposure to Natural and Urban Environments. *Journal Of Environmental Psychology*, 11(3), 201-230.
- UNESCO. (2022, Eylül 8). <https://en.unesco.org/youth#:~:text=Welcome%20to%20the%20UNESCO%20Youth%20Programme&text=The%20United%20Nations%20define%20'youth,cent%20of%20the%20global%20population>. adresinden alınmıştır.
- Uzun, S. & Müderrisoğlu, H. (2010). Kırsal Rekreasyon Alanlarında Kullanıcı Memnuniyeti: Bolu Gölcük Orman İçi Dinlenme Yeri Örneği. *Süleyman Demirel*

Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 1, ISSN: 1302- 7085, Sayfa: 67-82

- Url-1. (2022, Eylül 7). Abiotic Factors: <https://biologydictionary.net/abiotic-factors/> adresinden alınmıştır.
- Url-2. (2022, Eylül 7). Biotic Factors: <https://byjus.com/biology/biotic-and-abiotic/> adresinden alınmıştır.
- Url-3. (2023, Kasım 2). World Leisure Organization: <https://www.worldleisure.org/inaugural-field-school/> adresinden alınmıştır.
- Url-4. (2023, Kasım 2). World Leisure Organization: <https://www.worldleisure.org/2016-wlce-field-school/> adresinden alınmıştır.
- Url-5.(2023, Kasım 17). World Leisure Organization: <https://www.worldleisure.org/2018-wlce-douglas-ribeiro-da-silva-field-school/> adresinden alınmıştır.
- Url-6. (2023, Nisan 17). 50 Best Campus Recreation Centers: <https://www.collegeconsensus.com/rankings/best-college-rec-centers/> adresinden alınmıştır.
- Url-7. (2023, Mayıs 22). University of Chicago Athletics: <https://athletics.uchicago.edu/facilities/photos/ratner#&gid=1&p id=1> adresinden alınmıştır.
- Url-8. (2023, Mayıs 18). University of Chicago Athletics: <https://athletics.uchicago.edu/facilities/ratner/index> adresinden alınmıştır.
- Url-9. (2023, Mayıs 18). Kinross Recreation Center: <https://recreation.ucla.edu/krec> adresinden alınmıştır.
- Url-10. (2023, Mayıs 18). Kinross Recreation Center: https://www.usa-shade.com/projects/ucla-kinross-recreation-center?gad=1&gclid=CjwKCAjwpayjBhAnEiwA-7ena1GDE89kQEHKWixXUJ1c7PcPwbTmtTs1g9CeOIHOEBLoOz9tmRg7xoCA70QAvD_BwE adresinden alınmıştır.
- Url-11. (2023, Mayıs 18). Barbara and David Gibbs Recreation and Wellness Center || Rice University: <https://recreation.rice.edu/> adresinden alınmıştır.
- Url-12. (2023, Mayıs 18). Barbara and David Gibbs Recreation and Wellness Center || Rice University: <https://pin.it/kFu0mT7> adresinden alınmıştır.
- Url-13. (2023, Mayıs 18). Rice University: <https://parking.rice.edu/recreation-and-wellness-center> adresinden alınmıştır.
- Url-14. (2023, Mayıs 18). Vanderbilt Recreation and Wellness Center Renovation and Multipurpose Facility Addition, Vanderbilt University: <https://www.athleticbusiness.com/project-galleries/architectural-showcase/naZMy5f13P/vanderbilt-recreation-and-wellness-center-renovation-and-multipurpose-facility-addition-vanderbilt-university-nashville-tn#next-slide> adresinden alınmıştır.

- Url-15. (2023, Mayıs 19). Vanderbilt University Recreation and Wellness Center: <https://www.vanderbilt.edu/recreationandwellnesscenter/about-us/> adresinden alınmıştır.
- Url-16. (2023, Mayıs 20). The University of Texas at Austin, HealthPoint Wellness: [https://deanofstudents.utexas.edu/sa/findaspace_outdoor_details .php? listing =114.](https://deanofstudents.utexas.edu/sa/findaspace_outdoor_details.php?listing=114) adresinden alınmıştır.
- Url-17. (2023, Mayıs 20). The University of Texas at Austin, HealthPoint Wellness: <https://healthpoint.utexas.edu/rec-sports> adresinden alınmıştır.
- Url-18.(2025, Nisan 19). Karadeniz Teknik Üniversitesi: <https://ktu.edu.tr/tr/tarihce> adresinden alınmıştır.
- Url-19.(2023, Haziran 19). Karadeniz Teknik Üniversitesi: <https://www.ktu.edu.tr/tr/sosyalyasam> adresinden alınmıştır.
- Url-20. (2023, Haziran 19). Karadeniz Teknik Üniversitesi: <https://ktu.edu.tr/sks/sporhizmetleri> adresinden alınmıştır.
- Url-21.(2023, Aralık 5). Karadeniz Teknik Üniversitesi: <https://karadeniz.gov.tr/fiziki-ve-tarihi-cevre-/adresinden> alınmıştır.
- Voigt, A., Kabisch, N., Wurster, D., Haase, D., & Breuste, J. (2014). Structural Diversity: A Multi-Dimensional Approach To Assess Recreational Services in Urban Parks. *Ambio*, 43, 480-491.
- Yavuz, E., & Altınay, M. (2016). Kentsel Rekreasyon Alanlarında Hizmet Kalitesi: Ankara İli Örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3(2), 60-72.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Yılmaz, Z. (2002). *Kütahya İli Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Serbest Zaman Faaliyetlerinin Dağılımı ve Değerlendirilmesi*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Yılmaz, V., & Doğan, A. G. M. (2016). Planlanmış Davranış Teorisi Kullanılarak Önerilen Bir Yapısal Eşitlik Modeli ile Geri Dönüşüm Davranışlarının Araştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(Özel Sayı), 191-206.
- Yildiz, M., Sahan, H., Tekin, M., Devecioglu, S., & Yazar, D. N. (2012). Examination of Recreation Levels of University Students with Regard to Various Variables. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 46, 320-325.
- Youth in Action Programme Guide. (2008). European Commission, Youth in Action Programme Guide, Valid as of 1 January 2008.
- Youth Ambassadors. (2023, Haziran 17). [https://www.worldleisure.org/youth-ambassadors.](https://www.worldleisure.org/youth-ambassadors) adresinden alınmıştır.

- Young People's Book on Leisure. (2023, Haziran 17). <https://knockknockmin.wixsite.com/ypbol/about>. adresinden alınmıştır.
- Zengin, B., & Çevrimkaya, M. (2022). *Rekreasyon Eğitimi, Rekreasyon Kavram ve Uygulamalar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zulkia, D. R., Zainol, R., Zainol, N., Nordin, N. A., & Ahmad, F. (2014). Factors Determining Youth's Recreational Behaviour and its Effects On Body Mass Index (BMI). *Journal of Surveying, Construction and Property*, 5(2), 1-11.
- Wang, W. C., Kao, C. H., Huan, T. C., & Wu, C. C. (2011). Free Time Management Contributes To Better Quality of Life: A Study of Undergraduate Students in Taiwan. *Journal of Happiness Studies*, 12, 561-573
- Wascher, D. M. (2004). Landscape-Indicator Development: Steps Towards A European Approach. In *The New Dimensions of The European Landscape*, pp. 237-252.
- Węgrzyn, G., & Młazewicz, D. (2021). Students' Management Of Free Time-Selected Aspects.
- World Leisure Organizations. (2023a, Haziran 17). <https://www.worldleisure.org/about-us/>. adresinden alınmıştır.
- World Leisure Organizations. (2023b, Kasım 2). <https://www.worldleisure.org/games/>. adresinden alınmıştır.
- World Leisure Organizations. (2023c, Kasım 2). <https://www.worldleisure.org/wl-festival/>. adresinden alınmıştır.
- Watson, J. C., Ayers, S. F., Zizzi, S., & Naoi, A. (2006). Student Recreation Centers: A Comparison of Users And Non-Users on Psychosocial Variables. *Recreational Sports Journal*, 30(1), 9-19.

8. EKLER

EK-1. Anket Formu

Öğrenci Anket Formu

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma “Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Farkındalıkları ve Rekreatif Etkinlik Tercihlerini” belirlemek amacıyla yapılacaktır. Elde edilen veriler sadece bilimsel amaçlı kullanılacak olup gizli tutulacaktır. Ankete göstereceğiniz ilgi ve özenden dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Serbest zaman: Kişilerin yaşam ile ilgili zorunluluklarını (iş, çalışma, eğitim, yeme-içme, uyku ve ev işleri gibi) karşıladıktan sonra geriye kalan zaman dilimidir.

Rekreasyon: Kişilerin serbest zamanlarında kendi istekleri doğrultusunda kendilerini geliştirmek, özgürce seçerek yaptıkları etkinliklerdir. Örnek olarak: dinlenmek, eğlenmek, gezmek, fotoğraf çekmek, resim yapmak, arkadaşlarla vakit geçirmek, pikniğe gitmek, bisiklete binmek, tiyatroya ve sinemaya gitmek, eğitim almak, gibi etkinlikler verilebilir.

1. Kaç yaşındasınız?
17() 18 () 19 () 20() 21() 22() 23() 24() 25() 25+()
2. Cinsiyetiniz nedir?
Kadın()
Erkek()
3. Hangi alanda okuyorsunuz?
 1. Eğitim Bilimleri ()
 2. Fen Bilimleri ve Matematik ()
 3. Filoloji ()
 4. Güzel Sanatlar ()
 5. Hukuk ()
 6. İlahiyat ()
 7. Mimarlık, Planlama ve Tasarım ()
 8. Mühendislik ()
 9. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler ()
 10. Ziraat, Orman ve Su Ürünleri ()
 11. Sağlık Bilimleri ()
 12. Spor Bilimleri ()
4. Kaçınıcı sınıf öğrencisiniz? Hangi bölümünde okuyorsunuz?.....
1.Sınıf () 2.Sınıf () 3.sınıf () 4.Sınıf () 5. Sınıf () 5 +Sınıf ()
5. Hangi şehirden geldiniz?
6. Hangi okul mezunusunuz?
 1. Fen Lisesi ()
 2. Anadolu Lisesi ()
 3. Sosyal Bilimler Lisesi ()
 4. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ()
 5. İmam Hatip Lisesi ()
 6. Açık öğretim Lisesi ()
 7. Özel Okullar ()
 8. Çok programlı Anadolu liseleri ()
 9. Güzel Sanatlar Lisesi ()
 10. Spor Lisesi ()
 11. Diğer ()
7. İkinci üniversite eğitim durumunuz nedir?
Okuyor musunuz () Okumuyorum () Mezun Oldum ()
8. Ailenizin gelir durumu nedir?
 1. 17.000- 20.000()
 2. 20.001 – 25.000 TL ()
 3. 25.001 –30.000TL ()
 4. 30.001–35.000TL()
 5. 35.001 ve üzeri ()
9. Anne ve Babanız sağ mı? İşaretleyiniz.

Anne	Evct	
	Hayır	
Baba	Evet	
	Hayır	

EK-1'in devamı

Sağ ise ailenizin mesleği ve eğitim durumu nedir? İşaretleyiniz.

	Mesleği	Eğitim Durumu	
Anne	İşsiz (Ev hanımı)	Yok	
	Serbest Meslek	İlkokul	
	Memur (polis,	Ortaokul	
	İşçi	Lise	
	Emekli	Üniversite	
	Eğitimci	Lisansüstü	
	Doktor		
	Avukat		
	Mühendis		
	Eczacı		
	Mimar		
	Polis		
	Diğer		
Baba	İşsiz	Yok	
	Serbest Meslek	İlkokul	
	Memur	Ortaokul	
	İşçi	Lise	
	Emekli	Üniversite	
	Eğitimci	Lisansüstü	
	Doktor		
	Avukat		
	Mühendis		
	Eczacı		
	Mimar		
	Polis		
	Diğer		

10. Aylık olarak ortalama ne kadar harcama yaparsınız?(konaklama hariç)

1. 5.000- 10.000 TL ()
2. 10.001 – 15.000 TL ()
3. 15.001 –20.000 TL ()
4. 20.001–25.000 TL()
5. 25.001 ve üzeri()

11. Herhangi bir kurumdan burs alıyor musunuz?

Evet() ise burs geliriniz nedir?

Hayır()

12. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

Evet() ise aylık geliriniz nedir?

Hayır()

13. Hafta İçi ve Hafta Sonu olarak sahip olduğunuz serbest zaman süreniz ne kadardır? (Size uygun olan seçeneği işaretleyiniz)

Hafta içi (saat)	Hafta sonu(saat)	
Yok	Yok	
1-4	1-4	
5-8	5-8	
9-11	9-11	
12-15	12-15	
15 saat ve üzeri	15 saat ve üzeri	

14. Serbest zamanınızı değerlendirme amacınız nedir?(Birden fazla seçenek seçebilirsiniz)

1. Dinlenmek amaçlı ()
2. Kültürel amaçlı ()
3. Toplumsal amaçlı ()
4. Sportif amaçlı ()
5. Turizm amaçlı ()
6. Sanatsal amaçlı ()
7. Diğer ()

15. Serbest zamanlarınızda hangi etkinlikleri yaparsınız? (Birden fazla seçenek seçebilirsiniz)

1. Sanatsal Etkinlikler(sinema, tiyatro, edebiyat, müzik, resim gibi) ()
2. Entelektüel Etkinlikler (kitap, konferans, radyo, tv gibi) ()
3. Sosyal Etkinlikler (aile, toplantılar, partiler, alış-veriş yapmak gibi) ()

EK-1'in devamı

4. Pratik Etkinlikler (el işleri, bahçecilik, el sanatları gibi) ()
 5. Fiziki Etkinlikler (spor, yürüyüş, balıkçılık gibi) ()
 6. Diğer ()
16. Olanığınız olsa serbest zamanlarınızda hangi etkinlikleri yaparsınız? Aşağıdaki seçeneklerden birden fazla seçenek seçebilirsiniz.
1. Sanatsal Etkinlikler(sinema, tiyatro, edebiyat, müzik, resim gibi) ()
 2. Entelektüel Etkinlikler (kitap, konferans, radyo, tv gibi) ()
 3. Sosyal Etkinlikler (aile, toplantılar, partiler, alış-veriş yapmak gibi) ()
 4. Pratik Etkinlikler (el işleri, bahçecilik, el sanatları gibi) ()
 5. Fiziki Etkinlikler (spor, yürüyüş, balıkçılık gibi) ()
 6. Diğer ()
17. Şuan bulunduğunuz kent size serbest zamanlarınızda gerçekleştirebileceğiniz etkinlik çeşitliliği sunuyor mu?
- Evet() Hayır() Kısmen()
18. Şuan bulunduğunuz kentin size sunduğu serbest zaman etkinlik türleri nelerdir? (Birden fazla seçenek seçebilirsiniz)
1. Sanatsal Etkinlikler (sinema, tiyatro, edebiyat, müzik, resim gibi) ()
 2. Entelektüel Etkinlikler (kitap, konferans, radyo, tv gibi) ()
 3. Sosyal Etkinlikler (aile, toplantılar, partiler, alışveriş yapmak gibi) ()
 4. Pratik Etkinlikler (el işleri, bahçecilik, el sanatları gibi) ()
 5. Fiziki Etkinlikler (spor, yürüyüş, balıkçılık gibi) ()
 6. Diğer ()
19. Eğer farklı bir şehirden geliyorsanız geldiğiniz şehir size serbest zamanlarınızda gerçekleştirebileceğiniz etkinlik çeşitliliği sunuyor mu?
- Evet() Hayır() Kısmen()
20. Eğer farklı bir şehirden geliyorsanız geldiğiniz şehrin size sunduğu serbest zaman etkinlik türleri nelerdir? (Birden fazla seçenek seçebilirsiniz)
1. Sanatsal Etkinlikler (sinema, tiyatro, edebiyat, müzik, resim gibi) ()
 2. Entelektüel Etkinlikler (kitap, konferans, radyo, tv gibi) ()
 3. Sosyal Etkinlikler (aile, toplantılar, partiler, alışveriş yapmak gibi) ()
 4. Pratik Etkinlikler (el işleri, bahçecilik, el sanatları gibi) ()
 5. Fiziki Etkinlikler (spor, yürüyüş, balıkçılık gibi) ()
 6. Diğer ()

EK-1'in devamı

Öğrenci Anket Formu 2. Bölümü

Anket çalışmasının bu kısmı, bir kentsel rekreasyon alanının peyzaj bileşenleri(abiyotik, biyotik ve kültürel) açısından hangi mekânsal özelliklere sahip olmasını belirlemek için hazırlanmıştır.

Abiyotik bileşenler; çevresini şekillendiren ekosistemin cansız parçalarını oluşturmaktadır. Bu bileşenler topografya, iklim ve jeoloji gibi fiziksel faktörler olabildiği gibi besin bulunabilirliği ve toprak bileşimi gibi kimyasal faktörleri de içermektedir.

Biyotik bileşenler; Bütün ekosistemin canlı organizmaları ve biyolojik yönlerini ifade etmektedir. Aynı zamanda biyotik peyzaj bileşenleri, bir peyzajın fiziksel yapısında yaşayan ve onu etkileyen canlı organizmaları ifade eder. Bu bileşenler mikroorganizmaları, bitkileri, hayvanları ve insanları içermektedir.

Kültürel bileşenler; insanoğlunun doğal kaynakları kullanılmasını ve doğaya uyumunu yansıtmaktadır.

1. Bir kentsel rekreasyon alanının peyzaj bileşenlerinden abiyotik faktörler olarak hangi mekânsal özelliklere sahip olmasını istersiniz?(Verilen seçeneklerden birden fazla seçim de yapabilirsiniz)

a) Topografya Şekli

Düz() Geniş()
Dar()

Engebeli() Geniş()
Dar()

Kıvrımlı() Geniş()
Dar()

Çizgisel() Geniş()
Dar()

Topografya Yapısı

Kumlu () Taşlı () Kumlu-Taşlı() Toprak() Çakıl() Bitkilendirilmiş() Yapay()

b) Hidroloji(Su) Yapısı

Durağan () Hareketli() Derin() Yüzeysel() Geniş() Dar ()

Hidroloji(Su) İçeriği

Doğal (Biyolojik) () Çevre düzenlemesi yapılmış su(Yapay)()

c) İklim Özelliği

Yağışlı() Az Yağışlı() Güneşli() Gölge() Sıcak() Soğuk() Ilıman() Rüzgarlı()
Nemli() Nemsiz()

2. Bir kentsel rekreasyon alanının peyzaj bileşenlerinden biyotik faktörler olarak hangi mekânsal özelliklere sahip olmasını istersiniz? (Verilen seçeneklerden birden fazla seçim de yapabilirsiniz)

a) Bitki Örtüsünün Hem Görsel Hem de Dokusal Özelliği

Yumuşak() Sert() Herdemyeşil() Yaprğını döken()

b) Bitki Örtüsünün Mevsimsel olarak Sergilediği Fenolojik (Mevsimsel Değişimi) Özelliği

İlkbahar renklenmesi() Sonbahar renklenmesi() Kış renklenmesi () Yaz renklenmesi()

d) Bitki Örtüsünün Form Özelliği

Yuvarlak() Konik() Yayılıcı() Sarkık() Oval() Dik()

e) Bitki Örtüsünün Ölçü Özelliği

Büyük alan kaplasın() Orta Derece alan kaplasın() Küçük alan kaplasın()

f) Etkinliklerin Yapıldığı Cevrede Var Olmasını İstedığınız Hayvan Varlığı Türü

Ağaçlarda yaşayan hayvanlar (sincap, kuşlar gibi)()
Suda ve su kenarında yaşayan hayvanlar(ördek, kaplumbağa, kurbağa, kaz, balıklar gibi) ()
Zeminde (çayır, çimen, toprak) yaşayan hayvanlar(Fare, örümcekler, böcekler, geyikler gibi)()
Çiçeklerde yaşayan hayvanlar (arılar, kuşlar, kelebek, çekirge gibi)()

3. Bir kentsel rekreasyon alanının peyzaj bileşenlerinden kültürel faktörler olarak hangi mekânsal özelliklere sahip olmasını istersiniz? (Verilen seçeneklerden birden fazla seçim de yapabilirsiniz)

a) Bir kentsel rekreasyon alanında yapı(binalar), yeşil alan, tarihi, kültürel değerlerin ne kadar bulunmasını istersiniz (Verilen seçeneklerden bir tanesini seçmeniz gerekmektedir)

EK-1'in devamı

	Çok	Orta	Az	Çok Az	Yok
Yerleşim Alanlarında Yapı Yoğunluğu					
Yerleşim Alanlarında Yeşil Alan Varlığı					
Yerleşim Alanlarında Tarihi, Kültürel ve arkeolojik değerlerin varlığı					

b) Ulaşımda Kullanılacak Araç Türü

Yaya() Bisiklet() Otobüs() Paten() Kaykay() Scooter() Özel Araç() Diğer()
Metro () Tramvay()

c) Ulaşımın Yol Özelliği

Geniş() Dar() Uzun () Kısa() Geçirimli() Geçirimsiz() Güvenli() Güvenli Değil()
Yol Şekli Düzenlenmiş () Yol Şekli Düzenlenmemiş()

d) Ulaşımda Erişilebilirlik

Güvenli () Yürüme mesafesinde() Araç mesafesinde() Herkes için erişilebilir(engelli, yaşlı, çocuk gibi)()
Kolay () Orta() Zor () Mesafe-Uzak() Mesafe- Yakın()

e)Diğer İnsan Yapımı Elemanlar(Altyapı ve Üstyapı Donatı)

Etkinliğe Uygun ()
Estetik()
Kimlikli ()
Yaşam kalitesi sağlasın mı()
Malzeme açısından doğa ile uyumlu(ağaç, çim vb.) ()
Teknik açıdan sürdürülebilir/ekolojik()
Teknik açıdan çağdaş, yenilikçi, teknolojik ()

EK-2. Etik Kurul İzin Belgeleri



T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN VE MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ ETİK KURULU
TOPLANTI TUTANAĞI

03.11.2024 18:48
E-26014373-050.01.03-578853
04939406

TARİH: 30.10.2024

SAYI: 56

KATILANLAR

Prof. Dr. Tuncay BAYRAM, Başkan
Prof. Dr. Mualla YALÇINKAYA, Üye
Prof. Dr. Ömer KARA, Üye
Prof. Dr. Muhammet BORAN, Üye
Prof. Dr. Talat Şükrü ÖZŞAHİN, Üye
Prof. Dr. Salim KAHVECİ, Üye
Prof. Dr. Zehra ŞAHİN, Üye

GÜNDEM

- Orman Fakültesi öğretim elemanlarından Arş. Gör. Seyhan SEYHAN'ın etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.
- Mimarlık Fakültesi öğretim elemanlarından Arş. Gör. Güray Yusuf BAŞ'ın etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.
- Mühendislik Fakültesi öğretim elemanlarından Arş. Gör. Dr. Bayram Ali TEMEL'in etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.
- Mimarlık Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Seda YAZICI'nın etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.
- Mimarlık Fakültesi lisansüstü öğrencisi Zafer İslam TAŞDEMİR'in etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.

Toplantı, Etik Kurul Başkanı Prof. Dr. Tuncay BAYRAM'ın başkanlığında uzaktan canlı bağlantı ile saat 13.00'te başladı.

GÜNDEME GEÇİLDİ

- Orman Fakültesi öğretim elemanlarından Arş. Gör. Seyhan SEYHAN'ın etik kurul izin belgesi talebi görüşüldü.**

Orman Fakültesi öğretim elemanlarından Arş. Gör. Seyhan SEYHAN'ın, "Gençlerin Kentsel Rekreasyon Alanlarına Yönelik Tercih Etikleri Peyzaj Bileşen Kombinasyonları" adlı tez çalışması kapsamında hazırladığı anket çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Toplantı saat 13.30'da sona erdi.



Ek 2.'nin devamı

30.10.2024 TARİH VE 56 SAYILI FEN VE MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ ETİK KURULU TOPLANTI TUTANAĞI

Prof. Dr. Tuncay BAYRAM
Başkan (İmza)

Prof. Dr. Mualla YALÇINKAYA
Üye (İmza)

Prof. Dr. Ömer KARA
Üye (İmza)

Prof. Dr. Muhammet BORAN
Üye (İmza)

Prof. Dr. Talat Şükrü ÖZŞAHİN
Üye (İmza)

Prof. Dr. Zehra ŞAHİN
Üye (İmza)

Prof. Dr. Salim KAHVECİ
Üye (İmza)



Ek 2.'nin devamı



HİZMETE ÖZEL

T.C.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen ve Mühendislik Bilimleri Etik Kurulu

04.11.2024 15:44
E-26014373-050.01.04-580535
04941984



Sayı : E-26014373-050.01.04-580535
Konu : Arş. Gör. Seyhan SEYHAN'ın Etik Kurul
Kararı

04.11.2024

REKTÖRLÜK MAKAMINA
Hukuk Müşavirliği

İlgi : 08.10.2024 tarihli ve E-11365300-199-18300 sayılı yazı.

Orman Fakültesi öğretim elemanlarından Arş. Gör. Seyhan SEYHAN'ın, "Gençlerin Kentsel Rekreatasyon Alanlarına Yönelik Tercih Ettikleri Peyzaj Bileşen Kombinasyonları" adlı tez çalışması kapsamında "Etik Kurul Belgesi" ile ilgili olarak kurulumuza yaptığı başvuru değerlendirilerek etik açıdan uygun bulunmuş ve sonucu Ek'te gönderilmiştir.

İlgili öğretim elemanının bilgilendirilmesi hususunda gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tuncay BAYRAM
Başkan

Ek: Toplantı Tutanağı (2 Sayfa)

Doğrulama Kod: E3020419-6FCD-4B97-8EEF-EC32AD40BC26 Bu belge güvenli elektronik imz ile onaylanmıştır. Doğrulama Adres: <https://www.turkiye.gov.tr/karadeniz-teknik-universitesi-ebys>

61080 – Trabzon /
TÜRKİYE
Tel: 0 (462) 377 43 36

Faks: 0 (462) 325 32 05

www.ktu.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat
Nurcan ŞAHİN
genelsekreterlik@ktu.edu.tr

Sayfa
1 / 1



Ek 2.'nin devamı



HİZMETE ÖZEL

T.C.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

05.11.2024 13:59
E-82554930-050.01.04-581061
04943809



Sayı : E-82554930-050.01.04-581061
Konu : Arş. Gör. Seyhan SEYHAN'ın Etik Kurul
Kararı

05.11.2024

Sn. Arş. Gör. Seyhan SEYHAN

İlgi : 04.11.2024 tarihli ve E-26014373-050.01.04-580535 sayılı yazı.

KTÜ-Orman Fakültesi Peysaj Mimarlığı Bölümü öğretim elemanlarından Arş. Gör. Seyhan SEYHAN'ın "**Gençlerin Kentsel Rekreasyon Alanlarına Yönelik Tercih Ettikleri Peysaj Bileşen Kombinasyonları**" adlı tez çalışması kapsamında anket çalışması için gerekli olan Etik Kurul incelemesi yapılmış ve başvuruza onay verilmiştir.
Bilgilerinize ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ali TEMİZ
Rektör Yardımcısı

Doğrulama Kod: 439AA5D0-93B7-4B6C-B57D-E42F432DFF50 Bu belge güvenli elektronik imzaya tabi tutulmuştur. Doğrulama Adres: <https://www.turkiye.gov.tr/karadeniz-teknik-universitesi-ebys>

61080 – Trabzon /
TÜRKİYE
Tel: 04623772107

Faks: 04623774399

www.ktu.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat
Belgin ŞEN
hukukmusavirligi@ktu.edu.tr

Sayfa
1 / 1



ÖZGEÇMİŞ

İlk ve ortaokulu eğitimini Gümüşhane'nin Şiran ilçesinde bulunan Mithatpaşa İlköğretim Okulu'nda, lise öğrenimini ise Erzincan Milli Egemenlik Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2011 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde lisans programına başladı ve 2015 yılında bu bölümden mezun oldu. 2015 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. 2016 Yılında Mimarlık Bölümünde Yandal eğitimini tamamladı. 2019 yılında "Orman İçi Rekreasyon Alanlarında Yasal, Yönetmelik ve Planlamaya Yönelik Yaklaşımlar" adlı yüksek lisans tezini sunarak Yüksek Peyzaj Mimarı ünvanını aldı. 2024 yılında 6 aylık süreyle Eskişehir Teknik Üniversitesi, Yer ve Uzun Bilimleri Enstitüsü, Jeodezi ve Coğrafi Bilgi Teknolojileri Anabilim Dalında görev yaptı. 2018 yılı Ocak ayından itibaren Karadeniz Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam etmektedir. Orta seviyede İngilizce bilmektedir.